CHUFO LLORÉNS

MOȘTENIREA LUI MARTÍ BARBANY

* *

SUSPANS

SUSPANS

roman istoric

CHUFO LLORÉNS (Barcelona, 1931) a studiat Dreptul, în perioada 1949–1954, dar și-a desfășurat activitatea în lumea spectacolului. Pasionat de istorie, acest autor nu foarte prolific și-a început cariera literară cu peste douăzeci de ani în urmă. Printre operele sale se numără *La otra lepra (Cealaltă lepră); Catalina, la fugitiva de San Benito (Catalina, fugara din San Benito)* și *La saga de los malditos (Saga blestemaților)*, care s-au bucurat de aprecierea criticilor literari și a cititorilor. *Moștenirea lui Martí Barbany*, romanul său cel mai ambițios, este rodul a patru ani de intensă muncă de documentare și efort creator.

CHUFO LLORÉNS

MOȘTENIREA LUI MARTÍ BARBANY

**

Traducere din limba spaniolă
MIHAI GRUIA NOVAC

Coperta colecției: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LLORÉNS, CHUFO
Moștenirea lui Martí Barbany / Chufo Lloréns; trad.: Mihai Gruia Novac. - București: Nemira Publishing House, 2010
2 vol.
ISBN 978-606-8134-48-2
Vol. 2. - ISBN 978-606-8134-56-7

I. Gruia-Novac, Mihai (trad.)

821.134.2-31=135.1

Chufo Lloréns
TÉ DARE LA TIERRA
© Chufo Lloréns Cervera, 2008
© Random House Mondadori S.A., 2008

© Nemira, 2010

Redactor: Nicoleta GHEMENT
Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-8134-48-2

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România

IV

LUMINI ȘI UMBRE

70

SEMNE RELE

Barcelona, începutul anului 1057

Delfín nu și-a închipuit niciodată că viața la palat putea fi atât de dificilă. Clicile erau conturate. De partea contesei Almodis erau Lionor și el, care o însoțiseră de la Toulouse; doña Brígida, doña Bárbara și doica Hilda, pe care soțul ei le-a desemnat din prima clipă să o servească; grupul de cavaleri credincioși care o scoseseră din castelul de la Toulouse; confesorul ei Eudald Llobet; oameni de la Curte care îi erau aliați ocazionali, dornici să obțină favoruri, adică aceia care se alătură invariabil celor care dețin puterea pentru avantaje și bogăție, vânzându-și fidelitatea celui care dădea mai mult. De cealaltă parte, Casele din Barcelona legate de defuncta contesă Elisabet, cei apropiați de repudiata Blanca de Ampurias; cei care mizaseră pe câștiguri, lăudându-l pe viitorul moștenitor, primul născut al contelui, Pedro Ramón, personaj labil

și turbulent, care nu își ascundea antipatia față de actuala soție a tatălui său. Incidentele nu se sfârșeau niciodată, iar motivele lor erau neînsemnate, ba proprietatea asupra unui cal, ba un cadou pentru un nobil favorit, ordinea de protocol dintr-un simplu pergament... ceea ce îl obliga pe conte să medieze între cererile fiului său și pretențiile contesei, văzându-și erodată autoritatea în această echilibristică pe frânghie.

Împrejurările făcuseră ca piticul să reușească să devină transparent, iar dacă nu era singur cu stăpâna sa, încerca să treacă neobservat. De aceea, când a simțit, mai curând decât a auzit, pașii contelui pe coridor, a căutat să dispară de îndată.

– Stăpână, dacă nu ai nevoie de mine, mă duc să dau de mâncare porumbeilor.

– Ce te-a apucat, Delfín? Te cunosc bine și e greu să mă păcălești. De ce nu îmi citești sfârșitul istoriei pe care ai început-o ieri?

– Doamnă, contele va veni imediat.

Deși Almodis era obișnuită cu harul bufonului ei, nu înceta să se minuneze de fiecare dată când acesta presimțea ceva.

– Nu știu cum faci, pentru că eu nu am auzit nimic.

– Probabil pentru că urechile lui sunt mai aproape de pământ, doamnă.

Glumeața remarcă i-a aparținut lui Lionor, care depăna împreună cu Bárbara un ghem de lână nedărăcită la o mică furcă.

În acel moment se auzeau deja voci pe coridor.

Fără niciun anunț prealabil ușa s-a deschis și silueta impozantă a lui Ramón Berenguer I și-a făcut apariția în încăperile private ale contesei. Aceasta, dând la o parte broderia pe canava la care lucra, le-a poruncit apropiaților ei:

– Lăsați-ne singuri!

Lionor, Bárbara și Delfín s-au ridicat în picioare, și-au adunat lucrurile și au părăsit încăperea fără să spună un cuvânt.

Ramón își iubea încă la nebunie soția. În ciuda trecerii timpului, pasiunea lui era la fel de puternică. În cei cinci ani de căsătorie, îi dăruise doi băieți gemeni și două fete, pe care le-au botezat Inés și Sancha, și l-a învățat ce însemna iubirea perfectă.

După ce a sărutat-o pe frunte, contele s-a așezat pe taburet, lângă jilțul soției sale.

– Almodis, trebuie să-ți vorbesc.

– Și eu voiam să o fac, și încă între patru ochi. Mă gândeam să o fac în această noapte, dar mi-ai luat-o înainte și vreau să profit de ocazie.

– Atunci spune, te ascult.

– Nu, nu, începe tu. Chestiunea ta este fără îndoială mai importantă.

– Vreau să fii liniștită, a spus Ramón. Dacă te deranjează ceva, nu mă simt în largul meu. Începe.

Almodis și-a înăbușit un oftat și și-a început povestea.

– Uite, Ramón, nu aș vrea să te necăjesc și caut totdeauna să elimin împrejurările care te-ar putea perturba: pe umerii tăi apasă toate problemele comitatului – și nu sunt puține –, apoi complicațiile pe care

le provoacă, de câte ori are prilejul, bunica ta Ermesenda. Lipsești aproape tot timpul din Barcelona, dacă nu ești în campanie, atunci pentru a soluționa o chestiune legată de granițe, căutând alianțe ori aducând pacea între rudeniile care încearcă tot timpul să prospere pe seama generozității tale. Când te întorci, nimic nu îmi place mai mult decât să devin liniștea ta, scutindu-te de tot ceea ce este în puterea mea să evit. Sunt însă lucruri pe care nu pot să le permit, fiindcă dacă aș face-o ar fi spre dezonoarea soției contelui de Barcelona și, prin urmare, a acestuia.

– Almodis, te cunosc bine. Nu o mai lua pe ocolite și spune-mi ce te necăjește.

– Dumnezeu mi-e martor că nu mă gândesc la mine. M-am obișnuit de acum cu impertinențele lui și trebuie să-ți spun că nu mă mai afectează, ba, chiar mai mult, atunci când insolențele nu ajung la urechile altora parcă nici nu le mai aud, dar când de față este un nobil și nu se arată respectul cuvenit contesei de Barcelona, atunci sângele începe să-mi fiarbă și mă tem ca într-o zi să nu se întâmple ceva ireparabil.

– Ce a mai făcut Pedro Ramón? Deoarece cred că despre el e vorba, a întrebat-o contele, posomorât.

– Desigur, iar de această dată era de față don Eudald Llobet, care, așa cum știi, e un om care nu minte. Am fost tratată cu lipsă de respect în fața unei comisii de cetățeni ai Barcelonei, pe care o prezidam în numele tău.

– Vrei să fii amabilă și să vorbești mai limpede?

– Uite ce s-a întâmplat, conte. Sâmbăta trecută, după slujba de la capela mea, am deschis ședința consiliului, ca de atâtea ori, prezidând tribunalul în numele tău. Când este vorba de procese civile, sesiunea este publică, astfel încât cetățenii pot vedea felul în care împarte dreptatea contesa lor, totdeauna ajutată de experți în *Usatges* și de sfatul oportun al notarului-șef Guillem de Valderribes. În acest caz, pentru că era vorba despre o dispută pentru limitele unor suprafețe de teren între un paroh și un cetățean, asista și episcopul Odó de Montcada. Așa cum bine știi, podiumul pe care stau judecătorii este la capătul sălii, iar publicul se așază pe două rânduri lungi.

– Ei bine?

– Procesul se apropia de jumătatea sa când parohul a făcut o acuzație nedemnă, care nu avea nimic de-a face cu ce se discuta acolo. Ea privea onoarea persoanei, nu chestiunea în litigiu și care se arăta în favoarea cetățeanului. Publicul aștepta cu interes deznodământul, iar episcopul tău, cum era firesc, încerca să apere interesele Bisericii, adoptând o poziție tendențioasă și părtinitoare. Atunci, în fața unei atitudini atât de nepotrivite, nu am putut decât să spun că tot ce se întâmpla mi se părea o farsă și am concluzionat: „Aș băga mâna în foc pentru acel om."

– Nu trebuia să te fi pronunțat, Almodis, tu doar prezidezi consiliul.

– Am făcut-o pentru a contracara argumentația episcopului, care era evident în favoarea clericului.

– Bine, să acordăm atitudinii tale beneficiul îndoielii. Cu toate acestea, eu nu văd nicio ofensă, a spus Ramón pe un ton împăciuitor.

– Lasă-mă să termin. Când am rostit cuvintele „bag mâna în foc" s-a făcut liniște, iar atunci o voce din rândul celor prezenți s-a auzit clar: „Cineva să aducă unguent galben", făcând aluzie la faptul că mă voi arde și că mințeam pentru a-l favoriza pe acel om. Cu râsetele înfundate care au urmat s-a terminat dimineața. Așa cum îți dai seama, dacă pentru a ataca persoana mea trebuie să consimt să fie batjocorite instituțiile cele mai respectabile doar pentru că acela care comite asemenea atacuri nesăbuite este fiul cel mare al soțului meu, simt cum prestigiul comitatului este tăvălit în noroi. Nu mai este cazul să-ți spun că vocea era a lui Pedro Ramón. Cine altul ar fi îndrăznit?

O tăcere încordată s-a lăsat între cei doi soți.

– Voi sta de vorbă cu el.

– Vorbești cu el de când am ajuns aici și, pentru că doar vorbești, jignirile lui sunt din ce în ce mai îndrăznețe și mai frecvente, a argumentat Almodis, nerăbdătoare și indignată.

– Ce vrei de fapt? Să-l trimit la închisoare? a întrebat Ramón, ridicând vocea.

– Bineînțeles că nu, dar să nu fie doar vorbe. Presupun că vei avea și alte mijloace pentru a stăvili nesupunerea în interiorul palatului.

Contele a oftat.

– Ai răbdare, așa e felul lui de a fi. De copil era un rebel.

– Tu i-ai permis asta. Nu uita că tot ceea ce la un copil înseamnă comportament rebel la maturitate se transformă într-unul subversiv. Pedro Ramón este deja major, iar dacă nu-l stăvilești, va veni ziua în care îți va cere tronul Barcelonei.

– Voi ține seama de asta, Almodis. Îl voi mustra din nou, dă-mi un pic de răgaz.

– Așa să fie, dar să știi că este ultima oară când intru în conflict cu fiul tău cel mare pentru a-ți apăra numele; dacă accepți ca el să te denigreze, te privește, dar să se păzească să mă mai jignească: nici nu e fiul meu și nici nu sunt dispusă să-l tolerez... Contesa a adoptat un ton ușor amenințător. Și nu aș vrea să vină ziua în care să te vezi obligat să alegi între el și mine.

– Crede-mă când îți spun că voi lua măsurile care se impun.

– Sper ca așa să fie, a cedat Almodis, nu destul de convinsă.

Cei doi soți au făcut o pauză. Contele își adora soția: alături de ea se realizase ca bărbat, iar părerile și recomandările sale fuseseră benefice pentru Barcelona. În ceea ce o privea pe Almodis, după căsătoriile ei eșuate, acum era prima oară când ocupa poziția la care visase întotdeauna.

– Acum spune-mi, Ramón, ce te-a adus de această dată aici, alături de mine.

– Am nevoie de sfatul și de colaborarea ta.

– Totdeauna ai beneficiat de ele și vei beneficia și de acum înainte.

– Fii atentă. Știi că prin negustorii săi comitatul are ochi și urechi în toate regatele din Hispania. Comercianții noștri sunt respectați și pe timp de război, pentru că a cumpăra și a vinde sunt venele prin care circulă sângele negoțului care, dacă s-ar bloca, oamenii ar muri de foame.

– Nu te înțeleg.

– E foarte simplu. Putem lupta la granițe cu maurii și, cu toate acestea, fluxul mărfurilor să continue.

– Ei și?

– Am primit vești de la Sevilla. Mi se cere ajutorul pentru o acțiune a regelui al-Mutamid.

– Ce fel de ajutor este acesta, contra cui și cu cine?

– Nu pot să fac niciun fel de supoziții, pentru că nu știu nimic concret. Vreau doar să-ți spun că peste o lună și ceva îl vei primi la palat pe ambasadorul său Abu Bakr ibn Ammar, pe care castilienii îl numesc Abenamar. Deși vine de la o Curte fastuoasă – cea din Sevilla –, vreau ca el să fie surprins de strălucirea Casei conților de Barcelona și de bogăția orașului, ca să înțeleagă că a venit să trateze cu un egal.

– Lasă-l în grija mea, Ramón. Dintotdeauna Casele de dincolo de Pirinei au fost cu mult înaintea comitatelor catalane în privința serbărilor, trubadurilor și turnirurilor. Rafinatul tău ambasador se va întoarce la Sevilla și va povesti regelui său cum a fost omagiat la Barcelona. Nici măcar în cea mai mare strălucire a Curții lui Carol cel Mare nu se va fi cunoscut o

serbare asemănătoare. Apoi, după ce îl vei fi cucerit, cere-i în schimbul prieteniei și ajutorului tău orice și vei vedea că îți va da.

71

ADEVĂRURI ŞI MINCIUNI

De la moartea Laiei, care avusese loc cu un an în urmă, sufletul lui Eudald Llobet continua să fie tulburat. Făcea plimbări lungi prin mănăstirea Pia Almoina fără să găsească răspuns la numeroasele întrebări care îl asaltau. Resemnarea creştină şi umilinţa pe care le implicau convingerile sale îi cereau să fie prudent, dar îndoielile care i-au asaltat conştiinţa în acea noapte tragică se transformaseră încetul cu încetul în tot acest timp în bănuieli cumplite, pe care nu putea să le împărtăşească nimănui. Privirea lui Montcusí, cuvintele întretăiate ale Laiei, povestea presupusului nobil care o dezvirginase pe fată... Întrebările erau numeroase, iar canonicul dorea cu ardoare să afle adevărul.

Bun cunoscător al minţii omeneşti, Eudald s-a folosit de faptul că tocmai se împlinea un an de la moartea tinerei pentru a elucida problema, ducându-se la reşedinţa somptuoasă a lui Montcusí. Era sigur că trista

comemorare va avea ecou și în sufletul consilierului și și-a spus că poate îl va face să spună adevărul.

Bunul preot se bucura de libertate în privința ieșirilor din locul în care trăia, întrucât se știa foarte bine că obligațiile sale față de contesă îi ocupau o bună parte din timp. S-a hotărât să își continue plimbarea pentru a avea ocazia de a-și pune ordine în gânduri. Dificultatea consta în faptul că, fiind o figură foarte cunoscută în oraș, se întâmpla frecvent ca femeile să îi iasă în cale pentru a-i săruta mâna.

A trecut pe lângă spitalul En Guitart și a ajuns repede la Castellvell. În fața conacului lui Montcusí a trebuit să se dea la o parte, lăsând cale liberă unei calești trase de patru catâri, cu perdelușele coborâte și păzită de șase oameni, care ieșea chiar atunci și în mare grabă din curtea de arme a reședinței înaltului funcționar. Graba era atât de mare, încât, în ciuda strigătelor vizitiului și frâielor trase cu putere, buceaua roții din dreapta a lovit cu putere banca de piatră care susținea arcul de la intrare. După trecerea atelajului, Eudald a intrat în incintă.

Fără a-i da timp santinelei să-l anunțe, portarul i-a ieșit în întâmpinare. Arhidiaconul era foarte cunoscut în acea casă.

– Bine ai venit, Sfinția Ta! Aveți întâlnire cu bunul meu stăpân?

– Adevărul este că nu am. Mă aflu aici cu riscul de a nu-l găsi acasă ori de a nu putea vorbi cu dânsul.

– Este acasă, dar vă rog să mă scuzați că trebuie să trimit un vestitor pentru a-l anunța că ați venit.

Nu sunt eu cel care trebuie să hotărască dacă don Bernat vă poate primi ori nu.

– Înțeleg și îmi dau seama de situație. Eu sunt cel care a comis impolitețea de a veni fără a solicita în prealabil o întâlnire.

– Știți că stăpânul meu vă va primi dacă este posibil. Totdeauna sunteți bine primit în această casă.

La porunca scurtă a portarului, un servitor a intrat în conac și a revenit imediat împreună cu majordomul de serviciu.

Omul a salutat respectuos și s-a înclinat pentru a săruta mâna preotului.

– Don Eudald, v-am văzut de la una dintre ferestrele de la primul etaj și am coborât de îndată. Curtea de arme nu e un loc potrivit în care să așteptați. Mi-a spus deja emisarul că doriți să-l vedeți pe don Bernat. Se află în biroul său. În această dimineață nu s-a simțit prea bine. Acum rezolvă unele chestiuni împreună cu secretarul său, Conrad Brufau. Vă anunț imediat, nu cred să existe vreun inconvenient.

– Ești foarte amabil.

– Urmați-mă, vă rog.

Au intrat amândoi, iar majordomul s-a îndreptat spre biroul stăpânului său după ce i-a spus părintelui Llobet să aștepte în anticamera cabinetului consilierului.

În timp ce privea grădina îngrijită de la fereastra mare a salonului, preotul s-a gândit că ar fi preferat să participe la o bătălie ca pe vremurile în care era soldat decât să aibă acea întrevedere incomodă cu puternicul *prohom* barcelonez.

Pașii servitorului s-au făcut iarăși auziți, iar graba acestuia l-a anunțat că intendentul urma să-l primească.

– Don Bernat vă așteaptă. Cum a auzit de vizita dumneavoastră mi-a poruncit să vă poftesc la dânsul. I-a spus secretarului să se retragă și vă pot asigura că nu obișnuiește să-i primească decât pe cei care sunt invitați.

Cei doi au străbătut coridorul, iar după anunțul protocolar Eudald s-a trezit în fața celui care fusese ținta celor mai urâte bănuieli ale sale după nefericita noapte a morții Laiei. În acel moment, amândoi știau că va urma o adevărată bătălie, desfășurată ca de la putere la putere și de la om la om. Singura grijă a arhidiaconului era ca înfruntarea să nu-i aducă prejudicii lui Martí.

– Bine ai venit în această casă, Sfinția Ta! a spus Montcusí, care părea într-adevăr bolnav.

– Scuzați-mi lipsa de politețe. Vă mulțumesc că m-ați primit, dar, dacă nu am nimerit într-un moment potrivit și vă deranjez, pot veni altă dată. Știu că acestea sunt zile grele pentru dumneavoastră...

Bernat a încuviințat.

– Într-adevăr, dar știți că totdeauna ați fost și veți fi bine primit. Ați dori să fiți servit cu ceva?

– Mulțumesc, dar prefer să am mintea limpede.

– Eu însă, cu permisiunea dumneavoastră, voi bea ceva.

Montcusí și-a ridicat trupul voluminos și s-a dus spre ușă, de unde a chemat un servitor, care i-a adus o cană. Consilierul a luat o cupă, și-a turnat o porție

generoasă dintr-un lichid chihlimbariu, după care s-a întors la locul său.

– Ei bine, Eudald, vă ascult.

– Aș vrea în primul rând să clarific faptul că eu încă mă consider duhovnicul dumneavoastră și am venit în această calitate, în cazul în care nu îmi veți spune altceva.

Consilierul s-a foit, încurcat.

– Desigur, deși aș zice mai curând că sunteți sfătuitorul meu spiritual, întrucât în ultimul timp nu am fost la confesionalul dumneavoastră.

– Și nici la ospățul divin. Cel puțin nu la catedrală. Nici măcar la slujba de Paști, care se oficiază în fiecare an în prezența întregii Curți, și n-ați fost nici la mesa de la miezul nopții.

Bernat Montcusí pălise în mod vizibil.

– Conștiința îmi e scrupuloasă și nu pot să neg că trec printr-o perioadă grea.

– Dar ce e oare mai bine decât să vă descărcați conștiința de povara greșelii mergând la un reprezentant al lui Hristos, indiferent dacă sunt eu sau altul, ușurându-vă astfel frământarea care vă chinuie sufletul în fiecare noapte? V-am spus deja în noaptea în care s-a întâmplat nenorocirea că moartea nu ne anunță venirea ei și că ne poate vizita în orice clipă.

Montcusí simțea pericolul, dar încă mai spera, apelând la abilitățile sale, să iasă cu bine din încurcătură. A lăsat privirea în jos și a murmurat supus:

– Vreau să vorbesc cu dumneavoastră, părinte. Acum pot să o fac. Înainte însă mi-era imposibil.

– Mă bucur, Bernat. Într-un fel, pentru aceasta am și venit: dacă golind sacul nedreptăților pe care le-ați comis vă ușurați sufletul, atunci vizita mea se va dovedi cu adevărat benefică.

Consilierul s-a ridicat, s-a dus la ușă și a pus zăvorul. S-a întors apoi la locul său, în timp ce mintea lui vicleană lucra precum brațele unei mori de vânt în timpul unor rafale.

– Te ascult, fiul meu, descarcă-ți conștiința.

– Părinte, păcatul meu este atât de cumplit, încât pentru mine nu va fi iertare, a șoptit el.

– Îngăduința Domnului este nețărmurită. Toți creștinii își pot spăla păcatele prin sângele vărsat de mielul Domnului. Vorbește.

– Sufăr de multă vreme. Sufletul mi s-a împietrit și doar moartea fiicei mele vitrege îmi permite să-mi deschid inima în fața dumneavoastră.

Llobet i-a făcut semn să continue.

– Vă mai amintiți de vizita mea, când v-am propus să mă ajutați pentru a repara dezastrul pe care îl provocase purtarea ușuratică a pupilei mele?

– Desigur.

– V-am mințit, a spus Bernat, ferindu-și privirea.

– Nu am pretenția de a fi mai perspicace decât alții, dar era evident că multe lucruri nu se potriveau.

Consilierul asuda din abundență.

– Vă rog ca din această clipă să considerați ce vă spun ca pe o confesiune.

Llobet a scos de sub tunică o stolă, iar după ce a sărutat crucea de la extremitatea acesteia, și-a pus-o la gât.

– Sunt gata.

– Să vedeți, părinte, eu am fost.

O pauză plină de incertitudine a urmat între cei doi interlocutori.

– Ce ai făcut, Bernat?

– Eu am fost autorul nelegiuirii. Când Laia a devenit femeie, dragostea paternă pe care o simțisem totdeauna pentru fată s-a transformat într-una a cărnii, ca între un bărbat și o femeie.

– Adică tu ai fost cel care a violat-o pe fiica ta vitregă? a întrebat omul Bisericii, care aproape că nu-și putea ascunde sila care i-o provoca o asemenea mărturisire.

– Nu este atât de simplu, părinte.

– Continuă.

– Am făcut pentru ea o pasiune pe care nu mi-o puteam stăpâni; sentimentele pe care mi le-a inspirat mama ei le-am transferat asupra ei și i-am propus să ne căsătorim, în ciuda diferenței de vârstă. Am încercat să lupt împotriva unei asemenea porniri, iar pentru că nu puteam să recurg la dumneavoastră, m-am confesat în nenumărate rânduri la Santa María del Pi, deși nu am obținut iertarea.

– Ce s-a întâmplat?

– Mi-am dat seama că se îndrăgostise de protejatul dumneavoastră și gelozia nu m-a lăsat să trăiesc. Am obligat-o să scrie o misivă prin care să-l dezamăgească

pe pretendentul ei, pentru care am o sinceră simpatie în ciuda celor întâmplate, și trebuie să mărturisesc că am siluit-o.

Părintele Llobet și-a înfipt unghiile în palmă până la sânge.

– Este un mare păcat, întrucât la gravitatea faptului se adaugă responsabilitatea dumitale ca tată vitreg.

– Sunt conștient de aceasta și căința mă stăpânește, dar cred că am făcut ce trebuia pentru a-mi repara pe deplin greșeala.

– Chiar așa?

– Când a rămas însărcinată, am împiedicat avortul pe care ea dorea să-l facă, m-am angajat să am grijă de copil, care a murit la scurtă vreme după naștere, iar pentru că ea a refuzat să se mărite cu mine, am făcut ceea ce spune legea: am căutat pe cineva care să o ia de soție, iar dumneata ești martor.

Llobet a așteptat un moment ca inima sa să-și recapete ritmul obișnuit.

– Acum toate se leagă. Continuă.

– Totul era aranjat, după cum îți poți da seama, dar mintea fetei suferea de un dezechilibru asemănător cu cel care a afectat-o pe mama ei în ultimele sale zile de viață. Așa ceva se moștenește... Nu știu ce i-a venit. Iar sfârșitul îl cunoști.

– Vorbește-mi despre Aixa.

– Și asta a contribuit la nebunia ei. Chiar dacă o învinuiesc că i-a băgat în cap fiicei mele vitrege gânduri otrăvite, nu eu sunt vină că s-a îmbolnăvit de

ciumă. De aceea am despărțit-o de Laia. Apoi Aixa a murit, iar micuța mea s-a simțit foarte tristă.

O nouă pauză a survenit în dialog.

– Spune-mi ce păcate te mai frământă.

– Pot zice că asta a fost totul. În rest, viața mea este dedicată servirii conților.

– Îngenunchează, pentru a-ți da dezlegarea de păcate.

– Iar cu aceasta și viața.

Montcusí a îngenuncheat în fața preotului.

– *Ego te absolvo pecatis tuis...*

Apoi amândoi s-au ridicat în picioare, iar întâlnirea lor a luat sfârșit.

Când Eudald ajunsese în pragul ușii, consilierul a vorbit iarăși, iar în vocea lui se simțea o notă de triumf.

– Nu uita că am vorbit în cadrul unei confesiuni: nimeni, în nicio împrejurare, nu trebuie să afle vreodată ce s-a spus aici.

– Ai grijă să-ți îndeplinești obligațiile de creștin, pentru că eu voi ști să am grijă de cele care îmi revin ca slujitor al Domnului.

– Mergi cu Dumnezeu, părinte Llobet!

– Rămâi în paza Lui, Bernat!

Arhidiaconul a plecat, stingherit, având impresia că fusese folosit de vicleanul personaj, care a rămas cu conștiința împăcată și convins că mârșăvia lui nu va ajunge la urechile nimănui.

72

DE ACUM SUNT FEMEIE

Ruth, care împlinise deja șaisprezece ani, i-a cerut tatălui său permisiunea de a sta de vorbă cu el în birou. Pe bătrân l-a uimit ciudata solicitare, întrucât le vedea pe cele două fiice care mai locuiau încă în casă, Batsheva și Ruth, în fiecare zi și la orice oră, iar tot ce se discuta era cunoscut de ambii părinți. Cu un an în urmă, cea mai mare dintre fiice, Esther, se căsătorise cu Binyamin Haim, fiul unui rabin, prieten al familiei, și se mutase la Besalú, de unde era originară familia soțului ei. Cunoscând caracterul puternic al lui Ruth și știind că nu va ceda în eforturile ei de a-și impune punctul de vedere, a fixat întrevederea pentru Sabatul următor, știind că soția lui va merge la sinagogă împreună cu cealaltă fiică, iar Ruth va găsi un pretext pentru a nu participa la ceremonia de binecuvântare a noii Tora.

Înconjurat ca întotdeauna de codice și documente vechi, Benvenist recitea un manuscris pe care i-l

trimisese un vechi prieten din Toledo și pe care dorea să i-l arate lui Eudald Llobet, deoarece îl considera pe arhidiacon ca fiind singura autoritate notabilă în această privință, datorită funcției sale de la catedrală, a minții sale clare și a judecății deschise, prea puțin înclinată spre discriminări religioase. La fel proceda atunci când netezea calea spre înțelegerea traducerii unor poeme arabe de Hasan bin Zabit, a unei comedii scrise de grecul Aristofan, în ciuda caracterului scabros al temei ori a unei scrieri a Sfântului Augustin. La aceasta se gândea când o ușoară bătaie în ușă i-a amintit de întâlnirea pe care o stabilise cu fiica lui cea mică.

Vocea bine timbrată a fetei s-a făcut auzită.

– Pot să intru, tată?

– Desigur, Ruth.

Fata a deschis ușa și a pășit în biroul spațios. Pe Baruj nu înceta să-l uimească înfățișarea fiicei sale: mijlocul tras ca prin inel, ovalul perfect al feței, ochii ei migdalați și determinarea ei neobișnuită pentru femeile din jurul său. Cu atât mai mult cu cât toate acestea au ieșit din sămânța sa și cea a soției sale, care nu era o frumusețe.

– Pot să iau loc, tată?

Ceva în tonul vocii fetei l-a pus în gardă și, în timp ce rula pergamentul, a încuviințat.

– Bineînțeles, Ruth. Doar nu o să rămâi în picioare când îmi vei comunica grava chestiune care te-a făcut să-mi ceri o întrevedere atât de neobișnuită.

Baruj s-a gândit că fiica lui îi va înțelege gluma și va proceda în consecință. În loc de asta, a rămas surprins de răspunsul fetei.

– Mă bucur să constat că ai intuit importanța vitală a lucrurilor pe care ți le voi spune.

Seriozitatea de pe chipul lui Ruth a accentuat bine-înțeles temerile bătrânului.

– Mă neliniștești... Ce se întâmplă cu tine, fiica mea?

– Păi, să vezi, tată, nu știu cum să încep.

– Te rog, vorbește fără rețineri. Suntem singuri și avem timp destul.

Ruth a tras adânc aer în piept și, ațintindu-și privirea în ochii neliniștiți ai tatălui ei, și-a început discursul.

– Bine. Totdeauna m-ai tratat ca pe un copil. Nu știu dacă din cauză că sunt mezina sau din alt motiv ciudat, dar adevărul este că mereu m-ai făcut să mă simt mai mică decât vârsta pe care o aveam.

– Poate că ai dreptate, a recunoscut Baruj, cu un zâmbet, și poate că am refuzat prea mult timp să accept că ai crescut, dar de destulă vreme te tratez cu aceeași considerație ca pe surorile tale. E posibil ca dragostea prea mare pe care ți-o port ca tată și dorința de a rămâne micuța mea floare să fi favorizat o asemenea atitudine, dar să știi că, dacă aceasta este problema, ea va fi rezolvată începând chiar de azi.

– Nu asta este problema. Ruth și-a pus mâinile pe brațele jilțului, ca și cum ar fi avut nevoie de un sprijin pentru a putea continua. Inconvenientul este că nu m-ai tratat niciodată ca pe o femeie. Iar acum... problemele mele sunt cele ale unei femei, nu ale unei

fetițe pe care o consolezi oferindu-i o prăjitură cu ghimbir și o dai pe brazdă pentru a asculta de porunci care îi afectează viitorul.

– Ruth, ți-am spus deja că sunt dispus să îmi schimb atitudinea și am zis-o fără să știrbesc autoritatea mea de tată și fără să-mi fie greu să recunosc. Te rog vorbește-mi despre problema pe care o ai, dacă ai într-adevăr o problemă, și consider-o de acum rezolvată, dacă acest lucru depinde de mine.

Ruth a încetat să-l mai privească în față doar preț de o clipă. Apoi și-a ridicat iarăși ochii.

– Dragă tată, mama mi-a vorbit despre posibili candidați la căsătorie. Fata a tras adânc aer în piept înainte de a continua. Ei bine, vreau să te anunț că nu vreau să mă căsătoresc cu niciunul dintre ei.

Baruj și-a schimbat expresia.

A urmat o perioadă de tăcere pe cât de scurtă pe atât de intensă, timp în care s-a auzit până și scârțâitul podelelor înainte ca bărbatul să răspundă.

– Îți dai seama ce spui?

– Niciodată nu am fost atât de sigură pe ce spun ca în acest moment.

– Pot să știu ce te determină să susții asemenea bazaconii? Poate că acum nu-ți place de niciunul, dar în mod sigur va veni ziua în care...

– Este o decizie irevocabilă, tată. Nu mă voi căsători cu niciunul dintre acei tineri.

– Ești nebună! Vii la mine și te plângi că te tratez ca pe un copil, apoi debitezi numai prostii... Fără nicio explicație.

Buzele lui Ruth au schițat un zâmbet nu lipsit de mândrie.

– Tată, ca o femeie ce sunt, te rog să-mi respecți hotărârea fără să pui întrebări. Vei afla adevărul la timpul potrivit.

– Ce spui?

Obrajii fetei s-au înroșit, iar privirea i s-a pierdut în spatele camerei.

– Nu mă pot căsători cu niciunul din ei, tată, pentru că eu mi-am dăruit deja inima.

Benvenist s-a ridicat de pe scaun și a început să se plimbe prin cameră cu mâinile la spate.

– Și despre cine este vorba?

– Deocamdată nu pot să-ți spun, tată, dar vreau să fiu sinceră cu dumneata și să te avertizez că omul pe care îl iubesc nu este evreu.

Baruj a privit-o tulburat.

– Știi că o astfel de iubire este imposibilă?

– Nimic nu este imposibil. Ruth s-a ridicat în picioare și și-a privit tatăl în ochi. Dacă va fi nevoie, voi renunța la religia mea.

Surprins și supărat, Baruj s-a apropiat de fiica lui cu dezaprobarea întipărită pe chip. Fără să coboare privirea, Ruth a continuat:

– Cred că mă onorează mai mult să mă convertesc din dragoste decât din interes, cum au făcut atâția coreligionari de-ai dumitale din avariție sau pentru a prospera la Curtea contelui Ramón Berenguer și a contesei Almodis, care, desigur, nu și-au luat nici ei prea în

serios religia și au trăit în flagrant concubinaj timp de ani de zile, scandalizându-și supușii.

Baruj s-a repezit la fereastră și a tras repede obloanele, speriat.

– Te rog, Ruth, ai grijă cum vorbești! Avem și așa destule probleme noi, evreii, pentru ca să-ți exprimi părerile cu geamul deschis și astfel vorbele tale să ajungă la urechile cui nu trebuie. Insiști să fii tratată ca o femeie și vorbești cu inconștiența unui copil... Simțind că o mustruluială nu ar fi rezolvat lucrurile, a ales să se întoarcă spre ea și să-i vorbească extrem de serios. Trebuie să-ți spun că nici mama ta, nici eu nu vom aproba niciodată o astfel de căsătorie.

– Am șaisprezece ani, tată. Nu am venit să-ți cer permisiunea, ci doar să-ți fac cunoscută hotărârea mea. Vreau să fiu fericită pe lumea asta și nu să aștept pe cineva pe care nu l-am văzut niciodată. Nici eu, nici nimeni altul.

– Ruth, n-am vrut să ajung într-o astfel de situație, dar nu-mi lași de ales. Îți interzic să dai frâu liber acestei iubiri...

– Nu poți să-mi interzici nimic, tată, l-a întrerupt brusc fata. Și îți voi mai spune ceva: el încă nu știe că îl iubesc, dar dacă într-o zi îmi va împărtăși sentimentele, atunci voi avea aici, pe pământ, cerul despre care vorbiți toți, creștini, evrei și musulmani. Și te asigur că nu voi rămâne cu brațele încrucișate, așteptând, ci voi face tot ce îmi stă în puteri pentru a reuși.

– Ai de gând să mă faci să mor de supărare?

– Să știi că supărarea ta poate fi fericirea mea. Dacă spui că mă iubești, va trebui să alegi.

După ce a rostit aceste ultime cuvinte, fata s-a ridicat de pe scaun și, înclinându-se ușor, a ieșit din birou, lăsându-l pe Benvenist fără glas.

73

LIMPEZIND AMINTIRI

Eudald Llobet îl vedea pe Martí foarte prins cu treburile sale și se bucura, întrucât știa că astfel durerea va fi mai mică pentru el. Reflectase mult asupra confesiunii lui Montcusí și înțelegea foarte bine că obligația pe care o avea ca om al Bisericii îl împiedica să dezvăluie conținutul acesteia. Totuși, conștient de uriașa durere care îl copleșea pe Martí, s-a hotărât să ticluiască o poveste în care adevărurile să se întrepătrundă cu câte o minciună pioasă, sperând astfel să scape de multe îndoieli spiritul chinuit al tânărului.

Discuția a avut loc pe plajă, unde Martí venea în fiecare seară pentru a supraveghea încărcările și descărcările ori de câte ori în dreptul ei era ancorată una dintre corăbiile sale, care după ultimul navlu ajunseseră deja să fie nouă la număr. Părintele Llobet s-a îndreptat spre el. Se obișnuise deja cu tristețea care se cuibărise în privirile protejatului și prietenului său,

un văl de durere care îi acoperea în permanență fața după moartea Laiei.

– Ce mai faci, Martí? l-a întrebat bunul preot, băgându-și mâinile în tunică pentru a le feri de vântul rece de iarnă.

– Mulțumită lui Dumnezeu, sunt cufundat în treburi, ceea ce mă ajută să nu mă mai gândesc.

– Atunci se poate spune că proiectele dumitale merg bine?

– Atât de bine pe cât de rău a mers restul vieții mele.

Prelatul și-a cântărit cuvintele.

– Viața este un drum lung, presărat cu spini și cu trandafiri. Tuturor ni se întâmplă de toate: bune și rele. Nu trebuie să ne gândim doar la ce a fost rău. Căderile nu trebuie să ne descurajeze; important este să ne ridicăm și să ne continuăm drumul. În cele din urmă, Domnul are grijă de fiii săi.

– Dar este limpede că uneori uită de ei. Îți vorbesc sincer: credința mea se clatină.

– Nu îl jigni pe Dumnezeu. Nouă, oamenilor, ne este dat să vedem doar o infimă parte a drumului nostru. El, în înaltul muntelui imensității sale, vede totul. Deși recunosc că a fost cumplit ce ți s-a întâmplat, să nu te îndoiești că în cele din urmă vei vedea totul ca fiind ceva depărtat, doar o parte din bilanțul zilelor dumitale, care vor fi fără îndoială frumoase în ansamblul lor dacă îți păstrezi credința.

Martí a tăcut pentru o clipă.

– Eudald, în străfundul sufletului am o rană care nu se vindecă.

– Dă-i timp să o facă.

– Laia mi-a spus cuvintele cele mai frumoase pe care urechea omenească le poate auzi, dar mă chinuie faptul că nu am reușit să aflu ce i s-a întâmplat de a luat o hotărâre atât de cumplită.

– Ce i s-a întâmplat a fost atât de crud încât i-a afectat rațiunea. Nimeni în lume nu poate judeca drept actul unui sinucigaș, întrucât nimeni nu poate pătrunde în sufletul lui, dar îți voi spune ceva care îți va alina durerea.

– Ce anume?

Un val de îndoială l-a cuprins pe preot, întrucât era pentru prima oară când încălca taina sacră a spovedaniei.

Văzându-l că tace, Martí s-a oprit și s-a așezat în fața lui Eudald, apucându-l de braț și obligându-l astfel să se oprească la rândul lui.

– Vorbește, pentru Dumnezeu!

– Laia te-a iubit din clipa în care te-a cunoscut.

– Și atunci ce îmi spui despre faptele ei și despre scrisoarea pe care mi-a trimis-o?

– Singurul lucru cert e că ți-a dat de înțeles că te iubea, dar că nu-ți putea împărtăși iubirea.

– Dar... ce și cine a putut să o oblige, dacă așa a fost, să scrie ce a scris?

– Împrejurările, Martí, și legile care conduc lumea asta a noastră.

– Dacă nu vorbești mai clar...

Llobet a stat pe gânduri o clipă și s-a hotărât să spună o jumătate de adevăr.

– Laia a fost obligată de cineva atât de puternic, încât nimeni în toate mințile nu ar fi îndrăznit să-l înfrunte.

– Legea e aceeași pentru toți.

– Știi prea bine că nu este așa. Bernat știa acest lucru și era conștient de dificultatea situației. La început, s-a gândit să o ducă la o mănăstire, apoi, văzând că starea fiicei sale vitrege se înrăutățea, s-a hotărât să ți-o ofere ca soție, crezând că fata se va liniști și chiar va ajunge să uite ofensa. Din nefericire, mintea ei fragilă nu a rezistat șocului și s-a considerat nedemnă de dumneata. Ca să nu mai vorbesc despre un alt lucru care a afectat-o extrem de mult și pe care nu ți l-am spus, întrucât nu l-am aflat decât cu puțin timp în urmă.

– Încetează, Eudald, nimic nu poate fi mai rău decât ce mi-ai zis.

– Laia a adus pe lume un fiu care a murit la scurt timp după naștere.

74

MARTÍ ȘI ALMODIS

Afacerile lui Martí prosperau, iar tânărul se gândea că aceasta era, probabil, compensația destinului pentru marea pierdere pe care o suferise. Casa de lângă Sant Miquel fusese lărgită, iar norocul i-a surâs din nou. Un comerciant care avea mare nevoie de bani era dispus să-și ipotecheze casa pentru a obține un împrumut; cunoscând labilitatea și slăbiciunea condiției umane, Martí a fost sigur că datoria nu va fi plătită la termenul convenit și astfel casa va trece în proprietatea sa, ceea ce s-a și întâmplat. Apoi, prin bune oficii și folosindu-și abilitatea înnăscută în afaceri, a cumpărat o livadă cu un turn mare, care dădea spre zidul vechi și care se afla la distanță de două proprietăți de a sa. După scurt timp, vecinul a înțeles că era mai bine să schimbe aerul decât să fie înconjurat din două părți de un vecin atât de harnic, care nu-l lăsa să se odihnească, deoarece activitatea începea din zori și continua până la ore târzii din

noapte. Pentru că nu mai putea să doarmă, s-a hotărât și el să-și vândă casa, făcând-o la un preț bun, deoarece în această privință vecinul său atât de deranjant nu s-a arătat deloc zgârcit.

Comerțul pe mare și piețele îi ocupau tot timpul. Numărul ambarcațiunilor sale crescuse: trei galere mixte cu pânze latine și două bănci pentru vâslași, două cargouri și trei șlepuri bune pentru cabotaj constituiau de acum baza flotei sale. Jofre, Felet (celălalt prieten din copilărie, pe care Martí îl întâlnise la Sant Feliu, port de sosire al navei sale care făcea cursa spre Sicilia și Sardinia, exportând plută și importând mirodenii) și grecul Manipoulos, care adusese societății vasul său *Stella Maris*, erau căpitanii. Multe dintre mărfurile rare pe care le încărcau în ținuturi îndepărtate erau vândute apoi în târgurile din sate, unde Martí trimitea la anumite date căruțe grele trase de opt cai. Era atât de mare prestigiul însemnului cu cele două litere M și B înlănțuite, pe care flota sa îl arbora pe catarge, încât în porturi lumea se înghesuia pentru a se îmbarca sub pavilionul său. Martí a adoptat noi obiceiuri, care au ușurat viața la bord. Pe fiecare dintre nave a angajat un doctor care să aibă grijă de sănătatea marinarilor, inclusiv de a celor de la galere.

În privința puținului său timp liber, Martí și-l petrecea vizitându-și mama ori de câte ori avea posibilitatea. De fapt, se culca târziu și se trezea în zori, deoarece singurătatea încăperilor sale îl tulbura adânc,

iar coşmarurile, în care apărea mereu fantoma Laiei, erau frecvente.

Altă preocupare a sa din această perioadă a fost uleiul negru. Manipoulos era principalul responsabil cu încărcarea lui în porturile din ţinuturile îndepărtate, acolo unde îl aducea Rashid al-Malik, cu ajutorul lui Marwan, îngrijitorul de cămile devenit acum omul de încredere al lui Martí. Pe puntea inferioară a navelor sale, căptuşită cu nisip pe fund, se depozitau amforele ascuţite, iar între ele se presau iarbă şi ramuri, pentru a nu se sparge pe timp de furtună, care erau astfel transportate până la locul unde aşteptau şalandele care circulau în schimburi pentru a aduce la Barcelona produsul de culoare neagră. Aşa se pierdea mai puţin timp, întrucât ori de câte ori se întorcea, găsea o navă pregătită să facă transbordarea. În timpul acelor luni atât de lungi, a făcut eforturi pentru a găsi cât mai multe întrebuinţări unui produs atât de neobişnuit şi a perfecţiona folosirea lui, iar acum era pregătit pentru a arăta oraşului Barcelona proprietăţile lui miraculoase.

Relaţia lui Martí cu consilierul se rezuma la strictul necesar. Bernat Montcusí aranjase în subsolurile lărgite ale reşedinţei sale un imens depozit subteran în care depozita valoroasele vase şi ale cărui guri de aerisire erau doar nişte ţevi ce ieşeau între zid şi grădinile sale, astfel încât vaporii care îi emiteau acestea să nu se acumuleze şi să poată ieşi la suprafaţă.

Martí terminase deja modelul de colivie şi de aprinzător în forja unui excelent fierar recomandat de Baruj

Benvenist, pentru a-și experimenta invenția, așteptând acum ca Montcusí să-i faciliteze întâlnirea cu magistratul-șef. Ocazia nu s-a lăsat așteptată. Contesa l-a chemat la palat pe consilierul cu aprovizionarea și festivitățile, iar când i-a comunicat dorințele ei în legătură cu primirea fastuoasă a lui Abenamar, ambasadorul regelui al-Mutamid din Sevilla, acesta a știut imediat ce trebuia să facă. L-a anunțat pe Martí, iar tânărul, după ce a fost anunțat, a fost chemat împreună cu Montcusí în fața contesei, care dorea să conducă personal pregătirile de primire și nu dorea să-i scape nici cel mai mic amănunt. Martí și-a adunat puterile: trecuseră cinci ani de când pășise pe străzile marelui oraș ca unul din miile de aspiranți la titlul de cetățean al acestuia, iar acum era pe punctul de a fi primit de contesa Almodis în persoană. Ceea ce într-un alt moment ar fi fost o veste mare pălea acum din cauza tristeții care îi întuneca zilele și pe care nu reușea să o alunge. A așteptat împreună cu magistratul-șef și cu consilierul în anticamera cabinetului privat, în timp ce Omar și Andreu Codina, majordomul, au rămas în curte, păzind un obiect mare din fier, care părea greu.

Ușile apartamentului privat al contesei s-au deschis, ușierul a lovit de trei ori în podea cu vârful bastonului și a anunțat numele vizitatorilor.

– Olderich de Pellicer, magistrat-șef al Barcelonei, Bernat Montcusí, consilier al palatului și inspector cu aprovizionarea, și comerciantul Martí Barbany solicită audiență!

Almodis i-a salutat cu o ușoară înclinare a capului, iar după câteva clipe, impresionat împotriva voinței sale, Martí Barbany a pus genunchiul drept pe podea în fața puternicei contese. Olderich și Montcusí, mai obișnuiți cu obiceiurile de la palat, au rămas în picioare, cu capetele descoperite, așteptând începerea discuției.

După ce au fost schimbate saluturile protocolare, distinsa doamnă a vorbit cu prestanța unei regine.

– Ei bine, dragi prieteni, ce este cu această chestiune care va face din Barcelona orașul cel mai luminos din Mediterana?

Olderich de Pellicer a luat cuvântul.

– Vedeți, doamnă, ieri ne-ați comunicat că dorința dumneavoastră este ca primirea ilustrului oaspete să fie o explozie de lumină și culoare, astfel ca la întoarcerea lui la Sevilla să-și informeze monarhul, impresionat fiind de bogăția și solvența comitatului de Barcelona.

– Acest lucru l-am spus și îl doresc.

– Bine, atunci permiteți să dau cuvântul ilustrului dumneavoastră consilier cu aprovizionarea, care mi-a indicat posibilitatea pe care v-o ofer acum.

Almodis și-a îndreptat privirea spre Montcusí, ridicându-și întrebător sprâncenele.

– Doamnă, eu nu sunt decât un intermediar; ideea este a tânărului meu protejat, Martí Barbany, care nu a obținut încă titlul de cetățean al Barcelonei și pe care, cu toate acestea, am îndrăznit să-l aduc în fața domniei voastre.

Când Martí a simțit ațintiți asupra lui ochii verzi ai lui Almodis, a intuit forța pe care o emana contesa.

– Vorbește.

– Doamnă, sunt fiul lui Guillem Barbany de Gorb, care a servit cu credință până la moarte în oastea contelui și, înainte de aceasta, în cea a tatălui său. Am venit la Barcelona acum cinci ani și...

– Tinere, nu mă interesează viața dumitale și nu am timp pentru a o asculta acum. Vorbește-mi în legătură cu organizarea căreia i-am însărcinat pe magistratul-șef și pe consilier, întrucât ei ți-au dat cuvântul.

Gândindu-se la interesele sale și văzând că situația se complică, Montcusí a intervenit:

– Nu dorea decât să se prezinte, doamnă, dar înțeleg că nu e timp pentru divagații supărătoare. Când veți avea răgazul și veți dori să aflați care sunt calitățile domnului Barbany, să știți că el mi-a fost prezentat de Eudald Llobet, pe care îl cunoașteți foarte bine.

Auzind numele confesorului ei, expresia feței lui Almodis s-a schimbat puțin.

– Îl cunoști pe don Eudald?

– A fost tovarăș de arme cu tatăl meu, înainte de a fi hirotonisit, și executorul său testamentar.

– Îmi vei vorbi despre această relație cu altă ocazie, a spus Almodis pe un ton mai blând. Te rog ca acum să te referi strict la problema care ne preocupă.

Martí a înțeles mesajul și s-a conformat.

– Vedeți, într-una dintre călătoriile mele am avut ocazia să stabilesc legături comerciale dincolo de

escalele din Levant și am obținut un produs care, bine folosit, poate fi extraordinar, iar dacă îl veți autoriza, Barcelona va fi primul oraș din Mediterana care se va bucura de avantajele sale.

– Și care sunt aceste avantaje?

– Îmbibând câteva meșe de lână în el, acestea ard timp mai îndelungat și lumina pe care o dau este mult mai strălucitoare decât cea a unei candele sau a unei torțe obișnuite.

Montcusí a intervenit pentru a-și apăra interesele.

– Dacă s-ar instala la colțurile de stradă și în cartierele periferice, căutând mijloace pentru așa ceva, rondurile de noapte ar putea să-și îndeplinească misiunea în condiții mai bune și folosind mai puțini oameni, care sunt atât de necesari pentru alte nevoi.

– Iar vistieria municipală se va umple negreșit, a adăugat Olderich.

– Când voi putea vedea această minune?

– Dacă doriți, doamnă, chiar acum, a răspuns Martí.

– Atunci treceți la fapte.

– Știind că totdeauna e mai bine ca un lucru să fie văzut decât să fie explicat, am preparat o mostră a invenției, a argumentat Montcusí.

– Bine, dar unde va avea loc demonstrația?

– Dacă nu aveți nimic împotrivă, în curtea cailor.

– De acord.

– Atunci, dacă îmi permiteți, mă voi duce să fac pregătirile necesare. Am la intrare pe doi dintre oamenii mei, cu dispozitivul pregătit. Astfel, atunci când veți coborî totul va fi gata și nu veți pierde timpul.

– Îmi pare bine, Martí. Un majordom te va însoți.

Barbany s-a retras cu spatele, așa cum îi spusese consilierul că era protocolul, gata să facă demonstrația.

75

EDELMUNDA

Ura care umplea inima Edelmundei o menținea în viață, amintirile ei evocând mereu ziua în care a început căderea ei în abis, cu un an în urmă.

Pentru acea călătorie era transportată într-o cotigă, neîngrijită, despletită, iar în priviri i se citea groaza, amestecată cu un puternic resentiment. Două lucruri o chinuiau. Primul era teama de necunoscut, deoarece nu știa unde o duceau și cât timp urma să fie surghiunită din Barcelona; al doilea era lipsa de sens a măsurii care se luase împotriva ei, întrucât singurul ei delict fusese faptul că îndeplinise cu sfințenie poruncile stăpânului ei, dându-și pentru aceasta toată silința. Că lucrurile nu au ieșit așa cum plănuise consilierul nu era vina ei, iar pentru asta i se părea o nedreptate strigătoare la cer ca ea să plătească pentru necumpătarea caracterului irascibil al stăpânului ei. Nicio femeie respectabilă și educată nu trebuia să se vadă tratată ca o proscrisă. După lumina care intra printre

scândurile ce acopereau ferestruicile căruței și-a dat seama că se lăsa întunericul și că era închisă acolo de la amiază. Starea proastă în care se afla era pricinuită și de nevoia urgentă de a urina pe care o simțea. Călătoria nu dădea deloc semne că s-ar fi apropiat de sfârșit, așa că Edelmunda a luat o hotărâre. Și-a suflecat poalele și și-a golit vezica prin scândurile podelei. De afară a auzit batjocurile și râsetele membrilor escortei, care se întreceau în glume obscene. Nu i-a luat în seamă: va veni și ziua în care le va pieri râsul de pe buze, iar ea, care avusese totdeauna o memorie bună, în care toate ofensele suferite erau întipărite cu litere de neșters, va ști să-și ia revanșa.

După zdruncinăturile căruței a dedus că părăsiseră drumul principal și intraseră pe unul de țară, deoarece osiile și arcurile scârțâiau, iar balansul era mai curând cel al unei galere pe o mare agitată decât cel al unui asemenea atelaj. Fluierăturile vizitiului erau tot mai dese, ca și plesnetele biciului cu care erau îndemnați catârii, deoarece urcușul șerpuit devenea din ce în ce mai abrupt. Edelmunda s-a ghemuit în partea din spate a căruței, rumegându-și nefericirea.

După moartea Laiei, evenimentele se precipitaseră în așa măsură încât amintirile începuseră să i se amestece. După nenorocire, orele treceau și nimeni nu îndrăznea să-l deranjeze pe stăpân. Acesta se refugiase în apartamentele sale, cu ușile ferecate zi și noapte. Nici măcar Conrad Brufau nu îndrăznea să bată, nici majordomul nu avea curajul să-i ducă ceva de mâncare. În casă, viața părea că și-a oprit cursul.

Oamenii erau dezorientați și fiecare își îndeplinea obligațiile într-un mod mecanic și căutau să treacă neobservați, întrucât furtuna care se apropia părea că avea să nimicească tot ce ar fi întâlnit în cale. După două zile, contele de Barcelona în persoană, însoțit de Almodis și de alte persoane din suita sa, a venit să-și prezinte cele mai sincere condoleanțe consilierului său. Acesta a ieșit din apartamentele sale și a apărut în fața seniorului său îmbrăcat într-o mantie neagră, cu obrajii supți și cenușă pe frunte, semnul durerii profunde, și, aruncându-i-se la picioare, mișcat până la lacrimi, a mulțumit conților pentru atitudinea milostivă arătată umilului lor servitor, venind la el acasă pentru a-i fi alături în doliu și a-i oferi ajutorul într-un moment atât de delicat. După lungi discuții, întrucât trupul unui sinucigaș trebuia înmormântat în afara cimitirului și uneori chiar decapitat, și la insistențele contesei, influențată de asigurările duhovnicului ei Eudald Llobet că fata murise pocăită și spovedită, episcopul a consimțit să fie îngropată în micul cimitir din Sarrià.

Ziua următoare, ca și cum odată cu vizita conților perioada de doliu luase sfârșit, viața și-a reluat cursul normal, con Edelmunda a fost chemată în fața consilierului. Femeia, ghemuită în partea din spate a căruței, își amintea totul perfect.

A fost adusă în fața lui cu mâinile legate, tremurând ca varga; vocea judecătorului ei îi mai răsuna încă în suflet, la fel cum se întâmpla cu un condamnat

la sentința cea mai crudă și mai nedreaptă care s-ar fi pronunțat vreodată.

– Neglijența dumitale mi-a provocat cea mai adâncă durere pe care am simțit-o vreodată. Moartea ar fi o pedeapsă prea ușoară, deoarece te-ar scăpa de orice chin. Vreau însă să suferi ani îndelungați pentru faptele dumitale. Așadar, te condamn să trăiești, dar în asemenea condiții încât vei ajunge să implori să te viziteze doamna cu coasa. De acum înainte nu o să te mai vadă nimeni, cu excepția celor asemeni dumitale. Te faci vinovată de nenorocirea care s-a abătut asupra casei mele. Nici moartea iubitei mele soții nu m-a făcut să sufăr atât de mult, iar pentru asta vei plăti tot restul anilor pe care Dumnezeu ți-i va da.

După ce a rostit aceste cuvinte, a poruncit să fie îndeplinită sentința.

Vechea sa prietenie cu șeful gărzii, care era de serviciu în ziua respectivă, i-a permis Edelmundei, sub pretextul de a-și lua câteva haine, să se ducă în camera ei și să ia punga în care își păstra toate economiile pe care le adunase pentru bătrânețe și sigiliul de ceară moștenit de la tatăl ei. Și-a suflecat repede fusta și și-a prins comoara de cingătoarea ei lată.

Timpul trecea, iar mintea sa era în fierbere; afară, escorta călărea în tăcere. Ceasurile îndelungate de mers au început să-și spună cuvântul, iar câte un comentariu indispus care ajungea la urechile ei a făcut-o să înțeleagă că voiajul se apropia de sfârșit. Acum drumul începea să coboare mai accentuat, iar scrâșnetul saboților de frână arăta că vizitiul trebuia să frâneze

cu putere pentru ca nu cumva căruța să dea peste catârii din fața ei. Frigul care se strecura prin golurile dintre scânduri îi înghețа oasele. Dintr-odată, simțurile au intrat în alertă. Cotiga se oprise și se auzeau voci care păreau ale cuiva care era de gardă în turnul unui castel și vorbea cu conducătorul escortei. Acesta se tot învârtea în partea din spate a trăsurii, o tăblie de lemn masivă, prinsă cu două balamale groase. Ușița tăbliei s-a deschis încet, și atunci a văzut fața bărboasă și obosită a șefului trupei, luminată de torța pe care o ținea un subaltern.

– Îmbracă-te cu astea, i-a cerut bărbatul, aruncându-i niște haine.

Edelmunda nu a avut timp să spună ceva; ușița din spate s-a închis din nou, iar întunericul a pus iarăși stăpânire pe interiorul căruței.

Pe pipăite a sortat piesele de îmbrăcăminte primite. Le-a pus pe banchetă și s-a schimbat cum a putut, având mare grijă să nu i se vadă comoara ascunsă. Hainele erau aspre și grosolane, probabil din pânză de sac, iar încălțările din fibre vegetale împletite.

– Sunt gata.

După atâtea ceasuri de tăcere, propria-i voce i s-a părut străină.

Ușița s-a deschis din nou. Ordinul a fost sec și tăios.

– Jos!

Cu greutate, afectată de nemișcarea la care fusese supusă atâta vreme, și-a dezmorțit oasele și a pus picioarele pe pământ. Vocea comandantului s-a auzit din nou.

– Aceasta va fi locuința dumitale. Aici vei trăi de acum înainte și, dacă Dumnezeu nu va hotărî altfel, aici vei și muri.

– Unde mă aflu?

În timp ce punea piciorul în scări, bărbatul a răspuns:

– Vei avea tot timpul să te dumirești. Noi, se înțelege, nu vom mai înainta niciun pas, nici dacă ne-ar umple de vin până la refuz.

Cu aceste cuvinte și luându-și rămas-bun de la călăuză, a făcut cale întoarsă, urmat de oamenii săi.

După ce căruța și escorta au dispărut împreună cu torțele lor, tăcerea și întunericul au pus stăpânire peste tot. Noaptea era neagră precum cerneala și nicio stea nu se vedea pe firmamentul rău prevestitor. Sărmanele ei oase înghețate o făceau să clănțăne din dinți, singurul sunet care se auzea. Santinela care vorbise cu paznicul ei s-a refugiat într-o gheretă de lemn ce păzea cărarea îngustă. În spatele său se vedeau două corturi conice, despre care a presupus că erau adăpostul pichetului însărcinat cu respectiva misiune. Nu știa unde se afla și ce însemnau cuvintele rău prevestitoare rostite de șeful escortei înainte de plecarea sa. Cu toate acestea, a considerat inutilă încercarea de a-l descoase pe individ, așa că a început să meargă înainte. Încetul cu încetul, ochii s-au obișnuit cu întunericul. În fundal se deslușea silueta unui masiv muntos care o înconjura din toate părțile. Dintr-odată, inima a început să-i bată mai tare. O lumină, două, ba chiar trei se vedeau în depărtare! Edelmunda nu a stat pe gânduri și, având grijă să nu cadă într-o groapă

ori să se împiedice de vreo creangă, și-a îndreptat pașii șovăielnici spre acea speranță.

Pe măsură ce se apropia, siluetele care stăteau împrejurul primului foc au devenit mai clare. O umbră alimenta focul la care fierbea o oală, în timp ce cealaltă amesteca mâncarea cu un linguroi grosolan de lemn. Aromele au făcut-o să saliveze. Trecuseră multe ceasuri de când nu mai mâncase nimic.

Zgomotul unei ramuri rupte i-a alertat pe cei care găteau. Cele două siluete au ridicat capul și și-au îndreptat privirea spre ea. La lumina strălucitoare a focului, a putut vedea că amândouă purtau glugă și că își adunau în grabă lucrurile, apucau fiecare de o toartă ceaunul, intrau într-una din peșterile care se deschideau la baza stâncoasă a muntelui, făcându-se nevăzute. Edelmunda s-a apropiat de jăratic. Un fior i-a trecut pe șira spinării când, din gurile mai multor peșteri, s-a simțit observată de câteva perechi de ochi. O bucurie imensă a cuprins-o. Nu era singură acolo! În acel loc mai trăiau și alți oameni. Fără să ezite, s-a îndreptat spre lumină.

– Ajutor! Fie-vă milă și ajutați pe o creștină aflată în nevoie!

Un sunet oribil, a cărui semnificație o cunoștea perfect, a făcut-o să se oprească. Auzind-o, oamenii din peșteri făceau să sune cârâitori din os și loveau cu bețe cranii uscate pentru a o avertiza că se afla într-o colonie de leproși.

În acea clipă, i-au venit în minte cuvintele șefului escortei, pe care la început nu le înțelesese. Vorbele

lui au sunat ca o sentință: „Bineînțeles, noi nu vom mai face niciun pas mai departe, chiar dacă ne-ar umple de vin până la refuz." Și hainele care i se dăduseră! Pânza de sac era îmbrăcămintea leproșilor. Toate suferințele adunate și-au spus cuvântul: a simțit cum i se înmoaie genunchii și a leșinat.

După un timp despre care nu a știut cât a fost de lung, s-a trezit iarăși la viață. Simțea atingerea ușoară a unui obiect umed pe obraji. Când a deschis ochii, a observat o siluetă îmbrăcată în haine de culoare închisă, care o freca ușor pe frunte cu un băț în vârful căruia era un burete umed. Edelmunda s-a ridicat în capul oaselor.

– Cine ești?

Cu o voce spartă și seacă, umbra i-a răspuns:

– Nu are importanță.

– Atunci spune-mi unde mă aflu.

– În colonia de leproși de lângă Montseny.

Sângele i s-a oprit femeii în vene. Ceea ce nu fusese decât o bănuială devenea acum o certitudine. Atunci a înțeles teribilul mesaj al cuvintelor lui Montcusí.

Umbra a continuat:

– Probabil că ai comis un delict teribil dacă te-au condamnat la o pedeapsă mai rea decât moartea.

Edelmunda a început să suspine.

– Păcatul meu a fost că am ascultat ca un câine poruncile stăpânului care m-a trimis aici.

– Rău stăpân.

Femeia ațâțase resturile focului și, puțin câte puțin, umbrele cu fețele acoperite începeau să se apropie,

fără însă a intra în cercul de lumină care se mărea pe măsură ce jăraticul se aprindea mai tare, trosnind și împrăștiind scântei.

– Dacă ți-e foame, putem să-ți dăm de mâncare. Cel care se oprește în acest loc se îmbolnăvește și el mai devreme sau mai târziu de boala de care suferim cu toții. De aici nu iese nimeni: un singur drum străbate munții și este păzit zi și noapte de oamenii contelui, care sunt și ei pedepsiți în acest fel. Unii pentru că au dezertat de pe câmpul de luptă, majoritatea pentru crime. Dacă rămâi afară, vei muri din cauza frigului și a intemperiilor. Dacă intri în peșteri, vei muri de lepră, dar mai târziu. Spune ce preferi.

Printre suspine, Edelmunda a protestat:

– În oraș sunt leproși: ies din case în timpul nopții, bătând în cranii goale.

– Ei nu au fost condamnați. Noi am fost pedepsiți. Când am intrat în această închisoare, nu toți eram bolnavi de lepră. Nu aici.

– De aceea e mai rea decât moartea.

– Nu trebuie să privești lucrurile așa. Trăiești sau mai bine spus locuiești aici, pentru că asta nu este viață, iar pe timpul ședерii, nimeni nu invidiază pe nimeni: există mai mulți leproși ai spiritului în oraș decât aici. După ce te vei obișnui, vei vedea că între noi nu există ranchiuni. Nu există seniori, nici vasali, iar totul le aparține tuturor. Dar trebuie să te hotărăști. Umezeala nopții, dacă nu întâlnește carne, intră în oase, iar acum a venit vremea ca acestea să se odihnească în pace.

Edelmunda a luat repede o decizie.

– Merg cu tine și voi trăi cu speranța de a mă răzbuna pentru ce mi s-a făcut.

– Ura întreține viața, deși e o iluzie prostească să crezi că vei putea ieși de aici. Nimeni nu a reușit asta vreodată.

– Eu o voi face, iar cineva va plăti pentru ce mi-a făcut.

76

BARCELONA

În primăvara aceea, orașul era în sărbătoare. Veștile se răspândeau rapid și cu exagerările de rigoare. Dacă pe o stradă se spunea că oastea care-l însoțea pe ambasadorul regelui al-Mutamid din Sevilla era formată din trei sute de lăncieri cu armuri de aur, atunci puțin mai încolo numărul și strălucirea ei creșteau: erau de fapt cinci sute, platoșele, din aur, iar valtrapurile cailor din mătase și pietre prețioase. Magistratul-șef poruncise să fie constituite grupuri de crainici care să facă orice fel de anunțuri referitoare la festivități. Aceștia străbăteau orașul în sunete de corn și tobe, oprindu-se la fiecare colț de stradă, înconjurați de vesela companie a copiilor, pentru a face cunoscute poruncile care se adresau tuturor cetățenilor. În câteva rânduri a trebuit să intervină șeful așa-numitei *host* municipale, întrucât anumite dispoziții puteau să aducă prejudicii unor meseriași. Când s-a poruncit ca amforele cu urină adunată pentru înălbirea rufelor

să fie ținute în interiorul caselor pentru ca pe străzi să se simtă puternicul miros de amoniac care îl degajau, aproape că a izbucnit o răscoală, deoarece gazele emanate făceau ca în case atmosfera să fie insuportabilă, iar uneori a fost nevoie de doctor, pentru cele câteva femei care leșinaseră.

Forjele fierarilor lucraseră zi și noapte pentru a pregăti toate felinarele de care era nevoie. În acele zile, Barcelona trăia într-un ritm trepidant, iar lumea se mira văzând cât de activi se arătau conducătorii municipiului. La colțurile străzilor și ale pieților, la o înălțime de două ori și jumătate mai mare decât cea a unui stat de om se așezau un fel de colivii din fier deschise în partea de sus, în mijlocul cărora se găsea un recipient din care ieșea un fitil ce se lungea cu niște clești până la nivelul dorit. Lumea făcea supoziții în legătură cu utilitatea mecanismului. Dar, atunci când peste câteva săptămâni invenția a început să funcționeze, exclamațiile de admirație au răsunat în tot perimetrul orașului. La lăsarea serii, brigăzi municipale s-au împrăștiat peste tot, înarmate cu prăjini care aveau la capăt un clește ce se manevra de la baza lor cu ajutorul unei sfori, care servea pentru ajustarea fitilurilor, și o feștilă de lână care ardea, cu ajutorul căreia erau aprinse, ele fiind îmbibate în uleiul negru care se afla în recipientul dispozitivului. Când umbrele nopții au invadat orașul, aspectul Barcelonei se schimbase cu desăvârșire. Însoțită de o suită restrânsă, din care făceau parte Delfín și prima ei doamnă de companie – Lionor –, contesa a ieșit pe străzi într-o litieră

închisă, pentru a se convinge că aspectul urbei era atât de fastuos cât i se promisese că va fi. A părăsit palatul, a luat-o prin *Call*, a trecut prin poarta Bisbe, s-a îndreptat spre Palau Menor, de unde s-a întors la reședința seniorială pe deplin satisfăcută de ce îi văzuseră ochii. Alături de ea și potrivind pașii cailor în ritmul purtătorilor de litieră mergeau magistratul-șef Olderich de Pellicer și un Bernat Montcusí plin de mândrie, care nu-și mai încăpea în piele de mulțumire.

Când litiera a fost așezată pe dalele curții armelor, contesa a coborât, urmată de Delfín și de Lionor.

– Domnule magistrat-șef, trebuie să te felicit. Cu greu aș putea afirma că orașul pe care ochii mei l-au văzut este Barcelona pe care o cunosc.

– Doamnă, mă simt copleșit, dar să știți că nu eu sunt responsabil de această minune. Puneți-o pe seama consilierului dumneavoastră cu aprovizionarea: a lui a fost ideea și el s-a îngrijit de punerea ei în practică.

Întorcându-se spre consilier, Almodis a spus:

– E bine, Bernat, dar este totuși ceva care mă preocupă. Ce se va întâmpla dacă ne vom obișnui cu această bunăstare și, din cauze care țin de capriciile destinului, vom rămâne fără uleiul negru?

Montcusí se umfla în pene ca un curcan.

– Nu aș putea fi un bun servitor dacă nu aș fi prevăzut o asemenea posibilitate. Rezervele pentru următoarele patru sau cinci luni sunt asigurate și așa va fi mereu.

– Transmite complimentele mele tânărului dumitale prieten. Dacă totul va ieși așa cum sper, după

terminarea festivităților de primire a ambasadorului regelui din Sevilla, veți avea cu toții o dovadă convingătoare a mulțumirilor contesei voastre.

După aceste cuvinte, Almodis de la Marca a intrat în Palatul Conților, urmată de pașii grăbiți ai bufonului ei. Piticul a oprit-o, trăgând-o de mantie.

– Ce mai vrei acum, Delfín?

– Doamnă, să nu aveți încredere în el. Întunericul se oglindește în privirea acestui om.

– Știu, Delfín... Nu se poate nega însă că serviciile lui ne sunt folositoare.

Apoi, Almodis s-a îndreptat spre apartamentele ei.

Ruth era un pachet de nervi. Vizitele lui Martí în casa tatălui ei erau tot mai frecvente. Afacerile pe care le făceau împreună acesta și părintele ei erau numeroase – depozitul din subsolul casei, cumpărarea unei noi proprietăți, încărcăturile navelor, ca și atâtea altele –, iar din câte își dădea seama, lui îi plăcea să vină puțin mai devreme pentru a putea sta de vorbă cu fiica prietenului său. Cu fiecare zi era mai conștientă de faptul că scopul vieții ei era să-l iubească pe acel om și că nimic altceva nu o interesa: nu se mulțumea cu firimiturile rămase de la ospăț. Mintea ei urzise o poveste care era chiar a ei, fără ca bărbatul să bănuiască nimic, pe care o folosea pentru a cere un sfat și a încerca să se apropie de el cât mai mult.

În acea după-amiază, ca aproape întotdeauna, sosise mai devreme. Ruth l-a văzut venind de la fereastra camerei pe care o împărțea cu Batsheva. Aceasta, care

îl observase și ea, văzând graba cu care sora sa se repezea la oglinda de alamă și își aranja părul, a spus:

– Se vede că îți place conversația oamenilor mari. Nu ți se potrivește ca vârstă și nici nu e evreu. Nu știu cum se va termina cu această fixație.

– Să faci bine să te ocupi de spionarea plicticosului de Ishaí Melamed din galeria femeilor de la sinagogă, pentru a părea că l-ai întâlnit întâmplător la ieșire. Poate vei reuși se devii altă plicticoasă soție evreică, să gătești mâncare *kosher*, la Sabat *haroset*[1], să crești o grămadă de mucoși și să cânți dulci melodii la Sărbătoarea Luminilor. Eu vreau să rămân nemăritată și să discut cu cine vreau.

S-a repezit apoi pe scări, iar după câteva clipe se afla sub castan, sorbind cuvintele lui Martí.

– Așadar îmi mărturisești că îți place un băiat, spunea el.

– Așa este, dar el nu-mi dă atenție și, în afară de asta, este o dragoste imposibilă.

Discuția veselă și dezinvoltura fetei îl amuzau pe Martí și îi mai alinau durerea.

– Nu te da bătută, pentru că nu există fortăreață care să nu se predea în fața atacurilor lui Cupidon.

– Atunci mă sfătuiți să merg înainte?

– Nu sunt eu persoana care să dea sfaturi unei tinere, dar în război, ca și în viață, triumfă întotdeauna cel care nu renunță.

[1] Amestec de fructe tăiate, nuci și mirodenii (n.a.).

– Am mai crescut puțin în ochii dumitale: înainte eram doar o fetiță, în timp ce acum sunt deja o tânără.

Răspunsurile lui Ruth reușeau mereu să-l pună în încurcătură pe Martí.

– Vreau să spun că dificultățile trebuie mereu depășite în viață. Este un sfat general valabil: îți va face bine mereu și în orice împrejurare.

– Iar când obstacolele sunt numeroase?

– Cu atât mai multe eforturi trebuie să depui.

Fata a părut că se îndoiește o clipă.

– Și dacă, în afară de alte inconveniente, ne separă și religia, de exemplu, ce sfat mi-ați da?

– Este foarte greu să povățuiești pe cineva. Nu pot să vorbesc decât despre mine. Eu am iubit cu disperare o fată adorabilă care nu mi se potrivea nici în privința rangului și nici al clasei sociale, dar, cu toate acestea, nu am renunțat.

– Nu o mai iubiți?

– Continui să-i iubesc amintirea.

Ruth, care cunoștea drama pe care o trăise Martí, și-a ales cuvintele cu grijă.

– Ce norocoasă a fost că a trăit o dragoste atât de intensă. O invidiez.

O umbră a întunecat privirea lui Martí.

– Dumnezeul meu s-a îndrăgostit și el de ea și a fost mai puternic decât mine, de aceea mi-a răpit-o. Nu o invidia: dumneata poți face totul, în timp ce ea nu mai poate face nimic.

– Invidiez dragostea care v-a inspirat-o chiar și după moartea ei.

Martí a privit atunci cu alți ochi ovalul perfect al obrazului fetei, încadrat de baticul alb, și ochii ei negri, migdalați. Și-a zis atunci că bărbatul care o va lua în căsătorie va fi foarte norocos.

Chiar atunci, ușa galeriei s-a deschis și și-a făcut apariția Baruj Benvenist.

Martí a simțit ceva în tonul vocii zarafului când acesta i s-a adresat fiicei sale.

– De câte ori mai trebuie să-ți spun, Ruth, că atunci când vine un oaspete în această casă, după ce l-ai primit și l-ai rugat să ia loc, trebuie să te retragi și să-l lași singur? E o dovadă de proastă creștere să obligi pe cineva să susțină conversații pe teme banale, neinteresante.

Martí a intervenit în apărarea fetei.

– Nu mă deranjează, ci dimpotrivă, îmi face plăcere.

– Ești foarte amabil, a replicat Baruj cu un gest sever, dar ea știe la ce mă refer.

Fata s-a retras fără să-i răspundă tatălui ei, ceea ce l-a mirat pe Martí.

– Devin femei, dragă prietene, și niciun bărbat nu trebuie să aibă pretenția de a culege un trandafir fără să se înțepe într-un spin.

77

ABENAMAR

Era într-o vineri. Mulțimea năvălise pe străzi. Poporul voia să vadă dacă toate lucrurile minunate care se spuseseră despre acel cortegiu erau adevărate sau simple fantezii. Ferestrele oamenilor influenți erau împodobite cu damascuri roșii, iar cele ale plebeilor, cu țesături mai simple, multicolore. Fastul și luxul trebuiau să-i creeze o impresie de neșters ilustrului ambasador, pentru ca marele al-Mutamid din Sevilla să fie informat în consecință. Mulțimea, îmbrăcată cu ce avea mai bun, umplea străzile pe unde urma să treacă delegația. La cererea expresă a contesei, s-a căzut de acord ca intrarea cortegiului să se facă la lăsarea serii, pentru ca astfel să strălucească în toată splendoarea ei lumina artificială care urma să fie aprinsă pe străzi, în piețe și la porțile zidului. Locuitorii orașului își invitaseră rudele de la țară, pentru ca acestea să aibă prilejul să asiste la evenimentul care, alături de noua iluminație, urma să reprezinte o piatră de hotar în

viața orașului. Cortegiul avea să intre în oraș prin poarta de la Castellnou, pentru a se îndrepta, de-a lungul *Call*-ului, spre biserica Sant Jaume și de acolo să urce spre poarta Bisbe până la Palatul Conților, care era în dreapta sa. Forțele de ordine nu mai făceau față numărului mare al celor care, pentru a putea vedea mai bine, deplasau gardurile de lemn plasate de-a lungul întregului traseu.

În împrejurimile palatului abia se putea deschide o trecere pe unde să sosească invitații, care erau aduși de caleși, palanchine, lectici sau litiere, precum muștele la miere. Pajii alergau dintr-o parte în alta, ajutându-i pe vizitii, care-i făceau să-și muște zăbala pe caii frumos gătiți, cu coamele strălucitoare, unse cu ulei, și cu cozile pieptănate, nervoși din cauza atâtor lumini și a atâtor oameni. Toate familiile apropiate dinastiei Berenguer și toate personajele importante de la Curte se aflau acolo: Besora, Gurb, Cabrera, Perelló, Alemany, Muntanyola, Oló, Montcada, Tost, Cardona, Bernat de Tamarit, Ramón Mir, Queralt, Castellvell, Tous... Toți își disputau onoarea de a fi cei mai strălucitori și mai bine îmbrăcați dintre cei care asistau la festivitate.

La poarta principală, magistratul-șef Olderich de Pellicer, înconjurat de purtătorii de toiag, care, în tunicile lor de gală, arborau blazonul cadrilat al dinastiei Berenguer și aveau pe cap bonete de catifea, îi primea pe invitații care urcau pe scara acoperită cu un covor, între două șiruri de torțe care trosneau, pentru a fi anunțați înainte de a intra în marele salon.

Martí sosise devreme, pentru a se asigura că felinarele sale dădeau lumină. O împuternicire din partea contesei îi asigura libertatea de mișcare, ca responsabil cu iluminatul public. În depărtare, tânărul l-a zărit pe Eudald Llobet, dichisit, care, alături de episcopul de Barcelona, de decanul catedralei și de alți clerici din diferite parohii ale orașului, aștepta într-o parte a tronului gol ca oaspeții să-și ocupe locurile cerute de rigidul protocol.

Uralele mulțimii au anunțat, înaintea sunetelor de trâmbiță și de goarnă, că alaiul se apropia.

Învăluite în mantii, Ruth și Batsheva așteptau trecerea strălucitoarei suite, amestecate în mulțime. Tatăl lor nu a putut să le însoțească, întrucât trebuia să rămână cu mama lor, dar pentru că era vorba de o împrejurare excepțională, acceptase ca fiicele sale să poată asista la defilarea cortegiului, cu condiția de a se întoarce acasă la ora stabilită, pentru că începea Sabatul. Le însoțea Ishaí Melamed, fiul unui bun prieten de la sinagogă. Tustrei se adăpostiseră sub niște galerii, așteptând ca la capătul străzii să apară călăreții. Zgomotul făcut de mulțime a anunțat că alaiul era pe punctul de a apărea de după colț. Mulțimea și-a lungit gâturile ca la un semn. Zgomotul era asurzitor. În fruntea cortegiului se afla o formație de muzicanți care cânta la tot soiul de instrumente, multe dintre ele necunoscute de asistența entuziasmată. Lire, fluiere duble și alte asemenea înveseleau atmosfera, dar ceea ce a captat cu adevărat atenția tuturor au fost

doi călăreți pe superbi armăsari arabi, purtând valtrapuri verzi și aurii, care loveau două mari timpane aflate de-o parte și de alta a unor cai mărunți. Timpanele erau lovite cu două bastonașe având în vârf bile din piele de capră, care marcau ritmul cortegiului. Apoi o escortă de treizeci de oameni, sub comanda unui maur imens, înconjura un palanchin dat cu lac chinezesc și placat cu foițe de aur, al cărui acoperiș amintea forma ascuțită a unui minaret, purtat de zece numizi unși cu uleiuri și cu o înfățișare herculeeană. În el, prin ferestruicile ale căror perdelușe erau date la o parte, putea fi zărit ambasadorul Abenamar[1], care saluta mulțimea.

Batsheva era nervoasă.

– Ruth, a apus soarele. Vom întârzia și tatăl nostru ne va certa.

– Acum nu putem trece, Batsheva. În afară de aceasta, am ieșit să vedem noua iluminație, iar până când nu se va întuneca ea nu va fi aprinsă.

– Începe Sabatul și trebuie să plecăm.

Ishaí i-a sărit în ajutor.

– Batsheva, tatăl tău va înțelege. Nu se poate trece pe partea cealaltă. Suntem martorii unui eveniment atât de important, încât trebuie să-l povestim și urmașilor noștri. Îmi asum eu răspunderea.

[1] Autorul își permite licența de a anticipa faptele lui Abenamar, care s-au petrecut în timpul domniei lui Ramón Berenguer al II-lea Cap d'Estopa, plasându-le în timpul domniei tatălui său, Ramón Berenguer I cel Bătrân (n.a.).

Batsheva a insistat:

– În timpul nopții noi, evreii, nu putem să ne aflăm în afara *Call* -ului. Acum este timpul să...

– Astăzi s-a întârziat cu trasul clopotelor. Vei vedea că va întârzia și semnalul de stingere.

Cortegiul ajunsese în dreptul lor, iar zgomotul era atât de mare, încât nu se putea auzi nimic.

Alaiul trecea în acel moment chiar prin dreptul celor trei tineri. Văzând înfățișarea nobilă a ambasadorului din Sevilla, care purta un turban galben în mijlocul căruia strălucea un smarald mare, ochii săi negri și dinții atât de albi, barba fină și tunsă scurt, Ruth și-a dat seama că era martora unui eveniment istoric, de-a dreptul excepțional, iar faptul că lumina magnifică din oraș era opera iubitului ei o făcea să se simtă mândră.

Martí văzuse deja ce dorea să vadă, iar prezența sa la palat nu mai era necesară. Suita ambasadorului intrase de acum, iar ușile mari ale sălii de recepții se închiseseră. Se gândea să meargă a doua zi la catedrală pentru ca Eudald să-i poată povesti ce se întâmplase, dar o dorință de nestăpânit de a vedea orașul său sub aureola noii lumini l-a cuprins dintr-odată. Și-a luat mantia și, salutându-l pe ofițerul care păzea intrarea, s-a înfășurat în ea și s-a amestecat în mulțime, pierzându-se în mijlocul tumultului și veseliei concetățenilor săi din Barcelona. Era practic imposibil să urmezi o direcție anume. Intrase în curentul turbulent și nu avea altă soluție decât să urmeze mareea

umană. Datorită iluminatului, totul i se părea nou. Vechile pietre căpătau tonuri și nuanțe deosebite, fiecare colțișor cunoscut părea transformat. În timp ce-și croia drum, și-a dat seama că viața lui fusese un adevărat miracol. Amintirile l-au copleșit și și-a dat seama că totul se datora faptului că odată, în îndepărtatul port al Famagustei, împins de sufletul său bun, salvase un om de la înec. Apoi l-a cuprins o durere nesfârșită la gândul că nu-și putuse salva și iubita... Era un om bogat, corăbiile sale străbăteau în lung și în lat Mediterana, casa lui din apropiere de Sant Miquel era pe cale de a se transforma într-un conac, afacerile sale se diversificaseră, iar carele sale mergeau în târguri pentru a cumpăra noi mărfuri angro.

Mulțimea înainta fără să poată fi oprită, eforturile forțelor de ordine dovedindu-se zadarnice. Părea că acea noapte făcea toți banii. Vinul animase mulțimea, iar pe la câte un colț de stradă jungherele și cuțitele ieșeau din teacă pentru te-miri-ce. În sfârșit, a reușit să ajungă în apropierea casei sale. Atunci inima a început să bată mai tare. Acolo, așezată pe un soclu de piatră care susținea o arcadă, făcută ghem, i s-a părut că vede o figură vag cunoscută. Și-a făcut loc cu coatele prin torentul de oameni și, dând la o parte un grup de băiețandri care se opriseră lângă siluetă, le-a strigat să-și vadă de treabă. Fie din cauza gestului său, fie din cauza atitudinii lui hotărâte, fie pentru că vinul le încețoșase de acum mințile, tinerii au ales să se distreze în altă parte. Auzindu-i vocea, umbra speriată

ridicase capul. Ochii negri ai lui Ruth, mezina prietenului său Baruj, păreau să-l implore.

Martí a apucat-o de brațe și a ridicat-o. Mulțimea a lipit-o de corpul său. Fata l-a privit ca pe o fantomă.

– Ce faci aici?

Cu o voce întretăiată și printre lacrimi, Ruth i-a spus ce se întâmplase.

– Când am putut, am încercat să ne înapoiem, ținându-ne de mână. Ishaí mergea înainte, apoi Batsheva și cu mine. Când am ajuns la un colț de stradă ne-a tăiat calea un grup de oameni și a trebuit să dau drumul mâinii surorii mele. Am văzut cum capetele lor se pierdeau în mulțime așa cum capul unui înecat dispare în vârtejurile unui râu. Batsheva striga și încerca să se întoarcă, dar Ishaí nu i-a dat drumul. După multă vreme am ajuns la porțile *Call*-ului[1]: erau deja închise. Am așteptat, sperând că sora mea și însoțitorul ei nu ajunseseră încă, dar nu a fost așa. Desigur, reușiseră să intre la timp. Atunci, neștiind ce să fac și nici încotro să o apuc, am început să umblu prin oraș în direcția casei dumitale... Nu cunosc pe nimeni altcineva... Speram să te văd la un moment dat.

[1] Autorul a optat aici pentru versiunea populară și mai răspândită a unui *Call* înconjurat de ziduri, deși trebuie amintit că disputa dintre istorici și arheologi continuă; autenticitatea acesteia nu este contrazisă și nu s-a găsit nicio urmă arheologică sau documentară. Se știe de existența unei comunități evreiești din anul 850, dar în niciun caz nu se vorbește despre ziduri, deși este adevărat că apar adesea referiri la porți și la o incintă închisă (n.a.).

– Ai comis o imprudență teribilă. Știi cum este într-o noapte ca aceasta, dacă oamenii descoperă un evreu în afara *Call*-ului, se poate întâmpla orice.

– În *Call* am cunoștințe, dar în afara lui mă simt pierdută și de aceea nu știam unde să mă duc, a suspinat ușor Ruth.

– Ține-mă de mână și urmează-mă.

Ruth a apucat mâna pe care i-o întindea Martí, iar când a făcut-o aproape că a binecuvântat împrejurarea, în ciuda temerilor ce o cuprinseseră. Apoi cei doi au început să-și croiască drum prin mulțime înspre piața unde se afla biserica Sant Miquel.

Când Martí i-a observat în poarta casei sale pe Omar, pe majordomul său Andreu Codina, pe Mohamed, care devenise un flăcău pe cinste, și un grup de servitori care păzeau intrarea, cu torțe și bâte groase, s-a liniștit. A strâns mai tare mâna tinerei și a avertizat-o.

– Vom traversa acum. Nu-mi da drumul, pentru numele lui Dumnezeu.

Ochii fetei au vorbit în locul ei. Omar îi zărise și, urmat de doi servitori, s-a îndreptat spre ei.

În cele din urmă, au ajuns cu toții la adăpost în spatele porților încuiate ale casei.

– Stăpâne, nu am mai văzut niciodată așa ceva, a spus speriat Omar. Mulțimea era înnebunită, iluminația i-a scos din minți, au vrut chiar să intre în curte și a trebuit să-i alungăm cu lovituri de bâtă. Se spune că în unele zone s-au înregistrat dezordini pe străzi. Mi-a fost teamă pentru dumneavoastră.

– Slavă Domnului, sunt teafăr. Apoi, văzând privirea întrebătoare a omului său, a adăugat: O știi pe Ruth, fiica cea mai mică a prietenului meu Baruj. Din precauție, porțile *Call*-ului au fost închise mai devreme și, pentru că s-a văzut despărțită de sora ei, nu a mai reușit să intre. Dacă nu aș fi întâlnit-o, nu știu ce i s-ar fi putut întâmpla. Noaptea aceasta o va petrece aici. Cheam-o pe Caterina la mine, iar Naima și Mariona să pregătească încăperea de lângă terasa de la primul etaj și spune-i menajerei să-i pună la dispoziție două servitoare. Noaptea va fi lungă, acum suntem doar la începutul ei. Însoțește-o, Omar.

Maurul l-a privit pe stăpânul lui, apoi a invitat-o pe fată să-l urmeze.

– Dacă sunteți amabilă...

Ruth și-a ațintit ochii migdalați asupra lui Martí și și-a binecuvântat soarta, deși era conștientă de teribila problemă pe care o crea.

78

ALIANȚA CU SEVILLA

Contele de Barcelona, Ramón Berenguer cel Bătrân, și soția sa Almodis se întâlneau în acel moment cu ambasadorul din Sevilla în salonul de audiențe al Palatului Conților. Cele două delegații se instalaseră față în față la o masă lungă. De partea conților, în calitate de sfătuitori, se aflau consilierii lor personali: magistratul-șef al Barcelonei, Olderich de Pellicer, șeful nobilimii, Gualbert Amat, consilierul cu finanțele și aprovizionarea, Bernat Montcusí, notarul-șef, Guillem de Valderribes, episcopul orașului, Odó de Montcada, secretarul de serviciu Guerau de Cabrera și îndrăznețul Marçal de Sant Jaume, figură proeminentă a comitatului, bun cunoscător al chestiunilor arabe și un abil curtean. Reprezentanții regelui maur erau: ambasadorul său, renumitul poet Ibn Ammar sau Abenamar, ar-Rashid, fiul său cel mare, căpitanul oștirii Aben Zaiden și cinci însoțitori, fiecare dintre ei fiind expert în domeniul său. La extremitatea mesei, două

„limbi" traduceau simultan tot ce se spunea, pentru ca toți să înțeleagă chestiunile puse în discuție, deși ambasadorul stăpânea perfect dialectele comitatului.

Aspectul trimisului regelui al-Mutamid era magnific, dar, mai mult decât îmbrăcămintea, ceea ce atrăgea cel mai mult atenția erau ținuta sa firească, felul liniștit de a vorbi și farmecul care îi subjuga deopotrivă pe oamenii săi și pe străini. Înainte de începerea întâlnirii, îi dăruise contesei o carpetă de blană, în care fuseseră incrustate mici bucăți de sidef, care conținea o colecție de pergamente pe care se puteau citi cele mai bune compoziții ale sale, ultima dintre ele dedicată chiar lui Almodis, ochilor ei verzi și părului său roșu, tradusă în limba provensală. După terminarea panegiricului, Rashid i-a dăruit în numele tatălui său un frumos etui din acaju african, în care strălucea o podoabă din smaralde verzi, prinse într-un superb colier de aur roșu, caracteristic pentru aurarii din Sevilla, care se potrivea cu metaforele elogiosului poem. Contele a primit o platoșă de zale din cel mai bun oțel, ușoară de parcă ar fi fost din catifea, dar mult mai rezistentă decât fierul.

După formule întortocheate, caracteristice pentru orice solie venită din al-Andalus, vizitatorii au trecut apoi la subiect.

– Puternice conte Berenguer, de viță onorabilă, este cunoscută în rândul locuitorilor orașului meu noblețea stirpei dumitale. Regele și seniorul meu te onorează trimițând în rândul reprezentanților săi pe propriul său fiu, pentru ca să poți constata legitimitatea

cererilor sale, precum și importanța misiunii. Am fost dușmani în vremuri îndepărtate, dar vremea lui Almanzor a trecut, lăsând însă în frumoasa dumitale Barcelonă multe rădăcini care ne unesc acum. De aceea venim aici sub semnul prieteniei și cerând o colaborare sinceră într-o chestiune care prezintă pentru suveranul meu un interes politic, iar vouă vă va aduce glorie și câștiguri bune.

După acest preambul plin de înfloriturí, contele a răspuns:

– Dragul meu vizir, v-am primit ca pe niște prieteni ce suntem. Ieri ați putut să vedeți cu câtă căldură v-a întâmpinat Barcelona. Soția, consilierii și eu însumi suntem nerăbdători să auzim propunerea dumneavoastră pentru a accepta-o de îndată, dacă este în folosul supușilor noștri.

Ambele discursuri erau traduse de „limbile" respective cu voci neutre și impersonale.

– Acțiunea pe care dorește să o întreprindă regele meu este ambițioasă și necesită colaborarea curajoasei infanterii france, fără de care seniorul meu nu s-ar angaja într-o acțiune atât de nesigură.

Delegația catalană era la curent cu maniera maurilor de a-și prezenta proiectele și asculta cu atenție.

– Seniorul meu dorește să-și revendice drepturile asupra ținutului Murcia, în care domnește uzurpatorul Muhammad ibn Ahmad Thair. Vrem ca al-Andalus să fie unit sub un singur steag, lucru pe care seniorul meu speră să-l realizeze cucerind apoi și Córdoba. Atunci veți fi sigur că veți avea în sud un singur aliat,

solid și fidel, care vă va fi de mare folos în viitoarele dumneavoastră războaie, în cazul în care, după moartea prudentului Sulaiman ben Hud al-Mustain de Zaragoza, belicoșii săi fii nu vor continua politica de pace a părintelui lor.

Berenguer a ascultat cu atenție discursul maurului până la sfârșit.

– Înțeleg bine că propunerea pe care mi-o faceți este avantajoasă pentru poporul meu. Nu există afacere mai bună decât războiul pentru a obține tributuri și a-ți asigura sprijinitori fideli. Dar, dacă voi participa la o acțiune atât de neobișnuită, o voi face mai mult în interesul dumneavoastră decât în al meu, întrucât le doresc mai mult și îmi sunt mai apropiate ținuturile Lérida și Huesca decât Murcia. Sunteți o persoană pricepută în domeniu: intrarea noastră în luptă trebuie compensată.

– Iată ce vă propune seniorul meu: să veniți cu trupele și să aduceți la asediul Murciei infanteria, împreună cu tehnica necesară pentru construirea turnurilor de asalt. Seniorul meu va trimite cavaleria, specialiștii în fabricarea catapultelor, ca și alte mașinării, ca și, se înțelege, personalul care să asigure aprovizionarea întregii oștiri.

– Fără îndoială, marele beneficiar al acțiunii va fi regele dumitale, al-Mutamid. El se va încorona rege al Murciei. Pe mine o influență atât de îndepărtată nu mă interesează câtuși de puțin. Compensația va trebui să fie economică și nicidecum circumscrisă acestei acțiuni concrete.

Discuția a fost lungă, iar confruntarea, dură. Sesiunile s-au prelungit mai multe zile. Almodis asculta cu atenție, apoi, în intimitatea alcovului, îl sfătuia pe conte.

– Trebuie să deschizi bine ochii: ambasadorul e foarte isteț. Propunerea economică va trebui să o faci să crească până la cifra de zece mii de maravedi, plătibili în două tranșe: prima înainte de începerea campaniei, a doua după terminarea ei. Va trebui să obții dreptul la prima pradă de război la intrarea în oraș, iar în sfârșit un domn important, precum excelentul Marçal de Sant Jaume, va trebui să figureze ca ostatic-invitat, tot așa cum ar-Rashid, fiul monarhului din Sevilla, se va alătura suitei tale înainte de începerea asediului, în condiții egale. În acest fel, vei avea o garanție a respectării acordului. Nu este același un fiu și un aristocrat, oricât de faimos ar fi, cu atât mai mult cu cât cel din urmă, din cauza curajului său nesăbuit, are obiceiul să creeze probleme.

În cele din urmă, după semnarea acordului, strălucita solie maură a părăsit Barcelona ovaționată de popor, care își dădea seama că pecetluirea unei alianțe pentru o înfruntare îndepărtată nu va însemna niciun risc pentru comitat, dar ar aduce orașului o sursă nesecată de bani, care, odată intrați în vistieria municipală, ar fi distribuiți ulterior în sectoarele interesate, fiind astfel în folosul cetățenilor.

79

ABSENȚA UNEI FIICE

Martí aștepta nervos și cu capul plecat în anticamera biroului prietenului și protectorului său Baruj Benvenist. Fiind cunoscut felul de a fi al locuitorilor din *Call*, misiunea lui nu era ușoară. Întâmplările de vineri rămăseseră deja în urmă. Oamenii se întorseseră la treburile lor zilnice, iar la palat se țineau lanț ospețele și întrunirile. Toți comentau elogios lumina care scălda orașul la lăsarea întunericului, iar numele lui Martí era pe toate buzele.

Ruth se afla de peste o zi în casa lui, iar duminică dimineața a sosit momentul de a rezolva problema. Martí nu a încercat să facă acest lucru sâmbătă, întrucât, fiind vorba de sărbătoarea religiei fetei, tentativa ar fi fost zadarnică.

După-amiaza, a discutat cu Ruth despre tot ce se întâmplase. Dimineața, a lăsat-o să doarmă, deoarece a considerat că avea nevoie de odihnă. Când a văzut-o

după prânz apărând pe terasă, senină, dar speriată, s-a gândit că momentul era potrivit.

– Ruth, te-ai odihnit?

– Mulțumesc pentru tot, Martí. Fără intervenția ta nu știu ce s-ar fi întâmplat cu mine. Da, m-am odihnit și aș fi dormit trei zile la rând.

– Ia loc. Avem de vorbit despre multe lucruri.

La invitația tânărului, fata s-a așezat pe bancă.

– Ai comis o foarte mare imprudență. Tatăl dumitale este, probabil, teribil de neliniștit. Am încercat astăzi să mă apropii, dar, ca totdeauna, *Call*-ul este închis în timpul Sabatului cu șapte lacăte. Mâine dis-de-dimineață voi merge la el să-l liniștesc și voi încerca să-i explic cele întâmplate.

– Martí, îmi dau seama de încurcătura pe care am provocat-o, dar crede-mă când îți spun că nu a fost vina mea: ți-am povestit cum s-a întâmplat. Îmi ador părinții și îmi dau seama prin ce trec. Batsheva i-a pus la curent, probabil, cu ce s-a întâmplat, atâta cât știa ea, dar nu a avut cum să le spună și deznodământul. În timpul Sabatului nu se poate face nimic până în ziua următoare.

Martí își amintea discuția atunci când Baruj, cu o mantie neagră și o căciulă de aceeași culoare, în semn de doliu, și-a făcut apariția. Zaraful părea să fi îmbătrânit cu câțiva ani.

– *Shalom*, Martí, prieten iubit, și mulțumiri pentru tot ce ai făcut spre binele acestei familii.

– Atunci știi ce s-a întâmplat?

– Cunosc moduri de a afla tot ce se petrece în oraș în afara porților, chiar dacă e Sabat și mă aflu închis în *Call*. Dar intră, te rog. Vom vorbi în cabinetul meu.

Evreul a luat-o înainte, deschizând ușa, iar Martí a intrat după el în biroul pe care îl cunoștea atât de bine și a rămas în picioare, așteptând ca Baruj să deschidă obloanele ce dădeau spre grădină.

Apoi, așezați față în față, au început să lămurească împrejurările ce jalonaseră evenimentele din noaptea de vineri.

– După cum vezi, ceea ce s-a întâmplat până la închiderea porților după intrarea fiicei mele Batsheva și a însoțitorului ei în incinta *Call*-ului am aflat de la ei; începând din acel moment, bunele mele relații cu creștinii de dincolo de ziduri au fost cele care m-au ajutat să aflu că fiica mea se află în siguranță în casa dumitale, lucru pentru care nu voi avea viață destulă să-ți mulțumesc, a spus Baruj.

– Ruth este bine, sănătoasă, s-a odihnit, iar mâine o vei avea iarăși alături de dumneata.

– Din nefericire pentru mine, nu e așa de simplu.

– Nu te înțeleg.

Zaraful s-a lăsat pe spătarul jilțului și, aranjându-și mânecile tunicii, a început să explice.

– Vezi, Martí, suntem un popor foarte vechi, care a rezistat loviturilor sorții și vicisitudinilor vremurilor datorită faptului că și-a păstrat cu strășnicie obiceiurile și tradițiile. Nu avem o patrie și dacă ce îți spun nu ne-ar uni, ne-am fi topit deja într-o lume de păgâni.

– Nu înțeleg ce legătură au cele întâmplate cu...

– Lasă-mă să termin. Prin funcția pe care o ocup și prin ce reprezint, eu sunt cel care trebuie cel mai puțin să încalc tradiția fără ca acest lucru să provoace scandal. Legile noastre sunt stricte. Până când tatăl ei nu o oferă în căsătorie în urma unei înțelegeri prealabile, o fată evreică nu poate petrece nici măcar o singură noapte în afara casei sale, cu atât mai puțin în afara *Call*-ului. Ruth și-a dezonorat familia și ar fi scandalos dacă aș ignora asta. Dacă o primesc în casă, onoarea mea și stirpea mea vor fi pătate, astfel că fără nicio vină cealaltă fiică a mea nu va găsi nicio familie evreiască dispusă să aprobe căsătoria unuia din fiii săi cu cineva din familia mea.

– Ce vrei să spui?

– Trebuie să reflectez. Pe de o parte, inima mea de tată va sângera, pentru că îmi pierd fiica iubită, dar pe de alta, obligația mea de *dayan* și, pe deasupra, de staroste al zarafilor mă împiedică să iau o altă hotărâre în afară de cea care se impune.

– Nimeni nu trebuie să afle ce s-a întâmplat, a argumentat Martí.

– Deja au aflat. Comunitatea noastră este mică, iar bârfele se răspândesc cu rapiditate. Soția mea, care suferă ce nu e scris în analele scrierilor noastre, mi-a spus ieri, după ce a ieșit de la rugăciunile de noapte ale Sabatului, că în galeria femeilor s-au apropiat de ea mai multe suflete miloase pentru a se interesa de sănătatea lui Ruth, întrucât presupuneau că era bolnavă din moment ce nu era prezentă la o sărbătoare atât de importantă.

– Și ce vei face?

– Am rude în alte comunități evreiești. Poate că voi găsi un apropiat care să-i ofere găzduire, chiar în calitate de servitoare.

– Baruj, iartă-mă dacă îți spun că nu reușesc să înțeleg o religie care să poată fi atât de strictă atunci când judecă o situație generată de hazard și care nu i se poate imputa nimănui.

– Nu e momentul să discutăm contradictoriu despre religia evreilor, dar îți voi aminti că a voastră încă lapidează femeile adultere. Nu pot să nesocotesc legea nici măcar pentru a-mi salva fiica.

Martí a meditat o clipă.

– Te rog să mă ierți. Am spus ce am spus fără să mă gândesc, mânat de afecțiunea pe care mi-a inspirat-o fiica dumitale.

– Nu ai pentru ce să-ți ceri iertare. După cele întâmplate în noaptea de vineri, îți voi rămâne veșnic îndatorat. Cel care ți-a vorbit a fost *dayan*-ul. Inima mea de tată va sângera mereu, dar problema este ce să fac pentru a rezolva această situație stânjenitoare.

– La ce te-ai gândit?

– Deocamdată, să vorbesc cu prietenul nostru comun Eudald Llobet. Am încredere în judecata lui dreaptă și în influența pe care o are în afara acestor ziduri. În interiorul *Call*-ului nu există nicio soluție.

– Dacă îmi vei spune că problema rezidă în locul în care să trăiască Ruth cât timp vei face demersurile necesare, îți voi spune că în casa mea ea va găsi totdeauna adăpost și ajutor.

Zaraful a rămas o clipă pe gânduri și Martí a simțit că inima lui ezita.

– Ești foarte amabil, dar nu cred că ar fi o soluție bună pentru nimeni.

– Acum, Baruj, chiar că nu te înțeleg.

Un oftat greu a însoțit răspunsul lui Benvenist.

– Martí, ești prietenul și asociatul meu. Datoria pe care o am la tine este atât de mare, încât nu o voi putea plăti toată viața. Eudald va găsi un adăpost temporar pentru Ruth; dacă îi vei deschide porțile casei unei evreice, vei avea un șir nesfârșit de dificultăți.

– Baruj, bați câmpii. Vrei s-o desparți pe soția ta de fiica ei cea mică? Cel puțin în casa mea, Rivká va putea să o vadă.

– Acesta este prețul pe care va trebui să îl plătească... a murmurat Baruj, deși inima îi tremura în fața unei astfel de perspective.

– Îți repet că în casa mea se va simți bine și va fi în afara oricărui pericol. O vei putea vedea ori de câte ori dorești și mi-ar plăcea să-l văd pe imprudentul care va îndrăzni să încerce să-i facă vreun rău. Nu vreau să par lipsit de modestie, dar, chiar dacă nu mă bucur încă de titlul de cetățean al Barcelonei, nu sunt un fitecine și cu atât mai puțin după ce contesa Almodis mi-a dat mari speranțe. Crede-mă, nu va fi niciun pericol.

Văzând că Baruj ezita, Martí, aproape fără să știe de ce, a insistat:

– Este în joc onoarea mea, prietene. Jur pe mântuirea sufletului meu că voi avea grijă de ea ca de o soră. Încredințează-mi-o, nu va fi nevoie să cauți pentru

ea adăpost în altă parte. O vei putea vedea în fiecare zi dacă dorești, garantez cu cuvântul meu că nu va umbla pe străzi în afara orelor permise și, bineînțeles, va putea practica în continuare ritualurile religiei voastre în încăperile ei.

– Mai există un inconvenient: ești neînsurat, iar bârfele circulă. Fiica mea va trebui să se afle sub supravegherea unei femei care să se îngrijească de ea, dacă vreau ca ea să-și păstreze onoarea care i-a mai rămas.

– Nici în această privință nu sunt probleme. Caterina, menajera mea, va avea grijă în permanență de ea, inclusiv noaptea. Dacă vrea cineva să verifice acest lucru, trimite persoana respectivă la mine acasă și va putea constata că fiica dumitale are o supraveghetoare care nu o scapă din ochi. Știi că timpul care s-a scurs nu a reușit să mă schimbe: Laia e prezentă în inima mea ca în prima zi, a adăugat Martí cu o voce surdă.

În sufletul lui Baruj a încolțit o lacrimă care a răsărit apoi în ochii săi obosiți, scurgându-se pe obrajii săi ridați. Bătrânul s-a ridicat în picioare și, dând ocol mesei de scris, l-a îmbrățișat pe Martí.

80

CORUPEREA

În zori, frigul paralizase membrele lui Oleguer, santinela care facilitase ieșirea lui Almodis din palat și care, pentru repetatele sale acte de indisciplină, fusese condamnat să-și ducă viața în acele triste meleaguri, la poalele lui Montseny. Ceața de dimineață îl împiedica practic să vadă la o palmă. Și mai era mult până să-i vină schimbul. Somnul îi îngreuna pleoapele, iar mintea lui încerca să găsească modalitatea de a scurta agonia, urzind mii de planuri pentru a se întoarce la Barcelona. Deodată tufișurile au început să se miște. Oleguer a văzut că vântul nu bătea și că nu se clintea niciun fir de iarbă. Privirea lui a încercat să străpungă desișul și atunci și-a dat seama că din el ieșise o ramură lungă, de care atârna un săculeț care aproape că îi atingea pantalonii. S-a dat repede la o parte, a scos din tolbă o săgeată, a pus-o în arc, a întins coarda și a ochit în direcția tufișurilor. Vocea lui a răsunat, aspră, în lumina zorilor.

– Dacă nu ieși de acolo imediat și nu te arăți la față, consideră-te mort.

O voce de femeie, spartă și ezitantă, a răspuns în timp ce ramurile s-au dat puțin la o parte.

– Mare favoare mi-ai face. E infinit mai bine să mori decât să trăiești aici, înăuntru.

O siluetă întunecată, îmbrăcată în zdrențele unei pânze de sac, a ieșit în drum. Sub coif și platoșa de zale, fața lui Oleguer a căpătat o paloare cadaverică. Persoana care îndrăznise să se apropie de el era unul dintre bolnavii din colonie.

– Întoarce-te în peșteră dacă nu vrei să te trezești cu o suliță între coaste!

– Când cineva are o asemenea boală, sunt puține lucrurile care o pot face mai rea, a spus Edelmunda. Fii bun și ascultă-mă, pentru că aceasta va fi, în mod sigur, în folosul amândurora.

Bărbatul a ezitat câteva clipe.

– Fie, dar nu te apropia. Ce vrei?

– Deschide punguța care atârnă în vârful prăjinii.

– Rămâi acolo unde ești.

Oleguer a destins coarda arcului, sprijinindu-l de trunchiul unui arbore. A scos din teacă pumnalul pe care îl avea la cingătoare și cu el a tăiat sfoara ce închidea săculețul de piele care atârna de capătul ramurii. La lumina primei raze de soare a strălucit orbitor o jumătate de uncie de aur.

Vocea Edelmundei s-a auzit din nou.

– Sunt deja doi ani de când mă aflu aici. Am bani, care valorează mult acolo unde trăiesc oameni, dar care aici nu au nicio valoare.

– Și ce-i cu asta?

– Dacă îmi faci o favoare, te voi îmbogăți.

– Despre ce este vorba?

– Vezi, cât timp nu am contractat boala mai aveam speranța ca persoana care m-a condamnat pe nedrept se va căi pentru nedreptatea care mi-a făcut-o și mă va scoate de aici. De aceea mi-am păstrat banii, dar din clipa în care mă știu condamnată, singurul lucru care mă mai ține în viață este dorința de răzbunare. Ceea ce îți cer este foarte simplu: dumneata mă ajuți ca răzbunarea mea să se împlinească, iar eu, îți repet, te voi face bogat.

– Cât de bogat și ce am de făcut?

– Nu vei risca nimic. Deocamdată ți-am dat jumătate de uncie și știi că trei uncii reprezintă solda unui comandant de fortăreață de la graniță. Misiunea dumitale este să-mi faci rost de un pergament, un toc, cerneală și un sigiliu de ceară roșie, pentru a scrie și a sigila un mesaj pe care îl vei înmâna apoi cui îți voi spune eu.

– Asta e tot?

– Da, tot.

– Aș putea să-ți iau monedele de aur și să o întind cu ele.

– Sunt bolnavă, dar nu și proastă. Banii pe care ți i-am dat sunt pentru pergament și celelalte obiecte pe care ți le-am cerut. Apoi, în ziua când îmi vei

aduce aceste lucruri, vei lua cu tine o misivă pentru a o duce unde îți voi spune și a o înmâna cui îți voi spune. Vei cere în schimb o chitanță semnată de persoana respectivă. Când îmi vei aduce recipisa, eu îți voi da o uncie și jumătate, care, împreună cu jumătatea pe care ți-am dat-o, înseamnă două. Îți convine?

Ochii bărbatului au sclipit de lăcomie. Două uncii erau o adevărată avere, iar bine folosite i-ar fi putut permite să-și poată mitui șeful, pentru a-l lăsa să meargă cu el la Barcelona, unde să plătească amenda care îl obliga să facă acel serviciu de pază, să părăsească apoi miliția, să-și cumpere o căruță și doi cai buni, apoi și o bucată de pământ, lucruri care i-ar fi asigurat un trai îndestulat.

– Da.

– Peste trei zile te voi aștepta aici la aceeași oră.

Edelmunda a oftat. Ceasul răzbunării sosise. În acel moment, colonia era formată din paisprezece nefericiți, dar când fusese adusă ea erau nouăsprezece. Foarte rar mai venea cineva, ori drept pedeapsă pentru vreun delict, ori pentru că se îmbolnăvise în altă parte. Frecvent însă se întâmpla ca unul dintre ei să plece pe drumul fără întoarcere; în acea zi, cei rămași îl invidiau și sărbătoreau în felul lor. După ce săpau o groapă, îl acopereau cu pământ, iar pe mușuroi puneau o cruce grosolană de lemn, apoi lucrurile pe care le avusese erau împărțite celorlalți, iar dacă o rudă cu suflet bun lăsase lângă tabără ceva provizii ori cineva vânase un animal, înfigeau în el un proțap și îl frigeau, organizând un prânz de doliu.

La început, Edelmunda a vrut să stea deoparte, dar și-a dat seama imediat că așa ceva era imposibil. După ce a sosit, a încercat să se apere de frig la intrarea în grotă, dar treptat, cu cât iarna se făcea mai aspră, s-a apropiat de foc, iar nevoia de a vorbi cu cineva a împins-o să se integreze în comunitatea îndurerată și famelică.

Se afla de un an în acel exil cumplit când a descoperit într-o noapte că pe corp începeau să-i apară bubulițe purulente; în loc să se revolte, s-a simțit aproape eliberată. Atunci a început să-i încolțească în suflet un sentiment care îi dicta că unica ei obligație, înainte de a părăsi această lume, era să se răzbune pe cel care îi făcuse atâta rău. Unul din nefericiții ei tovarăși, care fusese în viața lui de dinainte hoț la drumul mare și intrase în comunitate sănătos, molipsindu-se acolo de teribila boală, a fost purtătorul de cuvânt al urii sale și i-a dat sfatul care era acum busola vieții ei: „Câtă vreme ura îți încălzește măruntaiele, vei avea un motiv ca să trăiești; apoi totul îți va deveni indiferent." Noapte de noapte, i-a povestit lui Cugat cum ajunsese să fie condamnată, punându-și la punct planul cu ajutorul lui.

Într-o noapte, când primăvara era deja în toi, stăteau lângă foc, bând ceai din ierburile pe care bărbatul le culegea și care aduceau somnul. Ceilalți se culcaseră deja, iar doi nefericiți făceau dragoste sub o pătură.

– Norocul lor că mai pot, a comentat Cugat. Mie mi-a putrezit deja mădularul, iar bucata care mi-a mai rămas nu se umflă.

– Pe mine singurul lucru care mă mai face să vibrez este ura. Trebuie să găsesc mijlocul de a o scoate din mine: aș vrea să ies de aici doar pentru o zi și s-o ucid pe canalia aia. Apoi nu mă va mai interesa nimic, a replicat Edelmunda cu o voce răgușită.

– Nu este nevoie să fii acolo. Nu te poți răzbuna direct, așa că trebuie să faci în așa fel încât altcineva să acționeze pentru tine.

– Nu te înțeleg, Cugat.

– E foarte ușor: nu trebuie decât să găsești pe cineva care să facă treaba; având bani, așa cum spui că ai, nu va fi greu.

– Ce pot face de aici? a întrebat Edelmunda, clătinând din cap a neputință.

– Să-i oferi motive acelui bărbat căruia dușmanul tău i-a furat iubita și care, fără îndoială, îl urăște mai mult chiar decât tine.

– Și cum să ajung la el?

– În mod sigur vreunul din gardieni poate fi mituit. În ziua în care e de pază un anume Oleguer, acesta îi permite cumătrului meu să se apropie până la malul pârâului, ba chiar m-a lăsat să și vorbesc cu el.

– Dușmanul meu este însă puternic și locuiește la Barcelona, înconjurat de paznici.

– Și celălalt este puternic. Oferă-i motive serioase.

– Cum să o fac din această grotă?

– Trimite-i o misivă în care să-i explici faptele. El va decide ce e de făcut.

– Și cine ar putea fi mesagerul?

– Mă voi interesa când este de gardă Oleguer, pentru a putea să ajungi la el; sunt sigur că poate fi curierul tău dacă îl plătești bine.

– Dar cum voi putea ști că nu îmi va distruge misiva și va păstra banii?

– Obligă-l să aducă o confirmare de primire, semnată de destinatar.

– Partea proastă este că nu știu semnătura persoanei care trebuie să primească scrisoarea.

– Dar el nu știe asta, a răspuns Cugat, iar inima plină de amărăciune a Edelmundei s-a umplut de speranță.

81

VESTEA AMARĂ

Ultimele luni ale anului 1057 au fost pentru Ruth una din perioadele cele mai fericite din viața ei. Zilele treceau la fel de minunate, iar ea se mulțumea să stea lângă iubitul ei. Singurul inconvenient era că le vedea rareori pe mama și pe sora ei Batsheva. Tatăl său, supărat pe ea, o pedepsea prin absența lui, dar viața alături de Martí compensa orice sentiment de nostalgie. Diminețile, tânărul îi dădea voie să-l însoțească, întotdeauna îmbrăcată așa cum se cuvenea și ținând seama de locul în care mergea și de oamenii cu care se întâlnea. Cele două lucruri care îi plăceau cel mai mult fetei erau ieșirile spre poarta Regomir, în drum spre șantierele navale, în dreptul cărora aruncau ancora ambarcațiunile care purtau cu mândrie pe stindardele lor literele M și B înlănțuite, iar la lăsarea serii, conversațiile cu acel bărbat care îi furase inima de când era doar o copilă.

– Îți dai seama că destinul este capricios?

– De ce spui asta, Ruth?

– După ce te-ai întors, nu aveam niciodată posibilitatea de a asculta povestind despre călătoriile dumitale, iar acum sunt singura care face asta. Îmi place atât de mult că pot să trăiesc în lumea dumitale în loc să fiu constrânsă de obiceiurile poporului din care fac parte, în *Call!*

– Este o situație temporară. Tatăl dumitale va găsi modalitățile pentru ca apele să revină cu timpul în matca lor.

– Ce puțin cunoști poporul evreu! Tradiția este o lespede grea care ne apasă viețile, în special pe cele ale femeilor.

– Religia voastră are tradiții folositoare, doar că niciodată nu poate fi mulțumită toată lumea.

– Spune-mi una din ele. Uită-te la surorile mele, care depind de aprobarea tatălui meu ca să se mărite cu bărbați despre care nici măcar nu știu dacă le iubesc sau nu...

– Cred că tatăl vostru o va face cu multă judecată, datorită experienței și a cunoștințelor pe care le are. Vâlvătaia pasiunii, care mistuie totul și îi conduce pe cei tineri, este o strălucire trecătoare. Și la noi intervin asemenea situații, dar nu sunt supuse unei legi, cum se întâmplă la voi, ci doar presiunii obiceiurilor. Iar cu timpul, obiceiurile se transformă în legi.

– Atunci vrei să spui că frumoasa dumitale poveste de dragoste ar fi fost un eșec dacă ea s-ar fi consumat?

Simțul fin al polemicii, pe care Ruth îl moștenise fără îndoială de la părintele ei, reușea să-l tulbure pe Martí, care aștepta însă cu înfrigurare întreaga zi să

vină seara și să poarte acele plăcute și folositoare conversații cu protejata sa.

Tocmai făcea acest lucru când deodată în ușa terasei a apărut Omar.

– Se poate, stăpâne?

– Tu poți intra oricând, Omar.

Maurul s-a apropiat ca de obicei la câțiva pași de stăpânul său.

– Spune-mi ce vânt te aduce la această oră, în loc să te odihnești alături de ai tăi? Până la urmă Naima, Mohamed și micuța Amina vor ajunge să mă urască.

– Știi prea bine, stăpâne, că familia mea îi cere lui Allah în ultima rugăciune a nopții să-ți dea viață lungă.

– Mult timp nu mi-a păsat dacă viața avea să-mi fie lungă sau scurtă, dar bunul Eudald, ca aproape totdeauna, a avut dreptate: chiar și visurile cele mai frumoase rămân în urmă și se nasc altele. Viața e plină de surprize. Dacă Martí ar fi putut vedea ochii lui Ruth, ar fi observat o strălucire neobișnuită în ei. Ei bine, Omar, te ascult.

– Să vedeți, stăpâne. Azi-dimineață eram la magazin când Mohamed m-a anunțat că un bărbat vrea să-mi spună ceva important. O fi vreunul care cere de lucru sau vreun client care vrea să se plângă de felul în care a fost tratat, m-am gândit eu. I-am spus să intre. De îndată, urcând scara care duce la balcon, s-a prezentat un individ care, deși era îmbrăcat ca un negustor, se vedea de la o poștă că e soldat.

„Ești Omar, împuternicitul lui Martí Barbany?", m-a întrebat el.

„Chiar el, i-am răspuns eu, dar cine sunteți dumneavoastră dacă nu e supărare?"

„Nu are importanță. Aduc un mesaj de mare importanță pentru Martí Barbany și mi s-a poruncit să-l înmânez unui bărbat numit Omar. Nu mă interesează ce conține și nu vreau să se știe că eu am fost mesagerul, poate pentru că acum ar fi trebuit să mă aflu în altă parte. Dacă nu îl accepți, treaba ta, dar să-mi semnezi o confirmare că am fost aici și că am vrut să ți-l înmânez. Ce se întâmplă după aceea nu mă mai privește câtuși de puțin".

Auzind ce spune, mi-am dat seama că era vorba despre ceva important și că expeditorul vă cunoaște, așa că am semnat și am primit mesajul.

– Despre ce era vorba?

Omar a căutat în geanta lui de piele și a scos de acolo un pergament făcut sul, sigilat, pe care i l-a înmânat lui Martí.

Acesta s-a ridicat de pe scaun și, luând pergamentul din mâna servitorului său, s-a apropiat de o lampă, uitându-se atent la sigiliul de ceară roșie, fără însă a-l recunoaște. A rupt învelitoarea și a desfășurat pergamentul.

Pe măsură ce privirea sa parcurgea rândurile dese, fața i se întuneca.

15 decembrie 1057

Domnule,

Dumneavoastră nu mă cunoașteți, dar eu vă cunosc bine. Ce vă voi relata în continuare este purul

adevăr, în aceste rânduri găsind dovezile că tot ce vă spun este adevărat, la fel de adevărat ca și faptul că soarele răsare în fiecare zi. Vă veți imagina, probabil, că persoana care vă scrie este animată de dorința de răzbunare, dar ar fi o bănuială nedreaptă, deoarece singurul lucru pe care îl doresc acum, în ultimele clipe de viață, este să-mi pun sufletul în pace cu Dumnezeu.

Așa cum bine știți, iubita dumneavoastră Laia a murit aruncându-se de pe zidul reședinței consilierului contelui Bernat Montcusí. Dumneavoastră erați acolo la cină în acea seară funestă. Motivele care au împins-o la un asemenea gest disperat nu vă sunt cunoscute, dar eu le știu, pentru că am trăit nebunia ei zi cu zi. Motivele sunt clare pentru mine: violatorul ei a fost cel care ar fi trebuit cel mai mult și cel mai bine să aibă grijă de ea. Bernat Montcusí a fost acea persoană, iar siluirea nu s-a petrecut doar o singură dată, ci s-a prelungit vreme îndelungată. Ascendentul pe care îl avea asupra ei ca soț al sărmanei sale mame s-a adăugat, dar nu a fost principalul motiv. Bucuria ei era compania sclavei sale Aixa, pe care dumneavoastră i-ați dăruit-o. Vă dați seama că o necunoscută nu ar putea fi la curent cu atâtea lucruri dacă acestea nu ar fi adevărate și dacă ea nu s-ar fi aflat la fața locului. Ei bine, sclava a fost închisă, schingiuită și supusă la tot felul de privațiuni, printre care un post continuu, pentru a o obliga pe Laia să cedeze pasiunii josnice a tatălui ei vitreg. Și-a pierdut fecioria pe altarul pornirilor

libidinoase ale unui satir care o dorea pentru el și numai pentru el. Dar lucrurile nu merg totdeauna conform planului. Laia a născut un fiu diform, pe care l-a pierdut imediat după naștere, dar în timpul sarcinii, Montcusí, care își satisfăcuse de acum dorințele, a făcut în așa fel încât dumneavoastră să acceptați să o luați de soție și să adoptați copilul. Motivul nu îl cunosc.

Toate afirmațiile mele vă pot părea scorneli de femeie bătrână, dar ce vă voi spune în continuare vă va convinge de adevărul lor, pentru că una fără alta nu ar avea sens.

Vi s-a spus că sclava dumneavoastră Aixa a murit de ciumă, iar toată lumea a crezut acest lucru. Ei bine, nu este așa: Aixa a fost închisă, nu știu dacă nu e și acum, în reședința fortificată din Terrassa, proprietatea lui Bernard Montcusí. Dacă veți merge acolo și nu o veți mai găsi în viață, veți putea afla ce s-a întâmplat cu ea. Întrebați-l pe comandant, Fabià de Claramunt, unde e sclava care era închisă în temnițele fortăreței. Dacă tot ce vă povestesc de Aixa nu e adevărat, veți putea crede că nici restul nu este, că e o farsă și că eu pot ascunde o intenție perfidă îndreptată împotriva consilierului contelui, dar, în caz contrar, veți înțelege că este adevărat și restul istoriei.

Faceți cu aceste informații ce credeți de cuviință. Eu pot acum să mor în pace.

EDELMUNDA, fosta servitoare
a lui don Bernat Montcusí

Martí s-a făcut palid atât de mult, încât Ruth s-a ridicat de pe scaun și s-a apropiat de el în grabă, în timp ce Omar, care striga după un pahar cu vin, îl prindea de brațe și îl obliga să se așeze.

82

DISCUȚIA DIN CATEDRALĂ

A doua zi, Martí, palid și îmbrăcat complet în negru, aștepta în sala corpului de canonici a catedralei ca Eudald Llobet să parcurgă, la lumina unei lămpi de ulei, scrisoarea pe care i-o dăduse. Noaptea care trecuse fusese una dintre cele mai lungi din viața sa. De îndată ce a terminat de citit misiva, se retrăsese în camerele sale, în ciuda îngrijorării lui Ruth. Imaginea iubitei sale Laia, violată de tatăl ei vitreg în timp ce el se bucura de aventurile lui prin lume, i-a umplut inima de remușcări. Ca o fiară în cușcă, dăduse frâu liber mâniei lovind cu furie uși și mobile, până când epuizarea și plânsul l-au doborât. Acum, după atâtea ore, mânia se transformase într-o ură surdă, iar în ochii săi înroșiți se vedea lucind flacăra obsesivă a răzbunării și durerii.

Preotul a ridicat ochii de pe pergament și l-a privit pe prietenul său.

– Ce spui, Eudald?

Arhidiaconul a șovăit.

– Sunt prea multe lucruri de explicat, iar situația este foarte complexă.

– Să înțeleg că știai câte ceva din toate acestea?

– Ei bine, un om al Bisericii nu poate dezvălui ce aude la o confesiune.

– Dar ești prietenul meu, Eudald! a replicat Martí, ridicând vocea.

– Dar asta nu mă poate face să-mi încalc jurămintele. Iisus Hristos este prietenul meu cel mai bun și singurul pe care nu pot să-l supăr.

– M-ai decepționat, Eudald.

– A trebuit să fac o alegere dificilă între dumneata și obligațiile mele ecleziastice. Crede-mă, Martí, am suferit mult, iar faptul că mi-am îndeplinit obligațiile m-a privat de multe ore de somn.

– Dar atunci... Trebuie să cred că ai admis o asemenea monstruozitate fără să iei atitudine?

– Haina preoțească este atitudinea mea. Eu nu trebuie nici să admit și nici să resping ceva: misiunea mea este să urăsc păcatul și să-l compătimesc pe păcătos, iar dacă e posibil, să-l fac să se împace cu conștiința sa. Nu pot înșela încrederea pe care, în calitatea mea de preot, și-a pus-o în mine Petru prin intermediul Bisericii, conferindu-mi puterea de a ierta păcatele celor care vin la mine și se căiesc, iar cu atât mai puțin să spun cuiva cele auzite la spovedanie.

– Atunci admiți că ai auzit de o asemenea ticăloșie?

– Martí, nu mă obliga să îmi încalc jurămintele. Îți repet că nu este de competența mea să judec pe cineva.

Misiunea mea este să iert. Singurul lucru care îmi rămâne de făcut este să mă declar informat, conform acestui document.

Lui Martí îi tremurau mâinile și părea gata de orice.

– Ai grijă de hotărârile pe care le iei începând de acum încolo. Consilierul este unul din *prohomes*-ii Barcelonei, contele îl apreciază foarte mult, iar tentaculele lui ajung peste tot.

– Dacă nu voi acționa conform conștiinței mele, ca dumneata, nu voi mai putea să mă privesc în oglindă fără să-mi fie silă.

– Ce ai de gând să faci?

– Mi-ar face plăcere să-l omor cu mâna mea, a spus Martí cu fața schimonosită de ură.

Părintele Llobet l-a privit cu severitate.

– Știu, știu, a murmurat tânărul, ce ai putea să-mi spui altceva decât să fiu prudent?

– Ți-aș mai putea spune că în acest moment consilierul nu se află în oraș. A plecat cu delegația contelui la Murcia, l-a informat prelatul, mulțumindu-i lui Dumnezeu pentru asta. Iar din câte știu, campania va fi lungă...

Martí a plecat capul, încercând să-și stăpânească ura care îi rodea măruntaiele.

– Foarte bine, voi aștepta. Îți promit însă ceva: deocamdată, niciun galben din tot ce voi obține nu va intra în lăzile lui de bani. Numai când mă gândesc la așa ceva și mi se face silă.

– Mi-e îmi repugnă tot atât de mult, dacă nu chiar mai mult, dar trebuie să ții seama că urmările pot fi

grave, nu numai pentru dumneata, ci pentru tot ce te privește, atât bunuri, cât și persoane.

Martí s-a ridicat în picioare.

– A venit clipa să te hotărăști, părinte. Pot conta pe dumneata sau nu?

– În orice lucru care nu afectează jurămintele pe care le-am făcut. Ca om și ca protector al dumitale, așa cum mă consider, bineînțeles.

Cu toate că ochii i s-au umplut de lacrimi, tonul lui Martí a rămas ferm.

– Atunci îți propun să vedem dacă Aixa trăiește sau a murit de ciumă. Ai vreo idee în această privință?

– Am impresia că a trecut multă vreme de când mi-am pus în cui spada și scutul. Poate că a sosit clipa de a le scutura de praf.

Umbrele cu fețele acoperite veneau una câte una la ușa unuia din magazinele de pe plaja de la Montjuïc, privind în toate părțile, asemenea unor conspiratori. După o bătaie în ușă cu mânerul unui pumnal sau jungher, Omar o deschidea și, fără să spună un cuvânt, le făcea semn să meargă în spate. Conjuranții intrau unul câte unul, apropiindu-se de masa luminată de două lămpi de ulei, pe care se afla un plan trasat pe un imens pergament din piele de vițel. Când a privit chipurile celor adunați, Martí, gazda lor, i-a recunoscut pe Eudald Llobet, care își lepădase hainele preoțești, pe Manipoulos, căpitanul grec care se alăturase împreună cu vasul său *Stella Maris* societății lui de navigație, apoi pe Felet și Jofre, actualii săi asociați

și prietenii săi din copilărie. Omar, care încuiase ușile magazinului în care se păstrau uneltele tâmplarilor, călăfătuitorilor, fierarilor și cazangiilor care lucrau la ambarcațiuni, s-a alăturat grupului.

– Stăpâne, e liniște peste tot. Când dorești, poți începe, eu rămân de pază afară. Dacă fluier, înseamnă că vine cineva.

– Bine. Prieteni, apropiați-vă cu toții, a șoptit Martí, palid.

Cei veniți și-au lăsat lucrurile pe scăunelele de lângă perete și s-au conformat.

– Te rog, Eudald, să le explici căpitanilor mei pentru ce au fost chemați. Nu aș vrea să se simtă obligați dacă aș face-o eu.

Uriașul prelat a luat cuvântul.

– În primul rând, aș vrea să vă mulțumesc pentru promptitudinea cu care ați răspuns la apelul lui Martí. Cu atât mai mult cu cât este vorba despre o aventură care nu are nimic de-a face cu marea și nici cu angajamentele asumate. El vrea să știți foarte bine despre ce este vorba, întrucât consecințele ei ar putea fi neplăcute.

Jofre a luat cuvântul în numele celor trei.

– Cred că pot să afirm că singurele lucruri care ne obligă sunt prietenia și devotamentul față de Martí. În afară de asta, suntem bărbați. Nu credem că pe uscat ne paște un pericol mai mare decât cele pe care le-am înfruntat și, fără îndoială, le vom înfrunta pe mare.

– Există mai multe feluri de pericole: unele sunt evidente, altele, ascunse. Un scorpion sub o piatră

poate fi infinit mai periculos decât un lup care îți iese în cale.

– Nu mai vorbi pe ocolite și treci la miezul problemei. Aici singurul lucru insuficient este timpul, a intervenit Manipoulos.

– Ei bine, domnilor, este vorba despre a repara o nedreptate, însă în acțiunea noastră ne vom lovi de voința unei persoane foarte puternice și influente.

Un grup compus din șaptesprezece persoane, patru călare pe cai buni și restul în două căruțe, se îndrepta pe drumuri lăturalnice înspre Terrassa. Evitase să treacă prin localități, deoarece aspectul său nu era deloc unul liniștitor. Fiecare dintre cei trei căpitani îi alesese pentru acțiune pe cei mai buni patru oameni din rândul echipajelor lor. Erau oameni ai mării și, chiar dacă nu se deosebeau prea mult de sinistrele personaje care populau oricare din porturile Mediteranei, dacă ar fi călătorit în timpul zilei în interiorul Cataluniei, ar fi atras foarte mult atenția. Dacă nu altceva i-ar fi luat drept o bandă de briganzi, în fruntea căreia galopa un căpitan uriaș. Eudald Llobet, care și-a explicat absența pretextând că are de făcut un serviciu contesei Almodis, comanda expediția călare pe un armăsar puternic, la fel ca în vremurile în care era soldat. Martí, Jofre și Felet îl încadrau, în timp ce Omar și Manipoulos, care preferase să nu meargă călare întrucât pe spinarea unui cal era mai greu să-și găsească echilibrul decât pe puntea unui vas pe timp de furtună, conduceau căruțele în care se înghesuia

neobișnuita trupă, împreună cu tot soiul de dispozitive pe care urmau să le folosească în riscanta misiune.

Au ajuns la destinație în plină noapte. Aceasta nu era altceva decât o gospodărie fortificată de lângă Terrassa. Cei cinci au descălecat într-o pădurice de mesteceni de unde puteau să vadă obiectivul pentru a stabili ce aveau de făcut. Eudald, care avea primul cuvânt, întrucât era specialist în materie de asalturi împotriva fortărețelor, și-a exprimat opinia.

– Dacă acționăm în tăcere și cu prudență, nu vom avea nicio problemă.

– Explică-ne și nouă, a șoptit Martí.

– Aceasta nu este o incintă de necucerit, ci mai curând o gospodărie fortificată, în care se află, fără îndoială, un comandant însărcinat cu colectarea impozitelor din teritoriu. Turnul de pe latura de nord nici măcar nu are creneluri.

– Și atunci?

– Sfatul meu este următorul: La extremitatea a două din laturile zidului se află posturile în care moțăie, probabil, două santinele. Trebuie să urcăm până acolo și să le neutralizăm discret. Apoi vom coborî până la postul de pază, unde vom găsi restul paznicilor, dormind sau jucând zaruri. În timp ce doi sau trei îi vor controla, cel de-al patrulea va deschide ușile pentru ca să poată intra ceilalți. Restul va fi floare la ureche.

În acel moment a intervenit Jofre.

– Martí, dacă îmi dai voie, de asta mă voi ocupa eu.

Tânărul s-a întors către prietenul său.

– Ce ai de gând?

– E ușor: am făcut la fel cu marea agitată de mai multe ori. În trăsură am adus cârlige de abordaj. Lasă-mă să-i aleg pe oamenii potriviți: sunt unii care urcă pe parâme ca maimuțele. Într-o clipă suntem sus. În continuare va fi la fel cum îi vii de hac unui echipaj surprins: aștepți lângă ușă și toți veți fi înăuntru înainte de cântatul cocoșilor.

– Pentru a arunca acele cârlige fără ca zgomotul metalului care lovește piatra să-i alerteze pe cei dinăuntru, folosiți-vă de dangătul clopotelor pentru slujba de dimineață, care se vor auzi cu siguranță, a spus Eudald: e ultima bătaie obligatorie. Apoi vor amuți până în zori.

– Atunci să mergem. Alege-ți oamenii, a spus Martí, adresându-se prietenului său Jofre.

– Nu trebuie să cauți decât trei, pentru că merg și eu.

– Bine, Felet. Noi vom aștepta aici, în pădurice, până când se deschide ușa. Atunci vom intra după o scurtă alergare. Și încă un lucru: nu uitați că nimeni nu trebuie să pronunțe numele cuiva. Vreau să fiu singurul care răspunde de această acțiune.

Cu toții au încuviințat.

Jofre s-a apropiat de grupul care stătea deoparte, așteptând ordine. A vorbit puțin cu ei și de îndată au ieșit din el trei voluntari: Beppo, un bărbat originar din Pisa, Jonat, numit Maimuța, pentru ușurința cu care se cățăra pe parâme, și Sisquet, un individ din Menorca, pe care îl cunoștea de pe vremea când se

ocupa cu pirateria. Restul s-au postat în spatele primului șir de arbori.

Concomitent cu bătăile clopotelor pentru slujba de dimineață, trei cârlige de abordaj au mușcat din merloanele zidului, iar pe frânghiile care atârnau de ele s-au cățărat ca niște maimuțe atacatorii. Martí a așteptat: timpul părea să se fi oprit în loc. Nu s-au auzit nici strigăte, nici zgomote. În sfârșit, ușa întărită de la intrare a început să se deschidă, iar restul conjuraților, în fruntea cărora, dezmințindu-și vârsta, alerga Eudald, a pătruns fără să facă vreun zgomot în interiorul micuței curți de arme. Cu un deget dus la buze, Jofre i-a atras atenția lui Martí.

– A fost floare la ureche. Într-unul din posturi nu era nimeni, iar în celălalt, o santinelă somnoroasă, căreia i s-a pus căluș; Sisquet îi ține de urât.

Prin fereastra corpului de gardă se vedea lumina palidă a unei torțe. Ușa era închisă. Cinci oameni se odihneau pe saltele de paie, iar un altul încerca să-și încălzească o bucată de carne pe jăraticul unui mic cămin.

Bazându-se pe factorul surpriză, Eudald a deschis ușa cu o lovitură de picior și s-a proțăpit în mijlocul încăperii. Abia s-au trezit acei nefericiți când camaradul lor a scăpat farfuria de cositor pe podea, iar din odăița din spate a apărut ofițerul gărzii în cămașă și încheindu-și pantalonii, întrebând cu voce ridicată ce se petrece.

– Nu s-a întâmplat și nici nu se va întâmpla nimic dacă sunteți prudent și îmi veți asculta instrucțiunile.

Celor care nu știau că este preot, aspectul părintelui Llobet le inspira cu adevărat teamă din cauza corpului său enorm; în mâna dreaptă avea o uriașă ghioagă de luptă, terminată cu o bilă cu țepi de fier.

– Cine ești și ce dorești?

– Eu sunt cel care dă ordine și pune întrebări.

Ofițerul a privit în jurul său, dar, văzând cum arată grupul, a înțeles că partida era pierdută.

– Câți oameni ai în subordine și unde se află aceștia?

– Douăzeci și cinci de soldați, care dorm la subsol.

– Subsolul are ușă? Și dacă are, se poate închide pe din afară?

– Are o ușă cu două tăblii, care se fixează cu o bară.

– Trimite-l pe unul din oamenii dumitale, însoțit de doi oameni de-ai mei. Dacă va face imprudența de a încerca să-și anunțe tovarășii, va muri împreună cu dumneata.

– Eu mă ocup de asta, a spus Manipoulos.

Ofițerul i-a ordonat unuia dintre soldații înspăimântați să îndeplinească ordinul.

– Acum ne vei însoți la apartamentul comandantului, fără întârziere.

– În această casă nu există un comandant, ci doar un administrator. Eu asigur conducerea militară a garnizoanei. Cel care se ocupă de administrarea bunurilor stăpânului se află în dormitorul din turn.

– Atunci du-ne la el.

Bărbatul a cerut voie să se îmbrace, a făcut-o în prezența a doi atacatori. Apoi, în ținuta regulamentară,

a pornit însoțit de Llobet, Martí și Jofre, iar ceilalți au rămas în seama lui Felet și a oamenilor săi.

Locul era un mic castel de graniță cu spații reduse și un donjon sobru, cu schelet de lemn, ridicat pe un contrafort de piatră. După ce au urcat scara, au ajuns în fața ușii dormitorului administratorului.

Martí i-a șoptit ofițerului ce trebuia să facă.

Acesta a bătut în ușa groasă și după scurt timp o voce adormită a răspuns dinăuntru.

– Ce se întâmplă la ora asta?

– Don Fabià, a izbucnit un mic incendiu la bucătărie, trebuie să veniți.

Un fâșâit de haine, vocile a două persoane, una din ele a unei femei, și zgomotul făcut de un obiect târât pe podea s-au auzit de afară. Ușa s-a deschis și în cadrul ei a apărut un bărbat îmbrăcat sumar, cu o lampă în mână și nepieptănat, care, surprins, a dat să intre înapoi în dormitor, dar a fost împiedicat de Jofre și Martí.

Omul s-a dat bătut. Dar, fără să se piardă cu firea, a spus:

– Domnilor, în cameră se află soția mea. Vă rog să procedați ca niște oameni civilizați: eu voi face ce trebuie.

– Nimeni nu vrea să facă nimic rău. Acționați cu prudență, așa cum ați spus, și totul va fi doar un vis urât.

Dinăuntru s-a auzit o voce de femeie.

– Ce s-a întâmplat, Fabià?

– Nimic, draga mea, culcă-te. Un mic incendiu la bucătăria trupei.

Martí a ordonat cu voce înceată:

– Du-ne într-un loc în care să putem vorbi fără să ne întrerupă nimeni.

Cavalerul a luat-o înainte și i-a condus pe vizitatorii neașteptați în salonul principal, unde a poruncit unuia dintre oamenii săi să aprindă focul în cămin. Apoi s-a întors spre oaspeții săi nocturni.

– Ei bine, domnilor?

– Numele meu este Martí Barbany. Nu este necesar să-i cunoașteți pe însoțitorii mei. Vă rog să ne scuzați pentru neplăcerile pricinuite. Suntem oameni de treabă, nu aveți de ce să vă temeți dacă nu veți încerca să ne împiedicați acțiunea.

Administratorul a răspuns cu ironie.

– Oameni de treabă care atacă proprietățile altcuiva la adăpostul întunericului? Mi se pare un lucru cam ciudat... Brațul stăpânului acestui loc este lung.

– Îl cunoaștem bine pe don Bernat Montcusí, a spus Eudald.

Celălalt, dându-și seama că necunoscuții, în ciuda faptului că știau numele seniorului său, îndrăzniseră să atace o proprietate care, pe deasupra, era un cadou al contelui de Barcelona, și-a dat seama că era vorba despre ceva important și că vizitatorii săi nu erau niște persoane oarecare. Cu toate acestea, a replicat:

– Oamenii de treabă vin în vizită ziua și bat la ușă. Oricum, spuneți-mi ce doriți.

Acum a vorbit Martí.

– Câți prizonieri aveți în temnițele castelului?

Bărbatul s-a încruntat. Avea un presentiment ciudat.

– În această reședință, care nu este de fapt un castel, sunt două temnițe: pe una o folosim ca depozit de furaje pentru iarnă, iar în cealaltă se află un prizonier.

– Mai corect spus, o prizonieră.

– Într-adevăr, așa este.

– De cât timp este închisă acolo?

– Nu știu prea bine: cam de vreo trei ani.

– Condu-ne la ea.

Don Fabià nu a răspuns. În realitate, chestiunea cu prizoniera îi repugna, iar dacă se întâmpla ceva care să pună capăt acelei nedreptăți, inima lui s-ar fi bucurat.

– Urmați-mă.

Grupul s-a pus în mișcare. După ce au coborât din turnuleț, au traversat curtea armelor, au lăsat în urmă corpul de gardă și au ajuns în fața unei ușițe. Acolo administratorul i-a ordonat ofițerului să vină mai aproape cu o lumânare de ceară și să deschidă ușa. Un miros de furaje a invadat coridorul din fața lor. În prima celulă, așa cum le spusese administratorul, erau îngrămădite, legate corespunzător, baloturi de paie. În capătul culoarului, se vedea o ușă de sub care ieșea o lumină slabă. S-au îndreptat într-acolo. Cel care ținea lumânarea s-a oprit și a luminat interiorul carcerei. Martí și Eudald s-au apropiat de gratii. Pe o bancă se mișca o siluetă care încerca să se ridice. Era îmbrăcată cu o pânză de sac trecută peste cap și prinsă de mijloc cu o cingătoare de frânghie. Femeia,

pentru că o femeie era, s-a ridicat în picioare și și-a dat la o parte șuvițele de păr care îi atârnau în neorânduială pe obraz. Zărind înfățișarea cumplită, aproape de nerecunoscut, a fostei sale sclave, Martí s-a clătinat și a fost nevoit să se sprijine de zidul umed.

– Deschideți ușa!

Ordinul pe care l-a dat Llobet a fost categoric.

Ofițerul a luat de pe un cârlig înfipt în perete o cheie mare și, introducând-o în încuietoare, a întors cremona. Ușa a scrâșnit și, împinsă cu putere de Eudald, s-a dat de perete. Martí s-a repezit înăuntru și abia a apucat să o prindă în brațe pe Aixa, care leșinase. Au întins-o pe patul mizerabil și i-au dat să bea apă cu o lingură mare pe care o adusese unul dintre ei.

– Ce ți-au făcut, prietenă dragă? a întrebat-o tânărul, rugător și înlăcrimat.

Femeia nu a răspuns. Simțindu-i prezența, a îndreptat spre el orbitele goale în care fuseseră altădată ochii ei negri. Apoi, încet, i-a pipăit obrazul de parcă ar fi fost o fantomă și a încercat să schițeze ceva care s-a vrut un zâmbet. Un fior pe care nu-l mai simțise niciodată până atunci a străbătut corpul lui Martí.

– Vorbește, pentru Dumnezeu!

Buzele femeii s-au întredeschis și un sunet răgușit i-a ieșit din gură.

În ciuda tuturor grozăviilor pe care le văzuse în lunga sa viață de soldat, Eudald Llobet nu și-a putut înăbuși un strigăt în care oroarea se împletea cu indignarea. Fetei nu numai că îi scoseseră ochii, ci îi tăiaseră și limba.

V

BANI ȘI ONOARE

83

CAMPANIA DIN MURCIA

Era anul 1058. Oastea catalană își ridicase tabăra în apropiere de Murcia, așteptând să i se alăture cavaleria lui al-Mutamid. Ajunseseră până acolo îndurând lipsuri și necazuri, între pacte și amenințări, traversând ținuturi stăpânite de mauri, care ori se asociaseră cu ei, ori nu îndrăzniseră să se opună unei trupe atât de numeroase și bine înarmate. Contesa nu se lăsase înduplecată și își urmase soțul, avându-i în suita sa, printre alții, pe Lionor și pe Delfín. Doña Brígida și doña Bárbara rămăseseră la Barcelona, pentru a avea grijă de fiii săi gemeni și de micuțele Inés și Sancha. Spre marea ei nemulțumire, o gripă inoportună și suspectă îl îndepărtase de ea pe duhovnicul ei Eudald Llobet.

Ramón Berenguer era indispus, proasta lui dispoziție răsfrângându-se asupra celor din jur, ceea ce nu îi stătea în obicei. La aceasta contribuia și vremea urâtă. De când ridicaseră tabăra, ploaia nu se oprise

nicio clipă. Corturile, nutrețul animalelor și hainele oștenilor erau îmbibate cu apă; armurile erau pline de rugină, iar mirosul de mucegai se simțea peste tot. Era greu să ții aprinse focurile, astfel încât mâncarea nu se putea încălzi, iar o epidemie de dizenterie lovise trupa într-o asemenea măsură încât îi obligase pe genești să facă noi cloace. Ca și cum nu ar fi fost destul, inactivitatea și faptul că stăteau închiși în corturi îi făceau pe soldați irascibili, ceea ce declanșa discuții și încăierări pentru tot felul de nimicuri. Pe lângă asta, armata de dezmoșteniți care avea obiceiul să-i însoțească pe soldați se molipsise de cumplita boală. Foametea se răspândise și câteva cadavre apăreau în fiecare dimineață lângă gardul de lemn. Și asta pentru că încercaseră să fure un cârnat, un picior de miel sau altceva și mai neînsemnat.

Discuția se purta în cortul lui Almodis, care era instalat lângă cel al contelui, acum însă la o anumită distanță, întrucât în cel principal aveau loc zilnic întrevederi între șeful nobilimii și căpitani, ceea ce făcea imposibilă odihna.

Lumina care pătrundea prin deschizătura cortului conic era slabă, întrucât perdelușele de piele gudronată trebuiau să fie trase, pentru ca apa să nu pătrundă în interior. Cu toate acestea, câteva vase de lut fuseseră plasate ici și colo pentru a împiedica apa infiltrată să formeze bălți și să deterioreze covorul. Două sfeșnice cu cinci brațe asigurau lumină suficientă pentru a întreține o discuție, dar nu și pentru lucru sau lectură. Delfín stătea la picioarele celor două doamne,

pe scăunelul său, tăcut și prost dispus, deoarece umezeala era un chin pentru oasele sale atât de încercate.

– Ce părere ai despre ce se întâmplă, Lionor? a întrebat contesa.

– Că ne-am băgat într-o încurcătură, doamnă. Războiul este el însuși o teribilă neplăcere, iar dacă la aceasta se adaugă o vreme infernală și o așteptare indefinită, se înțelege că situația numai plăcută nu poate fi considerată.

– Și tu, Delfín, prietenul meu, la ce concluzie ai ajuns?

În timp ce răscolea jăraticul din imensul vas cu ajutorul unui vătrai, piticul a răspuns:

– Doamnă, mai curând voi crește eu în înălțime decât să vină întăririle maurilor.

– Ce insinuezi?

– Nu insinuez nimic, afirm. Și nu de acum. Înainte de a pleca din Barcelona știam că expediția se va încheia cu un dezastru.

– Și de ce nu mi-ai spus nimic?

– Cine sunt eu, săracul de mine, pentru a încerca să opresc o campanie care se arăta atât de promițătoare? Oare credeți că ar fi dat cineva atenție cuvintelor unui bufon cocoșat? Dacă aș fi ridicat vocea pentru a o împiedica, aș fi fost ciomăgit, dacă nu aș fi pățit-o chiar mai rău.

– Știi bine că eu am ținut întotdeauna seama de avertismentele tale.

– Da, dacă s-au referit la persoana dumneavoastră, dar a opri toate acestea pentru că bufonul contesei

a avut o viziune scapă oricărui raționament. Urma să se câștige impozite și onoruri, poporul era entuziasmat, iar trupele simțeau mirosul prăzii și al banilor. Ce le mai rămânea de făcut decât să vă urmeze până la moarte?

– Și care e profeția ta?

– Maurii nu vor veni, iar a porni în această aventură singuri ar fi o nebunie. Armata catalană va fi discreditată: Murcia e un oraș bine fortificat și bine apărat, ca să nu mai vorbim de ajutorul care l-ar putea primi de la alte regate.

Abia fuseseră pronunțate aceste cuvinte, că zarva produsă în tabără a anunțat că oameni înarmați se apropiau sunând din corn de pavilionul contelui.

Lionor a ieșit din cortul stăpânei sale pentru a vedea despre ce era vorba și s-a întors de îndată, alarmată.

– Doamnă, șeful nobilimii și toți căpitanii se adună. A venit o solie maură care și-a lăsat la ușă caii înșeuați după obiceiul musulman.

Pe înserat și sub bătaia neîntreruptă a ploii în pânza bine întinsă a corturilor, Almodis și Ramón discutau, în timp ce el străbătea cu pași mari încăperea.

– Solul spune că apele crescute ale Guadianei au oprit cavaleria și toate carele ce transportau mașinăriile de asediu și că e imposibil să treacă pe celălalt mal. Ce îți spune buna dumitale judecată, doamnă?

– Că ne-am ales aliați nepotriviți, soțul meu. Noi ne-am îndeplinit angajamentul și pe legea mea că nu a fost ușor să ajungi de la Barcelona până aici. Niciodată

nu poți să te încrezi în păgâni: sunt vicleni și imprevizibili. Azi îți sunt aliați și mâine se vând celui care le dă sau care le convine mai mult.

– Trebuie să ții seama că am venit cu peste șase mii de oameni și că ne-am ruina dacă am face cale întoarsă cu mâinile goale. Cavaleria ar fi acționat în cazul în care apărătorii orașului ar fi ieșit în câmp deschis. În schimb, pentru a pregăti un asediu îndelungat îmi sunt suficiente forțele pe care le-am adus cu mine.

– Nu cred că ar fi hotărârea cea mai nimerită. Pe dumneata nu te interesează Murcia; este un regat îndepărtat și greu de apărat în cazul în care vor refuza să plătească tribut după ce vei ridica asediul. Într-un an au timp să-și găsească aliați, inclusiv oferindu-le avantaje almoravizilor africani, iar în acest caz ar fi o nebunie să te mai lupți cu ei.

– Nu pot să mă întorc la Barcelona fără să obțin ceva din această aventură. Ar fi o catastrofă pentru comitat și pentru mine.

– Cine spune că nu poți obține nimic?

– Dacă nu cuceresc orașul, nu văd cum.

– Ai un ostatic, folosește-te de el.

– Este fiul regelui din Sevilla, iar trupele lui sunt pe drum.

– Pactele sunt pacte, dar cuprind numeroase condiții: sunt pe drum, dar nu au sosit. Termenul era de douăzeci de zile și l-au depășit cu mult. În privința faptului că este fiul lui al-Mutamid, acesta este departe de a fi un inconvenient. Dimpotrivă, este un avantaj. Regele din Sevilla va avea mare grijă să plătească

răscumpărarea pe care o vei stabili pentru a putea să-și elibereze fiul.

– Îl are pe Marçal de Sant Jaume.

– M-am gândit și la asta. Nu-i așa că Abenamar este un pasionat jucător de șah?

– Și?

– Schimbă-i un pion pentru o tură și vei rămâne în avantaj.

Zarurile erau aruncate. După o lungă deliberare cu căpitanii săi, în frunte cu șeful nobilimii, Gualbert Amat, iar apoi cu consilierii săi juridici și economici, Ponç Bonfill i March și Bernat Montcusí, a hotărât să urmeze sfatul soției sale: contele nu avea să fie discreditat în urma aventurii eșuate și măcar nu va pierde bani.

Întâlnirea cu Abenamar a avut loc în după-amiaza zilei următoare.

Maurul s-a prezentat în fața lui Ramón îmbrăcat impecabil, de parcă s-ar fi bucurat de facilitățile palatului său din Sevilla. Pe lângă căpitanii grosolani ai oastei catalane, părea un personaj coborât dintr-un tablou.

Momentul nu era potrivit pentru fraze sforăitoare. Dimpotrivă, Ramón trebuia să se arate în fața ilustrului său oaspete dur precum o stâncă, un monarh jignit pe care aliații au vrut să-l tragă pe sfoară și care acum nu era dispus să facă niciun fel de concesii.

– Ei bine, prietene, înțeleg că regele dumitale nu poate porunci forțelor naturii, la fel ca mine. Cu toate acestea, eu m-am arătat un comandant prudent și

demn de încredere, în timp ce el a improvizat, mizând pe șansă.

Maurul a răspuns cu o voce gravă și ponderată, conștient, ca un bun diplomat, că situația în care se afla era precară.

– Cum bine spuneți, omul este supus legilor imuabile ale destinului. De mai mult de douăzeci de ani nu au mai fost înregistrate asemenea creșteri ale apelor Guadianei. Armata noastră este blocată acolo. Ca să vă convingeți, puteți trimite cercetași.

– Nu mă îndoiesc de cuvântul dumneavoastră, dar nu ar trebui să mă aflu aici în acest moment. Armata mea a venit tocmai de la Barcelona, înfruntând numeroase dificultăți: este frântă de oboseală și udă leoarcă, dar cu moralul ridicat și gata de luptă. Puteți să o vedeți chiar din ușa cortului meu. Aveți oare pretenția să mă întorc acasă fără niciun câștig și să spun conților care așteaptă acolo și tuturor supușilor din comitatele mele că apele Guadianei s-au umflat? Cum să-mi îndeplinesc obligațiile față de aliații mei?

– Nu am spus acest lucru: am primit ordin de la regele meu să vi se plătească cele zece mii de monede de aur convenite, pentru ca astfel să ne putem despărți prieteni și aliați.

– Încercați să mă duceți cu vorba, domnule ambasador. Cine îmi va plăti impozitele orașului Murcia și partea de pradă?

– Și regele meu a înregistrat pierderi însemnate, dar este dispus să le onoreze. Cred, domnule, că suma

oferită este corectă. A fost o afacere proastă pentru toți, acestea sunt împrejurările.

– Ele nu au fost determinate de nepriceperea ori indolența mea.

– Atunci, care sunt pretențiile dumneavoastră?

– Treizeci de mii de monede de aur, pentru a nu câștiga, dar nici nu a pierde nimic. E drept să plătească cel care se face răspunzător de eșec.

Ambasadorul a pălit ușor.

– Nu am atribuțiile necesare pentru a aproba un astfel de abuz.

– Mă încred în cuvântul regelui dumneavoastră. Vă voi aștepta la Barcelona, convins de faptul că îmi veți aduce suma pe care o cer cu îndreptățire.

– Niciuna dintre părțile unui proces nu trebuie să se constituie în judecătorul acestuia. Suma cerută mi se pare nejustificată și nu poate fi luată în considerare.

– Vă înțeleg, nu dumneavoastră și nici regele dumneavoastră nu trebuie să plătească solda pentru șase mii de oameni.

– Nu pot să decid asupra unei chestiuni atât de spinoase, dar, cunoscându-l pe monarhul meu, mă îndoiesc că va aproba plata unei sume atât de exagerate.

– Atunci ne vom resemna ca Marçal de Sant Jaume să petreacă o perioadă de timp la Sevilla ca ostatic al lui al-Mutamid.

Abenamar a înțeles imediat aluzia.

– Insinuați, așadar, că principele ar-Rashid va rămâne la Barcelona?

– Nu insinuez acest lucru, domnule ambasador, ci îl afirm. Se va bucura ori va suferi de același tratament ca și ginerele meu.

– Dar ar-Rashid este principele moștenitor.

– Marçal este ca un frate pentru mine. Așadar, să știți că în mai puțin de o săptămână voi ridica tabăra și vă voi aștepta la Barcelona, cu dorința de a putea să vă ofer aceleași omagii pe care vi le-am adus ultima oară când ați venit pentru a cere favoruri.

84

VEȘTI PROASTE

Bernat Montcusí se întorsese cătrănit din expediția eșuată de la Murcia. Nu era un războinic, ura lipsa de confort, absența îl împiedicase să se ocupe de afaceri și, pe deasupra, nu-și mărise deloc averea. Singurul avantaj obținut era faptul că-și întărise poziția de mână dreaptă a contelui în chestiuni economice.

Slujitorilor însă nu le-ar fi putut merge mai rău în perioada în care lipsise. Vestea sosise înaintea mesagerului, așa că era la curent cu atacul asupra proprietății sale de la Terrassa, dar deocamdată nu știa amănuntele și consecințele, pe care urma să le afle direct de la sursă în acea după-amiază, deoarece Fabià de Claramunt, cel care fusese comandant și era acum doar administrator, îi solicitase o audiență.

Conrad Brufau, secretarul său, cel care îi comunicase anticipat veștile proaste, îi anunța în acel moment sosirea administratorului. Acesta era un colaborator eficient, având darul să-l pună de fiecare dată în

încurcătură, deoarece nu avea față de el atitudinea servilă a atâtor altora, ci își spunea părerea, păstrând o atitudine respectuoasă, chiar dacă părerea sa nu era totdeauna favorabilă.

– Don Fabià de Claramunt așteaptă în anticameră.

– Lasă-l să intre, Conrad.

Secretarul a ieșit și imediat a intrat în încăpere Fabià, incomodul personaj.

– Bună ziua, Claramunt.

– Exact același lucru vi-l doresc și dumneavoastră, domnule.

– Intră și ia loc. Te rog să aștepți câteva clipe.

În timp ce bărbatul se așeza, Bernat a adunat de pe masa de scris toate uneltele de scris împrăștiate, și-a încrucișat mâinile pe pântece și și-a îndreptat privirea spre omul său.

– Vești proaste au ajuns la urechile mele, Fabià. Doresc să-mi lămurești împrejurările și, de asemenea, vreau să aflu părerea dumitale referitoare la cele ce s-au petrecut.

– În timp ce așteptam în anticameră, am discutat cu domnul Brufau, care mi-a spus că v-a pus la curent cu chestiunea, așa că, pentru a nu mă repeta și a deveni plictisitor, făcându-vă să pierdeți timp, voi încerca să fiu concis. Să vedem. S-a întâmplat în ultima zi de vineri a lunii trecute.

Timp de peste o oră, Claramunt l-a informat pe stăpânul său în legătură cu cele întâmplate în noaptea eliberării sclavei.

– Trebuie să înțeleg că vigilența era scăzută, iar atenția, minimă.

– Mărturisesc că așa a fost, domnule, dar trebuie să țineți cont că Terrassa nu este de fapt o reședință fortificată, chiar dacă este înconjurată de un zid, iar eu mă simt mult mai mult un încasator de impozite. Suntem în bune relații cu vecinii noștri și în toți acești ani nu s-a întâmplat niciodată ceva demn de semnalat.

– Aceasta nu vă scuză neglijența.

– Vă referiți, probabil, la neglijența ofițerului pe care l-ați pus în fruntea garnizoanei; supravegherea nu intră în atribuțiile mele. Doar știți că nu mai sunt comandant de ani buni. În orice caz, considerând că mă fac interpretul dorințelor dumneavoastră, l-am pedepsit pe șeful gărzii pentru moliciunea de care a dat dovadă.

Pentru o clipă, Bernat a renunțat la subiect și a atins alte aspecte, care îl interesau mult mai mult.

– Nu ai recunoscut pe nimeni?

– Era o noapte întunecoasă. M-au surprins în timpul primului somn. Nu s-au înregistrat pagube și nu s-a vărsat nicio picătură de sânge. Nu știu dacă e nevoie să se afle numele celui care părea să fie în fruntea grupului, întrucât el nu a făcut nimic pentru a-și ascunde identitatea.

– Și cine a spus că era?

– S-a prezentat ca fiind Martí Barbany de Montgrí și a spus că vă cunoaște bine.

Fabià de Claramunt a observat cum picături mari de sudoare au început să curgă pe obrajii înroșiți ai

consilierului. Acesta a făcut un efort pentru a se stăpâni și a poruncit:

– Continuă.

– Erau vreo cincisprezece-douăzeci de indivizi, conduși de un bărbat corpolent. Cel care și-a declinat identitatea și a asumat responsabilitatea totală a acțiunii.

– Și atunci?

– Atunci, domnule, m-au obligat să deschid celula în care era închisă sclava, iar înainte de a o lua cu ei mi-au demonstrat că femeia era cea care spuneau ei că este, întrucât în actul notarial de slobozire pe care l-au prezentat și care data de câțiva ani figura anomalia pe care o avea la subsuoara dreaptă: un mic trifoi cu patru foi, desenat perfect.

– Spui că fusese eliberată?

– Da.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

– Au cerut haine pentru ea, pe care le-am înmânat eu personal, după care au plecat, nu înainte de a atrage atenția ca nimeni să nu se ia după ei, întrucât, în caz contrar, îi vom obliga să se apere.

– Și asta a fost tot?

– Asta a fost tot.

Bernat Montcusí a rămas tăcut o clipă, apoi s-a ridicat din jilț și a început să se plimbe cu pași mari prin încăpere.

Brusc s-a adresat vizitatorului său.

– Așa cum îți poți da seama, nu vei scăpa teafăr din această întâmplare. Deși nu erai răspunzător de siguranța gospodăriei din Terrassa, din cauza demisiei

inexplicabile pe care ți-ai dat-o din funcție, autoritatea dumitale era mai mare decât cea a ofițerului desemnat să o asigure. Dovada este că, pe bună dreptate, l-ai pedepsit.

Bărbatul a răspuns cu seninătate.

– Nu era misiunea mea să supraveghez proprietatea. Iar dacă sunteți de părere că este un motiv insuficient pentru demisie faptul de a nu fi de acord cu o acțiune care jignește cele mai adânci sentimente creștinești, atunci este evident că judecați cu criterii diferite de cele pe care am fost învățat să le respect.

– Nimic nu este mai presus de lege, iar legea noastră spune că un administrator trebuie să asculte de poruncile seniorului său.

– Vă rog să mă iertați pentru faptul că nu sunt de acord. Deasupra legii se află conștiința fiecăruia, iar conștiinței mele îi repugnă să scoată ochii unui semen de-al meu și să-i tai limba. În ceea ce privește înțelegerea noastră, amintiți-vă că nu era cea între un șerb și seniorul său: sunt un om liber și am acceptat o funcție.

– Atunci consideră-te demis și suportă consecințele!

– Nu este nevoie. Încă înainte de a veni aici mă gândisem să vă înapoiez cheile gospodăriei din Terrassa.

Și, lăsând pe masă un inel cu toate cheile dependințelor gospodăriei, Fabià de Claramunt a părăsit încăperea.

85

VOCEA TĂCUTĂ

Cu trecerea lunilor, Aixa începea să-și revină încetul cu încetul după anii petrecuți în infern. Doctorul Halevi venea în fiecare dimineață s-o vadă pe sărmana ființă mutilată și se minuna de rezistența ei fizică și de forța ei spirituală. Nimeni nu ar fi supraviețuit în acele condiții subumane de singurătate și în urma suferințelor pe care le îndurase. Singurul ei contact uman în tot acest timp îl reprezentase vizita temnicerului ei, care îi aducea zilnic supa cu bucățele de carne. Era evident că Bernat Montcusí dorea ca ea să trăiască timp de mulți ani acel chin. Când Martí i-a spus care a fost sfârșitul Laiei, o lacrimă tremurătoare a țâșnit din orbitele goale și un geamăt sfâșietor i-a ieșit din gâtlej.

Ruth suferea în tăcere. Sufletul ei bun o îndemna să se ocupe de acea nefericită, anticipându-i dorințele și îndeplinindu-i-le. Cele povestite de Martí și limbajul codificat pe care, constând din ușoare atingeri ale palmei și încuviințări prin înclinarea capului, îl

stabiliseră cele două femei odată cu trecerea timpului au făcut-o să se realizeze drama Aixei și să înțeleagă imensul sacrificiu pe care, din dragoste pentru prietena ei, îl făcuse Laia. Astfel a ajuns la concluzia că sarcina ei era imposibilă. Ar fi preferat să-și dispute dragostea lui Martí cu o femeie în carne și oase decât să lupte cu amintirea acelui spectru înfrumusețat de parfumul nepieritor al absenței și al sacrificiului.

Ca întotdeauna după cină, Martí și Ruth discutau sub galeria terasei înalte, de pe care se zărea zona de nisipuri în care erau puse pe uscat două din ambarcațiunile flotei lui Martí, care era formată încă de pe atunci din douăsprezece corăbii. În acei ani se pierduseră două ambarcațiuni: una din cauza unei furtuni în golful León, iar cealaltă în urma unui atac pirateresc.

– Nu pot să nu mă gândesc până unde merge răutatea oamenilor, Martí. Animalele sălbatice omoară pentru a mânca, dar nu găsesc o plăcere în a urî și a comite cruzimi gratuite, precum cele suferite de Aixa.

– Ești un copil, Ruth. Omul e mai feroce decât lupii. Existența însăși a sclaviei îmi repugnă și, cu toate că nu pot merge împotriva obiceiului înrădăcinat și am sclavi, încerc să le ușurez cât mai mult viața. Știi prea bine cum sunt tratați în această casă.

– Și tatăl meu susține asta. În vremurile pe care le trăim, în urma unui naufragiu, a unui atac pirateresc pe coastă ori a unui jaf în timpul războaielor de la graniță, chiar și un om liber poate ajunge într-o asemenea situație. Fiindcă a venit vorba, am auzit că

expediția de la Murcia s-a întors. Ai primit vești de la consilier?

– Încă nu, dar le aștept cu înfrigurare, a spus tânărul, cu o privire furioasă.

– Ai grijă, Martí. Acel om a demonstrat cu Aixa de ce este în stare: are multă putere și îți poate produce daune ireparabile.

– Parcă ai fi părintele Llobet. Nu-ți fie teamă, nu mai sunt băiatul care a venit acum șase ani la Barcelona. Am colindat jumătate de lume, am străbătut mări și deșerturi. Știu cum să mă păzesc. Pe el nu-l interesează ca acest lucru să se afle, pentru că ar fi dezonorat.

– Lucrurile trebuie dovedite, nu e suficient că le cunoști dumneata. Mi-e frică.

Martí a mângâiat-o pe bărbie.

– Să vorbim de lucrurile care te privesc pe tine. Andreu mi-a spus că mama dumitale a venit să te vadă.

– Tocmai ieșiseși, după prânz. Era îngrijorată și mi-a zis că tatăl meu vrea să te vadă.

– Ți-a spus pentru ce?

– Nimic, în afară de faptul că nu este ceva urgent. Desigur, este foarte fericită că pot practica ritualurile religiei mele sub acoperișul dumitale. Oricum, mi-a recomandat să o fac cu multă discreție.

– Când o voi vedea, i-o voi confirma chiar eu, dar până atunci, spune-i să nu fie îngrijorată. Nimeni din casă nu te va trăda.

Andreu Codina, majordomul, a bătut discret la ușa care dădea spre terasă.

– Te ascult, Andreu.

– Domnule, în antreu vă așteaptă un mesager de la *officium*-ul de aprovizionări.

– La ora asta? a întrebat Ruth, mirată.

– Da, domnule. Doriți să-i spun să revină?

– Dimpotrivă. Îl așteptam și nici nu îți poți închipui cu câtă nerăbdare.

– Nu ți-am zis eu, Martí? Ai mare grijă! a exclamat îngrijorată Ruth.

Tânărul s-a ridicat de pe scaun și s-a îndreptat spre vestibul. Un trimis al departamentului de aprovizionare și piețe îl aștepta cu un mesaj.

– Don Martí Barbany de Montgrí?

– Eu sunt.

– Am adus pentru dumneavoastră un mesaj pe care trebuie să vi-l predau personal.

– Atunci nu mai aștepta.

– Trebuie să confirmați primirea lui.

Spunând acestea, individul i-a dat un document pe care Martí l-a citit atent și pe care apoi, după ce i-a cerut lui Andreu să-i aducă toc și cerneală, l-a semnat și i l-a înapoiat bărbatului. Formalitățile fiind îndeplinite, mesagerul i-a înmânat nota oficială.

Îndată ce omul a plecat, Martí a rupt sigiliul de ceară roșie și a început să citească. Spre deosebire de corespondența pe care o avuse până atunci cu Bernat, aceasta era o notă care cerea oficial prezența sa la *officium* în ziua de 6, joi dimineață, la prima oră.

86

DESCOPERIND JOCUL

Martí s-a îmbrăcat pentru întâlnire. Trecuse mult timp de când nu-l mai văzuse pe consilier, iar acum, când urma să facă asta după ce aflase atât de multe lucruri, întâlnirea trezea în el sentimente intense.

De la moartea Laiei, hainele pe care le purta erau totdeauna negre. Cu acea ocazie, a avut grijă în mod special ca nicio pată de altă culoare să nu apară în vestimentația sa. Inclusiv pantalonii și pantofii din piele de căprioară pe care îi purta reflectau doliul din suflet.

Când a fost gata și după obișnuita recomandare făcută de Ruth, a plecat spre așteptata întâlnire, cu inima plină de ură.

Abia ieșit din casă, nu a putut să nu-și amintească ziua în care s-a dus prima oară la departamentul pentru piețe și aprovizionări. Cât de depărtată și diferită era respectiva împrejurare! Grație moștenirii tatălui său, folosită cu inteligență și tenacitate, a sorții favorabile și a curajului său, Martí devenise un om foarte

bogat și s-a gândit că, dacă nu pentru altceva, banii și proprietățile îi serviseră pentru a căpăta o siguranță și un aplomb care îi lipseau când făcuse acea primă vizită atât de îndepărtată în timp.

Drumul de la casa lui din apropiere de Sant Miquel până la biroul de mărfuri și aprovizionări i-a folosit pentru a recapitula în minte toate măsurile pe care le adoptase pentru a fi acoperit în vederea pasului pe care urma să-l facă. Consilierul putea deveni un dușman teribil și nicio precauție nu era de prisos. Cu cât mai puține argumente putea aduce împotriva lui, cu atât era mai bine pentru el. Cu aproximativ o lună în urmă, își transferase toate afacerile din comerțul cu amănuntul și din târguri unui bărbat pe nume Tomàs Cardeny, cel mai mare proprietar de sclavi din Barcelona; în privința viilor și a morilor din Magòria, le vânduse și cumpărase noi ambarcațiuni, în afară de faptul că investise în dezvoltarea șantierelor sale navale, dotându-le cu topitorii și fierării, ca și cu două șoproane care puteau adăposti două nave înainte de a pregăti tachelajele, astfel încât acum toate afacerile sale se derulau în afara zidurilor fără ca să depindă astfel de autoritățile orașului. În sfârșit, pe coastă, lângă cimitirul evreiesc situat la poalele muntelui Montjuïc în partea dinspre Llobregat, amenajase niște grote unde depozitase amforele cu ulei negru, în afara orașului, având în vedere pericolul pe care îl reprezentau transportul și transvazarea lui, ca și dificultatea stocării; la intrarea acestora construise o baracă pentru paznicii care păzeau produsul atât de periculos.

Ajuns la destinație, încordat, dar hotărât, a urcat scara de marmură cu balustrade de fier, care ducea la galeria cu portic de la primul etaj.

Pe coridor și în apropierea birourilor a observat forfota obișnuită. Lumea venea și pleca cu diverse treburi, dar în acei ani numărul solicitanților se înmulțise. Abia ajuns la ușile birourilor consilierului, secretarul acestuia, Conrad Brufau, l-a observat. Bărbatul, palid și nervos, l-a anunțat pe Martí că intendentul dăduse ordine ca de îndată ce va sosi să fie introdus în cabinet; din atitudinea individului, Martí a intuit că întrevederea urma să fie decisivă. Secretarul l-a condus până la birou și s-a retras, închizând ușa în urma sa.

Nimic nu se schimbase acolo. Căminul, imensul ceas de nisip, masa mare. Sângele a început să-i fiarbă în vene când a observat că pe îmbrăcămintea de piele de pe masa mare continua să se afle micul suport cu imaginea de neșters a fetei cu ochi cenușii, care păreau că vor să-i spună ceva.

Ușa din spatele mesei s-a deschis și a apărut figura pântecoasă și odioasă a lui Bernat Montcusí.

Cei doi bărbați s-au măsurat de la distanță.

Apoi consilierul a înaintat și s-a așezat în elegantul său jilț, arătându-i cu un gest lui Martí să ia și el loc.

O pauză încordată precum ura ce umplea sufletul lui Barbany s-a făcut simțită.

– Multă apă a trecut pe sub poduri de când nu am mai avut plăcerea să te primesc, a spus Montcusí.

– Și multe s-au întâmplat în acest răstimp, a replicat Martí, încercând să-și stăpânească tremurul vocii.

– Și nu toate au fost bune.

– Așa este.

Altă pauză. Consilierul, care continua să răsucească între degete, după un vechi obicei al său, o pană de gâscă înainte de a trata o chestiune delicată, a luat de pe tava din dreapta sa un toc cu nuanțe de verde și a început să se joace cu el.

– Să începem cu începutul. Nu știam că te ocupi de atacarea proprietăților altora la adăpostul întunericului, în fruntea unei bande de răufăcători.

– Nu trebuie să vă mire că uneori cineva dorește să recupereze ceva ce îi aparține și sunteți conștient că era singura cale pentru a reuși.

– Nu crezi că procedează mai bine cel care insistă pe lângă persoana care a primit gajul să i-l înapoieze, dacă știe că are dreptul asupra lui?

– Nu și atunci când cel care are uzufructul susține că gajul nu există, pentru că a murit de ciumă.

– Ai greșit verbul: trebuia să spui „proprietarul". Dacă țin bine minte, mi-ai dăruit sclava.

– Memoria vă joacă feste: i-am dăruit fiicei dumneavoastră vitrege vocea și arta Aixei. Dumneavoastră v-am cerut doar aprobarea.

Montcusí a aruncat cu violență pe masă pana de gâscă.

– Încetează cu subtilitățile și ține seamă că nimeni nu poate să-și bată joc de mine în comitatul Barcelonei!

Vocea lui Martí a răsunat blândă, dar încărcată de amenințări.

– Vremea în care vă consideram o persoană demnă de respect s-a dus. Știu ce ați făcut cu Laia și nu vreau să spun ce cred că meritați pentru aceasta. Băiatul care a venit la dumneavoastră a murit de mult. Știu cât sunteți de puternic, dar nu mă speriați, iar dacă veți încerca să faceți ceva împotriva mea voi riposta în consecință.

– Ce am făcut cu Laia în afară de faptul că ți-am oferit-o drept soție și te-am rugat să ai grijă de ea în condițiile în care era orfană de mamă?

– Nu adăugați la perfidie și cinismul. Nu mă faceți să vorbesc.

– Dacă pretinzi că știi ceva, spune-o! a strigat consilierul enervat.

Cel care a ridicat vocea a fost de astă dată Martí.

– Mi-ați oferit-o drept soție pentru că ați lăsat-o gravidă! Asta s-a întâmplat de fapt. Înainte de a mă îmbarca nu eram demn de ea, așa că ați obligat-o să-mi trimită o scrisoare în care se dezicea de cuvântul dat, iar la întoarcerea mea aproape că ați încheiat căsătoria pentru a vă ascunde astfel depravarea, i-a aruncat în față Martí.

Montcusí încerca să-și dea seama cum aflase Martí locul în care se afla Aixa. Iar sclava, în ciuda faptului că era mută, reușise oare să-i povestească ce se întâmplase cu ea, cu Laia...? Sau poate că părintele Llobet nu a știut să păstreze secretul confesiunii? Orice ar fi fost, nu avea dovezi.

– De unde ai scornit asemenea bazaconii?

– Să știți că la Barcelona nu sunteți singurul care e bine informat.

– Minciuni și calomnii. Când cineva ocupă funcții ca ale mele, este logic că își face mulți dușmani.

– Minciuni? Cine a mințit spunând că Aixa a murit? De ce ați poruncit să i se scoată ochii și să i se taie limba? a strigat Marti.

– Să lăsăm prostiile! Nu vei putea dovedi niciodată asemenea stupidități în fața unui tribunal!

– Nici nu am de gând. Ceea ce pot însă demonstra, dacă este nevoie, e faptul că ați ordonat să i se taie limba unei servitoare care era o femeie liberă, iar pe deasupra ați mai poruncit și să i se scoată ochii.

– Pentru mine era o sclavă, trădătoare și necredincioasă. De altfel, de ce ținea așa de mult la limba ei dacă nu mai urma să-și cânte melodiile, deoarece recunoști că darul era pentru fiica mea, iar aceasta murise? În privința ochilor, să știi că a lipsi pe un trădător de ei nu e o invenție de-a mea. Încă de pe vremea războaielor punice i se tăia limba și i se scoteau ochii oricărui cartaginez care încerca să spioneze... Iar eu am fost spionat în propria-mi casă!

– Sunteți cinic!

– Ai grijă ce spui! M-am limitat s-o împiedic pe cea care îmi provocase atâtea neplăceri cu vorbele ei să o mai facă în continuare. Și nu duce la nimic o asemenea polemică despre o sclavă, pe care, de altfel, ți-ai recuperat-o. Îți propun să considerăm chestiunea

încheiată. Avem prea multe interese în comun ca să nu știm să separăm prietenia de afaceri.

– Aveam, dar acum nu ne mai leagă nimic, doar dezgustul pe care mi-l provocați. Vă anunț doar că puteți să vă luați adio de la sumele de bani pe care le-ați obținut până acum de la mine. S-au terminat sinecurile și s-a terminat impozitul pentru uleiul negru. Pe primul l-am vândut și nu îmi mai aparține. Se înțelege că nu i-am spus noului proprietar să pună pe produse un impozit fix, întrucât intendentul cu aprovizionările își va cere partea din câștig, iar în privința celui de-al doilea va trebui să mergeți la magistratul-șef, cu care am negociat deja serviciul pentru următorii cinci ani, să-l cereți.

– În aceste condiții, nu vei mai putea face comerț în oraș.

– Nu am nevoie de consimțământul dumneavoastră. Nu uitați că marfa este adusă de corăbiile mele.

– Să înțeleg că mă sfidezi?

– Luați-o cum vreți.

– Dacă îți închipui că vei ieși basma curată după ce mi-ai atacat o proprietate, ai furat o sclavă, despre care pot demonstra că a servit în casa mea, în ciuda spuselor dumitale, și ai încercat să-mi aduci prejudicii, înseamnă că ești nebun.

– Le-ați făcut să-și piardă mințile pe Laia și pe mama ei. Cu mine nu veți reuși.

– Ai curajul să-mi declari război?

– Credeți ce vreți. Până acum, prejudiciul dumneavoastră a fost doar economic, dar să știți că nu mă

voi lăsa până când nu vă voi vedea reputația în cloaca de la Cagalell.

Și, întorcând spatele, Martí Barbany și-a strâns mantia neagră și a ieșit din biroul consilierului conștient că a început o bătălie cu final incert. Dar a simțit cum niște ochi cenușii plini de iubire și recunoștință îl priveau dintr-un portret mut.

87

SCHIMBUL DE OSTATICI

Toate clopotele oraşului, urmându-l pe cel din catedrala Santa Eulalia, au început să bată furibund, cerând prezenţa oamenilor înarmaţi în zona sinagogii. Străzile s-au umplut de civili care aveau în mâini tot soiul de arme: furci, sape, arcuri, lănci, cuţite, ciomege..., iar breslele se aliniau în locurile care le erau destinate. Împrejurimile pieţelor fierbeau de lume, care răspunsese la chemare fără să ştie motivul. Singurul lucru evident era acela că bătaia clopotelor chemase la adunare şi obligaţia fiecăruia era să asculte de ordinele care se dădeau miliţiei populare. Rândurile cetăţenilor se îngroşau.

Martí, care era şeful muncitorilor de la şantierele navale (călăfătuitori, fierari, răsucitori, tâmplari de nave, frânghieri, nituitori şi toţi ceilalţi), s-a pregătit să plece de îndată ce a auzit bătaia clopotelor. Omar, Andreu şi Mohamed, de acum un flăcăiandru, l-au urmat pe stăpânul lor.

Neliniștită, Ruth a intrat în camera tânărului fără să mai bată la ușă.

– Ce se întâmplă, Martí?

– Nu știu mai multe decât tine. Trebuie să ajung în cel mai scurt timp, înarmat, în piața de lângă sinagogă, în fruntea muncitorilor mei.

– Și apoi?

– Poarta care ne este încredințată este cea din Regomir. Dacă nu se ordonă altceva, va trebui să fiu acolo pentru a o apăra.

– Dar nu e treaba dumitale! Nu pentru aceasta există nobilii feudali? Dacă nu, atunci la ce sunt de folos? Munca îi înjosește pe timp de pace, iar când trebuie să lupte, cer ajutorul cetățenilor. Pentru ce atâtea privilegii?

– Ar fi prea multe de spus, Ruth. Vrei să-ți rezum istoria glorioasă a acestui oraș într-o clipă, tocmai acum când trebuie să plec neîntârziat?

Cu toate acestea, fata a insistat.

– Semenii mei au multe dezavantaje în calitate de cetățeni, dar, în asemenea situații, trebuie să rămână în *Call*, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

– Tocmai pentru că nu sunt considerați cetățeni ai Barcelonei. Iar această calitate este atât de rară, încât nu se întâlnește în niciun alt loc din peninsulă. Ar trebui să vizitezi Veneția, Genova și Napoli și nici măcar acolo nu există asemenea privilegii.

– Este prima oară când cred că a fi evreu este un avantaj.

– Dă-mi spada tatălui meu! a poruncit Martí.

Fata a luat teaca armei și i-a prins-o lui Martí de cingătoare, profitând de împrejurare pentru a-l cuprinde măcar câteva clipe în brațe. El a încercat să o îndepărteze. Apoi, dintr-odată, fata s-a ridicat pe vârfuri și l-a sărutat timid, un sărut ușor ca fâlfâitul aripilor unui fluture.

– Ce faci, Ruth? a întrebat Martí când ea și-a desprins buzele de ale lui, în timp ce o flacără necunoscută până atunci îi cuprindea măruntaiele.

Tânăra l-a privit în ochi și a spus cu o voce tare și limpede:

– Pleci la război și îmi iau rămas-bun. Te iubesc de când eram o copilă și tremur doar la gândul că s-ar putea să pățești ceva.

Martí a realizat că fetița crescuse și că în fața lui se afla acum o femeie frumoasă și tulburătoare. Era, de asemenea, conștient de datoria pe care o avea față de ea și și-a adus aminte de jurământul pe care îl făcuse tatălui ei.

Bărbatul, care era un pachet de nervi, a argumentat:

– Ruth, și eu te îndrăgesc foarte mult, dar ce s-a întâmplat acum nu trebuie să se mai repete. Tatăl dumitale mi te-a încredințat pentru a te proteja. Te rog să nu îngreunezi lucrurile.

Apoi, luându-și coiful de deasupra patului, Martí a părăsit casa având în cap un adevărat talmeș-balmeș.

Împreună cu servitorii săi, toți înarmați până în dinți, a ajuns la locul indicat exact la timp. Jofre se afla deja acolo, dar nu și ceilalți căpitani ai săi, care erau

plecați în călătorie pe mare. Martí s-a așezat în fruntea oamenilor săi, deși gândurile îi erau în altă parte.

În cele din urmă, bătăile clopotelor, s-au oprit, iar magistratul-șef s-a adresat de la palat mulțimii neliniștite. Olderich de Pellicer, prin intermediul portavocei din alamă pe care i-o dăduse un consilier, a spus:

– *Som atents?*

Trupa a răspuns într-un glas:

– *Som atents!*

– Locuitori ai Barcelonei! Am aflat prin semnalele focurilor și prin sunetele de corn, ca și prin emisarii din alte localități, că o armată sarazină considerabilă se apropie de zidurile orașului. Nu știm care le sunt intențiile, dar trebuie să fim pregătiți pentru orice eventualitate. Fiecare să meargă la poarta care i-a fost încredințată și să se pună sub comanda șefului militar al acesteia. Femeile să se pregătească pentru transportarea apei și să aibă grijă ca focurile să nu se stingă, iar copiii să aducă pietre pentru alimentarea catapultelor. Locuitori ai orașului, trăiască Barcelona! Trăiască Sfânta Eulalia!

După această proclamație, mulțimea s-a îndepărtat în ordine. Conduși de stăpânii lor, toți au ocupat pozițiile pe care trebuiau să le apere. Martí i-a condus pe ai săi la poarta Regomir, iar acolo a așteptat ca șeful militar să le dea ordinele corespunzătoare. Instinctiv, a încercat să șteargă de pe buze sărutul fetei, care îl mai ardea încă.

La Palatul Conților activitatea era febrilă. După ce i-a ascultat pe mesageri, contele l-a convocat pe

șeful nobilimii, pe magistratul-șef și pe consilierii aulici, printre care se afla și intendentul Bernat Montcusí.

Ramón Berenguer prezida întrunirea și dădea instrucțiuni căpitanilor săi.

– Domnilor, situația este următoarea. O forță militară de elită, dar nu foarte numeroasă, a traversat Llobregatul și se apropie de oraș dinspre sud. Faptul în sine ar fi lipsit de importanță dacă am ști că această oaste nu este doar avangarda și nu este urmată de grosul trupelor. De aceea trebuie să fim pregătiți. Gualbert, a spus Berenguer, adresându-se șefului nobilimii, vei conduce operațiunile de apărare a orașului, în timp ce eu, în fruntea a două sute de călăreți, le voi ieși în întâmpinare.

Toți au tăcut, deoarece știau care era misiunea lor în cazul în care vreun inamic ar fi încercat să atace Barcelona. Nu era clar cine erau cei care urmau să-l însoțească pe conte în avangardă. Gilbert d'Estruc, Bernat de Gurb, Guerau de Cabrera, Perelló Alemany și Guillem de Muntanyola așteptau cu nerăbdare ca lor să le revină onoarea de a-l încadra pe stăpânul lor purtând stindardul.

O voce a răsunat din spatele adunării.

– Tată, cred că a venit momentul să-mi oferi comanda expediției și să aștepți la adăpostul zidurilor cetății. La vârsta dumitale este mai indicat să rămâi în siguranță în loc să ieși la luptă în câmp deschis.

Vocea era a lui Pedro Ramón, fiul cel mare al lui Ramón Berenguer, rod al primei sale căsătorii cu veștejita Elisabet de Barcelona.

Toți cei de față și-au îndreptat privirile spre bătrânul conte, așteptându-se la un răspuns ferm și usturător.

Nu a fost însă cazul.

– Vei avea timp, fiul meu, să conduci. Tatăl tău nu a renunțat încă la obligațiile sale și nu uita că legitimitatea unei stirpe se bazează pe faptul că acela care are puterea trebuie să o exercite când și cum găsește de cuviință. Vremea ta nu a sosit încă, iar eu voi fi acela care va hotărî în acest sens.

Răspunsul fiului a fost aspru și plin de duritate.

– Momentul va fi atunci când nu vei mai exista, dar modalitatea nu o vei hotărî dumneata. Faptul că sunt primul născut este indiscutabil: nimeni nu poate nesocoti asta. Te rog să nu uiți acest lucru și să-l reamintești și soției dumitale, deoarece are de gând să facă tot felul de manevre ciudate pentru a-i pune pe gemenii dumitale, mai exact pe unul dintre ei, pe tronul comitatului de Barcelona, uzurpându-mi astfel drepturile.

Apoi, furios, tânărul a părăsit sala.

Vocea lui Bernat Montcusí, consilierul economic al contelui, a întrerupt tensiunea momentului.

– Nu dați importanță celor petrecute, domnule. Lăsați cocoșelul să-și ascută pintenii și nu-i luați în seamă spusele.

Vicleanul Montcusí voia să se știe că a intervenit în favoarea moștenitorului. Acesta avea să fie fără îndoială informat, ar fi putut obține unele foloase în timp.

După ce și-a ales căpitanii care aveau să-l însoțească în acțiunea sa în câmp deschis, contele Ramón Berenguer s-a așezat în fruntea trupei care urma să iasă în

întâmpinarea lui Abenamar, care venea pentru a încerca recuperarea lui ar-Rashid, fiul cel mare al regelui al-Mutamid din Sevilla, cu cât mai puține pierderi.

Crenelurile erau ocupate în întregime, iar printre merloane se vedeau temutele arcuri cu rază de acțiune lungă ale apărătorilor. Pe platformele turnurilor fuseseră amplasate amenințătoarele catapulte de răsucire, ale căror întinzătoare erau făcute din intestine de cal împletite și încălzite în ulei de palmier, dar și catapulte mai mici, având paletele încărcate cu o grămadă de pietre cu forme regulate, care se împrăștiau când erau lansate, făcând ravagii în trupele atacatorilor. La mai puțin de cinci kilometri se zărea oastea inamică. Aceasta era formată din cinci sute de călăreți, ori poate mai mult, pe superbi armăsari arabi.

Poarta Bisbe s-a deschis și un grup de călăreți a ieșit, însoțindu-l pe Ramón Berenguer, conte de Barcelona. Oamenii s-au așezat în formație de luptă sub zidurile cetății, arborând drapelul cu patru linii – roșu și galben – în mijlocul căruia se vedea imaginea Sfintei Eulalia.

Văzând forțele catalane, sarazinii au trimis o solie formată din șase călăreți, cu două stindarde, cel verde al orașului Sevilla, pe care era scris cu litere aurite „Allah e mare", și altul alb, care arăta că veneau cu gânduri pașnice. Emisarii mauri s-au oprit la trei kilometri și au așteptat acolo pentru ca oastea catalană să-și trimită reprezentanții.

Ramón Berenguer s-a întors spre căpitanii săi.

– Iată că ne-am temut de ce era mai rău, dar, din câte îmi dau seama, vom primi banii pe care ni-i datorează maurii pentru eșecul campaniei din Murcia. Să mergem în întâmpinarea lor.

Contele a ales șase din însoțitorii săi, printre care se afla și Bernat Montcusí, în calitatea sa de specialist în socoteli, al cărui cal suferea foarte mult din cauza greutății sale excesive, ca și fiul său Pedro Ramón, pe care voia astfel să-l îmbuneze după scena violentă din saloanele palatului.

Cele două solii s-au întâlnit la mijlocul distanței. De această dată, dialogul nu a mai fost cu înfloriturí și expresii politicoase ca data trecută. Primul a vorbit Abenamar, șeful delegației din Sevilla.

– Conte de Barcelona, vin ca reprezentant al regelui și prietenului meu al-Mutamid din Sevilla pentru a-l răscumpăra pe fiul său cel mare, pe care l-ai reținut împotriva voinței sale și care ne obligă la plata pe care ai cerut-o în virtutea nu știu cărui drept.

Contele, care era un diplomat experimentat și care negociase de nenumărate ori pentru a menține echilibrul fragil existent între comitatele catalane, nu a căzut în capcană și a vorbit cu seninătate, fără a-l provoca pe maur, știind că pentru Barcelona era convenabil să primească răscumpărarea și nu să intre în conflicte dialectice sterile. Tocmai când se pregătea să răspundă, a răsunat în spatele său vocea mânioasă și înfierbântată a fiului său.

– Nu înțeleg, tată, cum te lași jignit chiar pe teritoriul tău de acest maur, împotriva căruia, dacă ar fi

fost după mine, aș fi asmuțit câinii și l-aș fi gonit cu latul spadei, a exclamat Pedro Ramón, căruia trecerea anilor îi dăduse aplomb, dar niciun grăunte de diplomație.

Abenamar, care a înghițit jignirea fără ca un singur mușchi să i se miște pe obraz, a așteptat să vadă reacția contelui. Aceasta nu s-a lăsat așteptată.

– Pedro Ramón! Multe îți lipsesc pentru a ști cum trebuie să se poarte un bun conducător. Când două solii discută sub stindardul alb, simbolul sacru al păcii, toți sunt egali, iar între cele două părți trebuie să domnească numai respectul.

– Despre ce fel de respect este vorba? Despre cel al acestui necredincios, care te acuză că ai acționat împotriva dreptului?

– Termină odată! Îți cer să te retragi de îndată. Nu ești demn să faci parte din solia noastră. Cu fața schimonosită și scuipând pe jos, Pedro Ramón a întors calul și a plecat în goană, biciuindu-și fără milă animalul.

Contele s-a adresat din nou interlocutorului său.

– Vă rog să mă scuzați. Sper că îi veți ierta lipsa de cumpătare.

– Cu toții am suferit de această minunată boală care este tinerețea și pe care o vindecă doar trecerea timpului. Dar să revenim la chestiunile noastre. Cum se va desfășura schimbul de ostatici?

Din nou a răsunat o voce din rândul oamenilor contelui. Era Bernat Montcusí.

– Domnule, dacă îmi permiteți...

– Spune, Bernat.

– Înainte de a face acest lucru, trebuie să contabilizăm o sumă considerabilă de monede de aur. Este o activitate care cere mult timp.

– Și atunci ce propui?

– Mâine în zori, înainte de răsăritul soarelui, ne reîntâlnim aici. Datornicii noștri vor veni cu lăzile care conțin banii ce urmează să ne fie dați, iar noi vom aduce oameni care să fie eficienți în numărarea lor și cu două căruțe care să transporte o marfă atât de delicată.

– Și atunci?

– Când totul va fi gata și înainte de venirea ostaticilor, căruțele vor trece în ariergarda noastră, care va fi compusă din cincizeci de călăreți; atunci și numai atunci va aduce fiecare pe ostaticul celuilalt.

– Sunteți de acord? a întrebat contele.

– Da. Aș propune doar, dacă sunteți de acord, să profităm de faptul că e lună plină și să grăbim operațiunea pentru la noapte. Trebuie să ajung la Sevilla după îndeplinirea sarcinii mele, iar distanța până acolo este considerabilă, cum bine știți.

Berenguer a schimbat o privire scurtă cu consilierul său și cu șeful nobilimii. Obținând consimțământul amândurora, a răspuns:

– Dacă așa doriți, fie. La urma urmelor, cu cât rezolvăm mai repede această chestiune neplăcută, cu atât mai bine pentru toată lumea.

Apoi, ambele solii s-au retras în taberele lor.

Luna a răsărit punctuală, frumoasă, rotundă și albă, iar contelui i s-a părut o prevestire clară a bunei

afaceri pecuniare pe care era gata să o ducă la bun sfârșit. La sfatul lui Montcusí, locuitorii orașului s-au retras de la ziduri în fața certitudinii că oastea inamicului era mult inferioară ca număr. Doar soldații mai rămăseseră printre merloanele orașului fortificat.

La momentul convenit, s-au deschis din nou porțile și au ieșit pe ele cei destinați să realizeze delicata manevră.

De îndată ce au trecut dincolo de ziduri, călărețiii care îl păzeau pe ar-Rashid s-au oprit, așteptând ordine.

Grosul soliei a înaintat, înconjurată de torțele care urmau să lumineze scena. În același timp, din partea cealaltă s-a pus în mișcare o numeroasă delegație de licurici.

Ambele grupuri s-au întâlnit la jumătatea distanței. Dialogul a fost sobru: cu toții doreau să încheie cât mai repede și cu bine tranzacția.

Câțiva oameni, ale căror frunți luceau de sudoare în lumina palidă a lunii, au așezat pe pământ tărgile pe care se aflau două imense cufere din lemn de stejar. Apoi s-au dat la o parte și, la un ordin scurt, s-au întors în tabără. Atunci, cu un gest solemn, Abenamar a descălecat și, scoțând o cheie de aur, a introdus-o pe rând în încuietorile ambelor lăzi, apoi a bătut din palme și a poruncit ca doi servitori să deschidă capacele curbate.

În lumina lăptoasă a lunii, în fața privirilor uluite ale acelor soldați grosolani a apărut o cantitate nemaivăzută de monede de aur, care i-a orbit pe cei prezenți.

– Aici aveți suma asupra căreia am convenit, a spus maurul.

– Bernat, la treabă! Am încredere deplină în capacitatea dumitale.

La ordinul contelui, Montcusí, care venise cu acel prilej într-una din căruțe, a chemat patru oameni de-ai săi, care au întins iute câteva mese. Ajutați de doi servitori care manevrau abacurile, au început să numere monedele și să noteze cu tocuri de trestie, pe pergamente de vițel, șiruri după șiruri de cifre.

Operațiunea era greoaie. După o bună bucată de timp și când luna era la zenit au trecut la schimbul de ostatici. Din ambele ariergărzi s-au desprins două grupuri. Marçal de Sant Jaume și ar-Rashid au schimbat taberele. Căruțele care transportau monedele de aur porniseră, păzite de oamenii care îl însoțiseră pe conte. Soliile tocmai se pregăteau să se despartă când vocea încrâncenată a fiului lui al-Mutamid a sfâșiat noaptea, adresându-se lui Ramón Berenguer.

– Fie ca blestemul lui Allah, singurul, cel mai mare, justițiarul, să cadă asupra ta! Fie ca sângele tău să curgă în lupte fratricide, fie ca fiii tăi să fie ucigașii fiilor tăi și ca stirpea ta să se stingă fără a avea urmași, ca un arbore uscat!

Cavalerii catalani din escortă se pregăteau deja să pună mâna pe spade când vocea lui Abenamar a liniștit de îndată spiritele.

– Fiți îngăduitor, conte. Nu ați recunoscut mai înainte că tinerețea este necugetată? Aveți acum încă o dovadă.

Apoi delegația maură s-a pierdut în noapte.

88

DISCUȚII DE FAMILIE

În noaptea sâmbetei următoare, luminile de la primul etaj al Palatului Conților erau aprinse. Prin marile ferestre arcuite se vedeau servitorii care duceau tăvi cu mâncăruri alese și cupe pline cu excelentele vinuri ale prioratului. Contele Ramón Berenguer convocase o *Curia Comitis*[1] pentru a rezolva problemele curente, iar după încheierea ei urma să sărbătorească împreună cu colaboratorii săi cei mai apropiați triumful pe care îl reprezenta intrarea în vistieria sa secătuită a acelui puhoi de monede de aur. Cu această ocazie deosebită, tronurile ambilor soți erau separate și fiecare dintre ei își primea apropiații într-o extremitate a sălii. În partea din spate se afla contele, înconjurat de ai săi: magistratul-șef Olderich Pellicer; șeful nobilimii Gualbert Amat; episcopul de Barcelona, Odó de Montcada; notarul-șef Guillem de Vaderribes;

[1] Adunarea marilor vasali (n.a.).

judecătorii Frederic Fortuny i Carratalà, onorabilul Ponç Bonfill i March și prealuminatul Eusebi Vidiella i Montclús, care interveneau în *litis honoris*, adică procese care priveau onoarea și drepturile cetățenilor notabili; bineînțeles, erau și consilierul său Bernat Montcusí, ca și Cabrera, Perelló, Muntanyola și o mulțime de alte familii nobile ale comitatului.

Lângă balconul mare era Almodis, înconjurată de mica sa Curte: duhovnicul Eudald Llobet, căpitanul gărzii personale Gilbert d'Estruc, prima doamnă de companie, doña Lionor, doña Brígida, doña Bárbara, Delfín și tinerii principi Ramón și Berenguer, îmbrăcați ca niște oameni maturi. La picioarele ei, supravegheate de cea care îi fusese doică, doña Hilda, mergeau de-a bușilea micuțele prințese.

Zgomotul conversațiilor sporea tot mai mult, când un clopoțel mânuit de conte i-a făcut pe invitați să amuțească. Tăcerea a înaintat precum un val, iar vocea lui Ramón Berenguer I, conte de Barcelona, s-a făcut auzită până în cel mai depărtat colț al marelui salon.

– Să fie într-un ceas bun, prieteni! Să-i mulțumim lui Dumnezeu. Ceea ce amenința să fie un teribil fiasco s-a transformat într-o mare victorie, iar așa cum este obiceiul să se spună, „totul e bine când se sfârșește cu bine". Chiar dacă am presupune că prada din Murcia ar fi fost bogată, nu ar fi ajuns niciodată să egaleze suma primită pentru răscumpărarea ostaticului care a fost oaspetele nostru regal timp de un an. Vă mulțumesc tuturor pentru credință și răbdare. Acum, după ce s-a contabilizat suma, va veni clipa achitării

datoriilor, când fiecare va primi ce i se cuvine. Biserica noastră, care ne-a sprijinit cu rugăciunile ei în momentele de cumpănă, va primi un generos obol. Auzind aceasta, episcopul a înclinat ușor capul. Orașul, iar în numele său magistratul-șef, se va bucura și el de generozitatea noastră. Acum cel care a înălțat cupa a fost Olderich de Pellicer. Și, bineînțeles, conții prieteni la rândul lor, care și-au pus oștile sub stindardele mele, vor fi răsplătiți cum se cuvine.

Vocea lui Ermengol d'Urgell a răsunat puternic din spatele sălii.

– Viață lungă contelui de Barcelona!

– Viață lungă! au răspuns toți într-un glas.

– Vă rog doar să aveți puțină răbdare. A stabili beneficiile acestei aventuri nu e o sarcină ușoară, așa că până ce contabilii mei nu vor da cifra exactă a beneficiului, nu voi putea începe să-mi achit datoriile. Vreau să vă asigur însă că va fi în avantajul tuturor. Apoi, ridicându-și cupa, a anunțat: Pentru noi și rentable cuceriri și pentru importante pacte care să fie în folosul comitatului, iar această dedicație e pentru dumneata, îndrăgitul meu consilier Bernat Montcusí, care ai avut grijă de bunul mers al chestiunii cu perspicacitate și clarviziune.

Umflat în pene ca un curcan, consilierul a primit felicitările celor prezenți, care s-au alăturat toastului seniorului lor, dacă nu neapărat din convingere, măcar din supunere. Doar două persoane nu și-au ridicat cupa: Eudald Llobet, duhovnicul contesei, care a păstrat o atitudine demnă, cu o înfățișare senină, și Marçal de

Sant Jaume, care suferise neplăcerile condiției de ostatic și care se simțea nerăsplătit, neglijat și umilit.

După ce serata a luat sfârșit, invitații au părăsit palatul cu stomacurile pline.

De acum în intimitatea patului conjugal, cei doi conți discutau liniștiți. Contesa, așezată în fața unei oglinzi, aranjându-și pletele roșcate cu o perie de coral cu ace de fildeș, s-a adresat soțului său care, deja culcat, o aștepta în pat pentru a celebra sfârșitul unei zile perfecte.

– Ramón, soțul meu iubit, îți aplaud gestul și mă bucur că toată acea serie de ghinioane pe care am avut-o s-a sfârșit atât de strălucit și avantajos pentru comitat.

– Îți mulțumesc. Nouă ne revine a treia parte din sumă: zece mii de monede de aur. Cu ele voi plăti ce ne rămâne pentru a obține Carcassonne și Razè, iar cu restul voi încheia socotelile cu trupa și cu aliații, care vor vedea astfel că, întotdeauna, contele de Barcelona își plătește datoriile. Contele s-a ridicat în capul oaselor și a contemplat reflectarea în oglindă a iubitei sale soții. Almodis, îmi dau seama că pot oricând conta pe ajutorul dumitale. Te-ai comportat ca un soldat; ești mult mai mult decât odihna războinicului.

– Dacă așa mă consideri și ținând seama că vrei să te achiți de datorii față de toată lumea, cum de nu te-ai gândit să-mi oferi și mie o recompensă?

– Ce aș putea să-ți ofer? Tot ce am îți aparține.

– Știu asta, a spus Almodis, zâmbind, dar și eu am obligații.

– Și care sunt aceste mari obligații?

– Datorii față de oamenii mei, de care trebuie să am grijă: supa săracilor, care se oferă zilnic la catedrală, reprezintă o cheltuială mare pentru micile mele economii, călugărițele de la mănăstirile aflate sub protecția mea și, în sfârșit, deși sunt sigură că asta nu îți spune nimic, capriciile pe care le are orice femeie.

– Și la cât apreciezi datoria mea?

– Aș fi foarte mulțumită cu a douăzecea parte din câștigul tău.

– Sunt mulți bani, iubita mea soție.

Almodis s-a ridicat în picioare și, dându-și jos halatul verde de brocart, cu pletele roșii în vânt drept unic veșmânt, s-a apropiat de patul mare.

– În sumă este inclusă și plăcerea pe care ți-o voi dărui acum.

– Ca întotdeauna, m-ai convins, iubita mea, ca să nu mai spun că mai ales în această noapte nu mi-ar fi făcut plăcere să dorm în anticamera întunecată a dormitorului nostru.

89

MONEDELE LUI IUDA

Bernat Montcusí se agita, neliniștit. Știa că două corăbii sosiseră cu prețioasa marfă care lumina orașul în timpul nopților, iar Martí Barbany, fără îndoială prin înțelegere cu magistratul-șef, îndrăznise să treacă peste el. Ceea ce luase până atunci drept fanfaronadă de tânăr ambițios devenise realitate. Pe de altă parte, noul proprietar al magazinului își continua activitatea fără să-i plătească rentă, așa cum făcea Martí. Dacă obraznicul acela își închipuia că își va putea bate joc de el, se înșela amarnic. Nimeni nu îndrăznise până acum să-și bată joc de Bernat Montcusí, și cu atât mai puțin în actuala sa situație, în care soarta îi fusese favorabilă, iar astrele se poziționaseră în așa fel încât să-l facă să se bucure de o influență mult mai mare, dacă așa ceva mai era posibil, de când contele în persoană toastase pentru el în fața celor mai influente familii ale comitatului.

Amenințările pe care le proferase în prezența sa acel obraznic erau lipsite de fundament și niciun judecător, în cazul în care ar fi avut îndrăzneala să-l denunțe, nu ar fi avut curajul să pronunțe o acuzare împotriva lui. În afară de asta, nimeni care nu avea calitatea de consilier al contelui sau blazon nobiliar nu putea să se judece cu el. Fără îndoială, trebuia să-i arate acelui nesăbuit ce putere are el, pentru a-l obliga să se dea pe brazdă. Nu era dispus sub nicio formă să renunțe la câștigurile de pe urma uleiului negru, care erau deja importante, dar despre care instinctul lui îi spunea că în viitor vor fi mult mai mari.

Bernat știa punctul slab al contelui, iar în acea după-amiază avea de gând să profite de întâlnirea cu el pentru a-l flata și a obține un atu care urma să fie foarte important în jocul riscant pe care era gata să-l înceapă.

A ajuns la palat îmbrăcat cu haine luxoase, iar de îndată ce a fost introdus în anticamera salonului de primiri, a profitat de așteptare pentru a se plimba sub tavanul casetat, conștient de comentariile pe care le făceau despre persoana sa diversele grupuri care așteptau să intre în audiență. A avut mare grijă să se așeze în punctul cel mai îndepărtat al salonului, astfel încât, atunci când urma să fie chemat de șambelan, asistența să aibă timp să comenteze că, în onoarea lui, contele poruncise să fie chemat peste rând, încălcând protocolul.

Ușile s-au deschis și, cu pași care s-au vrut falnici, a traversat marea încăpere pentru a se opri respectuos, arătându-se foarte modest, la distanța cerută de supunerea față de primul om al comitatului. Și-a înclinat

trupul pântecos, așteptând ca Ramón Berenguer să-i spună să se ridice.

– Ridică-te, bunul meu consilier. Seniorul dumitale se mândrește cu supuși atât de iluștri, care au grijă de interesele comitatului cu aceeași dăruire și zel cu care au grijă de ale lor.

Înălțându-și capul, Bernat a răspuns:

– Mult mai mult decât atât, domnule. Mi-am neglijat afacerile pentru a vă asista în toate și cred că încă mai pot să vă aduc servicii mai bune dacă veți pune în practică ideea care mi-a venit în minte în această dimineață, în timp ce mă gândeam ce mai pot face pentru dumneavoastră.

Privirea ageră a contelui l-a examinat cu mare atenție pe consilierul său.

– Așază-te, prietene, și fii convins că voi ști să răsplătesc străduințele dumitale.

Spunând aceste cuvinte, a arătat spre o banchetă care se afla în dreapta sa.

Montcusí era conștient de onoarea care i se făcea și de repeziciunea cu care se va răspândi vestea, deoarece era ceva neobișnuit ca Ramón Berenguer să invite pe cineva care nu era de viță nobilă să se așeze în prezența lui.

– Explică-te, bunul meu Bernat.

– Vedeți, domnule, ați primit o mare sumă de bani, pe care trebuie să o păstrați cu grijă până când o veți folosi pentru acele plăți pe care, așa cum ați spus, trebuie să le faceți.

– Ce îmi zici nu e nimic nou. Nu trebuie să te îndoiești că aici, în palat, banii sunt bine păziți.

– Este evident, domnule, dar până când vă achitați de obligații banii nu vă aduc niciun câștig.

– Și ce propui? a întrebat contele, brusc interesat.

– Să vedeți, domnule, încercați să amânați la maximum achitarea obligațiilor, iar monedele de aur să le depozitați la zarafii evrei. Ele pot aduce dobânzi, lucru interzis oricărui bun creștin.

Berenguer l-a privit cu curiozitate.

– Și cum va fi asigurată securitatea?

– Subsolul starostelui lor, Baruj Benvenist, este bine cunoscut de toată lumea. Familia dumneavoastră l-a folosit totdeauna. Vă pot asigura că banii vor fi mai în siguranță acolo decât în palat.

– Ce vrei să spui?

– Că, dacă se întâmplă vreo nenorocire, cum ar fi un incendiu, de exemplu, sau orice altă împrejurare potrivnică, el și ai săi vor fi răspunzători de sumele depozitate acolo.

– Îmi place ideea ta.

– Dar mai este și altceva.

– Continuă.

– Așadar, dacă reușiți să amânați achitarea datoriilor timp de un an, capitalul dumneavoastră se va mări într-o asemenea măsură încât la expirarea termenului se va acumula o sumă enormă, care vă va aduce un câștig substanțial.

În ochii contelui se ivise o lucire de avariție.

– Acesta este un lucru foarte bun, dragul meu.

– Încă nu am terminat.

– La ce te-ai mai gândit?

– Păi, să vedeți, cât de cunoscut veți deveni pentru locuitorii de pe malurile Mediteranei este important pentru stirpea dumneavoastră, întrucât prestigiul Casei de Barcelona va fi cu atât mai mare cu cât numărul celor care recunosc importanța dinastiei Berenguer va fi mai mare.

Atenția cu care îl urmărea contele era absolută, spre satisfacția consilierului.

– Și ce ar trebui să fac în acest sens?

– Nu a fost tatăl dumneavoastră cel care a dat evreilor dreptul de a bate monedă?

– Ba da.

– Porunciți-le atunci să topească galbenii maurilor și obligați-i să bată o monedă cu figura dumneavoastră în profil pe o față și cu stema orașului, pe cealaltă. Nu veți călători personal prin lume, dar imaginea dumneavoastră o va face, generând prosperitate acolo pe unde vă vor duce drumurile comerțului. Pentru aceasta veți fi binecuvântat și pomenit așa cum o meritați, iar prestigiul dumneavoastră se va ridica pe culmi nebănuite.

– Bernat, totdeauna te-am știut o persoană clarvăzătoare și subtilă, versată în socoteli, dar dacă o asemenea idee se va materializa așa cum spui, poți considera că ai obținut un titlu de noblețe. A venit vremea ca să se ajungă la așa ceva cu ajutorul inteligenței și nu al războiului.

– Mă copleșiți, domnule.

– Ocupă-te de asta cu hărnicie și fără să pierzi vremea. Între timp, eu voi face în așa fel încât să amân plata cât mai multor obligații, cu scuza că sunt pe cale să bat o monedă care să marcheze evenimentul.

– Așa va fi. Și să nu vă îndoiți că voi scoate de la evreu un câștig bun. Galbenii maurilor vă vor îmbogăți cu siguranță.

90

PROBLEMELE LUI BARUJ

Întâlnirea avea loc în casa lui Benvenist, care fusese numit în acel an staroste al zarafilor, funcție pe care urma a o îndeplini concomitent cu cea de *dayan* al *Call*-ului. Îi chemase pe Martí și pe Eudald pentru a le comunica un lucru de foarte mare importanță.

În timp ce așteptau în cabinet sosirea gazdei, cei doi discutau despre problemele care erau pe buzele tuturor și care îi priveau într-o oarecare măsură.

– Și așa cum îți spuneam, pe drum contesa Almodis m-a întrebat de dumneata și mi-a cerut să-ți comunic că vrea să te vadă la palat vineri, la amiază, a zis Eudald, pe un ton care nu reușea să ascundă mândria pentru protejatul său.

– Mă uimește sincer o asemenea onoare. Nu cred că o merit. Și, oricum, nu am acum nimic ce ar putea-o interesa.

– Din tonul cu care mi-a vorbit, simt că este ceva care e în favoarea dumitale. Oricum, atunci când

contesa cheamă pe cineva și starea ei sufletească este cea de acum, acesta este totdeauna un semn bun. Câți nu și-ar dori...

– Mă vei însoți?

– Fără îndoială, voi merge acolo cu tine.

După o pauză în care Martí s-a gândit câteva clipe la avantajele de a avea o aliată puternică, a schimbat imediat vorba.

– Cetățenii orașului sunt în fierbere, Eudald. Toți simt că este gata să se întâmple ceva ce va aduce prosperitate Barcelonei. Multă lume a fost pe ziduri și nimănui nu i-a scăpat că maurii s-au apropiat arborând steagul alb și că s-au retras ziua următoare. A fost glasul poporului cel care a cerut răscumpărarea ilustrului nostru oaspete, iar schimbul de ostatici care s-a făcut noaptea nu cred că a fost fără foloase.

– Ai dreptate. Nu știu cât de mult s-a obținut, dar este de netăgăduit că sâmbătă contele nostru a sărbătorit evenimentul, anunțând că expediția la Murcia a adus câștiguri grase.

– Din aceste cuvinte se poate deduce că...

– Pentru dumneata nu e în niciun caz un motiv de bucurie: puterea consilierului cu finanțele a crescut. Noaptea trecută, contele a toastat în onoarea sa. Singurul care nu a ridicat cupa a fost cel care îți vorbește.

– Cunoști motivul? a întrebat Martí.

– Se pare sau cel puțin așa se șoptește că Montcusí a dus greul negocierilor cu Abenamar și iată rezultatul.

Martí s-a gândit câteva clipe, gând până la urmă ajuns la concluzia că toți cei care l-au ajutat își vor

atrage dușmănia consilierului, așa că s-a temut pentru prietenul său.

– Mi-ai spus că nimeni nu a remarcat absența dumitale atunci când m-ai însoțit pentru a o elibera pe Aixa.

– Și în casa canonicilor, care este de fapt Pia Almoina, se cultivă politica la nivel înalt și se respectă vârsta.

– Ce înseamnă, de fapt, asta?

– Ei bine, toți știu funcția pe care o îndeplinesc pe lângă contesă. Aceasta mă poate chema la orice oră. Episcopul mă scutește până și de rugăciunile de noapte și nu mă întreabă dacă trebuie să fiu prezent la o recepție, or, Almodis a vrut să se confeseze la o oră târzie din noapte, lucru care, pe de altă parte, s-a întâmplat uneori. La întoarcerea noastră, după ce mi-am schimbat în casa dumitale hainele de războinic cu cele de călugăr, m-am întors la locuința mea și chiar am ajuns la timp pentru rugăciunea de laudes de după utrenie.

– Mă bucur că s-a întâmplat așa. Nu aș vrea ca persoana dumitale să fie pusă în legătură cu acțiunea de eliberare a Aixei. Destule suspiciuni trezește prietenia cu care mă onorezi.

– Totuși, acum cel mai mult mă tem pentru dumneata: contele l-a lăudat public pe consilier, iar dacă Montcusí se bucura și până acum de o poziție importantă la Curte, acum a reușit să urce și mai mult în aprecierile bătrânului. Nu trebuie să-l subestimezi, Martí. Ambiția lui e fără margini și a demonstrat că este un ticălos, este bine văzut și poate să-ți facă rău. Ca să nu mai spun că prestigiul său de mare cunoscător

în domeniul finanțelor a crescut în rândurile plebei, care este convinsă că ploaia de monede de aur care se va abate asupra orașului i se datorează în parte și lui. Toți își repară casele, sperând că o anumită parte din toată această bogăție va intra și în posesia lor. Nu uita că la reuniunea de sâmbătă servitorii de la palat forfoteau pentru a-i servi pe invitați, mulți dintre ei au rude de sex feminin, spusele acestora bucurându-se de mare influență. Trebuie să ai în vedere că vestea se va răspândi printre cumetre și va căpăta tot mai multă greutate: ceea ce ieri era o sută azi e o mie, iar mâine va deveni zece mii. Ai grijă, îți spun încă o dată.

– Mai curând să aibă el grijă. Eu nu mai am nevoie de bani, iar în aceste momente nu mă mai preocupă nici prietenia cu contele, mai ales că mă bucur de cea a contesei.

– Tinerețea e neînfricată, dar nu trebuie să ignori că o confruntare cu cei puternici este întotdeauna foarte riscantă și că un decret ori o nouă lege poate să-ți îngrădească activitatea și chiar să ți-o desființeze. Fii atent să respecți strict toate reglementările: dacă te poate prinde cu ceva, o va face, iar dacă îmi permiți un sfat, nu uita că acela care plănuiește o răzbunare trebuie să pregătească două morminte.

– Nu-ți face probleme, Eudald, nu te teme pentru mine. Nu mai sunt chiar atât de tânăr și voi ști să mă apăr.

– Ești leit tatăl dumitale, a zis părintele Llobet cu un oftat. Când se arunca în luptă spunea la fel.

Atunci s-a deschis ușa cabinetului și, după ce a închis-o cu mare grijă, Baruj Benvenist s-a apropiat de prietenii săi. Eudald și Martí s-au ridicat de pe scaune și după saluturile de rigoare s-au așezat cât mai comod, deoarece știau că va urma o după-amiază lungă.

Bătrânul zaraf părea să fi îmbătrânit cu zece ani după plecarea lui Ruth.

– Ce face fiica mea, Martí?

– Ți-am mai spus de o mie de ori până acum: nu ai de ce să te temi.

– Nu mă gândesc la persoana mea. Pe mine mă susține credința evreiască... Dar soția mea, Rivká, deși este o adevărată *Eshet Jáil*[1], suferă în tăcere, în fiecare zi, din cauza lipsei micuței ei.

– Vă înțeleg zbuciumul amândurora pentru că nu vă bucurați de prezența ei, dar fiți siguri că este fericită și că alături de mine va fi totdeauna în siguranță. Veți vedea că va veni ziua în care toate aceste tradiții se vor îmblânzi. În dimineața asta a venit după ea sora ei și au mers împreună la *micvá* de la Sant Adrià, întrucât la cea din *Call* nu poate asista, iar în Barcelona creștinilor nu există asemenea instalații.

– Sunt obiceiurile noastre. Femeia trebuie să se curețe după aceste zile. Dar mai bine să vorbim despre problemele noastre, deoarece trebuie să mă consult cu amândoi asupra unui lucru care s-a întâmplat și care mă preocupă.

[1] „Femeie curajoasă", lăudată în Cartea Proverbelor drept gospodină virtuoasă (n.a.).

– Suntem numai urechi, a spus Eudald.

Zaraful și-a dat jos *kippá* și a scos din buzunarul tunicii o batistă pe care și-a trecut-o peste chelia asudată.

– Vedeți, fraților, trebuie să fiu prudent, întrucât hotărârile pe care le voi lua ca staroste al zarafilor, funcție pe care o dețin în acest an, pot avea urmări importante asupra întregii comunități.

Preotul și Martí erau numai urechi.

– Ieri după-amiază a venit la mine acasă intendentul cu aprovizionarea, însoțit de doi secretari. În numele contelui. Mi-a comunicat ceva care suna mai mult a poruncă decât a cerere.

Privirile celor doi bărbați arătau deosebita atenție pe care o acordau relatării.

– Problema e că trebuie să pun subsolul meu la dispoziția Casei Berenguer. În această săptămână ne vor aduce o cantitate impresionantă de monede de aur, care reprezintă, fără îndoială, câștigul obținut din tratativele cu maurii.

– Nu ți-am spus că veștile circulă foarte repede?

– Și cu ce ne afectează această înțelegere pe părintele Llobet și pe mine?

– Pe părintele Llobet în niciun fel. Pe dumneata da, pentru că va trebui să-ți iei cufărul cu economiile dumitale, deoarece contele cere ca tot spațiul să îi stea la dispoziție.

– La fel vor face și toți ceilalți care își păstrează aici averile?

– Desigur, dar am mai convocat pentru această seară o ședință a *muccademín* pentru a stabili ce

dobândă trebuie să-i oferim contelui pentru faptul că vom dispune timp de un an de banii lui.

– Nu-ți face griji din cauza mea. Chiar mâine voi veni cu oamenii mei pentru a-mi lua averea.

– Mai este ceva, a continuat Baruj. Știți că evreii sunt singurii autorizați să bată monedă. Ei bine, contele dorește să sărbătorească evenimentul și ne poruncește să topim monedele de aur de la mauri și să facem altele care să aibă pe o față profilul său, iar pe cealaltă, stema comitatului.

– Trebuie să recunoaștem că e o măsură bună pentru a mări prestigiul Casei sale și cel al Barcelonei, a spus Eudald.

– Așa e, dar pentru noi va fi o muncă extrem de laborioasă: în afară de topirea și transformarea lor în lingouri, va trebui să facem ștanțe noi, după dimensiunile noilor monede. Va fi nevoie și de matrițe noi, iar toate astea cer timp.

– Exact ce vrea contele pentru a justifica întârzierea cu care își va plăti datoriile. Nimeni nu va refuza ceva care va spori prestigiul orașului, iar cum noi trebuie să garantăm cambiile sale față de conții creditori, totul se va întoarce în avantajul său.

– Totuși, ceva nu se potrivește. Știți adversitatea consilierului la adresa oamenilor mei. Ideea a fost, fără îndoială, a sa, iar de la acest om nu poate veni nimic bun pentru poporul meu.

– Dacă pentru a-și câștiga favorurile Casei Berenguer trebuie să vă favorizeze și pe voi, așa va face, deși

scrâșnind din dinți. După cum știi, el nu poate bate monedă, așa că are nevoie de dumneata.

După-amiaza trecea încet și evreul și-a invitat prietenii la masă. Rivká li s-a alăturat. Baruj stătea în capul mesei și, după ce a spus rugăciunea *Ha Motz*, a cerut să se aducă mâncarea. Martí și Eudald au mâncat cu mare plăcere și fără nicio reținere acea cină *kosher*.

91

CELE DOUĂ SURORI

În mica localitate vecină Sant Adrià, pe malul drept al râului Besós, existau de pe vremea romanilor câteva băi puțin frecventate, care erau alimentate de ape curgătoare, condiție indispensabilă pentru a îndeplini normele prescrise în cărțile sfinte ale evreilor cu privire la purificarea femeilor. Așadar, evreii le transformaseră, plătind contelui chiria prestabilită, pentru a le face să corespundă acestui scop, întrucât creștinii din clasele mai puțin favorizate nu țineau prea mult la igiena corporală.

Într-acolo se îndreptau Ruth și Batsheva, aceasta din urmă însoțind-o pe sora sa, întrucât prima își terminase ciclul roșu-închis și, pentru că nu putea intra în *Call*-ul din Barcelona, trebuia să ducă la bun sfârșit purificarea cerută de Tora. Mergeau într-o caleașcă a casei lui Martí, trasă de două catârce castanii și condusă de Mohamed, fiul lui Omar, care împlinise deja treisprezece ani. Surorile discutau, dezinvolte și fără

să se teamă că puteau fi auzite de băiat, lucru foarte improbabil, întrucât, în afara zgomotului făcut de atelaj, capra vizitiului era instalată în exterior, iar băiatul era foarte ocupat cu mânatul catârcelor.

– Batsheva, nu voi înțelege niciodată anumite legi ale poporului nostru.

– La ce te referi, Ruth?

– De exemplu, la cea care mă obligă să merg la băi să mă purific atunci când se termină zilele petelor roșii.

Batsheva a făcut un gest de exasperare. Știa plăcerea surorii sale de a pune totul sub semnul întrebării.

– Și ce anume nu înțelegi?

– Nu a făcut Iahve femeia?

– Așa spune credința noastră.

– Crezi că Iahve a putut face ceva imperfect?

– Nu.

– Atunci de ce pată trebuie să mă spăl dacă noi, femeile, nu avem nimic de-a face cu ce ni se întâmplă în fiecare lună?

Batsheva a rămas surprinsă.

– Gândești prea mult, surioară. Lasă asta pe seama bătrânilor, căci ei sunt cei care interpretează Pentateucul. Dedică-ți eforturile unor îndeletniciri care ne sunt mai potrivite.

– Nu sunt de acord, surioară. Nu vreau să fiu ca un animal care nu întreabă atunci când primește porunci.

– Lasă teoriile pentru învățați. Ei le discută zilnic până la exasperare.

– Acesta este defectul poporului nostru: noi, femeile, nu gândim, iar bărbații își petrec viața în

raționamente sterile, care nu duc la nimic, pentru ca, în cele din urmă, să ajungă supuși ai popoarelor care ne primesc în sânul lor.

– Într-adevăr ești incorigibilă... Bați câmpii, Ruth. Nu te vei schimba niciodată?

– Te iubesc mult, Batsheva, dar nu am intenția de a accepta să fiu o supusă soție evreică. Înainte bănuiam acest lucru, dar acum îl știu cu siguranță. În afara *Call*-ului este o altă viață, infinit mai pasionantă, iar după ce am cunoscut-o, refuz să mă claustrez din nou.

– Știu că ai avut totdeauna un grăunte de nebunie, dar acestei nebunii îi voi datora binele meu. Așadar, binecuvântată fie.

– Ce vrei să zici? a întrebat surprinsă Ruth.

– Trebuie să-ți spun ceva: în această săptămână va veni la noi petitorul familiei Melamed pentru a pune la cale împreună cu tatăl nostru căsătoria mea.

Ruth a făcut niște ochi cât cepele.

– Cât de mult mă bucur pentru tine, Batsheva! Așadar, plicticosul de Ishaí Melamed s-a hotărât.

– A fost numit *chazán*[1]. Va câștiga bine astfel încât va putea să-și întrețină familia.

– Nu îmi datorezi nimic, ba dimpotrivă, eu îți voi rămâne datoare.

– Acum este rândul meu să nu mai înțeleg nimic.

[1] Dirijorul corului la sinagogă (n.a.).

– Dacă în seara vizitei lui Abenamar, în învălmășeala aceea, nu m-ai fi scăpat din mână și nu m-aș fi pierdut, nu aș fi cunoscut niciodată fericirea.

– Despre ce vorbești?

– Surioară, îl iubesc pe Martí Barbany din toată inima, dar deocamdată mă mulțumesc să pot respira același aer ca și el până la sfârșitul vieții mele.

– Bine, Ruth, dar eu am crezut totdeauna că fixația ta era o copilărie: el este creștin, iar legea noastră nu-ți va permite vreodată nici măcar să visezi la el.

– Dacă ar fi nevoie și aș avea norocul să mă ia în seamă, nu mă voi da la o parte să adopt religia lui și să-mi reneg credința.

– Tatăl nostru ar muri dacă s-ar întâmpla așa ceva.

– Nu fi îngrijorată, ți-am făcut o confidență care nu se va îndeplini, din nefericire pentru mine. Dar să nu te îndoiești: voi fi a lui ori a nimănui.

– Mila lui Iahve să se pogoare asupra ta și să te lumineze!

Șuieratul lui Mohamed, cu care acesta a oprit catârcele, le-a dat de știre că ajunseseră la destinație. Cele două fete au coborât, iar după ce i-au spus băiatului să le aștepte afară, au intrat în clădire. Aceasta era o construcție din piatră, formată din patru corpuri, trei dintre ele pe uscat, în timp ce al patrulea avea o jumătate în apele râului Besós. O femeie de vârstă mijlocie avea grijă de incintă. Cele două surori s-au apropiat de tejghea.

– Lăudat fie Iahve, Stăpân al universului!

– Lăudat fie cel Unic și Desăvârșit! Cu ce vă pot servi!

– Am venit pentru purificare!
– Amândouă?
– Nu, doar eu, a spus Ruth.
– Aţi adus tot ce vă trebuie?
– Da.

Spunând aceste cuvinte, Ruth a arătat o pungă din foaie de cort, în care avea flacoanele cu uleiurile cerute de ritual.

– Dacă doriţi, puteţi să aşteptaţi în sala alăturată, a spus femeia, adresându-i-se lui Batsheva, iar dumneavoastră vă rog să mă urmaţi.

– Nu te voi lăsa să aştepţi prea mult, surioară, voi termina imediat.

Ruth a însoţit-o pe femeie şi a intrat într-o încăpere care avea într-un colţ un lighean înălţat pe nişte picioare de fier; un şir de bănci de piatră erau fixate de pereţi, iar deasupra lor un şir de coarne de vânat întoarse puteau fi folosite drept cuiere.

– Când aţi terminat, sunaţi clopoţelul şi vin la dumneavoastră, ca nu cumva să vă întâlniţi la ieşire cu cineva şi persoanei respective să-i fie ruşine să se vadă într-o asemenea împrejurare. Ştiţi că legea cere ca această ceremonie să fie practicată în solitudine.

După aceste indicaţii, angajata s-a retras fără zgomot, închizând în urma sa uşa masivă.

Ruth a rămas singură şi gânditoare. S-a aşezat pe una din bănci şi şi-a scos *sankas*[1]; apoi, după ce s-a descălţat, s-a ridicat în picioare şi şi-a scos tunica,

[1] Saboţi cu talpă de lemn pentru evitarea umezelii (n.a.).

almejía[1] și în cele din urmă cămașa și ciorapii. După ce și-a agățat toate hainele în cuier, a luat uleiurile indispensabile pentru ceremonie și le-a lăsat pe marginea imensei căzi de piatră săpate în stâncă. În cele din urmă, s-a cufundat în apa curgătoare care intra printr-un orificiu și ieșea prin altul. Cu toate că era iunie, un fior i-a străbătut trupul zvelt ca o trestie și a făcut ca vârfurile sânilor să se ridice mândre ca niște cireșe, iar fără să știe de ce, în minte i-au apărut mâinile lui Martí și atunci a simțit atingerea apei ca pe o mângâiere.

[1] Veșmânt deschis pe laturi, care se îmbrăca peste cămașă și sub tunică și pe care femeile bogate îl înlocuiau cu o îmbrăcăminte de piele (n.a.).

92

MARÇAL DE SANT JAUME ȘI PEDRO RAMÓN

În solemnul salon de trofee și armuri de la Palatul Conților avea loc o întâlnire suspectă. În situații neobișnuite lupul poate să se înțeleagă cu vulpea, atunci când e vorba să ucidă oi. Conspiratorii erau două personaje de viță nobilă, deși puține picături de autentică noblețe le curgeau prin vene. Amândoi veniseră la întâlnire mânați de un motiv comun.

Unul era Pedro Ramón, fiul cel mare al contelui de Barcelona, iar celălalt, Marçal de Sant Jaume, aristocrat puternic și ostatic al regelui din Sevilla, al-Mutamid, timp de câteva luni. Cei doi, instalați într-un colț ferit al încăperii, lângă o fereastră prin care intrau ultimele raze ale soarelui de iunie, comentau și se consolau reciproc pentru necazurile pătimite.

– Sunt sătul până în gât să mai suport impertinențe și te rog să mă crezi când îți spun că într-o zi

mă vor prinde în toane rele și într-o asemenea zi se va putea întâmpla orice.

Cel care vorbea astfel era Pedro Ramón.

– Și asta spui dumneata, care ai putut face în acest an ce ai vrut. Imaginează-ți că pe nepusă masă te trezești ostaticul unui necredincios care îți restrânge libertatea. M-au folosit ca monedă de schimb, iar la întoarcere, în fața întregii Curți, nici măcar nu am fost menționat la capitolul mulțumiri.

– Ai răbdare. Curtea este condusă de târfa care i-a supt creierul tatălui meu.

– Răbdare spui? Sacrificiul meu obscur nu mi-a folosit la nimic, dar a adus în schimb o grămadă de monede de aur în vistieria comitatului. Ei bine, noaptea trecută nici măcar nu a fost pomenit numele meu.

– Nu te plânge, pe mine nici măcar nu m-au invitat. Presupun că am căzut în dizgrație în noaptea schimbului. Tatăl meu este bătrân și i-a permis maurului să-l jignească în fața întregii delegații, iar pentru că l-am sfătuit în fața tuturor să-l trateze pe necredincios așa cum se cuvenea, am fost mustrat în public și jignit. Acest lucru este singurul pe care l-am obținut din toată afacerea.

– Știi ce se vorbește? a întrebat Marçal de Sant Jaume după o pauză.

– Multe... La ce te referi?

– La împărțirea câștigului.

– Îmi închipui că va servi pentru plata soldaților și a oștirii, ca și pentru achitarea datoriilor față de contii care l-au însoțit pe tatăl meu în expediție.

– Și pentru cadouri făcute contesei, care a obținut pentru capriciile ei o sumă exorbitantă.

Privirea lui Pedro Ramón s-a întunecat.

– Cine ți-a spus acest lucru?

– Se aude prin oraș. Lumea vorbește. Piticul acela băgăreț, bufon și ghicitor deopotrivă, răspândește vestea bună prin palat, lăudându-se cu ciorapii și cu tunica nouă pe care le-a primit.

– Iar eu, primul născut, trebuie să pun deoparte ici și colo câteva monede pentru a face față obligațiilor pentru a-mi păstra drepturile.

– La ce obligații te referi?

– La cele de a câștiga persoane devotate cauzei mele. Crezi oare că pe viitorii oameni de Curte îi obțin gratis? Nu mai departe de ieri, consilierul cu aprovizionarea, Bernat Montcusí, mi-a luat apărarea. Asemenea gesturi implică sinecure și favoruri, totul însemnând până la urmă mulți bani. Și nu pot să strâng bani desfăcându-mi picioarele, așa cum face contesa ca să obțină venituri pentru geamănul său favorit, pe care dorește, fără îndoială, să-l propulseze spre tron, uzurpându-mi drepturile.

– Ai timp suficient, încă e mic.

– Trebuie să mă ocup de el chiar acum. Mai târziu va crește și va deveni periculos.

– Atunci când va veni momentul, contează pe încă un aliat, iar eu nu-ți voi cere nimic în schimb. Cred că toate cunoștințele căpătate în această perioadă îndelungată despre maniera de a acționa a necredincioșilor ți-ar putea fi de mare folos.

– Să nu te îndoiești. Voi ști să-ți răsplătesc fidelitatea, dar mai înainte trebuie să-mi reclam drepturile. Știi cumva cât a reușit să scoată târfa de la tatăl meu?

– Se vorbește de cinci sute de monede de aur.

După-amiază, Pedro Ramón, foarte prost dispus, intra în apartamentele private ale contesei fără să mai aștepte să fie anunțat.

Almodis se afla cu trei dintre doamnele sale de companie; prima dintre ele, Lionor, se juca împreună cu micuțele Inés și Sancha, iar pe taburetul său, umflat în pene ca un păun, îmbrăcat cu tunica lui cea nouă, stătea Delfín, care citea în acel moment cu voce tare un roman bizantin, spre deliciul tuturor. Când ușa s-a deschis violent, flăcările lămpilor de ulei și ale candelabrelor din încăpere au clipit, făcând ca lumina să tremure.

Tânărul exaltat a înaintat până când a ajuns la mai puțin de trei pași de micul tron și a strigat dintr-odată:

– Care a fost prețul pe care l-ai scos de la tatăl meu cu acest prilej?

– Bună seara, Pedro. Cărui fapt îi datorez plăcerea vizitei dumitale? a replicat contesa, care voia să dea primului născut al soțului ei o lecție de politețe în fața fidelilor ei.

– Terminați cu ceremoniile inutile. Dumneavoastră și cu mine ne-am spus tot ce era de spus.

Almodis nu s-a lăsat provocată și a poruncit doamnelor ei de companie să se retragă și să le ia cu ele

pe micuțele prințese. Când au vrut să facă același lucru Lionor și Delfín, contesa a spus cu voce tare:

– Voi rămâneți, pentru că am nevoie de cineva care să fie martor la ce se întâmplă aici. Nu vreau ca acest nepoliticos să meargă apoi la tatăl său și să pretindă că aici s-au spus vorbe care nu au fost de fapt pronunțate. Nu ar fi prima oară când ar face așa ceva.

– Mă tratați ca pe propriii dumneavoastră servitori, dar nu contează: m-am obișnuit deja cu desconsiderările și ieșirile dumneavoastră. Plângerile mele sunt tot atât de numeroase precum stelele de pe cer, la fel ca și ultrajele dumneavoastră. Ce am eu să vă spun e și pe buzele întregului personal al palatului, așa că slugile dumneavoastră pot să rămână. Îmi imaginez că bârfitoarea pe care ați adus-o din Franța și avortonul care vă asigură distracția în timpul seratelor sunt la curent cu zvonurile care circulă pe la bucătării.

Lionor și Delfín își ocupaseră locurile și, fără să-și ia privirea de la stăpâna lor, ascultau cu gura căscată veninoasele cuvinte care erau împroșcate la adresa lor.

– Toată lumea vă cunoaște firea astfel încât sarcasmele dumneavoastră nu ating pe nimeni, a răspuns Almodis. Doar știți că nu ofensează cine dorește acest lucru, ci acela care poate să o facă. Să terminăm odată. Ce v-a făcut de această dată să intrați în apartamentele mele fără să bateți la ușă și fără să fiți invitat?

Atunci când nervii îl lăsau, Pedro Ramón începea să privească sașiu.

– Faptul că am fost lăsat încă o dată deoparte și umilit în fața întregii Curți.

– Nu înțeleg unde vreți să ajungeți. Nimic nu a depins de mine și, în orice caz, trebuie să reclamați tatălui dumneavoastră asta. Fără îndoială, el este cel ofensat de purtarea dumneavoastră în ziua răscumpărării, așa cum am fost informată.

– Ați fost informată greșit. Nu am făcut nimic în folosul meu. Confundați demnitatea apărării intereselor comitatului, care m-a îndemnat să împiedic umilirea stindardului nostru, cu interese personale meschine.

– Presupunând că rațiunile despre care vorbiți sunt așa cum le-ați numit, le-ați compromis prin forma pe care le-ați dat-o.

– Doamnă, este foarte ușor să judecați unele fapte din liniștea apartamentelor dumneavoastră. Nu știți ce s-a întâmplat acolo. Încordarea îi cuprinsese pe toți membrii delegației și atunci trebuia apărată reputația comitatului. Dar nu știu de ce încerc să vă explic situații de război: sunteți femeie, cu limitele pe care le impune o asemenea condiție, iar eu nu am venit pentru acest lucru.

Almodis nu mai era dispusă să tolereze la nesfârșit și alte impertinențe.

– Femeia pe care o tratați cu atâta lipsă de respect a adus deja Barcelonei mai multe beneficii decât îi veți aduce dumneavoastră de-a lungul întregii vieți.

– Mai ales dacă sunt marginalizat și se încearcă să mi se știrbească drepturile.

– Încă nu a venit vremea să vi le exercitați, presupunând că purtarea dumneavoastră nu vă va împiedica s-o faceți.

– Asta încercați continuu să faceți de când ați intrat în viața familiei.

– Ei bine, e timpul să terminăm odată. Ce doriți de fapt?

– Am înțeles că tatăl meu, contele, a găsit de cuviință să vă plătească nu știu ce servicii, deși mie mi se par îndoielnice. Ei bine, cred că poate face ce dorește cu banii săi, dar nu și cu ai mei. Așadar, vă somez să-mi înapoiați partea care mi se cuvine.

Contesa s-a gândit mult înainte de a răspunde.

– Ceea ce tatăl dumneavoastră face cu banii săi nu este de competența mea, iar dacă a găsit de cuviință să răsplătească eforturile mele în favoarea propășirii comitatului, lui trebuie să-i cereți socoteală. În ceea ce mă privește, tot ce pot face pentru dumneavoastră este să vă includ pe lista celor nevoiași, care primesc în fiecare zi supa săracilor la intrarea în catedrală, deoarece nu sunteți altceva decât o persoană săracă cu duhul. Acum, dacă nu mai aveți altceva ce să-mi spuneți, vă rog să mă lăsați în compania celor care îmi oferă clipe infinit mai plăcute decât dumneavoastră atunci când veniți să-mi spuneți ceva.

Delfín a fost cel care a avut ghinionul să se afle în drumul lui Pedro Ramón când acesta, roșu de mânie, a părăsit încăperea. Micuțul bufon și taburetul său au fost aruncați la podea de brutala lovitură de picior a furiosului principe.

93

VINERI LA AMIAZĂ

Vineri, când dangătul clopotelor anunța angelusul, Martí Barbany, nervos, însoțit de duhovnicul contesei, intra pe poarta Palatului Conților, onorând invitația lui Almodis. Eudald Llobet, care cunoștea motivul prezenței lor acolo, zâmbea pe sub mustață, cântărind imensa bucurie pe care vestea urma să i-o facă protejatului său. În timp ce urcau scările palatului, bunul cleric medita asupra diferenței dintre tinerelul care venise la el cu șase ani în urmă și bărbatul în toată puterea cuvântului care îl însoțea acum. Hărnicia, străduința, tenacitatea și, de ce să nu o spunem, steaua lui norocoasă l-au catapultat pe Martí pe culmile la care ajunsese în acel moment în domeniul afacerilor. Dar, în plan personal, viața fusese, ce-i drept, dură cu el. Martí nu lepădase doliul de la moartea Laiei, iar amintirea cumplitei scene îi bântuia nopțile.

– Ai idee care e motivul acestei invitații? a întrebat Martí, în timp ce străbăteau coridoarele, precedați de un majordom.

– Nu îl cunosc, dar intuiția, bazată pe experiențele mele din palat, îmi spune că este ceva de bine.

– Să dea Dumnezeu. Dar mi-e teamă de acești oameni. Sunt precum soarele, trebuie să păstrezi totdeauna distanța. Departe de ei îngheți, iar prea aproape te arzi. La Curte, cel mai bine este să treci neobservat.

– Cuvintele dumitale nu sunt întru totul adevărate. Și eu frecventez apartamentele contesei și, după cum vezi, sunt liniștit și relaxat.

– În mod sigur, ești excepția care confirmă regula.

Despre aceasta vorbeau când au ajuns în fața ușilor care duceau la apartamentele private ale lui Almodis.

Ușierul de serviciu, văzându-l pe preotul care avea acces liber la orice oră în palat, a deschis ușa fără a anunța în prealabil, arătându-i astfel înalta considerație de care se bucura.

Eudald Llobet a înaintat, urmat de Martí. Totul se desfășura ca de obicei. Vizitele la Almodis nu respectau protocolul rigid de la palat. Prima sa doamnă de companie, doña Lionor, doña Brígida și doña Bárbara, Delfín și un pudel, ultimul cadou al soțului ei, urmau să asiste la scenă.

Eudald s-a adresat contesei din prag.

– Cu permisiunea dumneavoastră, doamnă.

Lăsând deoparte lucrul de mână, Almodis a zâmbit cu amabilitate.

– Intră, bunul meu prieten. Prezența dumitale este întotdeauna un semn că vor urma clipe plăcute. Văd că vii însoțit de una dintre puținele persoane din acest oraș față de care am rămas datoare.

Cei doi bărbați au pus un genunchi la podea atunci când au ajuns la treapta dinaintea tronului.

Nervos, dar spontan, Martí nu s-a putut abține să nu răspundă amabilității contesei.

– Doamnă, datornicul voi fi totdeauna eu.

Pe Almodis a surprins-o dezinvoltura tânărului.

– În acest caz, nu este așa. O calitate indispensabilă a oricărui conducător este să țină minte promisiunile pe care le face supușilor și, desigur, să le respecte.

Martí a rămas tăcut.

– Îți amintești de promisiunea pe care ți-am făcut-o atunci când a venit ambasadorul regelui din Sevilla?

– Desigur, doamnă. Dar nu a fost o promisiune, ci mai curând eu am luat-o drept expresia bucuriei în fața speranței că orașul va avea un aspect solemn și nou.

– Să știi că a fost o promisiune, pe care am hotărât să o onorez după rapoartele primite. Îmi pare rău doar pentru că a trecut atât timp. Responsabilitățile soțului meu, contele, dar și campania din Murcia au amânat prea mult acest moment.

Aici, ca un om de stat experimentat, a făcut o pauză pentru a mări efectul, iar după ce a captat atenția celor doi vizitatori, a continuat.

– Am cerut referințe despre dumneata, iar pentru a fi corectă trebuie să spun că niciodată nu am

văzut atâtea elogii la adresa unei persoane. Acestea fiind spuse, te declar cetățean al Barcelonei cu drepturi depline, cu tot ce presupune un asemenea titlu.

– Doamnă, eu...

– Nu ți-a spus mentorul dumitale, care cunoaște obiceiurile de la Curte, că nu trebuie să o întrerupi pe contesă? Bine, ținând seama de lipsa dumitale de experiență în acest domeniu, voi trece asta cu vederea. Pentru că am solicitat generozității contelui un gest care să marcheze un eveniment atât de special, îți înmânez acum decorația care garantează noul dumitale statut și, în afară de aceasta, deși știu că dumneata nu ai nevoie, îți ofer un săculeț cu monede, ca să le împarți în numele meu servitorilor dumitale, pentru a celebra și ei steaua dumitale norocoasă. Părintele Llobet te va informa în legătură cu avantajele de care te bucuri.

La o scurtă bătaie din palme a contesei a apărut de îndată un paj, purtând pe o pernă mare de culoare stacojie o medalie de aur și email, prinsă cu o panglică de mătase cu cele patru dungi galbene și roșii, iar alături de ea un săculeț de catifea stacojie pe care era brodată stema comitatului.

– Vino, apropie-te.

Martí, uimit, împins cu cotul de canonic, s-a apropiat de estradă, plecându-și capul.

Cu un gest solemn, Almodis i-a prins panglica și i-a înmânat săculețul.

Tânărul, impresionat, s-a întors lângă preot și abia a îndrăznit să spună:

– Doamnă, nu merit toate acestea.

– Atunci fă în așa fel încât să le meriți, pentru că îmi pun mari speranțe în dumneata.

Llobet, care nu-și mai încăpea în piele de mândrie, și Martí, uimit, s-au retras încet, cu fața la contesă. Ajunși pe coridor, Martí și-a întrebat prietenul:

– Dumneata știai de toate acestea?

Mucalit, canonicul a spus:

– Biserica trebuie totdeauna să fie informată. Uită-te acum și la ce scrie pe revers.

Martí a întors medalia.

Lui Martí Barbany, cel care a dat orașului o nouă lumină spre bucuria nețărmurită a locuitorilor săi și spre admirația străinilor.

Almodis de la Marca, cea care așteaptă de la el noi lucruri minunate

Citind aceste cuvinte, Martí nu a putut să nu se gândească la cât de mult își dorise el cu ani în urmă să trăiască asemenea clipe, iar privirea i s-a încețoșat.

94

BARUJ ȘI MONTCUSÍ

În anticamera consilierului cu aprovizionarea, trei personaje se detașau de clientela pestriță care aștepta cu răbdare să fie primită. Toți cei de față cunoșteau precauția cu care Bernat Montcusí îi trata pe locuitorii *Call*-ului și știau cât de puțin îi plăcea să primească evrei în timpul pe care îl dedica cetățenilor Barcelonei. Tunicile strânse pe corp, căciulile înalte și ascuțite și bocancii împodobiți cu ornamente atrăgeau atenția. Pe una din băncile din spatele sălii, Baruj Benvenist, *dayan* al *Call*-ului, Eleazar Bensahadon, care fusese până cu un an în urmă starostele zarafilor, și Asher, trezorier al acestora din urmă, își vorbeau în șoaptă, în timp ce așteptau nervoși și nerăbdători să fie primiți de puternicul personaj.

Eleazar Bensahadon îl întreba pe trezorier:

– Și când v-ați dat seama de nenorocire?

– Aseară topitoria m-a informat despre dezastru. Fără să pierd nicio clipă m-am dus să-l caut pe Baruj.

Era deja aproape ceasul de comenduire, iar porțile *Call*-ului erau gata să se închidă, așa că mesagerul a trebuit să doarmă la mine acasă.

Vocea ușierului a răsunat cu putere, chemându-i pe trimișii evreilor.

Cei trei bărbați s-au ridicat și, în murmurul celor prezenți, au intrat pe coridorul cu tavanul casetat ce ducea la biroul consilierului cu aprovizionarea.

Conrad Brufau, care cunoștea, ca bun secretar, animozitatea pe care i-o trezeau șefului său oamenii din acea rasă, i-a tratat cu severitate, ca și cum chestiunea era de competența sa.

– Domniile voastre ați venit într-un mod intempestiv și fără să fi fost anunțați. Să sperăm că motivul are importanța pe care o spuneți. Dacă nu este așa, mă tem că veți suferi consecințe neplăcute. Descoperiți-vă și așteptați, mă duc să văd dacă puteți intra acum.

Cei trei evrei și-au lăsat pălăriile pe o bancă și au așteptat smeriți acordul înaltului funcționar.

După scurt timp secretarul s-a întors, comunicându-le că stăpânul său, Bernat Montcusí, îi aștepta.

Baruj, Eleazar și Asher, în această ordine, au fost conduși în superba încăpere a puternicului personaj și au rămas lângă ușă, respectuoși. Montcusí îi aștepta așezat la biroul său, prefăcându-se că citește un pergament interminabil. Brusc, și-a înălțat privirea, ca și cum de abia atunci și-ar fi dat seama că nu era singur, și a spus cu o falsă emfază:

– Intrați, domniile voastre... Nu stați acolo asemenea unor servitori.

Cei trei bărbați au înaintat, iar la indicația consilierului și-au lăsat mantiile pe brațele scaunelor și au luat loc.

– Ei bine, domniile voastre, ce afacere urgentă m-a obligat să vă primesc în afara timpului și locului potrivite pentru aceasta?

Senin și cumpătat, Baruj Benvenist a luat cuvântul.

– Excelență, un incident foarte neplăcut pentru noi ne-a obligat să vă deranjăm în momente, așa cum ați spus, nepotrivite. Dacă nu ar fi vorba de ceva atât de delicat nu v-am fi deranjat, deoarece ne cunoaștem lungul nasului și știm cât sunteți de ocupat.

– Atunci nu mă obligați să pierd timpul cu mărunțișuri și treceți la subiect.

– Foarte bine, Excelență. Îndeplinind dispozițiile dumneavoastră, am început să topim monedele de aur ale regatului Sevilla, pentru a le transforma în monede catalane cu efigia contelui nostru pe una din fețe și cu stema Barcelonei pe cealaltă.

– Ei și?

A continuat Bensahadon:

– Am luat din subsolul lui don Baruj toți sacii și, într-o căruță păzită de oamenii noștri cei mai buni, i-am dus la o topitorie.

Chipul consilierului începea încet-încet să capete o culoare albicioasă.

– Continuați.

A vorbit din nou Baruj.

– Așa cum știți, pentru a bate monedă nouă trebuie mai întâi să se fabrice materia primă necesară.

Pentru aceasta este nevoie ca monedele să fie topite într-un cuptor, aurul pur să fie separat și amestecat cu argint pentru a obține consistența necesară, altfel monedele ar fi prea maleabile și nu ar fi bune pentru circulație.

– Bine, și care e problema?

– Păi să vedeți, Excelență: când am răsturnat sacii în cuptor, am văzut că stratul de aur care acoperea monedele era atât de subțire și metalele care constituiau esența lor erau atât de numeroase, încât este imposibil să le folosim în scopul cerut de dumneavoastră.

– Zgură de plumb și cupru, a adăugat Asher.

O tăcere de rău-augur s-a lăsat în încăpere.

– Vreți să spuneți că monedele nu au valoare?

– Sunt false, Excelență.

Bernat Montcusí și-a părăsit refugiul din spatele masivei sale mese de scris și a început să măsoare cu pași mari încăperea. Deodată s-a oprit în fața imensului ceas de nisip și l-a privit țintă pe Baruj.

– Am crezut că subsolul dumitale era locul cel mai sigur din tot comitatul.

– Așa și este, Excelență.

– Și îmi spui că oamenii care au însoțit transportul monedelor până la cuptor sunt de toată încrederea?

– Da, Excelență. Trezorierul a însoțit expediția și nu s-a întâmplat nimic neobișnuit.

– Dar oamenii care lucrează la cuptor sunt și ei de încredere?

– Aș putea băga mâna în foc pentru ei.

– Atunci unde crezi că s-a produs înlocuirea?

Evreii s-au foit neliniștiți pe locurile lor.

– Despre ce înlocuire vorbiți, Excelență?

– Este evident faptul că într-un anumit moment s-a produs înlocuirea.

– Excelență, nu cumva doriți să spuneți că tot ce s-a întâmplat e din vina noastră?

– Nu cumva dumneata insinuezi că monedele pe care vi le-am dat și pe care le-ați acceptat erau false?

– Excelență, ne-ați spus că încasarea răscumpărării s-a făcut noaptea, când luna era deja foarte sus pe cer. Nu este ciudat că necredincioșii au vrut să plătească răscumpărarea chiar în acea noapte și nu ziua următoare, așa cum este obiceiul? Nu ați bănuit că au vrut, poate, să profite de întuneric pentru a se folosi de buna dumneavoastră credință și a vă trage pe sfoară?

– Nu este mai puțin adevărat că docții șefi ai zarafilor au considerat monedele ca fiind bune și au semnat confirmările de primire corespunzătoare? Ori încercați să sugerați că am fost înșelat de mauri, prejudiciindu-l pe seniorul meu din cauza neglijenței de care aș fi dat dovadă?

– Noi, Excelență, nu sugerăm nimic și nici nu vrem să ascundem ceva, dar ceea ce este de netăgăduit e faptul că monedele sunt false.

– Pentru această nelegiuire cineva o să plătească negreșit.

În urechile celor trei evrei vocea consilierului a sunat ca șuieratul unei vipere.

95

ȚAPUL ISPĂȘITOR

Monedele topite demonstrau că viclenii mauri îl înșelaseră pe conte. Dacă nu se întâmpla o minune, pierderile urmau să fie dezastruoase, întrucât Ramón Berenguer ar fi trebuit să-și plătească aliații din banii săi; prestigiul și renumele erau mai importante decât bogăția sau sărăcia.

Montcusí s-a prezentat la Palatul Conților fără întârziere, gata să înfrunte acea situație extrem de incomodă. Creditul de care se bucura era în pericol și trebuia să-și folosească atuurile cu îndemânare dacă dorea să-și mențină poziția de până atunci.

Precedat de unul dintre ușieri, a străbătut coridoarele pe care le cunoștea atât de bine.

Când a ajuns la ușa cea mare, căpitanul gărzii, după ce l-a rugat să aștepte o clipă, a intrat în cameră pentru a cere șefului nobilimii aprobarea pentru consilierul cu aprovizionarea. După câteva clipe, omul a ieșit și i-a spus că are permisiunea de a intra.

Cu o înfățișare întristată și cu capul descoperit, Bernat Montcusí a înaintat pe lungul covor până când a ajuns la picioarele estradei care susținea tronul cu baldachin.

Ramón Berenguer, care tocmai discuta cu doi dintre *prohomes*-ii săi de încredere și cu șeful nobilimii, Gualbert Amat, l-a salutat cu cordialitate, amintindu-și, fără îndoială, de câștigurile pe care le obținuse datorită isteții consilierului său economic.

– Ce veste bună ne aduci la o asemenea oră și fără un anunț prealabil?

– Mi-e teamă, domnule, că sunt aducător de vești foarte proaste.

Fața contelui și-a schimbat expresia.

– Vorbește, bunul meu prieten. Singurul lucru iremediabil este moartea, iar pe această solie rea dorim să o mai lăsăm încă să aștepte.

– Domnule, uneori împrejurările generează situații neplăcute, care ne aduc prejudicii importante. Nu ne aduc moartea, dar ne complică viața.

– Spune, Bernat, și vei vedea că există remediu pentru orice.

– Vă voi da ascultare, domnule, dar chestiunea cere o discreție maximă, nu pentru mine, ci pentru binele comitatului.

– Insinuezi că trebuie să cer unor oameni în care am deplină încredere să ne lase singuri?

– Cred că cu cât numărul celor care aud ceea ce am să vă spun va fi mai mic, cu atât secretul va fi mai bine păzit.

În acel moment expresia feței contelui s-a schimbat cu desăvârșire.

– Vă voi face răspunzător de jignire dacă explicația dumneavoastră nu mă va satisface. Apoi a adăugat: Șef al nobilimii, domnilor, vă rog să aveți amabilitatea de a aștepta în anticameră. Vă voi chema din nou de îndată ce voi termina cu această chestiune atât de gravă.

Cei doi membri ai *Curia Comitis* au părăsit sala, însoțiți de șeful nobilimii, iar când ușile s-au închis, tonul vocii lui Ramón Berenguer devenise serios și distant.

– Bun. Luați loc și spuneți-mi acum ce chestiune m-a obligat să-i jignesc pe oamenii mei de încredere.

Montcusí s-a așezat pe o banchetă, în dreapta contelui, și și-a depănat povestea. Suveranul îl asculta cu atenție. Explicația s-a prelungit o bună bucată de timp.

– Astfel că, domnule, ajutați de graba noastră și de întuneric, viclenii mauri ne-au băgat pe gât o monedă perfect bătută dintr-un aliaj foarte sărac în aur, de calitate atât de proastă încât este imposibil să fie topit pentru a bate monedă nouă.

– Și cum de nu și-a dat nimeni seama?

– Vă repet, domnule, graba de a încheia afacerea era atât de mare, iar falsificarea era așa de reușită, încât nimeni nu a avut vreo bănuială. Țineți cont și de faptul că forjele lor sunt vestite, iar monedele lor de aur sunt foarte apreciate și circulă foarte mult.

Contele și-a mângâiat încet bărbia.

– Dacă nu găsim ceva care să diminueze pierderea, situația vistieriei noastre va fi dezastruoasă.

Bernat aștepta reacția seniorului său pentru a încerca să-și atribuie merite care să restabilească măcar în parte creditul său pierdut și să-i redea rolul de salvator.

– M-am gândit că, poate, există un mijloc, iar acesta este motivul pentru care v-am spus că ar fi mai bine să rămânem singuri.

– Te ascult, Bernat.

– Să facem deocamdată planul de bătaie. Dacă propun ceva ce nu vi se pare nimerit, vă rog să-mi spuneți de îndată, domnule.

Contele a încuviințat, iar vicleanul Montcusí și-a schițat planul.

– Este limpede că, în afară de recuperarea banilor, trebuie să salvăm onorabilitatea comitatului și prestigiul Casei de Barcelona.

– Nu te opri, te rog.

Bernat a simțit că va fi iarăși călare pe situație.

– Maurii ne-au făcut să le înghițim momeala și au umblat cu cioara vopsită. Acest lucru trebuie însă demonstrat. Evreii sunt cei care se pricep cu adevărat la baterea monedelor, întrucât bunicul dumneavoastră le-a acordat un asemenea privilegiu.

– Unde vrei să ajungi?

– Zarafii evrei au acceptat monedele de aur ale maurilor, considerându-le bune și ne-au dat o chitanță, calculând și o dobândă.

– Ei și?

– Ei sunt singurii care au mânuit banii, ei i-au topit și tot ei sunt cei care vin acum, după ce i-au avut timp

de cincisprezece zile la dispoziție, și spun că monedele sunt false.

Lui Ramón au început să-i lucească iar ochii.

– Mă urmăriți? a șoptit vicleanul consilier.

– Cred că am prins ideea.

– E ușor, a spus Bernat, de această dată pe un ton mai sigur: nu le veți accepta scuzele. Monedele pe care le-ați dat în păstrare erau adevărate, fapt dovedit de chitanța pe care v-au dat-o, iar dacă cineva i-a schimbat cu monede false, e problema lor, nu a dumneavoastră.

– Bernat, am știut întotdeauna că sunteți o eminență a cifrelor, iar acum această apreciere mi se confirmă încă o dată.

– Mai este ceva, domnule.

– Încă?

– Vom face să se răspândească zvonul în oraș că evreii au încercat să înșele comitatul, prejudiciind afacerile locuitorilor săi. Cu cât mai ocupați vor fi supușii dumneavoastră cu evreii, lucru care, pe de altă parte, a fost pentru ei cea mai bună distracție, cu atât mai puțin timp vor avea pentru a protesta din alte motive.

– Și atunci?

– Veți cere plata banilor și a dobânzilor. Ei se vor vedea obligați să răspundă pentru nelegiuire și pentru pretinsa escrocherie și vor plăti timp de ani de zile lăcomia conducătorilor lor. Cum e de înțeles, în situația de a alege între contele lor și detestații evrei, poporul va opta pentru dumneavoastră și orice pedeapsă ar considera-o blândă.

– Dacă ieşim cu bine din încurcătură, Barcelona vă va rămâne datoare, prietene. Totuşi, mă încearcă o îndoială. Nu aş dori ca oamenii din *Call* să se supere pe contele lor, întrucât sunt nişte supuşi extrem de rentabili.

– Nu o vor face, pentru că le place prea mult să facă negoţ şi să li se permită să trăiască în pace, iar acest lucru l-au obţinut la Barcelona. Se vor lansa în discuţii interminabile, cum le este obiceiul, iar în cele din urmă vor da vina pe acela sau aceia cărora le vor atribui ruinarea lor. Aveţi în vedere, de asemenea, că nu s-a răsculat niciodată nici măcar o singură comunitate din vreun cartier evreiesc din Castilla. Sunt docili ca nişte miei şi sunt obişnuiţi să fugă încă de pe vremea lui Titus.

– Şi în spatele cui crezi că vor arunca vina?

– A aceluiaşi pe care îl vom acuza şi noi: Baruj Benvenist, *dayan*-ul *Call*-ului. Este evreul cu cel mai mare prestigiu. Dacă retezi capul şarpelui, se rezolvă imediat problema.

– Ce ai în vedere pentru organizarea operaţiunii?

– Domnule, în *Liber judiciorum* şi în zilele noastre în *Usatges*-urile dumneavoastră este perfect legiferat faptul că „zaraful care nu îşi va onora angajamentele va fi spânzurat în faţa mesei sale de schimbat bani". Ei bine, ce spânzurătoare nu va merita cel care prin mijloace necinstite a vrut să-şi înşele contele?

Ramón Berenguer nu a mai stat pe gânduri.

– Puneţi-vă în aplicare planul.

– Domnule, vă sfătuiesc să acționăm cu grijă. Nu trebuie să păcătuim prin grabă și nici nu trebuie să pară că nu s-au respectat toate dispozițiile legii. Lăsați-le timp, pentru că e bine să devină încrezători în faptul că v-ați asumat pierderea.

– Fiți discret, Bernat, l-a rugat contele.

– Domnule, nu uitați că eu am fost cel care v-a propus să purtăm discuția fără martori incomozi.

– Duceți-vă acum la treburile dumneavoastră și nu uitați că, dacă iese cu bine din această încercare, contele vă va rămâne îndatorat.

Montcusí și-a înclinat trupul mătăhălos și a ieșit cu mai multă greutate decât avea atunci când intrase, convins că și-a salvat bunul renume.

Zarurile fuseseră aruncate. Baruj Benvenist urma să devină țapul ispășitor pentru acea nefericită întâmplare, iar evreii aveau să fie, ca întotdeauna, marii vinovați pentru dezastru.

96

CĂSĂTORIA BATSHEVEI

Juppá[1] fusese ridicat lângă fântână, iar marea masă pentru invitați era instalată sub imensul castan unde altădată, în serile de vară, Baruj avea cu Eudald Llobet controverse interminabile referitoare la filozofie sau la religii comparate și îi dădea lui Martí sfaturi despre felul cel mai potrivit de a face negoț.

Invitații la ceremonie începeau să sosească. Fiica cea mare, Esther, care era însărcinată în luna a cincea, și soțul ei, Binyamin Haim, care veniseră în mod expres de la Besalú, îi primeau, în timp ce Rivká, mama, împreună cu servitoarele, o îmbrăcau și o pieptănau pe fiica mijlocie în vederea ceremoniei. Zaraful și preotul se retrăseseră în birou, la solicitarea celui dintâi, care aștepta acea zi cu un amestec ciudat de fericire și tristețe. Faptul de a o căsători pe Batsheva cu un băiat bun,

[1] Mic podium acoperit de un baldachin și deschis în toate părțile, semnul ospitalității unui cămin evreiesc (n.a.).

pe care îl cunoștea încă de la *Bar Mitzav*-ul său, îl umplea de satisfacție, dar lipsa lui Ruth, mezina, îl îndurerea. La aceasta contribuia și tăcerea contelui în privința monedelor de aur. Deși era drept să admită că pe măsură ce treceau zilele se simțea tot mai sigur, întrucât era evident că nu aveau nimic de-a face ai săi cu nefericita întâmplare, iar legea era lege pentru toți cetățenii Barcelonei, indiferent de condiția lor. Oricum, despre acest lucru vorbea cu Eudald Llobet, pentru care avea o mare stimă, în timp ce aștepta să fie anunțat că totul era pregătit pentru începerea ceremoniei.

– Așadar, dragă prietene, poți constata că fericirea nu este niciodată deplină. Sunt alături de Batsheva în ziua cea mai fericită a vieții sale, dar, în schimb, fiica mea cea mică este surghiunită și departe de mine.

– Termină fraza: „Din cauza unui incident stupid."

– Acestea sunt legile noastre. Dacă am fi primit-o în casă, nunta pe care o celebrăm azi nu ar fi putut avea loc.

– Îți înțeleg poziția și aici, la adăpostul pereților cabinetului dumitale, voi recunoaște că și noi, creștinii, avem legi pe care intelectul meu limitat refuză să le înțeleagă. Dar te rog să mă ierți dacă îți spun că acest cuvânt, „surghiunită", nu descrie corect situația lui Ruth.

– Nu e adevărat că împrejurările au forțat-o să locuiască în altă parte decât în căminul său?

– Ba da, e evident, dar dă-mi voie să îți spun, fără ca aceasta să fie o dovadă de lipsă de respect pentru

persoana dumitale, că, dacă ai lăsa-o să aleagă, cred că ar opta să locuiască unde se află acum.

– Îi mulțumesc lui Elohim pentru că e milostiv și mi-a dat un prieten de calitatea lui Martí Barbany.

– Nu ai fi putut găsi niciodată pentru fiica dumitale un refugiu mai bun decât casa lui.

– Nu de el mi-e teamă, dragul meu prieten. Îi cunosc respectabilitatea și corectitudinea, dar ea este tânără și îndrăgostită. Am hotărât că, după ce o voi căsători pe Batsheva, o voi aduce înapoi în casa mea, orice s-ar întâmpla. Apoi îmi voi justifica hotărârea față de cine trebuie.

După ce a făcut o pauză, Benvenist a schimbat subiectul discuției.

– Ce crezi, Eudald, despre chestiunea nefericită a monedelor de aur?

Llobet a întrebat la rândul său:

– Ai mai aflat ceva?

– A trecut o săptămână și de la palat nu s-a auzit absolut nimic.

– Pe de o parte pare de bun-augur faptul că nu ai primit niciun răspuns. Știi ce spune zicala: „Lipsa veștilor este o veste bună." Dar, pentru că îl cunosc bine pe consilierul cu aprovizionarea, mi-e greu să cred că nu va încerca să tragă spuza pe turta lui.

– Ce avantaj ar putea obține din această belea? a întrebat Baruj, mirat.

– Nu știu, nu-mi dau seama... Poate vrea să te amendeze pentru că nu ai observat la timp că monedele de aur erau false.

– Aceasta ar însemna să procedeze exact pe dos. Delegației care a tratat răscumpărarea îi revenea sarcina de a verifica banii, pentru a nu fi înșelați. Eu am fost doar depozitarul celor trei lăzi. Abia când a fost vorba de baterea unei noi monede am descoperit frauda. În orice caz, delictul este al celui care încearcă să pună în circulație monede false; noi nu am fost decât niște simpli depozitari.

În acel moment câteva bătăi ușoare în ușă l-au anunțat pe zaraf că sosiseră membrii *miñán*-ului.

Dragul meu prieten, mă duc să semnez *ketuvá*[1] fiicei mele, pentru ca să putem începe ceremonia.

Datorită îngrijirilor lui Ruth, a alimentației și a rezistenței sale, Aixa se refăcea puțin câte puțin după toate suferințele și privațiunile pe care le îndurase. Rănile sufletești se vindecau mult mai greu, iar ceea ce o ajuta în această privință era, fără îndoială, faptul că putea să cânte din nou la *oud*, lucru pe care îl făcea aproape zilnic în micul salon de la primul etaj, unde Martí hotărâse să fie amenajată o cameră destinată muzicii, pentru că unghiul care îl formau doi pereți finisați cu o mică boltă asigura o acustică perfectă. După cină, tânărul avea obiceiul să se întâlnească acolo cu Ruth și să asculte melodiile pe care

[1] Contract indispensabil pentru încheierea căsătoriei evreiești, în care se specifică zestrea și condițiile în caz de văduvie, până într-atât încât, dacă este pierdut și până ce este reînnoit, se considera că soții trebuie să doarmă separat (n.a.).

mâinile îndemânatice ale fostei scalve le făceau să răsune și care îi aduceau în memorie periplul său mediteraneean. Pe Ruth acel ceas magic o vrăjea, iar uneori, acompaniată de Aixa, interpreta cântece învățate de la părinții ei, cântece ajunse la ei prin intermediul tradițiilor pe care oamenii poporului ei le păstraseră din generație în generație. Pe Martí îl amuza un vechi cântec evreiesc care vorbea despre cele șapte feluri de a găti o mâncare de vinete și voia mereu să îl audă. Totuși, în acea seară nu i-a cerut să-l cânte, deoarece a simțit că dispoziția fetei nu era dintre cele mai vesele. Muzica suna încetișor, iar cei doi discutau așezați pe scăunele din piele maure, una dintre ultimele achiziții ale lui Martí.

– Ce te preocupă, Ruth?

– Nimic, sunt treburi de-ale mele.

– Te cunosc bine, doar suntem prieteni de multă vreme. Nu vrei să-mi spui ce se întâmplă?

Ruth a tăcut câteva clipe.

– După toate câte ai făcut pentru mine, nu am dreptul să te împovărez și cu fleacurile mele.

– Câteodată, când cineva spune cu voce tare ceea ce lui i se pare a fi o problemă, aceasta capătă dimensiuni mult mai reduse. Sunt situații în care pur și simplu se topește ca un bulgăre de zăpadă.

– Nu trebuie să dai importanță, uneori mă las purtată de sentimente.

– Observ acest lucru, a spus Martí cu un zâmbet, dar spune-mi ce te frământă și vei vedea cum peste

câteva clipe îmi vei cânta melodia cu vinetele și vom râde amândoi.

Ruth a scos un oftat adânc.

– Adevărul e că, în ciuda faptului că mi-am petrecut toată viața ciondănindu-mă cu Batsheva, regret că nu pot merge la nunta ei. Când s-a măritat Esther, eram un copil în opinia mamei mele, așa că m-au trimis să mănânc la bucătărie, împreună cu odraslele rudelor noastre, iar acum, când sunt femeie și puteam să joc rolul care îi revine surorii miresei, împrejurările mă împiedică să o fac. Oare de ce sunt atât de complicate legile noastre?

– Îți înțeleg amărăciunea și îmi pare rău că nu am cum să te ajut în această privință, dar fii sigură că îți voi spune de-a fir-a-păr tot ce se va întâmpla în timpul ceremoniei și îți promit că voi face în așa fel încât să-ți poți vedea sora îmbrăcată mireasă.

Ochii fetei s-au luminat dintr-odată, căpătând o strălucire specială.

– Faci asta pentru mine?

– Dacă tatăl tău îmi dă voie, înainte ca mirii să iasă, îi voi urca într-o caleașcă închisă și îi voi aduce aici, pentru ca să poți să-ți iei rămas-bun.

– Dacă faci asta pentru mine, îți voi fi recunoscătoare toată viața.

Spunând aceste cuvinte, fata s-a apropiat și, punându-și brațele după gâtul lui Martí, a început să-l acopere de sărutări.

Muzica harfei Aixei venea parcă de undeva de departe, iar oarba, cu acel al șaselea simț cu care sunt

înzestrați nevăzătorii și, poate, amintindu-și de îndepărtata și pierduta sa dragoste de tinerețe, dându-și seama că murmurul conversației încetase, a schimbat registrul și a început să interpreteze o melodie foarte dulce, originară din îndepărtatul său ținut natal.

Martí a simțit cum sângele începe să-i fiarbă. Fata se lipea de el, iar când i-a cuprins fără să-și da seama spatele cu brațul, a simțit mlădierea mijlocului ei. O mulțime de gânduri l-au asaltat: trupul pe care îl ținea în brațe nu era cel al unei copile, iar în acea clipă magică și-a dat seama de pericolul pe care îl reprezenta prezența ei, dacă voia să respecte jurământul pe care îl făcuse tatălui ei. Buzele lui au șoptit:

– Ruth, pe ce ai mai scump...

Tânăra s-a depărtat pentru o clipă și a murmurat:

– Ce am mai scump ești dumneata.

– Am jurat...

– Eu nu.

Bătăile inimii i s-au iuțit și aproape fără să-și da seama a început să răspundă mângâierilor fetei. Norul întunecat care nu îl părăsise de la moartea Laiei a început să se destrame. Toate simțurile urmăreau direcția negată care îi marca tinerețea reprimată. Luase în mâini ovalul feței frumoasei femei.

– Și eu te... Brusc, înțelepciunea a învins. Nu se poate, Ruth... Mă leagă jurământul făcut tatălui tău. Nu înrăutăți lucrurile.

S-a ridicat apoi și a părăsit camera, simțind pe față arsura puternică a buzelor fetei, încă surprins de cuvintele pe care fusese gata să le pronunțe, uimit de

propriile-i sentimente. Niciodată nu a crezut că va fi în stare să mai iubească.

Melodia pe care oarba o interpreta la harfă a sunat ca un cânt de glorie în urechile lui Ruth.

Toți invitații se aflau în jurul *juppá*. Cei șase muzicanți și corul intonau cântecul *Hatán Torá*. Rabinul, cu mantia pusă, cu filacterele pe frunte și înfășurate pe brațul stâng, în perfectă ordine, aștepta răbdător sosirea miresei la brațul tatălui ei, în timp ce mirele se afla pe o latură a micului templu, împreună cu mama lui. Eudald Llobet și Martí ocupau un loc discret, știind că era un lucru neobișnuit ca doi creștini să asiste la celebrarea unei nunți evreiești. Din partea din spate a sălii murmurul vocilor i-au făcut pe toți să-și lungească gâturile pentru a încerca să vadă. Llobet, care îi depășea cu un cap pe toți cei prezenți, a anunțat:

– Vin.

O Batsheva foarte frumoasă, la brațul lui Baruj, urmată de domnișoarele de onoare și de copilul care ducea cele treisprezece monede, înainta cu pași înceți și cu fața acoperită spre locul unde o aștepta mirele.

Muzica a încetat și a început ceremonia. S-au îndeplinit toate formalitățile. Mirele a ridicat vălul transparent care acoperea chipul radios al Batshevei, tânăra a înmânat *tallit*-ul, pentru ca rabinul care oficia ceremonia să-l pună pe umerii ambilor însurăței; au ocolit apoi de șapte ori *juppá* și s-a citit *ketubá*, iar în cele din urmă s-au schimbat inelele. Mirele a spart cu piciorul

drept cupa de cristal, semn de noroc, în timp ce toți cei de față strigau *Mazel tov!*[1].

Cu toții s-au împărțit între grădină și cele două saloane ale frumoasei case. Eudald și Martí discutau cu toți invitații, care cunoșteau relațiile deosebite de prietenie și afaceri care îl legau pe Baruj de cei doi bărbați. Servitorii soseau cu promptitudine pentru a servi mâncarea și băutura diverselor grupuri care se formaseră în funcție de vârstă și afinități. Mirii se retrăseseră într-o cameră pregătită în mod special pentru a fi singuri, într-un simbolism care voia să arate că logodna se consumase.

Martí a profitat de o clipă în care bătrânul zaraf s-a îndepărtat.

– Baruj, ascultă-mă o clipă.

– Desigur, dragă prietene.

– Nu știu dacă e posibil, dar dacă este, m-aș bucura dacă ai fi de acord cu ceva care ar face-o foarte fericită pe Ruth.

– Despre ce e vorba, Martí?

– Vezi, aseară mi-am dat seama că era necăjită, iar după ce am descusut-o, mi-a mărturisit că o întristează nespus de mult faptul că nu poate asista la nunta surorii ei. Așa că i-am promis ca, în cazul în care vei fi de acord, să-i aduc pe miri la mine acasă pentru ca ea să-i poată vedea și să-și ia rămas-bun de la ei înainte ca aceștia să plece în voiajul de nuntă.

[1] „Să fie într-un ceas bun!" (n.a.).

Baruj a meditat o clipă, apoi s-a decis:

– Cred că azi se poate face o excepție. De îndată ce coboară, pentru că soția mea s-a dus să-i cheme, și înainte de a se alătura petrecerii, îi voi scoate pe ușa de la bucătărie, iar dacă ești atât de amabil și vei apropia caleașca de curte, vor putea pleca împreună cu tine pentru a-și putea vedea sora și, respectiv, cumnata.

– Mulțumesc. Mii de mulțumiri în numele fiicei dumitale! Vă voi aștepta la ieșire.

– Spune-i că mă simt foarte fericit să-i fac pe plac și că mâine voi veni cu mama ei la dumneata acasă după-amiază pentru a o vedea. A sosit vremea ca pasărea să se întoarcă în cuib.

Martí, vesel, și-a chemat vizitiul, iar acesta a dus caleașca lângă grilaj, pentru a evita privirile curioase. Aproape imediat au apărut Batsheva și Ishaí, fericiți și radioși.

Tânărul soț a exclamat mândru:

– Ce idee extraordinară! Mulțumim, domnule. Soția mea și cu mine eram necăjiți că nu puteam să ne luăm rămas-bun de la sora noastră.

Surugiul a deschis portiera echipajului, iar când cei trei s-au instalat în interiorul său, s-a urcat în partea din spate printr-o mișcare abilă. Caii impecabil țesălați cu harnașamente strălucitoare și cu stema flotei brodată pe valtrapuri s-au îndreptat spre casa lui Martí într-un trap ușor, animat de șuierăturile vizitiului și plesnetul biciului.

Festivitatea continua, animată. Se lăsa întunericul: grădina mirosea a lămâie și verbină, torțele înfipte în gazon îi luminau pe tinerii care dansau pe ring, făcând un cerc mare și ținându-se de umeri, după melodiile cântate de orchestră, melodii care deveneau tot mai ritmate.

Vârstnicii se împărțiseră pe grupuri în interiorul marii case. Eudald, împreună cu tatăl mirelui, rabinul Melamed, privea curios documentele lui Baruj. Cu coada ochiului, a observat fără să vrea cum, discret, unul dintre servitori se apropia de locul în care se aflau Baruj și Rivká și îi șoptea ceva *dayan*-ului *Call*-ului.

Benvenist a schimbat o privire îngrijorată cu soția sa și, după ce i-a spus câteva cuvinte, l-a urmat pe servitor în antreu.

În timp ce zaraful ieșea pe ușa dintre marele salon și coridor, Rivká s-a ridicat grăbită și a venit speriată spre el. Scuzându-se față de cel care îl însoțea și simțind că se petrecea ceva grav, Eudald a străbătut distanța care îl separa de soția prietenului său și i-a venit în întâmpinare.

– Ce se întâmplă, Rivká?

– Nu îți pot spune altceva decât că Baruj m-a trimis să te caut și să te rog să mergi în antreu fără întârziere.

Preotul a lăsat cupa pe care o avea în mână și s-a repezit spre locul indicat.

Vocile erau reținute, respectând sărbătoarea. Cea a prietenului său părea îngrijorată și temătoare, cealaltă se auzea mai tare și în special autoritară.

– Dar care este motivul?

– Nu îl cunosc. Nu fac decât să execut ordinul.

– Nu pot veni mâine, la ora care mi se va spune? a întrebat bătrânul Benvenist. Azi este ziua nunții fiicei mele. Casa mi-e plină de prieteni care vor fi mirați de lipsa mea.

– Îmi pare rău. Eu nu sunt decât un ofițer al *host*-ei din Barcelona, iar ordinele pe care le-am primit spun că trebuie să mă urmați chiar acum.

– Unde?

– Nu mă privește nici pe mine, nici pe dumneavoastră. Veți afla imediat.

Vocea tunătoare a părintelui Llobet s-a auzit din spatele coridorului.

– Pe mine mă privește!

Într-o clipă, a străbătut distanța dintre salon și antreu, iar prezența sa impunătoare a umplut încăperea.

– Dar dumneavoastră, domnule, cine sunteți și de ce vă amestecați în ce nu vă privește?

– Sunt duhovnicul contesei Almodis.

Celălalt, care l-a recunoscut la lumina sfeșnicelor de la intrare pe cel care vorbea, a coborât tonul.

– Scuzați-mă, în penumbra coridorului nu vă recunoscusem. Știu foarte bine cine sunteți.

– Atunci lămuriți-mă ce fel de urgență este aceea care dispune de un tată în ziua nunții fiicei sale.

– Vă asigur că nu știu nimic altceva decât că trebuie să-i cer *dayan*-ului *Call*-ului, don Baruj Benvenist, să mă însoțească la Palatul Conților. Cu aceasta se termină obligațiile mele.

– Bine, a spus părintele Llobet și a adăugat, adresându-se lui Baruj: Vin și eu cu dumneavoastră.

Ofițerul l-a întrerupt.

– Nu este posibil, domnule. Carul este o galeră de deținuți. În el nu pot fi transportați decât deținutul și cei care au sarcina de a-l păzi.

Culoarea feței zarafului a căpătat pe dată paloarea alabastrului.

– Vrei să spui că don Baruj este arestat? a vrut să știe Eudald.

– Acestea sunt ordinele pe care le-am primit.

– Dar este o infamie...

– Vă repet că nu fac decât să execut un ordin.

Privirea bătrânului Benvenist era înduioșătoare.

– Eudald, spune-i Rivkăi să nu sufere și anunță-l pe Avimelej, vizitiul meu, să vină cu caleașca să mă ia de la Palatul Conților.

– Ceva îmi spune că nu veți avea nevoie câtva timp de caleașcă, a adăugat ofițerul.

– Iar mie îmi spune ceva că va fi cineva care va plăti scump această absurditate, a replicat Llobet.

Afară, în stradă, era trasă o galeră cu ușa din spate deschisă; doi bărbați cu bastoane în mâini au așteptat ca arestatul să urce scărița.

Un fulger de mânie s-a declanșat în pieptul canonicului, iar aproape imediat o presimțire urâtă l-a cuprins: cineva voia, ca întotdeauna, să scape pe seama evreilor de răspunderea care îi revenea pentru că s-a lăsat înșelat de mauri.

97

ARESTAREA LUI BARUJ

Pentru cel care nu cunoștea conacul lui Martí Barbany impresia era puternică. Locuința imensă, tavanele casetate, luxul încăperilor și somptuozitatea care se degaja din tot ansamblul puteau fi întâlnite doar în Palatul Conților sau în casele pe care nobilimea comitatului le avea în interiorul zidurilor orașului. Martí Barbany, armator și proprietar al unei flote de șaptesprezece corăbii, magazine și șantiere navale, își putea permite orice lux, chiar cu riscul de a trezi invidia unei nobilimi mâncate de molii, ale cărei vechi blazoane erau mai puțin apreciate în acea Barcelonă în plină expansiune decât banii acelui curajos cetățean. Ishaí Melamed și Batsheva au știut să aprecieze toate detaliile în timpul vizitei pe care au făcut-o pentru a se despărți de Ruth. Pe Martí doar imaginea feței îmbujorate a fetei când și-a dat seama că el își îndeplinise promisiunea și recunoștința din privirea ei l-au

răsplătit cu vârf și îndesat. Întâlnirea a avut loc în salonul mudejar de la primul etaj, pe care Omar îl numea „cel al uleiului negru", deoarece mobilierul său a fost achiziționat exact când a sosit la Barcelona prima corabie care aducea în cală amforele în care fusese depozitat prețiosul produs. Uitând de prezența celorlalți, surorile s-au îmbrățișat, s-au luat de mâini și au început să se învârtă cu iuțeală, cum făcuseră în acele zile atât de frumoase și nu foarte depărtate ale copilăriei lor, râzând de parcă ar fi fost încă niște fetițe. Apoi s-au oprit, iar Ruth l-a sărutat pe obraz pe cel care era de acum cumnatul ei.

– Ai mare grijă de ea, Ishaí. Dacă nu, voi veni la voi și îți voi cere socoteală.

– Nu-ți face griji, a replicat proaspătul însurățel. Sora dumitale va fi îngrijită ca o floare, iar pentru că sunteți prezente amândouă vreau să-ți mulțumesc ție și lui don Martí pentru imensa favoare pe care mi-ați făcut-o respectând formalitățile în relația cu comunitatea. Dacă te-ai fi întors acasă în acele zile și cunoscându-l bine pe tatăl meu, cred că nunta noastră ar fi fost amânată cine știe cât.

– Poate că acum lucrurile s-au mai liniștit, a intervenit Martí. Am auzit că multă lume din *Call* cunoaște situația.

– Știu, don Martí. Formalitățile sunt însă formalități, iar cei care studiază legile nu au ajuns încă la un acord cu privire la anumite lucruri. Faptul că o fată evreică a petrecut o noapte în afara casei sale, chiar

din cauza unui accident, și se întoarce nu este încă acceptat și ar fi provocat mari tensiuni la sinagogă.

– Bine, să lăsăm această chestiune. Marele beneficiar al bucuriei lui Ruth am fost eu. De altfel, Ruth, tatăl dumitale ți-a trimis prin mine un mesaj... Dar acum să nu pierdem timpul, pentru că invitații voștri vă așteaptă și i-am promis lui Baruj că nu vom sta prea mult de vorbă. Trebuie să vă duc înapoi.

Chiar în acel moment, a venit în grabă Omar. După expresia lui, Martí și-a dat seama că se întâmpla ceva grav.

– Stăpâne, părintele Llobet vă așteaptă în cabinet.

După ce le-a spus tinerilor că se va întoarce imediat să îi ia, s-a dus în întâmpinarea prietenului său. Cum a intrat în birou, Llobet i-a și spus vestea.

– Martí, s-a întâmplat o nenorocire. După ce ați plecat a venit garda și l-a luat pe Baruj.

– Ce spui?

– Ce ai auzit.

– Ce motiv au invocat?

– Deocamdată niciunul, dar simt că în spatele întregii chestiuni se află monedele de aur... și mâna lungă a lui Montcusí.

– Crezi că vipera aia a îndrăznit să-l facă răspunzător pe Baruj de tot ce s-a întâmplat?

– Și tot *Call*-ul, dacă va fi nevoie.

– Trebuie să facem ceva!

– În primul rând să vorbim cu el și să ne asigurăm de ajutorul contesei dacă este nevoie.

– De primul lucru mă voi ocupa eu. Acum însă trebuie să vorbim cu Rivká și să vedem ce consecințe au cele petrecute.

– Atunci nu mai pierde timpul.

– Îi iau pe miri și plec cu dumneata. Nu spune nimic deocamdată, ca să nu le alarmăm inutil pe cele două surori.

După obișnuitele cuvinte de rămas-bun, s-au întors fără întârziere la casa lui Baruj. Abia ajunși în curtea echipajelor, au constatat că se întâmplase ceva neobișnuit: caleștile plecau în grabă și ocupanții lor abia dacă se salutau, asemenea celor care fug de un incendiu. Ishaí și Batsheva au fost informați imediat de cele petrecute. În casă aproape că nu mai era nimeni: vestea se răspândise cu rapiditate. Soția rabinului Melamed și Esther o consolau pe Rivká, care își sfâșiase îmbrăcămintea și plângea amarnic în semn de mare nenorocire. Văzându-și fiul și nora, rabinul le-a ieșit în întâmpinare.

– Vai, copiii mei, ce nenorocire! Și chiar în această zi! Blestemate fie ceasul și împrejurarea care au obligat poporul lui Israel să trăiască printre creștini! Ceea ce ar fi trebuit să fie o zi fericită s-a transformat într-una tragică.

Întrebările se succedau fără încetare. Batsheva, care stătea lângă mama ei, încerca, printre vaietele acesteia, să afle de la sora ei mai mare ce se întâmplase.

– Dar pentru ce? Ce motiv au invocat pentru o asemenea absurditate?

Martí, tăcut, se apropiase de cei strânși în jurul Rivkăi și a ajutat-o să se ridice pe mireasa căzută la picioarele mamei sale.

Vocea adâncă a lui Eudald s-a făcut clar auzită, dominând vaietele și discuțiile grupului.

– Deocamdată nu e nimic de făcut decât să încercăm să ne odihnim pentru a face față celor ce se vor întâmpla mâine și în zilele care vor urma. Fără îndoială, s-a comis o greșeală cumplită, dar nu vom obține nimic epuizându-ne în plânsete. Trebuie să fim tari pentru a înfrunta ce va să vină, iar pentru aceasta lucrul cel mai bun este să ne odihnim. L-am anunțat pe doctorul Halevi ca să ne recomande ce este necesar pentru liniștirea spiritelor.

Cuvintele înțelepte ale preotului au fost convingătoare și în cele din urmă, sprijinită de cele două fiice ale sale, Rivka s-a ridicat, iar după ce a mulțumit tuturor pentru ajutor, s-a retras în dormitorul ei, în timp ce sosea doctorul. Bărbații s-au strâns în biroul *dayan*-ului *Call*-ului.

Erau acolo rabinul Shemuel Melamed, fiul său Ishaí, părintele Llobet, Martí, Eleazar Bensahadon, care fusese până în acel an starostele zarafilor, ca și Asher Ben Barcala, trezorierul.

După ce s-au așezat, Llobet a luat cuvântul.

– Domnilor, trebuie să fim prudenți. S-a făcut o greșeală, dar știm servitutile pe care le comportă relația cu cei puternici.

Shemuel Melamed, care nu știa nimic în legătură cu motivul care putea să fi dus la arestarea cuscrului său, a cerut lămuriri suplimentare.

Asher Ben Barcala, care nu a observat semnul pe care i-l făcuse arhidiaconul, a spus de-a fir a păr povestea nefericită a monedelor de aur.

– Și iată cum fără nicio vină, noi, zarafii evrei, ne-am trezit implicați într-o chestiune urâtă, de care vom fi făcuți sigur răspunzători.

– Să ne ajute Elohim! Mă tem că urmările acestei întâmplări nefericite se vor răsfrânge asupra întregii comunități, a exclamat Melamed.

– Să sperăm că nu se va petrece așa ceva. Mâine-dimineață, Eudald, va trebui să stai de vorbă cu contesa Almodis. Cel târziu la amiază, vom putea să vă informăm.

– Audiența la contesă poate să mai aștepte. Dacă nu am fost informat greșit, ea a plecat în această dimineață spre Santa Maria de Besora cu o anume grabă.

98

SANTA MARIA DE BESORA

Caleașca în care se aflau conții, trasă de trei perechi de cai și escortată de doisprezece călăreți, mai mult zbura decât înainta prin praful drumului. Marchizul de Fontcuberta, care adusese cu o seară înainte vestea la Barcelona, adăugase că, dacă nu pornește imediat la drum, Ramón Berenguer nu o va mai vedea în viață pe bunica sa. Ermesenda de Carcassonne agoniza în castelul din Besora, pe care chiar ea îl construise.

Imediat, contele a trimis înainte trei cavaleri care să-i ușureze trecerea prin ținuturile conților prieteni care îi aduseseră *convenientia* și să-i asigure cai de schimb, pentru a ajunge cât mai repede. În La Garriga, în El Figaró, la poalele lui Tagamanent, în Vic și în Sant Hipòlit au poposit pentru a-și reface forțele și au ajuns la destinație după ce au trecut pe la jumătatea amiezii prin vad râul Ter, ale cărui ape crescuseră. Era ziua de 1 octombrie a anului Domnului 1058.

Drumul fusese lung, iar cei doi soți au avut mult timp pentru a discuta, lucru neobișnuit, întrucât la palat, constrânși de obligațiile fiecăruia, aveau prea puțin răgaz pentru a-și putea pune în ordine treburile.

– Atunci, dragul meu soț, ne aflăm în fața unui teribil inconvenient.

– Așa este, Almodis. Gândește-te că pierderea unei asemenea cantități de monede de aur nu e o bagatelă.

– Și spui că zarafii și starostele lor sunt de vină?

Contele și-a mutat iute privirea spre drum și a coborât vocea.

– Trebuie să fie, pentru că altfel răspunderea ar cădea pe umerii comitatului. Nu mai e nevoie să spun că bunul renume al Barcelonei este mai presus de orice.

– Nu te înțeleg.

– Este limpede, iubita mea soție, a șoptit Ramón. Maurii ne-au înșelat. De aceea au cerut să se încheie afacerea chiar în acea noapte. Falsificarea era perfectă, în așa măsură încât nici agerii evrei, obișnuiți să folosească orice fel de monedă aflată în circulație, nu au observat nimic. Dacă am fi folosit monedele așa cum le-am primit, nimeni nu ar fi observat că erau false, iar dacă ar fi făcut-o, cei discreditați ar fi fost aceia care le-au emis, întrucât pe revers aveau efigia lui al-Mutamid din Sevilla. Montcusí a sugerat însă că prestigiul comitatului ar fi crescut dacă monedele ar fi fost barceloneze, cu imaginea mea pe avers și cu stema comitatului pe revers. Când au fost topite pentru a fi turnată noua monedă, s-a observat că aurul avea

o calitate atât de scăzută, iar aliajul era atât de lipsit de noblețe, încât nu se mai putea face nimic.

– Și ce vei face pentru a ieși din această încurcătură?

– Politica, Almodis, lasă totdeauna cadavre în drumul său. Cum îți închipui, contele de Barcelona nu poate fi înșelat de un necredincios.

– Și atunci?

– Trebuie căutat un țap ispășitor, iar cel care ne convine este evreul. Dacă există o comunitate care poate acoperi datoria și care să accepte fără să crâcnească orice numai pentru a putea să trăiască în continuare la Barcelona, aceea este cea a călăilor lui Hristos. Ca întotdeauna, poporul va primi această măsură cu bucurie: le place foarte mult să-i ciomăgească pe evrei, iar noi ne salvăm onoarea.

– Înțeleg, dar vezi că, dacă lor li se reproșează neglijența atunci când au acceptat banii, aceeași greșeală a comis-o înainte consilierul dumitale economic, despre care știi deja ce părere am.

– Nu pentru asta sunt acuzați. Vom spune că monedele pe care le-au primit spre păstrare erau bune și că ei le-au topit cu vicleșug, însușindu-și aurul, iar acum vor să ne facă să credem că erau false pentru a justifica grămada de plumb pe care vor să ne-o dea în schimb.

– Dar oare n-o să-ți câștigi un dușman tăcut dacă dai vina pe *Call*, știind prea bine că majoritatea celor care trăiesc acolo nu au nicio vină?

– Totdeauna ți-am admirat subtilitatea. Evident, nu-i pot învinovăți pe toți. Nici măcar pe toți cei care

au primit banii, întrucât aceasta ar însemna decapitarea părții economice a *Call*-ului și nu îmi convine ca toți cei care se ocupă de finanțe să rămână vinovați în ochii concetățenilor lor. La propunerea lui Montcusí, nu va trebui decât să-l facem răspunzător pe capul lor vizibil, care nu este altul decât actualul staroste al zarafilor, asupra căruia va cădea toată greutatea legii. Trebuie să le găsesc concetățenilor săi un țap ispășitor, după care ei se vor împotmoli în discuții sterile, unii apărându-l, iar alții, dimpotrivă. Îi vom diviza și îi vom face să se ridice unii împotriva altora, chiar în asta constând forța noastră, dar în cele din urmă vor achita datoria, chiar cu dobândă. Nu știu de unde vor scoate banii, dar semiții plătesc întotdeauna, atât banii, cât și oalele sparte.

– Și pe cine ai ales de această dată să plătească?

– Cred că numele lui este Baruj Benvenist.

Aici s-au văzut nevoiți să-și întrerupă conversația. Forfota din jur și mersul lent al caleștii arătau că se apropia sfârșitul călătoriei. Ramón a dat la o parte perdeluța gudronată, iar în fața ochilor i-a apărut uriașul castel din piatră.

Atunci când avangarda a pășit pe podul mobil, garnizoana și comandantul fortăreței i-au ieșit în întâmpinare.

Printre șuierăturile vizitiului, mușcăturile de zăbală și bătăile din picior ale cailor, cortegiul s-a oprit, iar cei doi conți au coborât din caleașcă. Comandantul fortăreței, urmat de o parte din oamenii săi, a înaintat și i-a salutat respectuos, dar cu un aer deosebit de demn.

– Excelență, capelanul nostru se roagă pentru contesă, iar doctorul care o îngrijește nu s-a mișcat nicio clipă de lângă ea, dar mi-e teamă ca nu cumva să n-o mai prindeți în viață.

– Atunci să nu mai zăbovim, domnule.

Și, Ramón Berenguer I, conte de Barcelona, Gerona și Osona, s-a grăbit să intre, precedat de un paj care a făcut să sune un clopoțel. L-au urmat Almodis și căpitanul escortei sale.

Încăperea în care se afla Ermesenda era într-o aripă a edificiului opusă dependințelor garnizoanei.

Văzându-i că sosesc, bărbatul care păzea intrarea s-a dat la o parte. Încăperea era în penumbră, iar contelui i-a trebuit ceva timp pentru a se obișnui cu lumina slabă. Până la urmă a reușit să zărească trupul împuținat ce zăcea în imensul pat cu baldachin, a cărui față părea sculptată în alabastru. Pe o latură, un personaj care, judecând după pelerina pe care o purta și după ametistul care îi împodobea inelarul mâinii drepte, trebuia să fi fost doctorul, care lua în acel moment pulsul muribundei, ținându-i încheietura mâinii între degetul său mare și arătător. Pe partea cealaltă se afla un om al Bisericii, care se ruga și mai ținea încă în mână sticluța cu sfântul maslu.

În acea clipă doctorul a lăsat ușor mâna muribundei să se odihnească pe pat și, întorcând capul spre cei de față, a dat din cap în semn că nu.

Ermesenda se stingea, dar în intervalul imposibil de apreciat dintre ultima bătaie a inimii și ieșirea

sufletului din trup, viața ei intensă i-a trecut ca un fulger prin fața ochilor.

Chipurile părinților ei Roger I și Adelaida de Gavaldà i-au apărut pentru a o însoți într-o asemenea încercare grea; imaginea iubitei sale Carcassonne, a cărei memorie era împodobită cu parfumul copilăriei. Prezența eterică a soțului ei, Ramón Borrell, pe care l-a secundat atât în activitățile sale civile, prezidând tribunale și adunări, cât și în campaniile militare, care i-au dus până în al-Andalus. Cele două regențe ale sale: în primul rând cea a fiului ei Berenguer Ramón cel Cocoșat, apoi a nepotului ei Ramón Berenguer I, care îi provocase atâtea neplăceri. Ceilalți fii ai săi, Borrell și Estefanía, a căror nuntă i-a folosit pentru a încheia o înțelegere cu normandul Roger de Toëny, căruia, în ciuda neplăcerilor pe care i le cauzase, trebuia să-i recunoască meritul de a fi pus capăt pirateriei din Mediterana, mai ales celei pe care o proteja și o încuraja al-Muwafaq, micul rege din Denia. Chipul vecinului său Hugo de Ampurias, cu care a avut atâtea conflicte din cauza terenurilor din Ullastret. Prezența atâtor colaboratori fideli, unii trecuți deja în neființă, alții servindu-l acum pe nepotul ei, fratele său Pere Roger, pe care îl făcuse episcop de Gerona, abatele Oliba, episcop de Vic și abate de Ripoll, șeful nobilimii sale, Elderich d'Oris, dușmanul ei de moarte Mir Geribert, iubitele ei fundații, cea de călugări de la Sant Feliu de Guíxols și cea de călugărițe de la Sant Daniel de Gerona. Însă figura care căpăta în acea ultimă clipă aspectul cel mai odios era cea a lui Almodis de

la Marca, pe care se văzuse obligată să o apere în fața papei pentru buna guvernare a comitatelor. Câte vise frumoase spulberate și câte eforturi irosite! În adâncul inimii știa că în acel moment suprem în care urma să moară într-o viață pentru a se naște într-o alta, trebuia să o ierte. Orgoliul prostesc care nu îi mai folosea la nimic urma să o împiedice să îngenuncheze întreagă în fața Preaînaltului. Cu un uriaș efort, din adâncul sufletului, a făcut semnul iertării: nu voia ca acea concubină să-și impună punctul de vedere și să o împiedice să acceadă la viața veșnică.

Ramón Berenguer îndepărtase tot personalul din încăpere. Almodis era singura care rămăsese alături de el. Nu voia să fie cineva de față în acel moment și să-i vadă chipul marcat de durere și să ghicească cea mai ușoară umbră de remușcare. Era conștient că datora comitatele sale visurilor de mărire ale familiei pe care le alimentase acea femeie, puțină la trup, dar uriașă ca spirit, ca și eforturilor înverșunate pe care ea le făcuse în vremea copilăriei sale, cu o pasiune și o dăruire fără margini, și pe care el nu le-a răsplătit deloc cum s-ar fi cuvenit. Acest trup mic, care abia se zărea de sub cuvertura împodobită, ascundea o forță, o tenacitate și o voință pe care și le-ar fi dorit pentru ei cei mai străluciți și mai curajoși bărbați din teritoriile sale. Ramón Berenguer a luat un crucifix și i l-a pus în mâini. Apoi, după un oftat adânc, a spus cu o voce întretăiată și răgușită.

– Ermesenda de Carcassonne, bunica mea iubită, odihnește-te în pace!

Vocea lui Almodis a răsunat în spatele său.

– Odihnește-te în pace și lasă-ne să ne odihnim în pace și noi, cei care rămânem în urma dumitale. Fie ca Domnul, în mila Sa, să te primească la sân, dar să se păzească de dumneata, ca nu cumva să ai pretenția de a conduce și Cerul, așa cum ai vrut să-ți conduci comitatele. Apoi, cu o voce aproape neauzită, a șoptit: Acum totul este al meu, doamnă.

99

SENTINȚA

Judecata a fost sumară. După două săptămâni de la arestarea sa, Baruj a fost condamnat. Sentința a emoționat întregul *Call*, dar a reușit să-i împartă pe locuitorii săi. Câțiva au rămas fideli familiei Benvenist, dar majoritatea au optat pentru a-l abandona pe *dayan* tristei sale sorți, conștienți că datoria și dobânda se vor repercuta timp de mai mulți ani asupra întregii economii a comunității.

Martí era șocat, iar faptul că asista zi de zi la prăbușirea lui Ruth, care umbla prin conac ca o stafie, îi producea o amărăciune insuportabilă. Fata era abătută, iar plânsul ei continuu și înăbușit îl răvășea. Culmea au reprezentat-o anunțurile care au fost făcute pe străzi și în piețe din ordinul magistratului-șef al orașului și care anunțau verdictul. Sentința a stârnit într-o asemenea măsură mânia populației, încât a fost nevoie să se suplimenteze cu oameni înarmați paza la porțile *Call*-ului, pentru a fi evitate tulburări și atacuri.

Aparenta acțiune contradictorie de a arunca pe de o parte vina asupra evreilor și pe de alta de a-i exonera îi aparținea contelui care, cu toate că încerca să-și recupereze banii printr-o pedeapsă exemplară, dorea totuși să nu fie acuzată întreaga comunitate, deoarece aceasta nu ar fi putut să se achite de datorie dacă ar fi fost prejudiciată fizic. De aceea, pentru buna administrare a Barcelonei trebuia ca atât lui Eleazar Bensahadon, cât și lui Asher Ben Barcala, negustori prosperi și persoane respectate ale comunității, să nu li se întâmple nimic.

Iată ce spunea edictul care era adus la cunoștința întregii populații:

> În Barcelona, la 4 octombrie al anului Domnului 1058
>
> Eu, Ramón Berenguer I, conte de Barcelona, Gerona și Osona, prin voia lui Dumnezeu, înștiințez:
>
> Că s-a intentat un proces foarte sumar împotriva lui Baruj Benvenist, *dayan* al *Call*-ului din Barcelona, pentru fraudarea depozitelor comitatului, în valoare de treizeci de mii de monede de aur, încercare de înșelăciune, însușire necuvenită și distrugere de monedă.
>
> Supus jurisdicției *Curia Comitis*, prezidată de onorabilul Ponç Bonfill, și conform regulilor din *Liber judiciorum*, trebuie să condamn și condamn pe sus-menționatul Baruj Benvenist la pedeapsa cu spânzurătoarea, la confiscarea tuturor bunurilor

sale și la surghiunirea întregii sale familii, în termen de maximum treizeci de zile de la execuție.

Dată fiind funcția importantă a inculpatului în rândul comunității evreiești, o condamn solidar pe aceasta la plata datoriei și a dobânzilor aferente, timp de zece ani, pe care milostivirea mea i-a acordat pentru achitarea ei. Cu toate acestea, interzic în mod expres orice agresiune ori atac împotriva unor persoane sau bunuri aparținând *Call*-ului, iar cel care va îndrăzni să nu asculte de porunca mea va fi pedepsit în public cu cincizeci de lovituri de bici.

Cetățeanul Barcelonei Baruj Benvenist va fi spânzurat de gât cu o funie de cânepă până își va da ultima suflare. Spânzurătoarea se va ridica în fața porții Regomir, iar execuția va avea loc pe 10 decembrie 1058, după-amiază.

RAMÓN BERENGUER, conte de Barcelona

La auzul sentinței, Martí s-a lansat într-o frenetică activitate. Când a aflat de teribilul edict, cerul s-a prăbușit pe capul său. Ruth s-a închis în camera ei, scăldată în lacrimi, iar tânărul s-a îndreptat spre casa lui Benvenist, unde drama s-a dezlănțuit cu toată intensitatea. Bărbații încercau să-și împacheteze obiectele personale, singurele pe care le puteau lua cu ei în surghiun. Rivká zăcea în patul ei, iar Esther îi dădea să inhaleze săruri, în timp ce servitorii umblau tăcuți dintr-o parte în alta. Câțiva funcționari ai fiscului vegheau ca nimeni să nu se atingă de ceva din biroul

zarafului. Batsheva s-a apropiat de el și l-a întrebat în șoaptă despre sora ei.

– Nu-ți face griji pentru ea, ai încredere în mine. Mâine voi încerca să-l văd pe tatăl dumitale și se va face așa cum va hotărî el: spune-i mamei dumitale să nu se preocupe acum de asta.

În timp ce încerca să o liniștească, rabinul Melamed i-a spus că dorește să-i vorbească. Cei doi bărbați s-au îndreptat spre castanul din grădină, martor mut al atâtor clipe fericite.

– Ei bine, dragul meu prieten, a zis socrul Batshevei, așa cum îți dai seama, misiunea care-mi revine nu-mi este deloc pe plac. Cu toate acestea, ca tată al lui Ishaí și ca rabin, sunt obligat să o îndeplinesc.

– Vă ascult.

– Nimeni nu vorbește despre asta, dar lumea știe.

– Ce anume știe?

– Suntem un popor discret și expert în a tăcea: printre altele, pentru a supraviețui am învățat să nu ne amestecăm în treburile celorlalți.

– Nu vă înțeleg.

– Poate că în Barcelona situația ar trece neobservată, dar nu și în *Call*.

– Dacă nu veți vorbi mai clar, nu voi ghici unde vreți să ajungeți.

– E simplu: știm că Ruth, fiica cea mică a lui Baruj, a primit adăpost sub acoperișul dumitale. Până acum asta nu a interesat pe nimeni, întrucât onoarea familiei Benvenist era salvată, dată fiind hotărârea luată de Baruj de a o îndepărta din casa lui după incidentul

pe care îl știți prea bine. Arestarea cuscrului meu agravează însă mult situația. În această dimineață a venit la mine Binyamin Haim, soțul lui Esther, căruia i-a căzut cerul în cap. Familia sa este foarte cunoscută în Besalú și este dispus să o adăpostească în casa lui pe Rivká, soacra sa, dar ceea ce nu vrea să accepte este prezența cumnatei sale Ruth. Veștile circulă cu repeziciune, iar peste dezonoarea de a fi ginerele unui condamnat la moarte, oricât de nedreaptă ar fi această condamnare, s-ar adăuga ignominia de a o găzdui în căminul său pe o femeie care, într-un fel, i-a dezonorat pe ai săi. În ceea ce o privește pe Batsheva, din momentul căsătoriei sale, ea aparține, în calitate de femeie măritată, familiei soțului ei, la fel cum Esther aparține familiei lui Haim. Pe ele sentința nu le atinge.

Martí a pălit.

– Nu știu ce înțeleg prin solidaritate unii oameni și nici nu vreau să atribui întregului popor evreu o asemenea atitudine meschină, dar spuneți-le celor interesați să nu-și facă griji: mă voi ocupa de rezolvarea acestei probleme.

– Nu ne-o luați în nume de rău. Spiritele sunt foarte încinse. Poate când se vor liniști lucrurile...

– Înțeleg situația și nu la dumneavoastră mă referream. Nu sunteți decât un emisar.

După această discuție, Martí a părăsit casa, după ce le-a spus Rivkăi și Batshevei că se va întoarce.

Avea atâtea de făcut, încât era greu să se ocupe de toate. De aceea, după ce a părăsit *Call*-ul s-a dus fără întârziere la catedrală, pentru a se întâlni cu Eudald.

Deja informat de toată drama, preotul l-a primit în intimitatea camerei sale.

– Vremuri teribile, dragă prietene, a spus cu un oftat bunul om al Bisericii.

– Și mari nedreptăți. Cineva l-a făcut pe Baruj țap ispășitor.

– Bănuiesc eu cine este acest cineva, deși experiența mea în legătură cu cei puternici îmi spune că ar fi putut să fie oricine. Doar știi că victoria are o mie de părinți, iar înfrângerea este orfană.

– Individu-l despre care vorbim este cea mai mârșavă și mai prefăcută bestie pe care am cunoscut-o. Cred că mânia care mi-o trezește este mai mare decât ura care mi-o poartă. Nu înțeleg deloc cum a câștigat încrederea contelui.

– Îți voi spune eu cum a procedat. Lingușirea a fost arma sa, arma oricărui om al Curții care vrea să prospere acolo. Cei puternici pot rezista o lună fără să mănânce, o săptămână fără să bea și o zi fără să fie lingușiți. Însă, îți repet, ferește-te de el și nu-l scăpa din ochi: te-a înregistrat în memoria lui, știe că arzi de dorința de a te răzbuna, iar când va simți că poate, va încerca să te doboare. Să revenim acum. Ce ai de gând să faci?

– Am atâtea focuri aprinse, încât nu știu la care să merg, motiv pentru care m-am gândit că cel mai bine ar fi să recurg la sfatul dumitale înțelept. Într-adevăr, nu știu de unde să încep cu stingerea lor.

Bunul cleric a făcut o pauză pentru a medita câteva clipe și a procedat cu precauție.

– Pe primul loc este Ruth. Știu că o apreciezi și nu ar fi bine să ratezi a doua ocazie pe care ți-o oferă viața călcând în picioare norocul, dacă împrejurările nu ar fi atât de potrivnice; cu toate acestea, situația este așa cum este, iar drumul este presărat cu dificultăți, deocamdată de netrecut.

Martí a rămas perplex pentru o clipă.

– Bine, dar eu nu ți-am mărturisit niciodată că...

– Am făcut de gardă în multe locuri și am destule fire de păr cărunt, Martí, și ar fi cel puțin ciudat din partea mea dacă nu aș recunoaște simptomele bolii care-l afectează pe orice bărbat, mai devreme sau mai târziu. Știu că ai iubit-o pe Laia, dar Laia a murit, iar viața își urmează cursul.

– Bine, recunosc că așa este. Laia a fost un vis de tinerețe, dar m-am cramponat poate prea mult de dificultăți și distanțe. Moartea ei a fost pentru mine ceva teribil, care m-a marcat profund și a cărei amintire o voi păstra în suflet toată viața, dar când mă așteptam mai puțin, această făptură a trezit în mine sentimente despre care nu am crezut niciodată că vor renaște. Trebuie să admit că nu am cunoscut niciodată atât de intim și zi de zi pe cineva care să aibă calitățile lui Ruth, un asemenea simț al dreptății, determinarea ei, pofta ei de viață și capacitatea de a vedea în orice împrejurare ceva pozitiv; caracterul ei a făcut ca locuința mea să fie azi o sărbătoare, în timp ce ieri era un loc mohorât, prezența ei a trezit în mine ceva ce credeam că murise. Martí a făcut o pauză. Dar tot ce am spus până acum

nu valorează nimic, e ca și cum nu ar exista. Sunt prea multe probleme care nu pot fi rezolvate.

– Pe aceasta o cunosc, pe altele nu, așa că ar fi mai bine să-mi spui tot ce ai pe suflet.

– În primul rând, așa cum știi, i-am jurat tatălui ei că o voi respecta totdeauna și că alături de mine va fi în siguranță. Dacă îmi voi încălca jurământul, abuzând de încrederea lui, și mă voi folosi de împrejurarea că am adăpostit-o în casa mea pentru a-l înșela, aș deveni un nemernic, iar în momentele actuale povara vinii și remușcarea m-ar chinui continuu.

Prelatul a consimțit cu un gest.

– Te înțeleg. Chiar dacă Baruj va muri, nu vei putea să încalci un jurământ fără o cauză de forță majoră, așa că vei fi nevoit să renunți la fericirea ta. În afară de asta, ea este evreică, iar dumneata, creștin.

– Evident, deși dacă ar fi fost singurul impediment, nu știu care ar fi fost hotărârea mea.

– Ai risca să-ți pierzi viața veșnică?

– Veșnicia mea e aici și acum; voi avea grijă de cealaltă când va veni, dacă va veni. Dacă pentru o entelehie trebuie să renunț la o realitate, să coboare Dumnezeu și să vadă. Nu spune Sfântul Augustin din Hipona „Iubește și fii fericit"?

– Nu mă obliga să răspund, pentru că nu e momentul pentru digresiuni filozofice și nici pentru expuneri savante asupra cărora nici măcar Părinții Bisericii nu au căzut de acord, ca să nu mai spun că nu pot fi un judecător imparțial, pentru că te iubesc prea mult. Iar acum spune-mi ce alte focuri trebuie să stingi.

Succint, Martí l-a pus la curent pe prietenul său cu discuția pe care o avusese cu rabinul Melamed.

– Așa cum vezi, când în carena unei nave apare o spărtură, i se rupe și cârma.

– Nu-i învinovăți. Sunt oameni de treabă, dar sunt speriați. Când toate vor fi din nou la locul lor, fără îndoială vor vedea lucrurile altfel. Chiar dacă o nenorocire nu vine niciodată singură, dar nu uita că după furtună iese soarele și că Dumnezeu apasă, dar nu înăbușă. Dar ce poți să-mi spui despre afacerile tale cu Baruj? Să știi că dacă e ceva care poate fi atacat o vor face.

– Nu e cazul. Am afaceri cu zarafii, dar nu îmi sunt asociați: doar îmi asigură corăbiile și mărfurile. Cred că din banii pe care îi încasează de la mine trebuie să-i plătească un impozit fix contelui, dar pe mine nu mă afectează cu nimic acest lucru. Dacă toți cei care fac afaceri cu evreii vor fi obligați să-și întrerupă relațiile cu ei, viața comercială a comitatului ar intra în colaps. Nu-ți face griji pentru mine acum. Mai bine gândește-te ce am putea face pentru Baruj.

– Un singur lucru îmi vine în minte: va trebui să merg la contesă, pentru ca ea să-mi dea un salvconduct care să te includă și pe dumneata și care să ne permită să-l vizităm. Este prietenul meu, a fost condamnat pe nedrept și e în primejdie. Cred că motivele sunt suficiente.

100

SALVCONDUCTUL

Contesa a acceptat să emită salvconductul. În calitatea sa de duhovnic personal, preotul ceruse permisiunea de a încerca, într-un ultim efort, să-l convertească pe condamnat la dreapta credință, astfel încât să-și poată mântui sufletul pentru vecie, iar cetățeanul Martí Barbany îl va asista în calitate de acolit, lucru pentru care elibera documentul.

De îndată ce s-a luminat de ziuă, cei doi bărbați s-au prezentat la poarta Palau Menor, în temnițele căruia fusese aruncat Baruj.

La intrare, santinela a luat documentul, iar după ce a văzut sigiliul contesei le-a spus să aștepte și a intrat în corpul de gardă pentru a-și anunța superiorul. Acesta era un vechi soldat avansat la gradul de ofițer pentru merite pe care le atestau cele două cicatrice albe care îi brăzdau fața și care le-a ieșit în întâmpinare cu pergamentul în mână.

– Vă cunosc cumva? l-a întrebat el pe Eudald.

– S-ar putea. În această Barcelonă a păcatelor mele ne cunoaștem cu toții.

– Dar nu vă știu ca om al Bisericii.

– Nici nu am fost totdeauna.

– Pe unde v-au purtat pașii înainte de asta?

– Pe diverse drumuri și prin multe împrejurări.

Bărbatul a insistat.

– Eu v-am cunoscut sub o altă înfățișare. Nu ați fost în cetele de călăreți ale lui Mir Geribert?

– Poate, dar nu în calitate de cleric.

Fața bărbatului s-a luminat.

– Ați luptat în bătălia de la Vallfermosa.

– Acolo și în multe alte locuri. Am făcut-o împreună cu tatăl prietenului meu.

Bărbatul l-a privit pe Martí cu atenție.

– Spuneți-mi numele său.

– Guillem Barbany de Gorb.

Omul s-a uitat la el de parcă ar fi avut în fața sa un spectru. La început s-a adresat lui Llobet, apoi și-a mutat privirile spre Martí.

– Pe barba Sfântului Petru! Acum îmi amintesc: erați prieteni la toartă, erați mereu împreună... În ziua în care o suliță mi-a făcut asta, a spus el arătând spre cicatrice, tatăl dumitale mi-a salvat viața. Erau timpuri de glorie, nu ca acum, când orice favorit își câștigă aici, la Curte, mai multe merite decât am câștigat noi în toate războaiele de la graniță.

– Mă bucur că v-am cunoscut. Asemenea întâlniri sunt întotdeauna plăcute.

– Aici mă veți găsi. Noi, infirmii, nu mai suntem folosiți decât pentru a păzi prizonieri inofensivi sau să facem ronduri. Mai bine mă făceam și eu preot, la fel ca dumneavoastră. Ar fi fost o modalitate de a-mi asigura existența la bătrânețe, care mi se înfățișează săracă și nesigură, având de suportat acasă și o scorpie cu trei copii.

– Poate că nu ați avut chemare pentru Biserică.

– Chiar și așa, mi-ar fi convenit mai mult decât să fac de gardă în orice post.

Eudald a întrerupt pălăvrăgeala bătrânului soldat, gândindu-se că era bine să aibă acolo, în interior, un aliat.

– M-am bucurat să vă reîntâlnesc, dar am venit aici cu o treabă și nu putem întârzia prea mult.

– Intrați. Unul din oamenii mei vă va însoți până la celulă. Și nu uitați: ori de câte ori este de gardă Jaume Fornolls, veți avea acces liber.

– Care este programul dumneavoastră?

– În fiecare zi, între prima și a treia oră canonică.

– Vom ține seama de acest lucru, pentru a nu trebui să cerem voie de fiecare dată. Iar acum, dacă sunteți atât de amabil...

Santinela de la intrare i-a condus prin mai multe coridoare până la celula în care se afla Baruj. Amândoi aveau inima strânsă, neștiind ce-i așteptă. Prin gratiile ușii l-au putut vedea pe zaraf. Încăperea avea gratii la intrare, dar părea mai curând o cameră de han prost decât o celulă. O masă și două scaune hodorogite compuneau mobilierul, completat de o bancă

rezemată de perete, care servea în același timp și drept pat. Pe ea stătea Benvenist, cufundat în gânduri, contemplând soarele care urca pe cer și ale cărui raze palide intrau pe ferestruica din perete, făcând să se vadă miriade de fire de praf. Zaraful părea să se fi topit. Observând că la intrare era cineva, el și-a întors fața spre ei, iar ochii săi apoși au exprimat un amestec de recunoștință și ușurare. S-a ridicat încet în picioare și s-a apropiat de ușă cu aceeași înfățișare blajină și atentă de totdeauna.

Paznicul a deschis celula, iar cei trei bărbați s-au îmbrățișat cu drag.

– Am primit ordin să vă las singuri. Când doriți să ieșiți, loviți în gratii și voi veni să vă iau, a spus el și s-a îndepărtat pe coridor.

Rămași singuri, Martí și Eudald s-au așezat pe scaune, iar Baruj pe pat.

Preotul a rupt tăcerea grea, care s-a lăsat involuntar între ei.

– Baruj, prietene, ce nenorocire cumplită.

– Și ce mare nedreptate se comite față de persoana dumitale, a adăugat Martí.

– Voia lui Iahve e de nepătruns și scapă înțelegerii oamenilor. Când ne naștem ni se stabilește numărul bătăilor de inimă.

– Dar orice moarte care nu vine pe căi naturale și care a fost grăbită în mod injust de oameni este nemeritată și lipsită de sens.

– Iartă-mă, Eudald, dar când o moarte evită rele mai mari, binecuvântată fie. Să servească a mea pentru a

potoli mânia celor puternici și pentru a feri comunitatea mea de nenorociri și mai mari.

– Presupun că știi când și cum.

– Au respectat protocolul cu scrupulozitate. Judecătorul în persoană, însoțit de doi martori, a venit și mi-a citit sentința. Au fost foarte atenți cu mine și în același timp foarte abili: mă vor spânzura în așa fel încât nimeni dintre ai mei nu va veni să-și ia rămas-bun, iar eu mă voi bucura dacă va fi așa. Nimeni nu trebuie să profaneze Sabatul pentru un lucru atât de neînsemnat cum este o moarte, fapt care, pe de altă parte, se întâmplă în fiecare zi.

Văzând resemnarea și stăpânirea de sine a prietenului său, Martí a explodat:

– Nu înțeleg cum poți să privești cu atâta calm o asemenea nedreptate!

– Și la ce ar folosi să mă revolt? Totul este scris și nimeni nu poate schimba ceva: moartea ne va lua pe toți. Doar că a mea a venit un pic mai devreme.

– Acest fatalism a condamnat de veacuri rasa voastră: de fiecare Paști vă felicitați la *séder*[1], vă felicitați spunând „la anul la Ierusalim", dar cu o asemenea atitudine de resemnare față de orice nenorocire vă asigur că nu vă veți reîntoarce acolo niciodată.

[1] La cină se beau patru cupe de vin, simbolul făgăduinței de mântuire divină făcute poporului lui Israel care se exprimă prin patru verbe la persoana întâi: vă voi scoate, vă voi elibera, vă voi mântui și vă voi lua (n.a.).

– Martí, l-a mustrat Eudald, am venit să-l consolăm pe prietenul nostru, nu să-i facem și mai mult rău.

– Iartă-mă, Baruj, dar neputința și mânia mă fac să rostesc astfel de cuvinte. Adevărul este că am venit pentru a te consola și de a vorbi despre alte lucruri.

– Atunci lasă la o parte mânia și ascultă-mă mai întâi pe mine, pentru că trebuie să vă comunic ultimele mele dorințe și nu a mai rămas mult timp.

Eudald și Martí s-au pregătit să urmeze punct cu punct instrucțiunile lui Benvenist.

– Peste foarte puțină vreme nu voi mai fi pe această lume, dar cei pe care îi iubesc cel mai mult vor continua să fie. Bunurile mele au fost confiscate, iar peste treizeci de zile familia mea nu va mai avea în Barcelona pe care am iubit-o atât de mult un cămin în care să se adăpostească și nici măcar un acoperiș deasupra capului. Soarta soției mele Rivká și a lui Ruth mă preocupă în cel mai înalt grad, și mai puțin a celorlalte două fiice ale mele, care aparțin de acum familiilor soților lor. Acum urmează, Martí, ceea ce te privește pe tine. Știu că mezina mea va refuza să o urmeze pe mama sa, întrucât o cunosc bine, și o va face pentru a nu se îndepărta de dumneata.

– Baruj, eu voi face tot ceea ce...

– Lasă-mă să termin, Martí, am avut timp să meditez profund, ca și cum ar fi trebuit să susțin cu dumneata, Eudald, una din controversele pe care le inspirau serile noastre de vară. Bătrânul a făcut o pauză. Martí, eu știu că Ruth te iubește de când era mică. Un tată poate să citească în inima copilei lui chiar dacă aceasta

nu îi spune nimic. La început credeam că e un capriciu copilăresc, dar m-am înșelat. Ruth este deja femeie. Ai avut amabilitatea să o adăpostești în casa ta, salvându-mă în acel moment dintr-o situație care mi-ar fi dezonorat căminul și ar fi îngreunat ori chiar ar fi împiedicat căsătoria Betshevei, dar cred că nu trebuia să fi accepat oferta dumitale, pe care în mod sigur nu aș fi acceptat-o dacă nu ar fi fost jurământul pe care mi l-ai făcut. Dar sunt conștient că încuviințarea mea a agravat lucrurile. Acum împrejurările sunt de așa natură încât nu mai permit aranjamente: va trebui să o obligați pe Ruth să-și urmeze mama, fără nicio scuză sau subterfugiu, pentru ca eu să pot părăsi această lume cu sufletul împăcat. Ești singura persoană pe care, poate, o va asculta.

Eudald și Martí au schimbat o privire complice, care nu a scăpat neobservată agerului zaraf.

– Ce se întâmplă? Ce îmi ascundeți?

Cu o voce înceată și întristată, Martí a vorbit din nou.

– Ceea ce îmi ceri nu este posibil.

– De ce?

– Ce îți voi dezvălui acum este foarte dureros: nici cuscrul dumitale și nici soțul lui Esther nu o doresc pe Ruth la Besalú. Spun că îi va pune în pericol pe toți, inclusiv pe soția dumitale.

Baruj Benvenist și-a acoperit capul cu tunica lui șifonată și așa a rămas, tăcut, câteva clipe.

– Nu te lăsa copleșit. Eu nu te voi părăsi în această încercare, pentru ca la paharul nenorocirii tale să nu se adauge încă o durere.

– La ce te gândești? a vrut să știe preotul, în timp ce zaraful ridica din nou capul.

– Ruth va rămâne sub ocrotirea mea și va fi în siguranță ca și cum s-ar afla în casa dumitale în vremuri mai bune.

– Acest lucru ar presupune un risc pe care nu pot să-l accept.

– Bunul meu prieten, din nefericire nu ești în situația de a putea decide.

– Vei fi în pericol, Martí, a spus Llobet.

– Am fost în pericol și în alte situații, din motive mult mai puțin importante și pentru persoane pe care abia dacă le cunoșteam.

A spus acest lucru fără să se gândească, amintindu-și de Hasan al-Malik zbătându-se cu disperare în apele portului din Famagusta.

Bunul cleric a insistat.

– Trebuie să ai în vedere că nu vei încălca o lege evreiască, ci un ordin de surghiun semnat de conte și că astfel vei deveni complice. Cineva o poate vedea, iar atunci nimeni și nimic nu te va mai putea ajuta.

– Între zidurile casei mele nu este niciun fel de pericol: voi amenaja ultimul etaj doar pentru ea, iar grădina turnului mare îi va aparține. Îi voi spune lui Omar, care este, așa cum știți, expert în canalizare, să facă niște băi în grădină. Nu va avea nevoie să iasă pe stradă și nimeni nu va avea voie să intre în încăperile

ei, toate acestea doar până când situația va reintra în normal. Nu ai spus că Providența conduce lumea și nu oamenii? Atunci cred că Iahve al dumitale și Domnul Nostru Iisus Hristos vor hotărî.

– Nu am altă posibilitate. Martí, te binecuvântez și Dumnezeul tău să te ajute! Voi părăsi această lume cu inima împăcată.

– Mai este timp până atunci; spune-mi pe cine vrei în mod special să vezi, pentru că nu e posibil să îi aduc pe toți pentru a-ți lua rămas-bun.

– Eudald, soția mea ar muri dacă m-ar vedea aici, iar cele două fiice mai mari îi au deja pe soții lor. Dacă poți, adu-mi-o pe Ruth.

– Fii liniștit. Dacă depinde de mine, așa voi face.

Martí, cuprins de o agitație pe care nu o putea stăpâni, a vorbit cu o voce plină de duioșie și afecțiune.

– Baruj, mi-ai încredințat comoara dumitale cea mai de preț, așa că nu îți voi înșela așteptările. E în joc onoarea mea.

Părăsind sinistrul loc, tânărul a simțit pentru a nu știu câta oară cum îl cuprindea un val de ură față de acel om josnic, care făcea rău tuturor celor din jurul său. Nu știa cum, dar nedreptatea lui Montcusí cerea pedeapsă..., iar mai curând sau mai târziu va găsi el o modalitate de a-și potoli setea de răzbunare.

101

ALBINOSUL

Sinistrul personaj aștepta în anticamera lui Bernat Montcusí să fie primit, observat cu coada ochiului de un neîncrezător Conrad Brufau, pe care prezența lui îl încurca și îl speria. Nu găseai prea mulți asemenea indivizi în sala de așteptare a intendentului, unde puteau fi întâlniți de obicei *prohomes* barcelonezi, desigur cu o înfățișare mult mai nobilă.

Tunica, bocancii și ciorapii erau de culoare neagră. Să fi avut vreo patruzeci de ani, deși calviția lui parțială îl făcea să arate cu ceva mai în vârstă. Mai curând înalt decât scund, cu mâini osoase și extrem de slab, dar ce ieșea în evidență erau părul său albinos și ochii albaștri de o paloare exagerată, înconjurați de gene și sprâncene aproape transparente, afundați în niște obraji mâncați de vărsat.

Bărbatul arăta o liniște caracteristică pentru cineva obișnuit să calce pe covoare. Sigur pe el, precum cel care oferă un produs asupra căruia deține monopol.

În birou s-a auzit sunetul ascuțit al unui clopoțel, iar secretarul s-a grăbit să intre, pentru a ieși imediat și a se apropia de ciudatul vizitator, care se ridicase deja în picioare, sigur că el era cel chemat.

– Stăpânul meu vă așteaptă.

Convertitul la creștinism Luciano Santángel și-a luat mantia și geanta pentru documente, apoi l-a urmat pe Conrad Brufau în camera consilierului contelui, Bernat Montcusí.

Acesta i-a ieșit în întâmpinare, prefăcut și atent, l-a luat de braț și l-a condus spre banca situată sub fereastră.

– Dragul meu prieten, îți mulțumesc în primul rând pentru atenția arătată prin faptul că ai răspuns atât de prompt la chemarea mea, deși știu foarte bine cât de solicitate sunt serviciile dumitale.

Contrastul dintre cele două personaje era foarte mare: vizitatorul avea aspectul prelung al unui fus, iar consilierul, rotunjimea unui butoi.

În timp ce își așeza mantaua pe scaun, lângă geantă, Luciano Santángel i-a răspuns angajatorului său.

– Știți că de fiecare dată când ați avut nevoie de serviciile mele am venit cu rapiditatea unui bun ogar.

Cei doi bărbați s-au așezat pe bancă, iar vizitatorul a așteptat ca intendentul cu aprovizionarea să vorbească.

După ce s-a instalat cât mai comod, și-a aranjat pliurile tunicii și a scos un oftat zgomotos, acesta a început discuția cu ocolișurile care-i erau caracteristice.

– Spune-mi, Luciano, înainte de a-ți împărtăși supărările mele, la ce misiune ai renunțat pentru a veni cu atâta promptitudine la întâlnirea cu mine?

– Nu am renunțat la ea, ci am încredințat vânătoarea unor ogari din grajdul meu, care sunt foarte bine instruiți de mine, îmi cunosc stilul și pe care i-am format după gustul meu.

– Povestește-mi.

– Vă voi înfățișa doar chestiunea, nu și cine m-a angajat: clienții mei au avut totdeauna încredere în discreția mea. Puteți fi convins că pereții biroului vor fi singurii martori ai relatărilor dumneavoastră, căci niciun cuvânt nu va ieși de pe buzele mele. Pe această calitate se bazează succesele mele. Dar, în fine, pentru a vă face plăcere, vă voi spune că unul dintre conții din împrejurimile Barcelonei vrea să-și repudieze soția și nu reușește să afle cine este nobilul care îi împodobește capul de parcă ar fi regele cervidelor. Ea este o doamnă de prestigiu, iar tatăl ei, o persoană importantă, are unchi episcopi și un văr abate cunoscut. Prin urmare, trebuie să aibă grijă de detalii pentru a nu greși cumva, iscând astfel un incident diplomatic cu urmări grave.

– Să nu-mi spui cine e, pentru că bănuiesc. Nu voi înceta niciodată să mă mir de micimea ființei umane, deși am susținut mereu teoria conform căreia apendicele cornoase dor când ies, dar apoi te ajută să trăiești. Cu toate acestea, sfatul meu este ca omul puternic care nu dorește să plătească impozit fix unor proxeneți lipsiți de scrupule trebuie să fie celibatar precum un călugăr, un călugăr cast, desigur, pentru că în caz contrar va fi supus unor constrângeri de care îl scutesc doar o viață fără pată precum a mea.

– Aceasta este metoda cea mai bună de a evita neplăceri în lumea turbulentă în care trăim. Spuneți-mi însă care sunt supărările dumneavoastră și adevăratul scop pentru care m-ați chemat.

– Bunul meu Luciano, cunoști prea bine dificultățile pe care le presupune funcția mea. Pe de o parte, loialitatea de nezdruncinat față de conte trezește suspiciuni. Nobilimea mă atacă pentru că, așa cum știi, nu sunt unul de-al lor. Sarcina mea de a colecta impozite pentru binele Barcelonei suscită animozități, pentru că-i oblig pe unii să bage mâna în buzunar, iar egalii mei, cetățeni ai Barcelonei care beneficiază mai puțin de favorurile contelui, râvnesc la postul meu. Prin urmare, trebuie să lupt permanent pe mai multe fronturi.

– Vă înțeleg, dar nu îmi spune nimic nou raționamentul dumneavoastră: totdeauna așa au stat lucrurile. Invidia este una din slăbiciunile firii omenești.

– Ai dreptate și din acest motiv am și recurs la serviciile tale. Încrederea pe care mi le inspiră discreția și profesionalismul dumitale m-a împins să-ți solicit degrabă ajutorul.

– Sunt numai urechi.

– Problema este că, deși sunt obișnuit cu intrigile de palat, acum mă confrunt cu un dușman puternic, de care prudența mă obligă să țin seama. Vreau să-i aflu punctele slabe, pentru a nu mă lua prin surprindere vreo manevră de-a lui împotriva mea, cu scopul de a mă ruina.

Albinosul a luat geanta pe care o așezase lângă el și a deschis-o, scoțând din ea un pergament de vițel, o călimară mică și un condei, după care a întrebat:

– Și cât de important este dușmanul dumneavoastră?

– Deocamdată vă voi spune că însăși contesa Almodis în persoană a încălcat legile și l-a făcut cetățean al Barcelonei. Casa lui este una dintre cele mai somptuoase din oraș, a fost și este importatorul uleiului negru care servește pentru iluminarea străzilor noastre și are peste douăzeci de nave.

După ce a scos capacul călimării și și-a înmuiat tocul în ea, bărbatul a început să scrie.

– Fără îndoială, vă referiți la Martí Barbany.

– Evident.

– Activitatea sa este bine cunoscută. Vă apreciez prudența: inamicii periculoși trebuie eliminați înainte de a deveni și mai periculoși. Frica păzește bostănăria. Ce anume doriți să aflați?

– Orice lucru care îl poate face vulnerabil: familia, prietenii, persoanele pe care le frecventează, dacă își plătește toate dările, dacă a încălcat normele importului și exportului de produse, afacerile pe care le-ar putea avea cu evreii sau alte persoane dubioase. În sfârșit, orice ar putea produce o fisură în sistemul său de apărare.

– Cu toate că nu mă privește, îmi place să cunosc motivele pentru care clienții îmi solicită serviciile.

– Este foarte simplu: nimic nu mă supără mai mult decât ingratitudinea și nimeni nu îmi trezește mai mult ura decât cei care mușcă mâna celor care le-au

dat să mănânce. Când era un nimeni, acest individ a venit la mine pentru a cere favoruri, pe care eu m-am străduit să i le obțin. Trebuie să recunosc că succesele pe care le-a obținut l-au făcut să-și piardă capul și a avut îndrăzneala să ceară mâna fiicei mele vitrege, care era lumina vieții și sprijinul bătrâneților mele. Eu, recunoscându-i meritele, i-am spus însă că nu voi putea să îi satisfac cererea până când nu va deveni cetățean al Barcelonei. Prin tot felul de metode murdare și prin intermediul unei sclave necredincioase, pe care a trebuit apoi să o pedepsesc, a sedus sufletul nevinovat al fiicei mele Laia, pentru că acesta era numele ei, iar atunci când, forțat de împrejurări, am acceptat să o ia în căsătorie, el mi-a înșelat încrederea, refuzând să se mai însoare cu ea, ceea ce a lăsat-o pe fiica mea vitregă atât de neconsolată încât și-a luat viața.

– Ceea ce îmi spuneți este grav.

– Dar nu este tot. Nefericitul de mine l-am recomandat magistratului-șef pentru ca orașul să îi cumpere tot uleiul negru pe care îl importa, dar când a avut mână liberă, el s-a dezis de mine și a refuzat să-mi plătească favoarea.

– Și ce doriți să aflați despre el?

În acel moment consilierul nu a mai reușit să-și stăpânească mânia.

– Vreau să știu și ce culoare au excrementele lui, vreau să aflu în special relațiile pe care le are cu locuitorii din *Call*.

– Fiți fără grijă, totul se va afla, dar mai ales legăturile lui cu evreii. Nu uitați că sunt evreu botezat și că nu e dușman mai mare decât cel din propria ogradă.

– Și, în afară de a afla, ai fi de acord să și intri în acțiune? Mă gândesc, desigur, la căi oculte. Sunt lucruri care e mai bine să fie făcute cu discreție. Căile directe îmi sunt deja accesibile.

– Am oameni potriviți pentru așa ceva, dar, așa cum cred că vă dați seama, cu cât e mai mare secretul, cu atât crește și prețul.

– În această privință nu trebuie să îți faci griji. Știi că îmi plătesc bine colaboratorii.

102

RĂMAS-BUN

Tot atunci când sinistrul vizitator se întâlnea cu Bernat Montcusí, Ruth dezbătea cu Martí oportunitatea ca ea să-și viziteze tatăl.

– Ești conștientă de riscurile pe care ți le asumi?

– Martí, mi-ai promis că vei încerca să obții această permisiune. Dacă nu voi putea să-l văd, voi muri de inimă rea.

– Vei încălca mai multe porunci: va trebui să mergi pe stradă la ore interzise evreilor, purtând haine bărbătești, pentru că îmbrăcată așa este de neconceput să poți face o vizită la închisoare.

– Dacă nu, va muri fără consolarea de a mă fi văzut, iar eu știu că acesta este lucrul pe care și-l dorește cel mai mult. Îmi asum toate consecințele. Dacă mi se întâmplă ceva, nu te voi face răspunzător.

– Bine, așa să fie. Ți-am promis, iar dacă nu vom reuși nu va fi vina mea.

Martí a apelat la Eudald. Preotul l-a căutat pe Jaume Fornolls și s-a înțeles cu el, respectând codul nescris al vechilor camarazi de arme, ca ziua următoare, când el intra de gardă, Martí să vină cu fiul cel mare al deținutului pentru ca acesta să-și poată vizita tatăl, cu condiția să nu aibă asupra lor niciun fel de armă.

Când clopotele catedralei băteau pentru rugăciunea de seară, sub strălucirea luminii felinarelor lui Martí, o pereche intra în piața în care se afla Palau Menor. Lângă ghereta santinelei se vedea o siluetă care măsura cu pași înceți lespezile de la intrare. Fornolls nu dorea să aibă martori pentru favoarea pe care o făcuse. Brusc, bărbatul s-a oprit atunci când a observat că niște umbre se apropiau, la adăpostul arborilor din piață. După o cercetare rapidă, șeful gărzii s-a asigurat că nu era nimeni prin preajmă. Umbrele s-au materializat, iar Martí, cu fața descoperită, și Ruth, ferindu-și chipul, au ajuns în locul unde era neașteptatul prieten.

Fornolls a vorbit încet și limpede.

– Domniile voastre ați fost foarte punctuale.

– Părintele Llobet ne-a cerut insistent asta. Știm că soarta noastră depinde de clipa în care intrați în gardă și că ieșirea noastră va trebui să se producă puțin înaintea momentului în care vă va veni schimbul. Nu trebuie să vă plătim serviciul făcându-vă un prejudiciu.

– Mă bucur să pot întoarce o favoare fiului unui tovarăș de arme față de care rămăsesem dator, dar risc mult.

– Știu acest lucru și vreau să vă acord o compensație.

Martí a căutat în geanta pe care o purta pe umăr și a scos o mică pungă din piele netăbăcită pe care i-a întins-o bărbatului.

– Ce îmi dați? Nu cer nimic în schimb, a zis el, dând să-i înapoieze săculețul.

Tânărul i-a oprit brațul.

– Nu intenționez să vă plătesc, întrucât favoarea ne-ați făcut-o deja. Mi-ați spus că aveți soție și copii. Considerați-o un dar al unui om recunoscător.

În penumbră, Jaume Fornolls a desfăcut curelușa de piele care lega gura săculețului și și-a băgat mâna înăuntru.

– Ce, ați înnebunit? Aici e cel puțin salariul meu pe o jumătate de an.

– Nu se compară cu ce faceți pentru noi.

Fiindcă se referea la amândoi, Fornolls a observat cu atenție silueta firavă cu fața acoperită care îl însoțea pe Martí.

– Este fiul său?

– Da, și cum condamnatul nu mai are decât două fiice, băiatul, în ciuda vârstei sale fragede, va avea grijă de ele și de mama lor. Știți cum sunt evreii.

– Având în vedere că e cu dumneavoastră, nu-l voi înregistra, dar trebuie să mă asigurați că nu-i va da vreo armă deținutului.

– Treceți-l în registru, dacă așa veți fi mai liniștit.

– Îmi este suficient cuvântul dumneavoastră. Vă rog să nu zăboviți prea mult.

– Doar cât să primească binecuvântarea tatălui său și câteva sfaturi înainte de a pleca în surghiun.

Fornolls le-a cerut să-l urmeze.

Trecând pe lângă corpul de gardă în care moțăiau oamenii săi, i-a ordonat unuia dintre ei să se ducă la ghereta din exterior.

– Nu vă faceți griji, e de încredere, i-a asigurat el.

Emoțiile au cuprins-o pe Ruth. Și-a descoperit fața, dar nu și-a dat jos și gluga.

Cei trei au înaintat pe coridorul îngust și au ajuns la grilaj. Fornolls a deschis ușa cu gratii și, după ce l-a rugat încă o dată pe Martí să nu stea prea mult, i-a lăsat singuri.

De îndată ce a auzit pașii mai multor persoane, Baruj a ghicit că iubita lui fiică venea să-și ia adio și s-a ridicat în picioare. Ruth s-a repezit în întâmpinarea lui și s-a refugiat în brațele sale, așa cum făcea când era copil, plângând în hohote.

Martí a așteptat la o oarecare distanță să-și revină după întâlnire, dându-și prea bine seama că era ultima îmbrățișare a celor doi și că începând din acea zi amintirea lui Baruj va rămâne pentru totdeauna ca o iluzie vagă și neconturată în sufletul fiicei sale.

S-au desfăcut din îmbrățișare fără să se poată separa cu totul și s-au așezat pe patul rezemat de perete fără să se piardă din ochi, uitând cu totul de Martí. După puțin timp, Baruj a revenit cu picioarele pe pământ.

– Îți mulțumesc încă o dată, prietene. Dacă ți-aș da tot ce mi s-a confiscat, nu aș putea să mă revanșez pentru favoarea pe care mi-ai făcut-o.

– Baruj, nu uita că printre sfaturile tatălui meu, pe care l-ai servit atât de bine, primul era acela de

a-mi onora cuvântul dat. Ți-am promis că o voi aduce pe Ruth, și așa am făcut.

Nimeni nu îndrăznea să vorbească și o tăcere plină de neliniște și durere s-a lăsat în încăpere. Ruth a început să suspine.

– Nu te zbuciuma, comoara mea, sunt un om norocos. Moartea poate surprinde pe cineva într-un moment nefericit, când este în conflict cu Iahve. Mie mi s-a făcut favoarea să știu ziua și clipa. Aleluia!

Uimit că nici într-o asemenea situație nimic nu putea frânge curajul zarafului, Martí nu s-a mai putut abține și a exclamat:

– Te admir și mai mult decât până acum, dacă așa ceva este posibil. Puțini sunt cei care reușesc să-și păstreze cumpătul în astfel de clipe.

– Mai am puțin timp și trebuie să-l folosesc bine. Să ne ocupăm acum de cei care rămân aici, pentru că eu nu mai am nevoie de prea multe. Dacă nu te superi, îndepărtează-te puțin... Sunt lucruri despre care trebuie să vorbesc numai cu Ruth.

Martí s-a conformat. De unde se afla a putut auzi șoaptele lui Baruj și plânsetul de nestăpânit al lui Ruth. Totul a durat doar câteva clipe.

– Vino, Martí, a spus Baruj. Aș vrea să te mai rog ceva.

– Toate dorințele îți vor fi îndeplinite, prietene. Ce te mai frământă?

– Du-te la mine acasă, întrucât Ruth nu se poate apropia de ea, iar sub *mezuzá* vei găsi o cheie care deschide ușa de la grădină. Păstreaz-o, fiica mea, odată

și odată te vei întoarce acolo, iar în acea zi de slavă onoarea mea va fi spălată în fața semenilor mei. Atunci, Ruth, o vei căuta pe mama ta și o vei reinstala în căminul pe care nu ar fi trebuit să-l părăsească niciodată. Nu păstra ură în suflet, pentru că ura este o iederă otrăvită, care seacă sufletul celui în care se cuibărește. Iar acum îți voi da binecuvântarea. Îngenunchează.

Când s-au ridicat în picioare, pașii lui Jaume Fornolls s-au auzit pe coridor.

103

SPÂNZURĂTOAREA

Spânzurătoarea fusese ridicată în fața porții Regomir, pentru că aceasta era una dintre cele mai îndepărtate de *Call* și, cu toate că era ziua de Sabat și niciun evreu nu ar fi trebuit să iasă din casă, era mai bine să se prevină dezordinile decât să fie necesară o intervenție în forță. Sentința dictată de conte la sugestia lui Bernat Montcusí, pe care îl răsplătise pentru că găsise o soluție atât de strălucită pentru neplăcuta chestiune a monedelor de aur false, urma să fie executată. Consilierul cu aprovizionarea și piețele profitase și de această ocazie în beneficiul său. Din zori se amenajau spațiile pe care le închiriase în prealabil vânzătorilor de sirop de miere, de păpuși spânzurate, jonglerilor veniți din ținuturi îndepărtate, saltimbancilor și chiar unui mic teatru ambulant, a cărui reprezentație avea să prezinte arestarea unui evreu, surprins de gărzi în timp ce fura aurul contelui, iar un crainic anunța victoria oficialităților. Câteva femei îmbrăcate

sărăcăcios vindeau asistenței un amestec de verdețuri și fructe stricate, cu care gloata putea arunca în actorul care interpreta în această tragicomedie rolul necredinciosului. Toate acestea pentru și mai marea bucurie și distracție a mulțimii în timp ce aceasta aștepta principala atracție a sărbătorii.

Chiar în mijlocul eșafodului se înălța macabrul mecanism, de care atârna funia de cânepă cu fatalul laț la capăt. Lângă el niște tâmplari reparau scărița pe care trebuia să urce condamnatul, în timp ce alți meseriași înconjurau cu o pânză neagră marginea platformei, pentru a ascunde privirilor curioase schelăria. Pe peretele casei din fața porții, sub un baldachin, se ridicase o lojă împodobită cu draperii și covoare, de unde conții și invitații lor urmau să asiste la execuție. Vizavi, tribuna magistraților, pentru cei cinci judecători și episcopul orașului. Hărmălaia creștea. O parte a *host*, înarmată cu lănci și paveze, având pe hocheton, care acoperea cămașa de zale, culorile roșu și galben ale Casei de Barcelona, a ocupat tot spațiul liber pentru a-i sprijini pe polițiștii care făceau ronduri, cu bastoane de lemn în mână, ținând la distanță mulțimea care se înghesuia în spatele soldaților. Meseriașii și-au terminat treaba și doar un bărbat cu o glugă trasă pe cap a rămas lângă spânzurătoare.

Un vuiet crescând precum mareea de lună plină a anunțat sosirea căruței, o platformă de lemn grosolană pe patru roți, pe care se afla o cușcă cu gratii prin care putea fi zărit condamnatul, cu mâinile legate la spate și încălțat cu sandale de culoare neagră, ca o

pasăre speriată, îmbrăcat cu o pânză de sac, în care se făcuseră trei orificii pentru capul cu părul rar și brațele uscate ca niște vrejuri. Căruța era trasă de patru catâri, precedată de o gardă călare și înconjurată de bărbați pedeștri, care își croiau drum prin mulțimea întărâtată. Când a ajuns în dreptul eșafodului, cortegiul s-a oprit, iar călăii l-au ajutat pe zaraf să coboare, în râsetele gloatei și zgomotul de voci exaltate.

Lui Martí, care venise învăluit în manta, considerând că își îndeplinește o obligație, i s-a părut că vede în depărtare, în apropierea eșafodului, figura impunătoare a lui Eudald Llobet. Baruj l-a observat la rândul său. O grimasă care se voia un zâmbet i-a apărut pe buze. Eudald era deja alături de el, urcând printre gardieni cele cinci trepte care urmau să-l conducă spre moarte pe Benvenist.

– Ce faci aici? Ieși în evidență, iar asta te poate costa scump.

– Nu-mi pasă câtuși de puțin și nu mă interesează convenientele. Conștiința nu mi-ar da pace toată viața dacă într-o împrejurare atât de amară nu aș fi alături de prietenul meu. Așa spun atât religia dumitale, cât și a mea.

– Fă-mi pe voie și pleacă. Nu-mi mări durerea prin nenorocirea dumitale.

– Nu insista.

În tribună se instalaseră deja contele și contesa, înconjurați de curteni.

– Acela nu este duhovnicul dumitale? a întrebat-o Ramón Berenguer pe soția sa.

– Ba da.

– Și ce face acolo?

– Cred că scapă un suflet de flăcările iadului.

Recunoscându-l pe Llobet, ofițerul care comanda escorta l-a întrebat:

– Trebuie să fiți aici?

– Eu merg acolo unde îmi poruncește contesa. Dacă aveți îndoieli, duceți-vă și întrebați-o.

Cerul s-a întunecat, iar o ploaie ușoară a început să cadă.

Călăul a așezat lațul la gâtul zarafului care s-a înfiorat deodată la vederea acestuia. Ofițerul a ordonat degajarea eșafodului.

Eudald și-a apropiat buzele de urechea lui Baruj.

– Fie ca Metatrón[1] să-ți însoțească *neshamá*[2] pentru a se întâlni azi cu Elohim.

– Îți mulțumesc, Eudald, că m-ai încurajat în credința strămoșilor mei.

– Toate duc la același Dumnezeu, dacă faptele noastre au fost bune.

Ofițerul l-a apucat pe preot de cot, cerându-i să coboare de pe platformă.

– Adio, prietene, pe curând!

Un mesager i-a adus ofițerului un pergament de la masa judecătorilor, iar acesta și-a îndreptat privirea spre magistratul-șef. Bărbatul a făcut un semn din cap.

[1] Înger păzitor al evreilor, care contabilizează faptele bune (n.a.).

[2] Sufletul (n.a.).

Ofițerul a încredințat documentul unui crainic, care de la înălțimea eșafodului a dat citire sentinței. Când a terminat, o sonoră bătaie de tobe a marcat solemnitatea momentului. Apoi s-a lăsat liniștea. Magistratul-șef s-a ridicat în picioare și, cu o voce tunătoare, privindu-l pe călău, a emis teribilul ordin.

– Să fie executată sentința!

Cu o lovitură de picior, acesta a tras suportul pe care stătea condamnatul. Baruj a rămas legănându-se la capătul funiei, ca o păpușă stricată. Atunci, baierele cerului s-au deschis și ploaia s-a întețit.

Murise un om drept.

VI

ADEVĂR ȘI TRĂDARE

104

DOLIUL

Trupul neînsufleţit al lui Benvenist a rămas în laţ o zi întreagă. Duminică, pentru a evita orice incident cu comunitatea sa, a fost dat jos şi încredinţat familiei datorită intervenţiei pe care Eudald Llobet o făcuse personal pe lângă contesă. Din acel moment, în decurs de treizeci de zile, familia şi servitorii erau obligaţi să plece în exil în conformitate cu actul de acuzare.

Într-o căruţă simplă condusă de Avimelej, credinciosul vizitiu al lui Baruj, trasă de un perşeron roib, s-au prezentat la morga în care erau depuşi cei executaţi, încercând să treacă neobservaţi, Eduald Llobet, Martí, Eleazar Bensahadon, fostul staroste al zarafilor, şi Asher Ben Barcala, trezorierul, pentru a lua cadavrul. Binyamin Haim, soţul lui Esther, şi rabinul Melamed, împreună cu fiul său, au preferat să aştepte în stradă, în faţa casei, pentru a nu se compromite.

Esther şi Batsheva erau acasă, înconjurate de bocitoare care exprimau prin plânsete sincopate durerea

familiei în timpul zilelor de doliu și pregăteau giulgiul, în timp ce mama lor, Rivká, însoțită de apropiatele sale și frântă de durere, abia putea primi rudele care începeau să vină la priveghi.

Zgomotul roților pe caldarâm i-a anunțat pe cei prezenți că teribila clipă sosise. Toți s-au repezit spre intrarea din spate pentru a primi trupul neînsuflețit al soțului, tatălui și prietenului lor. Fiicele o țineau pe mama lor de brațe pentru ca aceasta să nu cadă în cazul în care ar fi leșinat. Eudald, Martí, Eleazar și Asher au apucat mânerele tărgii pe care se afla umila cutie din lemn de pin și au dus-o în dormitor. Acolo, la cererea Rivkăi, preotul și bătrânii au rămas pentru a pregăti corpul lui Baruj ca să poată fi onorat de toți, în cele trei zile până la înmormântarea care urma să aibă loc la cimitirul de la Montjuïc.

Când toate pregătirile au luat sfârșit, familia, sfătuită de bătrâni, a hotărât ca înmormântarea să se facă miercuri, zi de lucru, pentru a evita posibile tulburări. În acea noapte nu au rămas decât apropiații, și așa au început cele trei zile de doliu.

Martí a hotărât să se întoarcă acasă și să-și reia ocupațiile zilnice, deoarece acel trist eveniment îl ținuse departe de afacerile sale, iar hotărârile în privința navlosirilor și destinațiilor nu puteau fi amânate în niciun chip.

Două felinare imense i-au permis să-l vadă pe Omar supraveghind intrarea caleștilor, împreună cu doi servitori înarmați. Nu era ceva surprinzător, deoarece, după afacerea monedelor de aur false, atmosfera din

oraș devenise irespirabilă. Oamenii, care până atunci își zâmbeau și se salutau, se retrăgeau foarte grăbiți în casele lor privind peste umăr ca să vadă dacă nu îi urmărea cineva. În ciuda luminii de pe străzi, tâlhăriile au început să se înmulțească, iar gărzile nu mai pridideau să-i aresteze pe cei care atentau la bunurile altora. Se spunea că temnițele de la Palau Menor erau pline-ochi, iar toți banditii prinși pe drumuri erau duși imediat la cele două închisori de curând terminate dincolo de ziduri, după o judecată sumară.

Omar s-a grăbit să-i vină în întâmpinare.

– Domnule, nu ar trebui să umblați singur pe stradă la o asemenea oră. Am suficient personal pentru a vă escorta și nu are rost să riscați. E bine ca omul să nu fie fricos, dar nu e recomandabil să fie imprudent. Aveți prea mulți dușmani, iar situația dumneavoastră privilegiată trezește multă invidie. Dacă ați păți ceva, destui s-ar bucura.

Printr-un gest, Martí l-a oprit pe credinciosul său servitor.

– Omar, n-am nevoie de vorbe de clacă. Spune-mi ce noutăți ai. Cum se simte Ruth?

– În birou vă așteaptă căpitanul Jofre, iar în ceea ce o privește pe doamna, nu iese din camerele ei și nici nu s-a atins de mâncarea pe care i-a pregătit-o Mariona, deși erau felurile ei preferate.

– A ieșit în grădină?

– Doar câteva minute, la lăsarea serii, însoțită de Aixa, dar nici măcar cântecul harfei nu reușește să o facă să uite de durerea ei. Plânsul ei se aude prin ușă.

Au ajuns la intrare. Cei doi bărbați care o păzeau și-au salutat stăpânul și și-au continuat rondul, în timp ce pe locurile mai ridicate ale zidului se ghicea prezența unor umbre vigilente.

Au traversat curtea cailor și au început să urce scările de marmură.

– La ce oră a sosit căpitanul Jofre?

– Nava sa a aruncat ancora la amiază. Cineva i-a spus de nenorocirea care ne-a lovit, iar după ce a început să descarce vasul, iar șalupele și-au început du-te-vino-ul dinspre și înspre *Eulàlia*, a venit imediat să vă prezinte condoleanțe și să vă pună la curent cu cele întâmplate în călătoria sa.

– Spune-i că vin într-o clipă. Mai întâi trec să o văd pe Ruth.

S-au despărțit în amplul vestibul de la primul etaj, iar înainte de a se duce în camerele sale Martí s-a oprit în fața ușii camerei în care stătea fata.

A bătut ușor, iar foșnetul hainelor l-a anunțat că Ruth se ridica din pat pentru a-i deschide.

Vocea ei s-a auzit înăbușită și răgușită de plâns.

– Nu am nevoie de nimic, Omar.

– Nu e Omar, sunt eu. Deschide-mi, te rog.

După un zgomot scurt de zăvoare trase, ușa s-a deschis un pic. Martí s-a speriat de felul în care arăta fata. Părul despletit încadra un chip palid și tras, în care ieșeau în evidență niște ochi înroșiți de plâns.

– Îmi dai voie?

Ruth s-a dat la o parte pentru a-i face loc.

De îndată ce a intrat în cameră, Martí a simțit drama care strângea inima acelei ființe fragile, lipsite de apărare. Ar fi dat orice pentru a lua chipul iubit în mâini și a-l acoperi de sărutări, dar acesta era singurul lucru pe care nu-l putea face. Pe salteaua patului înalt încă se mai putea vedea adâncitura caldă pe care o făcuse trupul ei, iar pe masă, tava rămasă neatinsă pe care Andreu Codina, majordomul, o adusese de la bucătăria Marionei, plină de mâncăruri alese.

– Ruth, nu se poate așa ceva. De vineri nu ai mai pus nimic în gură.

– Te rog, Martí, nu mă forța să o fac. Nu sunt în stare de nimic altceva decât să-mi amintesc de tatăl meu.

– Părintele tău ar fi vrut să mănânci ceva, nu să te sinucizi.

– Când este înmormântarea?

– Miercuri după-amiază.

– Vreau să merg și eu.

– Știi că e periculos, nu trebuie...

– Știu că nu mă pot întoarce la ai mei, la casa tatălui meu, fără a-i dezonora, dar nimic nu mă împiedică să mă duc la Montjuïc pentru a-mi lua adio de la rămășițele sale.

– Nu e indicat să faci acest lucru, întrucât dușmanii lui Benvenist ar putea să se folosească de prilej pentru a-și descărca furia asupra familiei tale.

– Mama și surorile mele se vor duce. Știu că nu sunt pe placul soților lor, dar nu îmi pasă. Vreau să-i dau o ultimă sărutare tatălui meu, chiar de la distanță,

și, dacă e posibil, să arunc pe sicriul său petalele unui trandafir alb din grădina pe care o iubea atât de mult.

După ce a scos un oftat adânc, Martí a încuviințat.

– Bine, fie. Nu am puterea morală să refuz ceea ce mi-ai cerut, dar pot să-ți cer să mănânci ceva și să te odihnești.

– Îți promit că o voi face dacă îmi juri că îmi vei da voie să particip la înmormântare.

– Bine, ți-o jur, dar o voi face în felul meu.

– Fă-o cum crezi, doar să pot merge.

– Atunci mănâncă și odihnește-te. Eu trebuie să-l văd acum pe căpitanul Jofre, care cu puțin timp în urmă a legat parâmele corabiei *Eulàlia* de unul din „morții"[1] pe care îi are compania la țărm.

– Mi-ar plăcea să-l văd.

– Nu acum, mâine; ne-am înțeles că te vei odihni.

– Îți mulțumesc pentru tot, Martí. Dacă ești amabil, roag-o pe Aixa să vină la mine. Prezența și muzica ei îmi ridică moralul.

– Atunci odihnește-te.

– Noapte bună.

Lăsând-o pe Ruth cufundată în durerea ei, Martí a coborât la primul etaj și s-a îndreptat spre salonul principal, unde îl aștepta prietenul său Jofre. Marinarul, cu pielea tăbăcită de vânturile mărilor, se uita pe fereastră. Auzind în spatele său pași, s-a întors, iar

[1] Stânci imense de pe fundul mării, din care ieșea la suprafață un lanț legat de o geamandură, care se folosea pentru a lega corăbiile ce aveau un loc rezervat în fața plajei (n.a.).

când a zâmbit o rețea de riduri fine i-au apărut pe fața bronzată în jurul ochilor. Cei doi bărbați s-au îmbrățișat în mijlocul încăperii.

După primele clipe ale revederii și după ce s-au așezat comod, au început să se informeze reciproc despre vicisitudinile de care au avut parte în perioada de timp în care au fost despărțiți.

– Condamnarea lui Baruj mi se pare ticăloșia cea mai mare pe care putea să o facă un judecător, iar sângele lui va cădea asupra tuturor celor ce au avut de-a face cu crima.

– Atunci prietenul meu Bernat Montcusí va ajunge în iad, a comentat Martí cu tristețe.

– A avut vreo legătură?

– El a fost principalul instigator și am onoarea de a fi una din țintele sale preferate de când i-am închis robinetul cu comisioane.

– Trebuie să fii foarte atent, Martí. Vei duce în spate umbra morții.

– Nu-ți face griji, știu să mă păzesc.

– Spune-mi cum se simte Ruth.

– Înecată în lacrimi. Nu se împacă deloc cu faptul că tatăl ei a murit și nu vrea să înțeleagă că nu trebuie să fie văzută prin Barcelona. Pe deasupra, familiile cumnaților ei nu vor să o primească. Mă tem că se expune la mari primejdii.

– Viața reprezintă un risc permanent, iar tu știi câte ceva în acest sens.

– Desigur, dar pe lângă pericolele obișnuite sunt și capcanele pe care ți le întind dușmanii, iar dacă asta

se întâmplă pentru că persoana respectivă își merită soarta, înțeleg, dar nu pot să accept că poți fi omorât pentru că ești de altă rasă ori religie, chiar dacă nu ai făcut rău nimănui.

– Așa este, prietene, dar așa este firea omenească. Dacă ești creștin în ținuturile stăpânite de mauri, ți se întâmplă același lucru. Când este înmormântarea?

– Miercuri după-amiază la Montjuïc, atunci când evreii sunt ocupați cu activitățile lor.

Un moment de tăcere s-a lăsat între cei doi, iar când au reluat conversația, Martí i-a mărturisit prietenului său ce-l frământa.

– Ruth vrea să asiste și ea.

– Asta chiar înseamnă complicații.

– Oricum, va fi multă lume, dar apariția ei va pune în evidență familia și, mai ales, pe cumnații ei.

– Așa că prezența ei va trebui să treacă neobservată.

– Evident.

– Trebuie să o convingi să renunțe.

– Este inutil.

A urmat o altă pauză.

– Mi-a venit o idee, a spus Jofre, aruncându-i prietenului său o privire complice.

– Care?

– Uite la ce m-am gândit, Martí. Timp de două zile vom transporta amfore cu ulei negru de la plajă la grote.

– Și?

– O adevărată procesiune de căruțe trase de catâri va merge încărcată și se va întoarce goală.

– Nu înțeleg unde vrei să ajungi.

– Ei bine, într-una dintre ele, acoperită cu o prelată, se poate ascunde Ruth. Când convoiul va ajunge în dreptul cimitirului, va coborî și va sta într-un loc discret. De acolo va putea asista, ce-i drept de la o oarecare depărtare, la înmormântarea tatălui ei, iar când rudele vor începe să plece, Rivká se va putea apropia pentru a se odihni, sub pretextul că este extenuată. Astfel va putea să-și ia rămas-bun de la fiica sa.

– E o idee formidabilă. Lasă-mi însă un răgaz.

După ce au mai continuat discuția o vreme, Jofre s-a pregătit de plecare, dar când a ajuns în prag i-a spus prietenului său:

– Rashid al-Malik m-a rugat să te informez că la exploatarea de la laguna neagră lucrează pentru tine peste o sută de persoane și că nu ar vrea să moară înainte de a veni la Barcelona pentru a-ți mulțumi, în numele său și al fratelui său, pentru toate binefacerile pe care le-ai adus în viața lor.

105

ÎNMORMÂNTAREA

Lugubrul cortegiu a ieşit din *Call* prin poarta Castellnou, iar de acolo, traversând pârâul Cagalell, a luat-o spre Montjuïc. Nu era prea numeros, întrucât multe familii evreieşti aleseseră să se ţină deoparte de familia Benvenist. Clopotele anunţaseră ceasul trei al după-amiezii, aşa că drumul şi ceremonia nu puteau dura mai mult de patru ore, deoarece evreii trebuiau să se întoarcă în *Call* înainte de vecernie. Ajunşi la poalele muntelui, au coborât din căruţe pentru a străbate restul drumului pe jos. În faţă mergeau văduva şi cele două fiice căsătorite ale defunctului, împreună cu rabinul care urma să citească psalmii; după ei veneau soţul lui Esther şi cel al Betshevei, în faţa lui Eleazar Bensahadon şi Asher Ben Barcala şi a lui Edualdo Llobet şi Martí Barbany. La o oarecare distanţă mergeau rudele prin alianţă şi cele zece bocitoare: despletite, sfâşiindu-şi îmbrăcămintea şi zgâriindu-şi obrajii, în timp ce îşi intonau plânsetul sfâşietor şi monocord.

În sfârșit, încheind grupul, câțiva bărbați care au fost adevărați prieteni ai lui Baruj. Cortegiul se deplasa cu dificultate, deoarece drumul era foarte circulat. Carele ce se îndreptau spre carierele de piatră, oamenii care se întorceau călare ori pe jos de la bordeluri, grupurile de cerșetori care încurcau deplasarea tuturor trecătorilor, carele ce se duceau cu marfa rămasă nevândută în piața aflată în apropierea zidurilor orașului... Vânzoleala făcea ca înaintarea să fie înceată. Mai puțin a contribuit la aceasta o coloană de căruțe, aproape toate descoperite, care venea dinspre șantierele navale. Trase de catâri, încărcate cu amfore învelite în paie, s-au alăturat convoiului venind dinspre țărm, pentru a se îndrepta apoi spre grotele din munte unde se depozita uleiul negru care servea la iluminarea orașului. În sfârșit, ajungând la porțile cimitirului evreiesc, grupul a intrat în incintă.

Dacă ar fi existat un spectator curios, ar fi observat că o căruță acoperită care făcea parte din convoi s-a îndepărtat și s-a strecurat în cimitir pe o poartă laterală, oprindu-se la o distanță prudentă de mormântul în care urma să fie inhumat zaraful. Ceremonia s-a desfășurat fără întârziere, deoarece timpul presa, iar lumea simțea că aceea nu era o înmormântare obișnuită, ci o despărțire tragică, de la care majoritatea celor care asistau doreau să plece cât mai curând posibil. Ceva mai departe, putea fi văzut un bărbat care, după ce și-a legat calul de un chiparos și și-a tras căciula pe ochi, părea să citească o carte de psalmi în fața unui mormânt vecin.

După ce s-a terminat ceremonia, Martí s-a apropiat de banca pe care se odihnea văduva lui Baruj, însoțită de fiicele sale.

– Doamnă, dacă mă veți însoți, veți putea vedea pe cineva care vă va alina durerea.

Rivká și-a ridicat privirea întrebătoare spre el.

– Du-te, mamă, a sfătuit-o Batsheva.

Femeia s-a ridicat și l-a urmat pe Martí până la căruța care stătea deoparte. Când au ajuns, el a ajutat-o să urce prin partea din spate.

Când Rivká mai curând a ghicit decât a văzut imaginea mezinei sale, s-a aruncat în brațele ei într-o mută manifestare de iubire fără reproșuri. Apoi cele două femei s-au așezat, una în fața alteia, pe băncile laterale ale căruței.

– Draga mea fetiță, atunci când imensa nenorocire s-a abătut asupra casei noastre, Iahve în mărinimia sa mi-a oferit posibilitatea de a te revedea înainte de plecarea mea.

– Și mie mi-a oferit-o, în afară de cea de a-l însoți pe iubitul meu tată pe ultimul său drum.

– Ce se va întâmpla cu tine, fiica mea?

– Nu te necăji, mamă, datoria mea este să trăiesc așa cum mi-a fost dat.

– Ești încă foarte tânără și nimic nu mi-ar plăcea mai mult decât să te am alături de mine, dar știi că o văduvă e mai puțin decât nimic și că mă aflu la cheremul celor care decid acum pentru mine.

– Te rog, mamă, nu te frământa. Știu că într-o bună zi totul va trece și vom fi iarăși împreună.

O ușoară râcâială în prelată le-a anunțat că Martí voia să le vorbească.

Capul său a apărut printr-o despicătură a pânzei.

– Rivká, trebuie să te întorci la fiicele tale. Să nu suferi din cauza lui Ruth: voi avea grijă de ea așa cum ai face-o dumneata. Soțul dumitale mi-a încredințat-o și nu îi voi înșela încrederea. Din când în când vă voi trimite vești.

Cele două femei s-au îmbrățișat încă o dată. Apoi Rivká s-a adresat lui Martí în timp ce cobora din căruță.

– Îți mulțumesc în numele lui Baruj. Totdeauna ai fost prietenul lui preferat și trebuie să spun că ai depășit cu mult părerea bună pe care o avea despre dumneata.

Când femeia s-a depărtat, vocea lui Jofre s-a auzit de pe capră.

– Mă întorc, Martí?

– Da, dar să nu te duci la grajduri. Să cobori în curtea casei, după ce s-au închis porțile; apoi un servitor să meargă cu căruța la șantierele navale și să o lase acolo.

– Fii fără grijă, așa se va face.

Înainte de plecare, vocea cristalină a lui Ruth s-a auzit prin prelată.

– Martí, fiindcă nu mi-ai dat voie să o fac eu, după ce voi pleca, răspândește-mi amintirea pe mormântul tatălui meu.

A scos apoi prin crăpătura pânzei din spate mâna ei albă și i-a dat lui Martí un coșuleț plin cu petale de trandafir.

106

PLANURI DE RĂZBUNARE

Micuții conți aveau deja aproape cinci ani. Dacă nu ar fi știut, nimeni nu ar fi spus că erau frați. Erau ca două fețe ale aceleiași monede. Ramón era chipeș, înalt și blond, amabil și extrovertit; Berenguer, dimpotrivă, era mic și îndesat, brunet, cu un comportament imprevizibil, înclinat spre lenevie și având accese bruște de mânie. Almodis făcea eforturi să-i apropie și să-i determine să se joace împreună.

Într-adevăr, în acea dimineață crizele de furie ale lui Berenguer amenințau liniștea mamei sale, întrucât se lua la bătaie cu fratele său pentru jucării. Vocea lui Ramón s-a făcut auzită în timp ce ea era cufundată în lectura ceaslovului primit în dar de la confesorul ei Eudald Llobet.

– Doamnă, Berenguer nu mă lasă să mă joc.

Punând cartea pe perna de lângă ea, s-a pregătit ca de atâtea ori să îi împace pe gemeni. Văzând intenția

mamei sale, Berenguer a rupt jucăria care era bineînțeles obiectul disputei.

– Este rău ce ai făcut, Berenguer... Cavalerii trebuie să învețe să împartă lucrurile cu cei egali în rang.

– Totdeauna îi dai lui dreptate! a protestat copilul.

Almodis s-a îmbunat.

– Bine, haideți să facem altceva. Să vedem... ce ați zice să vă jucați de-a v-ați ascunselea cu Delfín?

Pentru cei doi frați era o încântare să se joace cu piticul, pentru că ingeniozitatea și inventivitatea acestuia le oferea totdeauna clipe plăcute. Ideea mamei lor era ca ei să nu se bată, așa că încerca să-i asocieze în orice aventură în care adversarul era bufonul.

Delfín, care, în ciuda îngrijirilor doctorului palatului în urma loviturii de picior pe care i-o dăduse Pedro Ramón, rămăsese cu un șchiopătat, a încercat să se eschiveze. Nu avea chef să se învârtă prin palat în căutarea unei noi ascunzători pentru a-i angrena pe băieți într-o acțiune comună.

– Doamnă, iertați-mă, dar bietele mele oscioare nu sunt azi bune pentru contorsiuni, iar cocoașa mă doare atât de tare, încât nu voi găsi o ascunzătoare sigură pentru ea. În afară de asta, cei doi strengari cunosc toate colțișoarele palatului.

– Delfín, consideră ce ți-am spus ca o poruncă.

– Dacă asta e dorința dumneavoastră, fie. Lăsați-mi însă un răgaz și dați drumul ogarilor când clopotele vor bate pentru angelus, pentru că nu mai e mult până atunci. Nu știu unde să-mi ascund oasele greu încercate.

– Voi oferi tuturor un stimulent. Premiul va fi o monedă de aur: dacă nu te vor găsi, el va fi al tău, Delfín, iar în caz contrar, al lor. Jocul va lua sfârșit în momentul în care va veni ora prânzului, așa că va trebui să te găsească în acest interval.

Copiii erau nerăbdători.

– Pregătește-te, piticule, dar să știi că ai pierdut din start moneda!

Bernat Montcusí și-a convocat informatorul la Palatul Conților, la ora amiezii, deoarece în timpul dimineții trebuia să participe la *Curia Comitis* convocată de Ramón Berenguer, la care urmau să vină marii vasali. La prânz urma să se facă o pauză în care participanții să aibă timp pentru a delibera.

Când a sosit la palat, Luciano Santángel a fost condus, conform dispozițiilor consilierului cu probleme economice, în sala trofeelor și armurilor, situată în aripa de vest a palatului, care era de obicei goală și unde puteau vorbi în liniște.

Înainte de a închide ușa, servitorul care îl însoțise l-a anunțat că onorabilul Bernat Montcusí va veni de îndată, întrucât consiliul luase o pauză pentru a se servi o gustare tuturor celor convocați. Cu toate că era obișnuit să viziteze castele și palate prin toată Septimania, albinosul a trebuit să recunoască faptul că rangul și categoria comitatului de Barcelona depășeau cu mult pe cel mai simandicos dintre vecinii săi, fie că erau din peninsula Iberică ori din nord. Salonul era o încăpere de formă alungită, împodobită cu

armurile de luptă și de turnir care aparțînuseră strămoșilor dinastiei Berenguer. Pe pereți erau panoplii și tablouri, scuturi și halebarde încrucișate datând din diferite epoci, ca și numeroase platoșe, gantelete, pieptare de zale și apărătători pentru spate. Lumina intra în încăpere prin șase ferestre mari, iar între ele erau șase armuri dispuse simetric. Patru dintre ele erau complete, celelalte erau montate pe jumătate, fiecare pe câte o estradă tapițată cu țesături scumpe, cu coifurile în formă de cioc de rață și căștile lăsate.

Așteptarea nu a durat mult. Ușa s-a deschis dintr-odată, iar consilierul contelui a intrat ca o furtună în încăpere, epuizat de mersul pe jos, ștergându-și cu o batistă picăturile mari de sudoare care îi îmbrobonau fruntea. A închis ușa în urma lui, în timp ce își cerea scuze în fața albinosului.

– Iartă-mă, iubitul meu prieten, și pune întârzierea mea pe seama lungii peroratii a contelui. Nimic din ce s-a discutat la consiliu în această dimineață nu m-a interesat atât de mult precum veștile dumitale, dar obligațiile inerente funcției mele m-au făcut să vin atât de târziu.

– Sunt la dispoziția dumneavoastră, iar timpul pe care vi-l dedic e bine remunerat. Nu trebuie să vă scuzați deloc, Excelență.

Montcusí ajunsese lângă celălalt și, fără să mai piardă vremea, l-a dus spre una din băncile aflate în spatele sălii, lângă una din jumătățile de armură.

După ce s-a așezat, Luciano a deschis discuția.

– Frumos loc. Păcat că oamenii simpli nu pot admira asemenea minunății.

– Între acești pereți se află istoria vie a comitatului, dar să nu regreți că nu poate fi admirată de gloată, pentru că nici nu o interesează așa ceva. Ei să-i vorbești despre mâncare sau despre sex, sunt singurele lucruri pe care le are în cap. Dar să lăsăm asemenea considerente și să discutăm despre ce ne preocupă, pentru că nu dispun de prea mult timp.

Santángel a luat mapa care se afla lângă el și a scos din ea câteva însemnări.

– Să vedem ce avem aici... Să procedăm în ordine. În primul rând am vrut să verific eu însumi importanța proprietăților pe care le deține omul nostru în apropiere de Gerona și pe care le administrează mama sa. Se poate spune că e un pământ foarte îngrijit, care se întinde pe douăsprezece sau treisprezece *feixas* și mai multe *mundinas*, cultivate de vreo zece sau doisprezece dijmași cu familiile lor. Totul este perfect lucrat, iar produsele care se obțin acolo sunt duse la târgurile și piețele din localitățile învecinate pentru a fi vândute. Există grajduri, curți de păsări și ocoluri cu tot felul de animale. Omul are obiceiul să meargă adesea pe-acolo pentru a o vedea pe mama lui, care, din câte am aflat, nu vrea să se mute la Barcelona. Bine, să trecem la afacerile sale. Aici trebuie să recunosc că m-a surprins. Are o flotă de peste douăzeci de corăbii și are cinci în construcție în șantierele navale din Barcelona, Iluro, Blanes și Sant Feliu. Trei căpitani se ocupă de tot ce se referă la nave: doi prieteni din copilărie,

Jofre Ermengol și Rafael Munt, numit și Felet, și un grec, Basilis Manipoulos, care nu mai navighează și este responsabil cu șantierele navale. Într-un fel pe care nu am reușit să îl aflu, este asociat cu evreii din *Call* și importă multe alte produse în afara celui care vă interesează atât de mult, printre care smirnă din Pelendri, pe care o trimite direct la Córdoba și Granada, deoarece musulmanii sunt mult mai iubitori de băi și parfumuri decât creștinii, iar produsul este baza multora dintre ele. Nimic din toate acestea nu trece de zidurile orașului, în afară de uleiul negru, dar are foarte mare grijă să nu facă negoț cu nimeni cu excepția magistratului-șef, pentru a nu trebui să plătească impozite care să depindă de *officium*-ul dumneavoastră.

Montcusí s-a foit neliniștit în scaunul său.

– Continuați.

– Să trecem acum la chestiunea evreilor. După ce m-am pus la curent cu ultimele evenimente petrecute în Barcelona și aflând de execuția de sâmbăta trecută, m-am interesat când urma să aibă loc înmormântarea *dayan*-ului. Am închiriat cai pentru mine și pentru trei dintre oamenii mei și am început să adulmec tot ce mi-a atras atenția. Așa cum este logic, primul lucru pe care l-am făcut era să-mi dispun ogarii în așa fel încât să acoperim complet terenul de acțiune. Drumul spre Montjuïc e foarte circulat, pe el întâlnindu-se cei care se distrează și cei care muncesc. Printre primii se numără cei care merg la bordelurile care se află pe partea cealaltă a viroagei Cagalell, iar asta se întâmplă la orice oră, ei deșertându-și în terenurile

nisipoase umorile bune și rele, iar printre ceilalți, toți cei care lucrează la cariere, cei care merg la cuptoarele de topit metale, personalul cimitirelor creștin și evreiesc și, ceea ce mă interesa pe mine cel mai mult, căruțele trase de catâri care transportă uleiul negru de la corăbii la grotele din munte, locul în care sunt depozitate, iar de la acestea în oraș, atunci când magistratul-șef o solicită. Cortegiul funebru, urmat de rude și prieteni, a ieșit pe poarta de la Castellnou; puțin după aceea i s-a alăturat o caravană de căruțe pline-ochi cu amforele ascuțite învelite în paie pe care le cunoașteți atât de bine, care plecase de la poarta Regomir. Ceea ce mi-a atras atenția a fost faptul că una era acoperită cu o prelată ce nu permitea să se vadă în interior. Ajunși la cimitir, au început ritualurile interminabile prin care evreii se despart de morții lor. Eu m-am înarmat cu răbdare și, folosindu-mă de un subterfugiu, am urmărit evenimentele. Așa am văzut cum căruța care, așa cum am spus, era acoperită cu prelată, s-a separat de celelalte și s-a oprit lângă un mic teren împădurit. Atunci mi-am dat seama că intrase în cimitir pe o poartă mai puțin circulată. După ce osânditul a fost înmormântat și s-au terminat rugăciunile, înainte de plecare, am observat că văduva defunctului a fost chemată de omul nostru și însoțită până la căruța acoperită, în care a fost ajutată de el să urce. A rămas acolo timp îndelungat. La ceremonie au participat cele două fiice ale spânzuratului împreună cu soții lor, dar nu și mezina, lucru care m-a mirat. Spre marea mea surpriză, am observat că, după un oarecare timp și

după ce femeia a coborât din căruță, o mână a ieșit din interior și i-a dat omului nostru un coșuleț cu trandafiri pe care el i-a presărat pe mormântul proaspăt. Apoi am putut constata că, în loc să-și urmeze ruta obișnuită, căruța s-a îndreptat spre oraș, a intrat în curtea reședinței lui Barbany și că apoi s-au închis porțile. M-am dus acolo a doua zi și l-am mituit pe unul dintre vecini care are un porumbar. Cocoțat în el, între excremente de porumbel și gângureli, înconjurat de păsări binevoitoare, mi-a fost dat să văd cum o femeie care părea evreică după îmbrăcăminte se plimba printre pomii fructiferi ai grădinii din spatele casei, în compania unei mute și, fără îndoială, oarbe.

Intendentul a pălit vizibil.

– Dacă se adevărește ce îmi spui, am pus gheara pe nesăbuit. A îndrăznit să nu se supună ordinelor contelui.

– Nu vă grăbiți, domnule. Termenul sentinței expiră abia după două sâmbete, iar dacă evreica nu va fi văzută pe stradă la ore interzise, nu va încălca deocamdată legea, întrucât dacă își petrece sau nu noaptea în *Call* este ceva care privește onoarea familiei sale și pe care trebuie să-l judece semenii ei. Alta ar fi situația dacă ar fi bărbat, deoarece pentru aceștia ordinul cere într-adevăr ca ei să rămână în *Call* după căderea întunericului. În schimb, după expirarea termenului prevăzut de sentință, dacă Barbany nu o determină pe față să părăsească orașul, atunci puteți să-l considerați ca fiind în mâinile dumneavoastră pentru vina de a fi complice și tăinuitor.

Bernat Montcusí a schițat un zâmbet plin de răutate.

– Voi ști să aștept momentul așa cum vulturul așteaptă din vârful unui pisc momentul în care mielul se depărtează de turmă. Dacă voi reuși să-l prind, vă voi dubla suma pe care v-am promis-o.

– Sunt servitorul dumneavoastră preaplecat.

– Acum însă, spre marele meu regret, trebuie să închei această conversație atât de interesantă, întrucât obligațiile mi-o cer.

Apoi, urmat de interlocutorul său, consilierul s-a ridicat și s-a îndreptat spre ieșire. Când a ajuns în fața ușii, a spus înainte de a o deschide.

– Cred că următoarea dumneavoastră sarcină va fi să puneți îngrășăminte pe pământurile lui Barbany, acolo în Empordà. Nu se spune, oare, că pădurea arsă îngrașă pământul?

– Ba da.

– Atunci să nu vă îndoiți că următoarea recoltă va fi bogată. Treceți pe la mine pe acasă mâine pe înserat, iar majordomul meu vă va oferi mijloacele care să vă ușureze munca. Bine, dragă prietene, acum ne despărțim. Nu e bine să fim văzuți împreună, așa că așteptați puțin și ieșiți după aceea.

Abia au părăsit încăperea, când Delfín, făcând fețe-fețe, a apărut din spatele coifului uneia dintre cele două armuri care împodobeau salonul: stând pe vine pe marginea estradei, a sărit apoi jos și a așteptat ca sângele să înceapă să-i curgă din nou prin vene, întrucât tremurul nestăpânit al piciorușelor sale, atâta vreme chircite, îl împiedica să meargă drept.

107

CURSA

Un Eudald mai grăbit ca niciodată s-a prezentat la conacul lui Martí fără să-l fi anunțat și la o oră neobișnuită, la care ar fi trebuit în mod normal să asiste la citirea psalmilor. Când a fost înștiințat, Andreu Codina, majordomul, i-a venit în întâmpinare fără întârziere găsindu-l pe canonic măsurând cu pași mari imensul vestibul.

– S-a întâmplat ceva, părinte Llobet?

– Multe și deloc bune. E acasă domnul?

– Don Martí e în cabinetul său...

– Trebuie să-l văd urgent!

– Mai bine mergeți în camera principală de la primul etaj, ca să vă fie mai comod.

Preotul l-a urmat pe bărbat pe coridoarele atât de bine știute și, după ce a intrat în salon, a început să-și aștepte prietenul.

Acesta a sosit de îndată, iar pe fața lui se putea vedea neliniștea pe care i-o provocase mesajul pe care i-l transmisese majordomul.

– Ce se întâmplă, Eudald, ce chestiune gravă te aduce aici la o oră atât de neobișnuită?

– Așa e cum spui, ceva foarte grav... Dar mai bine să ne așezăm, deoarece explicațiile ar putea dura mult și în mod sigur vei cere să fie amănunțite.

Cei doi bărbați s-au instalat lângă căminul stins; din cauza tulburării, Martí s-a sprijinit de marginea cufărului maur care domina încăperea.

– Te ascult, Eudald. Spune, mă ții ca pe jăratic.

– Pe jăratic te vei simți când îți voi povesti.

– Un motiv în plus ca să nu mai pierzi timpul.

– Bine, așa voi face.

Martí era numai urechi.

– Așa cum bine știi, întâmplarea, care pentru mine înseamnă totdeauna Providența, conduce viețile noastre, iar în această după-amiază am avut o dovadă clară că așa este.

– Te rog, lasă introducerile.

– Azi, după ce am luat prânzul, m-am dus la palat, fiind chemat de contesă. O cunoști de acum, e capricioasă și imprevizibilă, iar când coace ceva, toți trebuie să fie la dispoziția ei.

Martí a încuviințat cu un gest.

– La ieșirea de la întrevedere, al cărui conținut nu ne afectează și nici nu prezintă interes pentru noi, m-a oprit Delfín, bufonul ei, care este mai mult decât atât, după mine. Odată comitatul îi va mulțumi pentru

serviciile pe care i le-a făcut și i le face într-o manieră foarte discretă în favoarea unei mai bune guvernări a orașului. Nu știu dacă aceasta se datorează dimensiunilor sale sau ușurinței cu care se confundă cu ambianța. În orice caz, sunt convins de faptul că este persoana cea mai informată de la Curte. M-a dus în mica încăpere care se află lângă biroul lui Almodis și mi-a povestit o întâmplare surprinzătoare.

Martí urmărea concentrat ceea ce îi povestea prietenul și binefăcătorul său.

– Azi-dimineață, obligat fiind de contesă, se juca de-a v-ați ascunselea cu micii conți și se ascunsese într-una din jumătățile de armură care împodobesc sala de trofee a palatului. Ghemuit acolo, ar fi trebuit să aștepte să fie descoperit până la ora mesei, iar dacă nu s-ar fi întâmplat asta ar fi câștigat moneda de aur cu care contesa stimulează spiritul de colaborare al micilor săi fii. Acolo se afla, într-o poziție extrem de incomodă, când în salon a fost introdus un personaj cu aspect foarte neliniștitor, după cum mi-a spus el, albinos și cu niște ochi de un albastru palid, aproape lichid, pe care nu l-a mai văzut niciodată la palat. După scurt timp a venit consilierul cu aprovizionarea, care l-a tratat cu multă atenție. Întrucât cei doi bărbați s-au așezat lângă armură, urechea sa fină, obișnuită să treacă prin perdele și draperii, le-a auzit discuția, pe care ți-o voi dezvălui acum.

Apoi, arhidiaconul i-a relatat prietenului său amănuntele conversației dintre consilier și năimitul său.

– Din păcate, Delfín nu a reușit să audă și finalul, deoarece la un moment dat cei doi s-au ridicat să plece și și-au continuat discuția lângă ușă, departe de urechile bufonului. Realizezi riscul?

Martí și-a dat seama imediat care erau implicațiile faptului că dușmanul său intrase în posesia atât de multor informații.

– Da.

– Singurul avantaj este că el nu știe că tu știi.

– Pe mine nu mă sperie, deși recunosc că e un dușman periculos... Mă preocupă însă Ruth.

– La ea m-am gândit în primul rând atunci când am venit atât de repede încoace.

– Trebuie să reflectăm și să vedem ce arme avem la dispoziție.

– Eu am și început să o fac.

– Și la ce te-ai gândit?

– Să o luăm pe rând. Ruth este într-o situație legală încă aproape două săptămâni. Prin urmare avem paisprezece zile pentru a găsi soluții. Când sentința va deveni efectivă, nu-i vor mai rămâne decât două căi. Mă urmărești?

– Bineînțeles, continuă.

– Prima este aceea de a pleca în surghiun împreună cu mama sa.

– Nu poate. Rudele prin alianță ale surorilor sale nu o doresc și nici ea nu vrea să meargă.

– Cea de-a doua e mai greu de explicat.

– Cu cât vei începe mai repede, cu atât vom termina mai repede.

– Dacă Ruth s-ar converti la religia noastră, chiar și de formă, iar un creștin se va căsători cu ea, ar fi în același timp creștină și va aparține familiei soțului ei, motiv pentru care nu ar încălca nicio lege.

Martí a înțeles imediat propunerea lui Llobet.

– Jurământul pe care l-am făcut lui Baruj invalidează propunerea dumitale.

– Nu și dacă eu te exonerez de el pentru a evita un rău mai mare. Prima mea obligație este să o salvez pe Ruth. Jurământul dumitale poate fi ridicat. Dacă nu facem ceea ce îți propun, fata va trebui să plece în surghiun sau va fi arestată, așa cum ți-am spus.

– Și ce spune conștiința dumitale scrupuloasă cu privire la comiterea unei încălcări a legii care nu e departe de ignorarea propriilor principii?

– Voi fi împotrivă, dar, dacă acceptă să fie o convertită formală, o voi boteza pentru a-i salva viața și pentru a putea fi realizat restul planului. Așa cum se prezintă acum situația, amândoi sunteți în pericol.

– Și care este restul planului?

– Este evident că trebuie să o iei în căsătorie înainte de începerea aplicării sentinței. Fiind soția ta, nu va trebui să mai plece. Știi doar cum sunt legile. Evreica devenită creștină care se căsătorește cu un creștin este creștină cu drepturi depline și nicio lege, niciun ordin, nicio sentință care afectează comunitatea evreiască nu i se aplică. Există o singură condiție.

– Care?

– Legea ebraică nu recunoaște căsătoria atât timp cât aceasta nu este consumată. De aceea nu va trebui

să te culci cu ea. Așa totul se va îndeplini fără să se aducă vreo ofensă vreuneia dintre cele două religii și pentru ca jurământul pe care i l-ai făcut lui Baruj să fie respectat. După ce trece furtuna, poți să o repudiezi pe motiv că ea a refuzat legăturile trupești, iar în acest fel amândoi veți fi liberi.

Martí a rămas pe gânduri câteva clipe.

– În ceea ce mă privește, nu văd niciun inconvenient, Eudald, dar avem nevoie grabnică de consimțământul ei.

– Nu-ți face griji, voi vorbi eu cu Ruth. Accepți?

– Bineînțeles.

– Atunci te exonerez din această clipă de jurământul pe care l-ai făcut și îți cer să o iei în căsătorie în calitate de convertită formală, permițându-i să continue cu ritualurile ei în interiorul casei tale. Acum să rezolvăm urgența. Apoi, cum va voi Dumnezeu...

Chiar în acea seară, Llobet s-a întâlnit cu fata pe terasa celui de-al doilea etaj, spre care dădeau toate dormitoarele principale. După moartea tatălui său, Ruth slăbise mult. Îmbrăcată într-o rochie albă, părea un spectru. Eudald o aștepta așezat într-unul din scaunele ușoare care se aflau pe verandă, conștient de responsabilitatea pe care o avea, deși era convins că proceda corect, deoarece prima sa obligație era cea de a-și iubi aproapele, iar acțiunea sa, chiar dacă îi rănea conștiința, era singura care o putea salva pe acea ființă lipsită de apărare, jucărie în mâna destinului. O lună cu un halou translucid urma să fie martor mut al unei întâmplări care avea să schimbe viața a două persoane.

Tânăra s-a apropiat de el și cu o voce răgușită de atâta plâns l-a întrebat:

– Ai cerut să fiu chemată?

– Da, Ruth. Așază-te lângă mine și ascultă-mă cu atenție.

Arhidiaconul, care o cunoștea de când fata mergea de-a bușilea prin grădină, printre picioarele tatălui ei, continua să o tutuiască.

– Arăți foarte rău, Ruth. Tatăl tău nu ar fi vrut să te vadă așa.

– Don Eudald, părintele meu nu mă mai poate vedea nici așa, nici în vreun alt fel.

– Desigur, dar tot așa precum el și-a împlinit destinul exprimându-și ultimele sale dorințe așa cum a crezut că era obligația sa, a ta este tocmai cea de a trăi, deoarece asta mi-a spus înainte de a-și da sufletul.

– N-am ce să fac. Îmi vin în minte toate momentele în care l-am supărat și mi-aș da jumătate din viață pentru a putea vorbi cu el. Nu am fost o fiică bună, părinte, și chiar dacă el m-a iertat, îmi dau seama că nu m-am ridicat la înălțimea dragostei pe care mi-a arătat-o întotdeauna în mod special.

– Să nu crezi că el nu te vede. Te vede de după această lună, iar tu, pentru a-i face pe plac, trebuie să faci ce a hotărât el. În afară de aceasta, mai este ceva de care trebuie să iei seama, și anume siguranța lui Martí.

Auzindu-i numele, ceva și-a deschis drum în mintea ei și în privirile sale a licărit un interes care nu se vădise până atunci.

– Vă ascult.

– În primul rând, el s-a dus să ia cheia casei voastre, așa cum i-a cerut tatăl tău. Arhidiaconul a tras adânc și cu putere aer în piept înainte de a continua. Vezi, Ruth, situația este complexă. Pe de o parte trebuie să-ți apărăm viața – fără îndoială –, dar pe de altă parte Martí nu uită de jurământul pe care l-a făcut tatălui tău înainte de moartea acestuia.

– Nu vă înțeleg.

Atunci Eudald i-a explicat amănunțit toată urzeala pe care o descoperise Delfín, pericolele care planau asupra ei și tot ce plănuise împreună cu Martí.

Cu o înfățișare pe care clericul nu i-o văzuse până atunci, Ruth a răspuns:

– Părinte Llobet, v-a spus Martí că tatăl meu, înainte de a muri, a vorbit cu mine între patru ochi? Nu voi uita niciodată cuvintele lui. Mi-a spus că se împăcase cu soarta întrucât în sinea sa știa că fusese cinstit și mi-a cerut să fac și eu la fel, orice s-ar întâmpla. Ruth a făcut o pauză și ochii i s-au umplut de lacrimi. Ei bine, vă voi spune ceva ce știu că inima dumneavoastră știe de multă vreme. De când l-am văzut prima oară pe Martí nu am trăit pentru altceva decât pentru a-l iubi. L-am visat și trează, și în somn, când era de față și când era absent. Știu că așa ceva se întâmplă rar și nu cu asemenea intensitate la o vârstă atât de fragedă cum era cea pe care o aveam eu, dar s-a întâmplat în cazul meu și încă într-un mod definitiv. Martí e viața mea, steaua mea polară și motivul existenței mele. Acum îmi oferiți să fiu soția lui în

fața lumii, un lucru care mi-ar îndeplini toate visele... În alte împrejurări.

– Ce vrei să spui?

Acum chipul lui Ruth era de o frumusețe senină, iar tonul vocii nu admitea replică.

– Nu voi trăi împotriva adevărului meu, părinte Llobet. Dacă Martí mă iubește și vrea să fiu soția lui, voi fi femeia cea mai fericită din lume, dar nu voi accepta o căsătorie fictivă, chiar dacă asta ar însemna să mă despart de el. Și nu vreau să-l pun în situația de a încălca legea pentru că adăpostește o proscrisă, iar peste câteva zile eu voi deveni o proscrisă...

– Ruth, gândește-te bine...

– Nu am la ce să mă gândesc, părinte. Hotărârea mea e luată. Vă cer însă o ultimă favoare: ai mei nu mă mai vor, iar eu nu vreau să fiu o povară nici pentru surorile mele și nici pentru altcineva. Nu am de gând să practic o religie care mă repudiază: acesta este adevărul meu și știu că tatăl meu l-ar accepta. O să vă rog să mă botezați.

Iar preotul, cu o mână tremurândă și cu inima strânsă în fața curajului fetei, a consimțit.

În acea după-amiază, înainte ca Martí să se fi întors de la treburile sale, Ruth, slabă și îmbrăcată în negru, părăsea casa din piața aflată în apropiere de Sant Miquel, însoțită de bunul om al Bisericii.

Martí a ajuns acasă sperând să-l găsească acolo pe arhidiacon, pentru ca acesta să-i spună ce a discutat cu Ruth. În locul lui, Omar i-a comunicat întristat

că fata plecase, deși preotul îi lăsase vorbă să nu se îngrijoreze, întrucât îi va explica totul în aceeași seară. Când încă nu-și revenise din surpriză, vocea speriată a lui Andreu Codina i-a întrerupt șirul gândurilor.

– Domnule, a sosit un mesager de la Empúries și a spus ceva, înainte de a cădea leșinat de pe cal.

– Ce? Pentru Dumnezeu cel binecuvântat, Andreu!

– Domnule, se pare că s-a dat foc pământurilor din jurul casei dumneavoastră din Gerona. Mateu a murit, iar mama dumneavoastră este într-o stare foarte gravă din cauza fumului inhalat.

108

DESPĂRȚIREA

Călărind zi și noapte, schimbând caii, au ajuns la ferma Barbany în seara zilei următoare. Martí era în față, urmat de Llobet și Jofre. Un miros de fum și de pământ ars i-a întâmpinat cu mult înainte ca privirile lor să cadă de pe colină asupra dezastrului. Totul era carbonizat: grajduri, șoproane, tâmplăria, cocinile și, ce era mai rău, locuința. Pădurile din jur încă mai fumegau, iar în depărtare se vedea prima clădire care rămăsese în picioare. Înfigându-și cu putere pintenii în pântecele calului, Martí s-a repezit spre casă. L-a întâmpinat lătratul unui câine. Aproape din mers a sărit din șa și s-a repezit la ciocanul de la poartă. După ce a lovit cu el de câteva ori, vizorul s-a deschis și privirea înfricoșată a unuia dintre dijmașii săi l-a cercetat cu neîncredere. Zgomotul precipitat al zăvoarelor trase i-a dat de știre că fusese recunoscut.

– Unde e mama, Manel?

– Sus, domnule, culcată în dormitorul nostru. Soția mea, copiii și cu mine am dormit în jurul căminului.

Din doi pași, Martí a urcat cele cinci trepte care despărțeau parterul de primul etaj și intrând în singura încăpere a putut vedea o femeie practic de nerecunoscut care se chinuia să respire, culcată într-un pat sărăcăcios, cu părul cărunt răsfirat pe pătura care o acoperea.

Cu toții s-au îngrămădit la intrare. Martí a îngenuncheat lângă ea și, luând mâna care atârna pe marginea patului, a început să vorbească încet.

– Ce ți-au făcut, mamă, ce ți-au făcut?

Femeia a deschis ochii și a întors capul spre fiul ei, căutând chipul celui care vorbea.

Ceva care semăna cu un zâmbet i-a apărut pe buzele uscate.

– Știam că vei veni, Martí. Acum pot să mor.

– Nu va muri nimeni aici, mamă.

A urmat o pauză, în timp ce pătura se mișca sub răsuflarea grea a femeii.

O ușoară strângere de mână a mamei sale l-a făcut pe Martí să înțeleagă că muribunda voia să-i spună ceva.

– Erau șase sau șapte cu glugile trase... au venit în plină noapte... erau călări și aveau în mâini torțe aprinse... doi dintre ei au vărsat lichidul din niște amfore înainte ca restul să intre în acțiune... Era focul iadului, iar cineva care semăna cu Satana umbla printre ei... nici apa și nici loviturile cu ramuri înfrunzite ale tuturor care ne-au sărit în ajutor în toiul nopții

nu au putut să-l stingă... era îngrozitor... Acoperișul grajdului a căzut pe săracul Mateu, care intrase pentru a da drumul animalelor...

Un acces brusc de tuse a împiedicat-o pe femeie să continue.

– Mamă, ai văzut o figură, ceva, un indiciu care să mă pună pe o urmă?

– Ochii... Martí, ochii celui care părea că îi conducea... i-a alunecat gluga... erau sticloși... de un albastru palid, aproape lichid... părul mai deschis decât paiul... iar fața îi era ciupită de vărsat, dar nu mai pierde timpul, fiul meu, trimite după preot. Am de discutat ceva cu Dumnezeu și nu vreau să întârzii.

Auzind aceste cuvinte, părintele Llobet, care aștepta în prag, s-a apropiat de pat, cerându-le tuturor să se retragă. Martí i-a făcut loc și s-a dat discret într-o parte. Clericul s-a așezat pe marginea patului muribundei și i-a apucat mâna. Expresia întrebătoare de pe chipul femeii i-a dat de înțeles lui Eudald că, în ciuda timpului trecut, ea îl recunoscuse.

– Vezi, Emma, cum face Domnul ca drumurile noastre să se întretaie din nou.

– Îți mulțumesc pentru că ai avut grijă de fiul meu atâția ani.

– Răposatul dumitale soț a avut grijă de mine mult mai bine. Eu încerc doar să mă achit de o datorie.

– Cu el mă voi întâlni, dacă nu cumva e în iad.

– Acolo nu se află nimeni. Există, dar este gol. Domnul, care-i iubește nesfârșit de mult pe fiii săi, nu permite să se piardă niciuna dintre oile sale.

Răsuflarea femeii devenea tot mai grea.

– Îți voi face dezlegarea de păcate.

– Nu ți le-am mărturisit.

– Nu ai păcate.

– Ba da, părinte. Am urât mult.

– Și cine nu a făcut-o, fiica mea?

Respirația devenise aproape agonizantă.

Emma a închis ochii în timp ce părintele Eudald îi dădea iertarea.

Martí s-a apropiat din partea cealaltă și i-a apucat mâna dreaptă.

Pentru o clipă, ochii mamei lui l-au privit țintă.

– Mi-ar fi plăcut mult să te fi putut vedea alături de o femeie care să-mi fi dat nepoți.

În acea clipă Martí a avut certitudinea că nu exista decât o singură femeie în lume cu care ar fi vrut să aibă copii. Însă, așa cum îi spusese Llobet în timpul unui popas, Ruth nu acceptase o căsătorie fictivă și renunțase la protecția pe care i-o oferea casa lui pentru a nu-l pune în pericol.

Muribunda a murmurat „Dumnezeu să te binecuvânteze", după care a închis ochii și nu a mai spus niciun cuvânt. A scos doar un oftat mai adânc decât cele dinainte, apoi o pace nesfârșită s-a așternut pe chipul ei.

Martí s-a ridicat în picioare, iar expresia feței sale l-a speriat pe Eudald.

– Jur pe Dumnezeu cel viu că acela care a comis o astfel de nedreptate va plăti cu viața!

Eudald l-a privit cu o expresie indescifrabilă. Clericul se înfrunta cu războinicul.

– Nu e bine, Martí, să trăiești cu un asemenea chin în suflet. Răzbunarea nu e pe placul lui Dumnezeu.

– Nu este răzbunare, ci dreptate, Eudald. În afară de aceasta, Biblia spune: „Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte."

Vocea lui Jofre s-a auzit în spatele său.

– Părintele Llobet are dreptate. O vorbă a oamenilor mării zice așa: „Există marinari vii și marinari morți, așa cum sunt marinari prudenți și marinari temerari. Ceea ce nu există sunt temerari vii." Martí, lasă ca morții să-i îngroape pe morți. Mama ta s-a întâlnit deja cu tatăl tău, odihnească-se în pace!

Ziua următoare, după ce i-a înmormântat pe Emma și pe bătrânul Mateu în cimitirul care se afla lângă biserica din Castelló d'Empúries, Martí a vrut să vadă ce mai rămăsese din pământurile sale. Printre resturile fostului grajd a găsit un fragment dintr-unul din vasele de faianță în care transporta uleiul negru adus de peste mare, cu data și cu însemnele sale gravate.

– Eudald, iată aici dovada care arată cine a fost mâna care a făcut toate acestea. Nu există decât două persoane care au astfel de amfore: eu și Montcusí. De îndată ce ajung la Barcelona, dacă îmi ești prieten, îmi vei obține o întrevedere cu contesa pentru că vreau să le arăt locuitorilor comitatului cine este consilierul contelui și să-l pun la stâlpul infamiei.

– Voi face ceea ce îmi ceri, dar îți repet că este un dușman formidabil.

– Dacă nu fac asta pentru mama mea, pentru Laia, pentru Baruj... nu mă voi mai putea considera om. Mi-ai spus că respecți hotărârea lui Ruth pentru că acesta este adevărul ei. Ei bine, iată-l pe al meu.

– Fie cum dorești.

După ce a mers la un notar pentru a împărți pământurile proprietății mamei sale celor care trăiseră alături de ea, s-a întors la Barcelona împreună cu cei doi prieteni ai săi. Sufletul său era cuprins de două sentimente contradictorii: alături de certitudinea dragostei pentru Ruth și de necesitatea de a o face soția lui pentru totdeauna prindea rădăcini o ură feroce față de ființa care îi făcuse cel mai mult rău în viață: consilierul contelui, Bernat Montcusí.

109

LA PALAT

În anticameră nu aștepta nimeni. Un ușier îl introdusese pe vizitatorul anunțat de duhovnicul atotputernicei Almodis. Fără voie, un fior i-a străbătut șira spinării. De fiecare dată când avusese ocazia să o viziteze pe contesă i se întâmpla același lucru.

După câteva clipe, o ușă laterală s-a deschis, iar trupul impresionant al canonicului i-a ocupat cadrul.

– Poți intra, contesa și-a dat consimțământul.

Martí s-a ridicat în picioare și, luându-și mantia pe care și-o lăsase pe bancă, l-a urmat pe protectorul său. În timp ce străbăteau coridorul îngust care ducea la cabinetul privat, Eudald l-a pus la curent cu noutățile.

– Ține minte, va trebui să fii scurt și concis. Nu vorbi până când nu o face ea, iar când îți pune o întrebare să nu bați câmpii. Va spune da sau nu, în orice caz nu trebuie să insiști; mai ales nu încerca

să o linguşeşti, pentru că o deranjează peste măsură curtenii linguşitori.

– Fii liniştit, nu e stilul meu, nu o fac nici cu contesa şi nici cu altcineva.

– Altceva: chiar dacă ea va lăsa să se înţeleagă, să nu-i spui că bănuielile dumitale au ca bază de plecare cele auzite de bufonul ei. Când am intrat, Delfín mi-a făcut un semn discret. Nu-l da în vileag, pentru că vom pierde un aliat.

Despre acestea vorbeau când au ajuns în faţa unei mici uşi metalice ascunse, care se deschidea în peretele tapisat al cabinetului.

Eudald a intrat primul, urmat de Martí.

Înconjurată de mica sa Curte, contesa Almodis se distra în timpul siestei ascultând melodiile pe care Lionor le cânta la ţiteră, în timp ce bufonul se hârjonea cu pudelul ei, iar doña Brígida şi doña Bárbara erau cufundate într-o partidă de şah.

La un semn uşor al clericului, Martí s-a oprit la o distanţă respectuoasă şi cei doi bărbaţi au aşteptat nemişcaţi ca serenada să se încheie şi Almodis să considere că a venit momentul să le dea atenţie.

Ţitera nu s-a mai auzit, iar contesa, ca şi cum nu şi-ar fi dat seama că are vizitatori, s-a adresat piticului, aşa cum obişnuia să facă pentru a-i deruta pe cei care veneau să-i solicite ceva.

– Delfín, chiar atât de greu îţi este să laşi câinele în pace când ascult muzică?

Ironic şi muşcător ca de obicei, cocoşatul a răspuns:

– Spuneți-i lui. El este cel care mă provoacă, a făcut o pasiune pentru pulpele mele, iar dacă nu mă apăr s-ar putea să mă omoare. Pentru dumneavoastră o fi el un cățeluș, dar pentru dimensiunile mele e un lup.

– Bine, dar acum, doamnele mele, împreună cu tine și cu lupul, mă veți lăsa singură. Am de discutat cu duhovnicul meu și cu domnul Barbany.

Micuța Curte a ieșit, iar după ce s-au închis ușile s-a lăsat o tăcere adâncă, o altă modalitate prin care contesa, tatona intențiile vizitatorilor. După câteva clipe, Almodis li s-a adresat, ca și cum ar fi fost o surpriză prezența unor străini în alcovul ei.

– Ce întâlnire plăcută! Fii bine-venit, Martí Barbany. Părintele Llobet reușește totdeauna să mă surprindă. Ce chestiune te aduce în fața mea?

– Am îndrăznit să vă deranjez pentru a vă solicita ceva care ține de dreptate și care va fi mai devreme sau mai târziu în avantajul contelui, a început Martí.

– Nu-mi răspunde în cimilituri, pentru care nu am prea multe înclinații, și nici nu mă lăsa în expectativă. E mai bine pentru toți să treci direct la subiect.

Martí s-a blestemat pentru că uitase una din regulile de bază pe care i le enumerase Llobet.

– Bine, doamnă. Doresc să vă spun că la Curte sunt oameni care se gândesc mai mult la avantajele lor decât la binele Barcelonei.

– Nu îmi spui nimic nou, a replicat contesa zâmbind. Știu foarte bine că printre florile de trandafir sunt spini, iar în fructe, viermi.

– Comparația este foarte potrivită și cazul nu ar avea importanță dacă persoana la care fac aluzie nu ar fi atât de aproape de conte și îndrăznesc să afirm că nu are un caracter demn de un consilier bun și loial.

Almodis a răspuns cu o încetineală deliberată, acordând mare atenție tonului:

– La Curte, domnul meu, există supuși loiali și curteni mincinoși. Știu bine cine sunt prietenii și partizanii mei și pe cine trebuie să suport pentru că îl distrează sau îi produce bună dispoziție contelui, lingușindu-l. Nu toți sunt pe gustul meu: pe unii îi frecventez, pe alții îi tolerez. Dar chiar și eu trebuie să am grijă când aduc acuzații. Nu vreau să comit greșeala de a-l priva pe augustul meu soț de o jucărie la care ține atât de mult. Dacă ai de spus ceva concret, fă-o.

Eudald a schimbat cu Martí o privire rapidă și plină de semnificații.

– Prea bine, doamnă. Consilierul cu aprovizionarea servește comitatul în aceeași măsură în care se servește pe sine, iar pentru aceasta nu nu-și prea alege metodele. Îl acuz că a incendiat o fermă care este proprietatea mea, a provocat moartea mamei mele și pe cea a unui servitor credincios și, de asemenea, că tot el este cauza sinuciderii propriei sale fiice vitrege.

Almodis și-a ațintit ochii verzi asupra chipului lui Martí.

– Ceea ce spui este foarte grav și trebuie să ai probe înainte de a face publice asemenea învinuiri.

– Și asta nu este totul, dar nu vreau să vă plictisesc cu necazurile mele.

– Ai venit să vorbești. Atunci fă-o.

– I-a scos ochii și i-a tăiat limba unei liberte, fără să aibă dreptul, cere bani în schimbul acordării de locuri de vânzare în piețe, băgând în buzunarul său sume foarte mari.

După altă pauză îndelungată, contesa a întrebat:

– Și ce dorești să fac eu?

– Să mă autorizați să-l provoc la o confruntare publică și în fața întregii populații a orașului.

– Acest lucru nu depinde deloc de mine. În calitate de consilier al contelui nu poate fi provocat de un simplu cetățean.

– Să înțeleg atunci că răufăcătorii sunt protejați dacă sunt puternici?

– Nu este chiar așa, dar dacă un om din popor intră în conflict cu un consilier, motivele ar putea fi invidia și răzbunarea. Tot așa cum un plebeu nu poate aduce acuzații unui nobil, un consilier nu poate fi acuzat decât de un alt consilier. Este o lege care nu poate fi ignorată.

– Bernat Montcusí este cetățean al Barcelonei, iar dumneavoastră mi-ați oferit aceeași onoare.

– Ce vrei să insinuezi?

– Că, după legile despre care îmi vorbiți, un cetățean îl poate da în judecată pe un alt cetățean.

– Nu, în cazul în care acesta este de rang superior.

– Atunci, doamnă, a spus Martí cu o notă de duritate în voce, permiteți-mi să vă spun că legea care nu-i apără pe cei slabi nu e dreaptă.

– Zău că ești tenace, Martí Barbany.

– Rațiunea și Biblia îmi sunt alături.

– Poate există o soluție, dar e foarte riscantă...

– Nu îmi pasă de riscuri.

Almodis i-a cerut din priviri să se calmeze.

– Știi, un cetățean poate iniția contra altui cetățean, chiar dacă e de rang superior, o *litis honoris*.

– Și în ce constă aceasta?

– Este o bătălie dialectică și publică în care cel lezat îl acuză pe ofensator, dar aceasta afectează doar onoarea amândurora, așa cum o spune și denumirea, i-a explicat Eudald.

– De ce a amândurora?

– Pentru că acuzatul nu poate doar să se apere, ci are și dreptul de a acuza.

– Atunci cel lezat și cel care l-a lezat au șanse egale?

– Nu, Martí. Cel care a lezat poate să acuze numai pentru a se apăra și va trebui să o facă numai în legătură cu chestiuni pe care le-a prezentat cel lezat.

– Gândește-te bine dacă îți convine, i-a atras atenția Almodis. Chiar presupunând că voi reuși să-l conving pe soțul meu, lucru foarte improbabil, ai putea ieși scărmănat rău. Bernat Montcusí are faima unui polemist experimentat și extrem de bine informat.

Martí a cumpănit câteva clipe.

– Și care este condamnarea în cazul în care îmi pot dovedi acuzațiile?

Eudald l-a lămurit.

– Doar contele, asistat de judecători, va trebui să aprecieze dacă este vorba de minciună și atentat la onoare. În cazul în care așa stau lucrurile, singura pedeapsă este surghiunul temporar și recuperarea pagubelor, dacă cel afectat a fost contele.

– Ceea ce îți ofer este foarte important, a adăugat Almodis. Un atentat la onoare comis de un consilier este considerat o jignire infamantă, care îl face nedemn de ocuparea unor funcții pe viitor.

Eudald a intervenit din nou.

– Se face o ședință publică. Toți oamenii de același rang cu cel al împricinaților pot asista. Nobilimea ocupă o estradă, clerul alta, iar cetățenii Barcelonei pe cea de-a treia; contele și cei trei judecători prezidează sesiunile, care durează câteva zile, până când tribunalul declară încheiate dezbaterile.

– În asemenea condiții, vrei să-i cer soțului meu această autorizație?

– Nu numai că o doresc, dar nu voi uita niciodată această favoare.

– Să ai în vedere, prietene, că totul se poate întoarce în defavoarea dumitale. Într-o *litis honoris*, consilierul poate deveni un rival teribil, iar evenimentul este atât de important încât în toată existența mea nu am asistat decât la unul singur. Te asigur că așa ceva va paraliza activitatea întregului oraș.

– Doamnă, până la ziua cu pricina nu voi avea răgaz.

– Atunci, dacă așa vrei, așa să fie. Trebuie să-ți spun însă că dacă nu va ieși cum dorești, nu voi mai putea să te primesc în audiență.

– Dacă nu reușesc să fac să cadă asupra sa acuzația infamantă de atentat la onoare, cel care va pleca din acest oraș binecuvântat voi fi eu și nu îmi va mai păsa unde îmi vor fi înmormântate oasele.

110

PREGĂTIND ŞEDINŢA PUBLICĂ

Ţipetele consilierului economic al comitatului se auzeau prin pereţi. Terorizat, Conrad Brufau stătea atent la masa lui din anticameră pentru ca, în cazul în care ar fi fost chemat, să poată răspunde imediat, pentru a nu păţi altfel ceva ce nici nu putea bănui.

Clopoţelul a sunat insistent, iar secretarul s-a repezit în birou.

– M-aţi chemat, domnule?

– Te chem, zevzecule! Ce, nu auzi?

– Am venit imediat, domnule.

– Adu-mi toate permisele pe care i le-am dat lui Martí Barbany pentru a-şi putea deschide magazinul lui blestemat, toate prorogările, toate afacerile care au necesitat aprobarea mea şi rezumatul vizitelor lui. Vreau să termin cu nemernicul.

Brufau îşi cunoştea şeful şi ştia când acesta avea chef de vorbă.

– S-a întâmplat ceva?

– Dacă s-a întâmplat ceva, spui? Consilierul măsura biroul cu pași mari. Acest pui de lele a avut îndrăzneala de a-i solicita contelui o *litis honoris* împotriva persoanei mele, lucru de-a dreptul scandalos și pe deasupra nelalocul său. Dar cel mai rău este că cererea sa a fost aprobată.

– Dar cum de s-a întâmplat așa ceva?

– Sunt sigur că în spatele acestei povești se află contesa, ea este cea care comandă de fapt în ținuturile noastre dragi.

– Dar este posibilă atâta lipsă de recunoștință?

– Uite că e posibilă, Conrad. Pe cine nu lași să moară nu te lasă să trăiești.

– Am auzit vorbindu-se despre *litis honoris*, cu ocazia acordurilor între Mir Geribert și mănăstirea Sant Cugat, dar nu credeam că un asemenea obicei străvechi se mai respectă și acum.

– Uite că se respectă și se încearcă să fie implicat în el cel mai credincios și mai devotat slujitor al conților. Îți jur însă că acest nesăbuit insolent și limbut va ieși scărmănat din această confruntare și nu mă voi lăsa până când nu va fi alungat din Barcelona. Și când te gândești că eram cât pe aici să accept să-mi fie ginere! Caută-l pe Luciano Santángel și spune-i că trebuie să-l văd urgent.

Vestea s-a răspândit în oraș ca fulgerul. Sesiunile urmau să înceapă pe 3 februarie, puțin după a treia oră canonică, și să țină atât cât era nevoie. O *litis honoris*, și pe deasupra publică, era un eveniment extraordinar.

De la saloanele conacelor, trecând prin palat și coborând până în piețe, nu se vorbea decât despre asta. Fiind vorba de două persoane foarte cunoscute, s-au format imediat două tabere. Martí era iubit și respectat, întrucât adusese locuitorilor orașului o eră de prosperitate caracterizată de numeroase facilități, începând cu morile care apropiaseră apa de Barcelona, continuând cu magazinul care ușurase viața femeilor și mai ales cu iluminația care adusese o siguranță a circulației pe timpul nopții ce nu existase până atunci. Pe de altă parte, cei care fuseseră favorizați de consilier și mai ales clientela care venea zilnic la biroul său pentru a cere favoruri erau de partea lui Montcusí.

Almodis, care cunoștea firea schimbătoare a soțului ei, a profitat de un comentariu negativ cu privire la consilierul cu piețele pentru a-l face să se îndoiască de onorabilitatea acestuia. Ramón, care era foarte impulsiv, a cedat dintr-o anumită perversitate, vrând să vadă cum va ieși vicleanul Montcusí din această încurcătură. Dacă va reuși, va crește în ochii lui, iar dacă nu, îl va îndepărta pentru un timp.

Judecătorii Ponç Bonfill March, Frederic Fortuny i Carratalà și Eusebi Vidiella i Montclús formau tribunalul. Notarul-șef Guillem de Valderribes și magistratul-șef Olderich de Pellicer au fost cei însărcinați cu organizarea evenimentului, care urma să dureze câteva zile. Cererea de permisiuni pentru a asista la el a fost neimaginat de mare. Cu toate că meseriașilor, muncitorilor, țăranilor și oamenilor de pe coastă nu li se permitea accesul, numărul cetățenilor Barcelonei care

au cerut aprobarea de a participa, curioși și intrigați de un eveniment atât de neobișnuit, a depășit orice previziuni. În ceea ce îi privea, nobilimea și clerul urmau să umple până la refuz spațiul rezervat lor.

La început se stabilise ca ședințele să se desfășoare în salonul Palatului Conților, dar, datorită numărului mare de oameni care doreau să asiste, s-a amenajat un spațiu în Casa Orașului, unde puteau să se adune peste trei sute de persoane. *Litis honorus* urma să se desfășoare conform normelor prestabilite. Pe o estradă au fost instalate tronurile conților, iar sub ea, masa la care aveau să se așeze judecătorii; de o parte și de alta, două mici podiumuri cu pupitre, pe care urmau să stea cei doi oponenți, iar în jurul lor măsuțe pentru documentele de care aveau nevoie fiecare. Apoi, în față și în formă de evantai, aveau să se instaleze trei tribune: cea a nobilimii la dreapta și cea a cetățenilor la stânga, separate de cea a clerului. Forfota tâmplarilor care montau podiumuri, a tapițerilor care căptușeau tronurile și a servitorilor care acopereau dușumeaua și pereții cu covoare era permanentă, iar din cauza timpului scurt rămas până la începerea sesiunii se lucra zi și noapte.

Martí își făcuse obiceiul să-l viziteze pe Eudald la începutul după-amiezii pentru a discuta cu el acuzațiile pe care se gândea să le aducă dușmanului, căutând să descopere punctele slabe ale acestuia. Lumina de la fereastra camerei aflate la primul etaj, aparținând locuinței preotului, ardea până la ore târzii din noapte. Eudald îl sfătuia, indicându-i mai ales atitudinea pe

care trebuia să o aibă în fața judecătorilor, care urmau să fie desigur influențați de puterea consilierului.

– Nu uita când vei apela la martori că eu nu pot declara nimic din cauza calității mele de duhovnic al lui Montcusí.

– Va trebui să se apere personal de acuzațiile mele sau poate veni însoțit de un avocat?

– Numai voi doi aveți voie să urcați pe estradă, dar nu este interzis ca un consultant să-l însoțească la masa cu documente.

Capul lui Martí era plin de idei pe care încerca să și le ordoneze, deoarece o acuzație trebuia să fie urmată de alta, ținând seama de faptul că înainte de a termina urma să fie interpelat și interogat de oponentul său, care va încerca să îl încurce.

Ieșea de la Pia Almoina în toiul nopții și întors acasă continua să rămână treaz, studiind miile de implicații ce apăreau în fiecare zi, ajungând la concluzia că subiectul se transformase într-un monstru cu șapte capete, din care, după ce-i reteza un cap, apărea altul în locul lui. Când spre dimineață se ducea în dormitor pentru a cădea răpus de oboseală, se gândea, pe când trecea pe lângă odaia goală a lui Ruth, la trista soartă de a o fi avut atât de aproape pe femeia care îi apărea acum în vise și și-a promis să meargă în căutarea ei după ce se va fi terminat înfățișarea.

În biroul lui Montcusí, consilierul și sinistrul său invitat puneau la punct ultimele detalii ale planului lor.

– Aveți la dispoziție nouă zile. Cetățeanul Barbany va trebui să aibă un accident care să-l împiedice să vină la *litis* în plenitudinea capacităților sale mintale.

– Și dacă nu va putea să mai ajungă niciodată?

– Ar fi cu atât mai bine. Totuși, trebuie să vă spun că faptul nu va trebui să aibă în el nimic extraordinar: va trebui să fie un accident obișnuit, care ar fi putut să i se întâmple oricărui cetățean.

– Când apune soarele toate pisicile sunt negre și cine știe ce pot păți noctambulii.

– Ce vrei să spui?

– Nu mi-ați cerut să-l urmăresc? Păi, asta am și făcut, bănuind că obligațiile mele nu se terminaseră.

– Admirabilă hărnicie.

– Practic această meserie de mult timp, iar experiența îmi spune că o misiune nu se termină decât atunci când s-a rezolvat problema. Simplul fapt că vă informez nu înseamnă că pe dușmanul dumneavoastră l-a înghițit pământul.

– Și atunci?

– Când mi se cere să-mi continui munca, ceea ce ați și făcut, încerc să rezolv situația din vreme.

– Spuneți, așadar, unde v-au dus investigațiile.

– La constatarea că în fiecare seară se duce la Pia Almoina și rămâne acolo până la miezul nopții.

Montcusí nu s-a putut abține să nu zâmbească.

– Aveți mână liberă. Recompensa vă va permite să vă retrageți la țară, cea mai mare dorință a dumneavoastră, așa cum ați mărturisit.

– Într-adevăr, viața bucolică mă satisface. Urăsc agitația din această Barcelonă care începe să devină insuportabilă. Sunt un om simplu, cu obiceiuri austere. Mi-e dor de sunetul vântului printre frunze și de murmurul unui pârâu cristalin peste lespezi de piatră. Aspir să-mi sfârșesc zilele pașnic, ca un țăran, mergând la târguri pentru a vinde roadele câmpului.

– Atunci faceți-mi acest ultim serviciu și eu vă voi transforma visul în realitate.

– Lăsați totul pe seama mea și dormiți liniștit, căci va fi prima oară când, mergând la vânătoare, nu aș câștiga un sfanț.

– Când îl veți avea în tolbă, nu veniți imediat la mine. Vă veți primi răsplata peste câteva zile. Nu vreau să asocieze cineva prezența dumneavoastră cu evenimentele tragice pe care le anunțați.

Bernat Montcusí a răsuflat ușurat, în timp ce Luciano Santángel, asasin profesionist, zâmbea în sinea lui.

111

ATACUL

A venit și a doua lună a anului, iar pe 2 februarie se cumpărau permisele pentru a asista la *litis honoris* din ziua următoare. Prețurile erau de-a dreptul scandaloase. Nu se negociau doar între cetățenii din Barcelona, ci, pe sub mână, și câte un nobil scăpătat încerca să schimbe lustrul blazoanelor sale nobiliare pe altele de rang inferior, dar de circulație comună, care să mai umple cuferele mâncate de cari. Curioșii care nu puteau să asiste la eveniment treceau prin apropierea Casei Orașului pentru a auzi comentariile despre subiectul zilei care se făceau în grupurile adunate pe scările impunătoarei clădiri, în timp ce își exprimau opiniile cu voce tare, de parcă ar fi fost unul dintre judecătorii în togă care urmau să respingă argumentele uneia sau alteia dintre părți. Magistratul-șef, Olderich de Pellicer, își plasase aproape toți oamenii în apropierea pieței, înarmați cu bastoane de lemn cu vârf de fier

și cu scuturi, neglijând restul orașului, în care presupunea că nu se vor produce în acea zi incidente majore.

La lăsarea întunericului, un bărbat cu fața acoperită se îndrepta dinspre coborâșul de la Viladecols spre arcadele pasajului l'Infant, care se mărginea cu partea dinspre sud a catedralei Pia Almoina. Ajuns acolo, după ce a cercetat cu atenție străduța privind într-o parte și în alta, asigurându-se că era pustie, s-a oprit lângă suportul din fier care susținea colivia în care ardea fitilul îmbibat în prețiosul lichid și a scos de sub mantie o prăjină de lemn care se prelungea la un capăt cu un capișon de aramă, a întins brațul și l-a așezat deasupra flăcării, lăsând fără aer felinarul, care s-a stins de îndată, cufundând pasajul în cea mai adâncă beznă. Apoi s-a ascuns sub unul din portalurile ce dădeau spre trecere și și-a început așteptarea care urma să-i aducă atât de grase câștiguri.

– Ar fi mai bine să te duci acasă și să te culci, Martí. Mâine sau mai bine zis peste puțin timp te așteaptă o sarcină foarte complicată. Va trebui să ai mintea limpede și sufletul senin, așa că ar fi bine să te odihnești.

– Îți voi urma sfatul pentru a-ți face pe plac. Mă voi foi însă în pat până se va crăpa de ziuă.

Dar mai era ceva care nu-l lăsa să doarmă pe Martí.

– Spune-mi, Eudald, ce vești mai ai despre Ruth? În acel moment îi ducea dorul mai mult ca oricând.

– Fii liniștit. Ți-am spus doar că se simte bine. Nu te teme pentru ea, a răspuns preotul. Acum bea un ceai de tei și încearcă să te odihnești, pentru că nu

vei obține nimic făcând o noapte albă, pentru că ai nevoie de o minte limpede. Te vei confrunta cu un dușman perfid, care își joacă reputația în această confruntare și înainte de a cădea în dizgrație în fața Curții și a contelui se va apăra ca o fiară încolțită și va recurge, fără nicio îndoială, la orice tertip, oricât de sordid ar fi el.

Martí și-a luat mantia din cuier și și-a pus-o pe umeri, potrivindu-și gulerul. Înainte de a ieși, a spus:

– Am recapitulat împreună cu dumneata de o sută de ori motivele, mi-am pus o mie de întrebări asupra posibilelor argumente ale unuia care, în disperarea sa, va folosi orice subtilitate și mereu găsesc câte o breșă pe unde ar putea să scape și pe care nu am luat-o în calcul. Nu vreau să se întâmple așa ceva. Sunt dator față de mama, de Laia și de Ruth...

Arhidiaconul, care îl însoțise până la ușa biroului, i-a răspuns:

– Dacă această *litis* ar avea loc peste o sută de zile, vei continua să te frământi încă o sută de nopți. Du-te liniștit și odihnește-te. Mâine, puțin după a treia oră canonică, va începe afacerea cea mai riscantă pe care ai întreprins-o de-a lungul vieții și de care va depinde viitorul tău. Nu uita de cuvintele tatălui dumitale în clipa supremă a morții: „Singurul bun pe care un bărbat trebuie să-l apere până la sfârșitul vieții este onoarea."

– Și lui îi sunt dator. La revedere, Eudald!

– Noaptea aceasta e una specială: îmbrățișează-mă, fiul meu.

Cei doi bărbați s-au strâns în brațe cu putere, apoi Martí a pornit spre poarta catedralei Pia Almoina, unde un călugăr mirean adormit l-a salutat din spatele unei mese luminate de o candelă tristă.

Noaptea era călduță. Un cer plin de nori anunța ploaie. Martí a luat-o prin pasajul l'Infant, cu gândul la ce îl aștepta peste câteva ceasuri. Ceva i-a atras însă atenția. Obișnuit cum era să-și controleze felinarele, a observat distrat că acela care trebuia să lumineze traversarea era stins. S-a gândit ca, în cazul în care se va întâlni cu rondul de noapte, să-i anunțe pentru a fi reparat și și-a continuat apoi drumul.

Luciano Santángel aștepta răbdător ca prada sa să apară după colț. Din întunericul portalului, sprijinit în ușă, observa atent intrarea. În momentul în care silueta lui Martí a apărut la capătul străduței, toți mușchii i s-au încordat. Mâna sa dreaptă a pipăit instinctiv mânerul de corn de cerb al pumnalului cu tăiș dublu, unealta sa preferată, cu care nu ratase niciodată o lovitură. Cunoscând procedeele vânătorilor experimentați, a tras adânc și încet aer în piept și l-a expirat din plămâni de trei ori. Umbra prăzii sale înainta încet, dar inexorabil. Avea pantofii înveliți în pânză de sac, pentru ca atacul său să fie silențios și rapid. Aplicase această tactică în nenumărate ocazii și nu avea cum să rateze. Aștepta tăcut în umbră până când imprudentul avea să treacă de ascunzătoarea lui, ieșea atunci în spatele lui și când ajungea aproape de el scotea de sub manta pumnalul cu tăișul otrăvit și aplica o lovitură seacă între coaste, în dreptul inimii, totdeauna

de jos în sus; când victima se prăbușea, făcea o rapidă incizie pe gât, ca s-o împiedice să strige după ajutor.

Momentul sosise. L-a lăsat pe bărbat să-l depășească, iar când acesta a făcut-o, s-a repezit în stradă. Din doi pași mari a ajuns în spatele lui. Un zâmbet perfid i-a apărut pe buze la gândul recompensei, iar lama argintie a lucit în mâna sa dreaptă.

112

LITIS HONORIS

Un număr uriaș de cetățeni se înghesuiau în marele salon al Casei Orașului. De la primele ore ale dimineții începuse să se formeze o coadă interminabilă de oameni care așteptau răbdători să se deschidă ușile pentru a ocupa un loc cât mai bun. Nobilimea și clerul aveau acces pe o ușă laterală, dar cu două ore înainte de evenimentul anunțat tribunele care le fuseseră destinate erau deja înțesate. Doamnele purtau cele mai frumoase toalete, rivalizând prin bogăție și distincție, de parcă ar fi fost vorba despre o sărbătoare a orașului. Rochii magnifice, scurte de blană împodobite cu pasmanterie, veșminte până la călcâie din damasc scump, podoabe din perle și corali, toci și bonete legate sub bărbie cu panglici brodate cu dantelă, diademe și alte găteli. Domnii optaseră pentru catifele brodate în relief pe tunici, gulere pătrate cu podoabe aurite, ciorapi de mătase și bocanci fini, cingători cu banduliere din cea mai bună piele de Córdoba, de

care atârnau spade și junghere ale căror mânere din coarne de animal sau din fildeș erau adevărate opere de artă. Și în tribuna clerului se putea vedea dorința de a fi purtate atributele caracteristice fiecărui rang, fără a păcătui prin trufie, dar având grijă să arate clar condiția fiecăruia.

Lumina intra prin opt mari ferestre laterale care se deschideau în zidurile de piatră în formă de pâlnie, ca niște gigantice ambrazuri, întărită de două mari coroane din fier forjat atârnate de tavan, prinse la mijloc de patru spițe atârnând de un lanț, care aveau douăsprezece lumânări imense. În capătul salonului se montase un podium mare, pe care se putea vedea masa cu picioare curbate la care aveau să stea cei trei judecători; pe ambele laturi se aflau pupitrele celor aflați în litigiu, iar în spatele lor, băncile pentru *Curia Comitis*. În spatele magistraților, la un nivel mai ridicat și pe un damasc de fond cu franjuri subțiri de culoare roșie și galbenă, se înălțau tronurile cu baldachin pe care urmau să se așeze Ramón Berenguer și Almodis de la Marca.

Trecuse deja a treia oră canonică și a trebuit ca gărzile să închidă ușile prin care intrau cetățenii Barcelonei, pentru că în tribuna lor nu mai puteai arunca un ac ori din cauză că s-au dat mai multe bilete de intrare decât numărul locurilor, ori pentru că unele cetățence cu fuste mai voluminoase ocupau mai mult spațiu decât li se cuvenea.

Când clopotele au bătut de trei sferturi, judecătorii și membrii *Curia Comitis* au intrat pe ușa din spatele

salonului și s-au îndreptat spre locurile lor; puțin după aceea, în murmurul crescând al publicului, a apărut, pântecos și liniștit, consilierul economic Bernat Montcusí, care și-a ocupat locul după ce și-a salutat pompos partizanii cu mâna înălțată.

Două persoane aveau privirea ațintită asupra pupitrului încă gol la care urma să stea Martí Barbany. Pe o latură și fără să fi recurs la influența sa pentru a ocupa un loc mai bun la tribuna clericilor stătea un cleric corpolent, îmbrăcat în rasa ordinului său: duhovnicul contesei. Pe cealaltă parte, lângă una dintre balustradele care mărgineau tribuna, stătea o femeie de vârstă mijlocie, îmbrăcată discret și învăluită într-o mantie verde, cu părul strâns în două cozi groase înnodate în creștet, prinse cu un ac de păr din baga și ai cărei ochi nu încetau să cerceteze încăperea.

Tronurile conților nu urmau să fie ocupate până când ambii participanți la litigiu și toți cei care aveau de-a face într-un fel sau altul cu evenimentul nu se aflau la locul lor.

Bernat Montcusí stătea cu spatele, discutând relaxat cu unul dintre nobilii din *Curia Comitis* și părea chiar să zâmbească fără griji.

Secretarul, Eusebi Vidiella i Montclús, a lovit cu un ciocan în masă. Imediat s-a făcut tăcere, iar el, cu vocea lui bine timbrată, a anunțat că timpul-limită de prezentare a celor în litigiu, care nu trebuia prelungit prea mult, începea să curgă, iar după ce a anunțat acest lucru a pus în funcțiune ceasornicul cu nisip de lângă el, pe tapetul care acoperea masa. Un murmur

a străbătut asistența atunci când s-a remarcat că acuzatorul, fără îndoială unul din personajele principale, nu sosise încă.

Secretarul bătuse deja de două ori cu ciocanul în masă, iar Bernat Montcusí își continua discuția străin de tot ce se întâmpla în jur, de parcă nimic nu ar fi avut legătură cu el. Când mai lipseau doar câteva firicele de nisip ca să se considere încheiată așteptarea, ușa laterală s-a deschis și, precedat de un ușier, și-a făcut intrarea Martí Barbany, cu fața asudată și descompusă și cu un bandaj mare pe brațul drept. Exclamația de surpriză a lui Montcusí nu i-a scăpat părintelui Llobet.

În noaptea care trecuse, după ce Martí plecase, Eudald s-a apucat să facă rugăciunile cuvenite. Când luase deja în mâini breviarul și se îndrepta spre scaunul de rugăciuni, și-a dat seama că tânărul, preocupat fără îndoială de confruntarea din ziua următoare, își uitase în cuier șapca genoveză pe care o purta în acea seară. A stat pe gânduri câteva clipe. În acel moment ieșise probabil din catedrală sau poate trecuse deja de colț. Llobet a luat șapca și, având în vedere că fereastra sa se afla la primul etaj, chiar la jumătatea pasajului, a deschis obloanele și și-a scos capul imens printre ramurile trandafirilor săi, cu intenția de a-i arunca obiectul de îmbrăcăminte pe fereastră. Mintea lui de soldat a înțeles imediat ce se întâmpla. Un răufăcător mascat, unul dintre numeroșii care mișunau prin oraș, se pregătea să-l atace pe prietenul său care, cufundat în gânduri, nu remarcase nimic neobișnuit. Eudald nu

a stat să se gândească prea mult: în vreme ce ticălosul scotea de sub manta ceva asemănător unui jungher, vocea sa puternică a urlat „Martí!", strigăt care a răsunat în noapte ca un tunet, după care, apucând unul din ghivecele de piatră de pe pervaz, l-a aruncat în umbra care tocmai se pregătea de atac. La auzul avertizării prietenului său, Martí s-a întors și, intuind mai mult decât văzând pericolul, s-a apărat cu antebrațul drept, care a fost lovit de cuțit. Atacatorul a căzut doborât de un ghiveci plin cu pământ, care cântărea câteva kilograme.

Preotul și portarul au ieșit să-l ajute pe rănit. Banditul zăcea la picioarele acestuia, cu jungherul în mână. Fără să întârzie o clipă, Eudald a îngenuncheat lângă el și i-a scos masca. În clipa când a făcut aceasta, ceea ce i-a surprins pe cei trei bărbați au fost strălucirea albastră a ochilor săi morți, culoarea albinoasă a părului său lins și ciupiturile adânci de vărsat de pe obraji. Nu avea la el niciun act.

Martí a ajuns la casa lui din piața de lângă Sant Miquel mult după miezul nopții. Abia a bătut cu ciocanul în poartă că s-a auzit o larmă din interior. Zăvoarele s-au deschis cu iuțeală, iar zgomotul făcut de ele l-a anunțat că oamenii săi îl așteptaseră în curte, întrucât era o oră foarte târzie pentru odihnă în condițiile în care în ziua următoare urma să aibă loc evenimentul cel mai important din viața sa. Ușița care se deschidea într-una din aripile porții mari s-a dat deoparte și Martí a intrat în casă. Îngrijorată, Caterina

i-a ieșit în întâmpinare, iar în spatele ei au început să apară fețele îngrijorate ale lui Omar, Andreu, Codina, Naima și ale restului personalului, care ieșeau de după coloanele curții. Mai în urmă, Aixa se apropia pe pipăite de locul pe care i-l indica zarva.

– Domnul fie binecuvântat, Martí! Ce ai pățit? Ai fost rănit?

– Nu s-a întâmplat nimic, doar o întâlnire neplăcută.

– Lăsați-mă să văd, l-a rugat Omar.

Cu toții au urcat scările și s-au îndreptat spre sala centrală de la primul etaj.

Martí s-a prăbușit pe unul dintre divane și o liniște ciudată i-a cuprins spiritul.

Omar a tăiat bandajul și a descoperit rana.

– V-a tăiat serios. Aveți idee cine a fost?

– Nu-i știu numele, dar după descrierea pe care mama mea a făcut-o bărbatului care a condus atacul asupra fermei sale aș zice că a fost același individ. Albinoșii atrag atenția, cu atât mai mult dacă au ochii palizi ca apa și sunt ciupiți de vărsat.

– Unde a avut loc incidentul?

– În pasajul de la ieșirea din Pia Almoina, după ce m-am despărțit de Eudald.

– Și unde e agresorul? a întrebat majordomul.

– La morga municipală. De la fereastra locuinței sale, Llobet i-a aruncat în cap un ghiveci plin cu pământ. Paza de noapte s-a ocupat de el.

– Și cine v-a acordat primele îngrijiri?

– La infirmeria mănăstirii, doctorul călugărilor mi-a dat o ceașcă de ceai de plante și, după ce mi-a dezinfectat rana, mi-a bandajat-o.

Omar îi poruncise unuia dintre servitori să se ducă la Bătrânul Triton în căutarea căpitanului Jofre, deoarece acesta, în compania lui Manipoulos, avea obiceiul să bea ultima cupă înainte de a „arunca ancora" și a merge la culcare. Cei doi au sosit în scurt timp și s-au repezit la rănit.

Grecul a examinat rana cu atenție; îndelungata sa experiență de om al mării îl sfătuia să fie prudent.

– Cel care te-a atacat își cunoștea meseria: jungherul avea fără îndoială tăișul otrăvit. Marginile rănii sunt albe. Dacă nu acționăm rapid, pot apărea complicații.

– Bine, dar nu spuneai că ai fost îngrijit la mănăstire? a întrebat Jofre, cu un tremur în glas.

– Mi-au oprit sângerarea și au făcut o dezinfectare sumară, dar infirmierul nu și-a dat seama că tăișul fusese otrăvit, așa cum a făcut-o căpitanul Manipoulos.

– Și acum?

– Trebuie să trimitem după doctorul Halevi, a răspuns îngrijorat Omar.

– Până la lăsarea serii *Call*-ul va rămâne închis, iar atunci s-ar putea să fie prea târziu, a spus Jofre.

Grecului i-a venit o idee.

– Pe *Stella Maris* am un borcan cu lipitori și o pomadă pe care mi le-a dăruit un marinar sirian căruia i-am salvat viața și care omoară orice ating; în mare sunt multe viețuitoare care folosesc venin pentru a se apăra, ori prin lovituri ale cozii, ori prin mușcături,

ori prin împunsături, iar acest leac nu a dat niciodată greș. Trebuie deschisă rana, apoi așezate lipitorile pe marginea ei pentru a suge sânge toată noaptea. Apoi trebuie să ne rugăm bunului Dumnezeu ca temperatura să nu-i crească prea mult.

– Faceți atunci ce trebuie, a șoptit Martí. Mâine-dimineață am cea mai importantă întâlnire din viața mea.

Manipoulos a pornit călare, escortat de trei servitori, pentru a se îmbarca în șalupa care îl aștepta în fiecare seară pentru a-l duce înapoi pe vas. Servitorii au rămas pe țărm pentru a avea grijă de cai. Puțin după aceea, vâslitul rapid al marinarilor l-a adus iarăși pe căpitan pe țărm: oamenii s-au prăbușit apoi pe rame după efortul făcut. Cei patru bărbați s-au îndreptat spre poarta Regomir, unde soldații din gardă l-au lăsat să treacă. Salvconductul flotei lui Martí Barbany era un document care nu putea fi contestat.

Când s-au întors la conacul lui Martí, situația se agravase. Starea rănitului se înrăutățise serios. Omar îi ștergea sudoarea de pe frunte cu o batistă udă. Manipoulos s-a apucat de treabă, ajutat de Jofre, Omar și Andreu Codina. După ce l-au obligat pe tânăr să bea o porție generoasă de rachiu de tescovină, i-au pus între dinți o bucată de lemn ca să o muște, iar cei trei bărbați l-au imobilizat. Mariona aducea în permanență pe o tavă bucăți de pânză îmbibate cu apă caldă. Când totul a fost pregătit, grecul a început să taie cu grijă rana aproape cicatrizată, până a ajuns la carne vie. Martí gemea încet, mușcând bucata de lemn, până când a leșinat.

– Mai bine așa, a spus Manipoulos, în timp ce așeza cu mare grijă lipitorile pe marginea rănii, observând cum, pe măsură ce se îndopau cu sângele otrăvit al lui Martí, se umflau ca niște mici baloane. A acoperit apoi cu unguent marginile și interiorul tăieturii și a tamponat sutura cu o bucată de pânză de in curată.

După ce a terminat, și-a privit cu atenție opera și a precizat:

– Va avea febră zilnic până când va fi învinsă infecția. Primele ceasuri sunt cele mai rele, apoi, dacă nu mă înșel, ar putea să apară recidive la fiecare trei sau patru ani. Pe mare, înțepăturile de meduze sau de pisici-de-mare au efecte asemănătoare.

– Cum i-a fost inoculat veninul? a întrebat Omar.

Jofre a fost cel care a răspuns.

– În multe locuri veninul se extrage de la păianjeni sau scorpioni și se ung cu el pumnale și vârfuri de săgeată; în acest fel efectul loviturii de cuțit este sigur. În Hispania se recurgea la văduva-neagră. Veninul acestui păianjen este de cele mai multe ori fatal. Mi-a povestit într-o seară Eudald Llobet. Pe când era el soldat, era o practică destul de des întâlnită.

Vocea lui Martí abia a reușit să se facă auzită.

– Trebuie să mă odihnesc, prieteni. Dacă nu mor în noaptea asta, mâine va trebui să fiu la Casa Orașului. Problema mea este urgentă.

113

PARTEA INTRODUCTIVĂ

Martí şi-a ocupat locul la pupitrul care îi fusese destinat şi, la cererea secretarului, a răspuns:

– Domnilor judecători, ilustrisimi consilieri, scuzaţi-mi întârzierea, dar în această dimineaţă am fost atacat şi rănit lângă Pia Almoina. Mâna care a făcut o asemenea faptă odihneşte în pace, dar nu şi mintea care a instigat-o, despre care sunt sigur că aparţine cuiva care îmi doreşte răul de multă vreme.

Un murmur s-a ridicat în sală la auzul cuvintelor cetăţeanului Barbany. Toate privirile s-au îndreptat spre pupitrul la care stătea consilierul economic; Montcusí era palid, iar din privirea sa se putea vedea surpriza pe care i-o provocaseră prezenţa lui Martí şi cuvintele lui. A reuşit să se stăpânească până la urmă şi s-a comportat ca şi cum toate acestea nu aveau nimic de-a face cu el.

Judecătorul Frederic Fortuny s-a ridicat şi a cerut să se facă linişte, lovind masiva masă cu ciocanul.

– Asistența să se ridice în picioare pentru a-i primi pe foarte nobilii conți de Barcelona, Gerona și Osona, Ramón Berenguer și Almodis de la Marca!

Zgomotul picioarelor care atingeau schelăria tribunelor a umplut sala.

Când toți cei prezenți s-au ridicat și bărbații au rămas cu capul descoperit, și-au făcut intrarea, solemni și maiestuoși, cei doi conți, care și-au ocupat imediat tronurile. Ramón purta o tunică stacojie, cu broderie de aur vechi, ciorapi de culoare cârmâzie și mantie tivită cu blană de hermină. Pe cap avea coroana de conte, cu mijlocul acoperit de catifea roșie. Almodis îmbrăcase o rochie verde-smarald, cu mânecile de culoare gri-deschis și o cingătoare argintată în jurul coapselor, care cobora în partea din față, scoțându-i în evidență formele splendide. Capul îi era împodobit cu coroana de contesă, care avea în vârfuri mici perle. După ce s-a așezat pe tron, contele a făcut un ușor semn din cap, dându-și astfel consimțământul ca *litis honoris* să înceapă.

Judecătorul Fortuny a continuat:

– Excelentissimi și iubiți conți, iluștri membri ai *Curia Comitis*, distinse case nobiliare, cler al orașului și cetățeni ai Barcelonei. Va începe o *litis* promovată de cetățeanul Martí Barbany de Montgrí împotriva ilustrisimului Bernat Montcusí i Palau. Ocupați-vă locurile și păstrați liniștea.

În foșnet de fuste și clinchete produse de ciocnirea dintre banduliere și vârfurile tecilor de junghere și

spade, nobilimea, clerul și cetățenii de rând și-au ocupat locurile și o tăcere apăsătoare s-a lăsat în încăpere.

Judecătorul Frederic Fortuny i-a cedat locul lui Eusebi Vidiella, care îndeplinea funcția de secretar, el așezându-se în spatele mesei. Cel de-al doilea a luat cuvântul.

– Reclamantul să se ridice în picioare.

Martí s-a ridicat de la masă și s-a dus la pupitrul său.

– Reclamantul să respecte regulile care conduc acest gen de litigii ce afectează exclusiv onoarea persoanelor care nu sunt judecate de legile obișnuite ale *Usatges*-urilor noastre. Numai în cazul în care una din părți dă dovadă de sperjur evident, seniorul nostru contele va da sentința. Noi, judecătorii, suntem aici pentru a sfătui și pentru a arăta ce trebuie făcut și nu pentru a judeca, iar martorii chemați să declare solemn trebuie să adeverească fapte, nu intenții.

După aceste cuvinte i-a chemat pe cei aflați în litigiu să rostească jurământul în fața episcopului.

Dinspre intrarea din spatele sălii a venit episcopul Odó de Montcada, însoțit de notarul-șef Guillem de Valderribes; cu pași înceți și solemni s-au îndreptat spre masa judecătorilor, în dreapta căreia fusese așezat un crucifix, iar în stânga, o Biblie.

Secretarul i-a chemat pe cei doi adversari. Aceștia s-au apropiat de la pupitrele lor.

Guillem de Valderribes a vorbit adresându-se audienței, întrucât mulți dintre cei de față nu cunoșteau evenimentul ce urma să se desfășoare în fața lor.

– Asistăm la o *litis honoris*. Voi cere așadar acestor distinși cetățeni al căror singur delict va fi cel de a nu spune adevărul să presteze jurământ. Altceva nu judecăm acum, întrucât un cetățean al Barcelonei nu poate, în cazul în care nu aparține nobilimii, să facă o plângere împotriva cuiva care exercită o funcție a comitatului. Eu, în calitate de notar-șef, legalizez actul, iar dacă cineva comite sperjur, contele în persoană va da verdictul.

După aceste cuvinte l-a convocat în primul rând pe Bernat Montcusí, care s-a apropiat de masă încrezut și pompos.

– Puneți mâna dreaptă pe Biblie, domnule, și repetați după mine: „Eu, Bernat Montcusí i Palau, consilier economic al comitatului de Barcelona și intendent general, jur solemn pe onoarea mea că voi spune adevărul și numai adevărul în orice chestiuni în legătură cu care îmi va fi solicitată mărturia. Dacă mi-l respect, Domnul și Stăpânul Nostru să mă aibă în pază și de nu, fie ca El sau seniorul meu pe pământ, Ramón Berenguer, conte de Barcelona, să mă judece."

După ce a repetat formularea și a semnat în registrul de procese-verbale pe care i l-a prezentat notarul-șef, consilierul s-a întors la locul său. În continuare, Martí Barbany a făcut același lucru. Înfățișarea putea să înceapă.

114

ÎNFĂȚIȘAREA

După ce s-au întors la locurile lor cei aflați în litigiu, judecătorul Frederic Fortuny a deschis ședința.

– E rândul reclamantului la cuvânt, care trebuie să aducă mai întâi la cunoștință celor aflați la această masă tot ce dorește să demonstreze.

Martí s-a ridicat în picioare cu un efort evident, motiv pentru care judecătorul-șef a intervenit din nou.

– Ținând seama de starea în care vă aflați, aveți permisiunea să vă faceți expunerea stând pe scaun, dacă doriți.

– Prefer să o fac în picioare, domnia voastră.

– Atunci începeți.

– Eu, Marty Barbany de Montgrí, cetățean liber al Barcelonei, îl acuz pe consilierul economic Bernat Montcusí de următoarele fapte: în primul rând că a scos ochii și a tăiat limba unei liberte a casei mele, asupra căreia nu avea niciun drept; în al doilea rând, că mi-a incendiat o proprietate, din care cauză au murit

mama mea, Emma de Montgrí, și un servitor al casei, Mateu Cafarell; în al treilea rând, că a provocat moartea fiicei sale vitrege, Laia Betancourt, care, deși s-a sinucis așa cum se știe, a comis acest act teribil din vina tatălui ei vitreg.

Liniștea era apăsătoare. Zgomotul unui pergament care a căzut pe podea s-a auzit în întreaga sală.

Judecătorul-președinte Ponç Bonfill a intervenit.

– Începeți cu prima acuzație.

– Am cunoscut-o pe Laia Betancourt la târgul de sclavi, la puțin timp după ce venisem la Barcelona. Era scoasă la licitație o sclavă la Boqueria, al cărei nume era Aixa, iar ea și cu mine am fost ultimii ofertanți. Fiica vitregă a consilierului mi s-a părut o ființă atât de frumoasă încât am căutat să o cunosc și m-am îndrăgostit imediat de ea. Trebuind să plec într-o călătorie lungă și fiind sclava mea Aixa o cântăreață excelentă cu vocea și la diferite instrumente muzicale, am eliberat-o și am rugat-o ca în absența mea să-și ofere arta iubitei mele Laia, lucru pentru care i-am cerut tatălui ei vitreg aprobarea cuvenită, ca și permisiunea de a veni să o curtez. Mi-a spus în legătură cu a doua chestiune că nu este posibil dacă nu ajung să fiu cetățean al Barcelonei, lucru foarte greu de obținut, dar cu toate acestea a acceptat darul. La întoarcere, mi s-a spus că Aixa fusese răpusă de ciumă. După moartea Laiei, despre care voi vorbi mai amănunțit în cele ce urmează, cineva mi-a dezvăluit că Aixa trăia și că era închisă în Terrassa. Cu documentul corespunzător al eliberării ei am mers să o răscumpăr, iar când am

găsit-o, am constatat că era închisă într-o temniță respingătoare, într-o stare deplorabilă. I se scoseseră ochii și i se tăiase limba.

Încordarea creștea tot mai mult în rândul celor care asistau și fiecare se uita bănuitor la vecinul său pentru a vedea dacă admitea acuzațiile sau le respingea.

Vocea judecătorului-șef a spart liniștea.

– Ilustrisime consilier, ce aveți de spus în fața unei asemenea acuzații?

Martí s-a întors la locul său, în timp ce Bernat Montcusí, cu stăpânirea de sine care îl caracteriza, s-a ridicat în picioare și și-a mutat corpul mătăhălos de la masă la pupitru, cu pași măsurați și lenți. Odată ajuns acolo, s-a înclinat în fața conților și privind spre public a început să vorbească pe un ton solemn.

– Excelentissimi conți de Barcelona, colegi din *Comes*, nobili domni, oameni ai Bisericii și mai ales iubiți concetățeni. Cât de lung este drumul care trebuie străbătut pentru ca să-ți câștigi o reputație și cu câtă ușurință poate fi ea distrusă! Priviți-l pe acest venetic, care a crezut că va putea cu banii săi să nesocotească adevărul și să atenteze la onoarea unui supus care și-a dedicat viața comunității, îndrăznind să semene îndoiala în rândul unor oameni fără îndoială bine intenționați, dar ușor de influențat. Nimic nu e mai rău decât o jumătate de adevăr, deoarece o afirmație asemănătoare dă impresia că, deși nu e adevărată, ar fi putut foarte bine să fie. Veți vedea cum pot să-i nărui într-o clipă amăgelile și să arăt cealaltă față a monedei. Domnul Barbany a venit la mine

solicitându-mi numeroase favoruri pentru a face afaceri la Barcelona. Văzând că aduceau folos locuitorilor orașului și că nu contraveneau legilor în vigoare, le-am autorizat fără rezerve. Nu e nevoie să spun despre ce afaceri era vorba, pentru că domniile voastre le cunoașteți prea bine. De asemenea este adevărat că, în naivitatea mea, i-am oferit o prietenie necondiționată, crezând că va ști să aprecieze la justa valoare ce însemna un asemenea lucru. Am ajuns chiar să-i deschid ușile casei mele în mai multe rânduri și i-am oferit cu dărnicie ospitalitatea mea. E adevărat că a cunoscut-o pe fiica mea iubită la târgul de sclavi și e adevărat că mi-a cerut permisiunea să o curteze. Puteam să refuz de la bun început solicitarea sa, dar cum totdeauna am apreciat cutezanța tinereții și avântul ei, am spus că îi accept cererea cu condiția ca el să obțină cetățenia Barcelonei. El tocmai urma să plece atunci într-o lungă călătorie și trebuie să recunosc că nu am întrezărit scopul și viclenia unei alte cereri pe care mi-a făcut-o. Mi-a solicitat permisiunea pentru a-i oferi o sclavă care avea talente în domeniul muzical fiicei mele vitrege, pentru a-i înveseli serile. Îmi închipui că domniile voastre au priceput perfect viclenia intenției sale. Domnul Barbany plasa astfel în casa mea oul de scorpion, pentru a câștiga încrederea iubitei mele Laia. A trecut o vreme, iar eu, ocupat cu treburile în folosul orașului, recunosc că am neglijat, poate, atribuțiile mele de tată. Nu am știut să văd că șarpele ce se strecurase în apropierea fiicei mele îi cultiva sămânța unei iubiri rele. Aixa, codoașă experimentată,

a ascuns și a facilitat întâlnirile fiicei mele cu Martí Barbany, înainte de plecarea lui în călătorie, în casa fostei dădace a Laiei, care le-a acordat sprijinul. Acest lucru însă nu l-am aflat decât mult mai târziu. Au trecut câteva luni și cel despre care vorbesc a plecat într-un lung periplu. De abia atunci, din întâmplare, am aflat ce se petrecea în spatele meu.

Am mustrat-o pe fiica mea și am somat-o să renunțe la acea nebunie, drept pentru care am obligat-o să-i trimită o scrisoare în care își recunoștea greșeala și declara terminată relația lor. Cum era de înțeles, am îndepărtat-o pe sclava ticăloasă din apropierea ei, iar cum știam că era doar o sclavă, deoarece acesta și nu altul fusese sensul cadoului, am poruncit să fie închisă și, considerând că era dreptul meu, să i să scoată ochii și să i se taie limba, pedeapsă pe care legea o admite în cazul robilor infideli. Pentru că Laia murise între timp, ea fiind cea care în bunătatea ei intervenea mereu în favoarea sclavei, nu avea rost să o mai aduc înapoi și am lăsat-o în temniță pentru a-și ispăși pedeapsa cuvenită.

Spre marea mea surprindere, am aflat într-o zi că un grup sub conducerea lui Barbany a pătruns în casa unde o țineam închisă și a îndrăznit să o elibereze în timpul nopții și forțându-i mâna administratorului, don Fabià de Claramunt! Vă rog să-mi permiteți să vă pun o întrebare: dacă o anumită persoană consideră că are dreptatea de partea sa, de ce vine noaptea ca un hoț și atacă mișelește o proprietate privată, în loc să-și reclame drepturile ziua și în mod corespunzător?

Vă transfer domniilor voastre întrebarea și vă invit să vă gândiți bine asupra faptului.

Deocamdată, acesta este răspunsul meu, dar îmi rezerv dreptul de a reveni cu finalul poveștii, pe care îl voi relata ținând seama de acuzațiile care mi se vor mai aduce.

Trecuse timp îndelungat, iar tensiunea devenise din ce în ce mai palpabilă.

Fortuny a intervenit:

– Reclamantul să se limiteze la a răspunde și la a se referi doar la subiect înainte de a trece la partea a doua.

De pe locul său, Martí a privit fețele celor din public și a simțit că răspunsul abil al lui Montcusí avusese o influență puternică asupra celor prezenți. Febra îl cuprindea iarăși și a avut o presimțire urâtă. S-a ridicat de pe scaun și s-a îndreptat încet spre pupitrul său, ținând în mână documentul de eliberare a Aixei.

– Voi încerca să fiu concis și să lămuresc câteva puncte pe care oponentul meu le-a lăsat în mod abil în suspensie: nicio clipă nu a fost vorba de a dărui o sclavă. Dacă aș fi făcut-o, nu-i așa că ar fi trebuit, conform uzanțelor, să însoțesc darul cu documentul care să certifice respectiva cumpărare pentru cazul în care noul său stăpân ar fi dorit să o vândă? Nu e mai puțin adevărat că, în cazul în care aș fi cerut să mi se înapoieze femeia, aș fi riscat ca aceasta să dispară sau, mai rău, să i se ia viața, pentru a se evita situații neplăcute? Acesta și nu altul a fost motivul pentru care am mers noaptea în locul în care era întemnițată și, fără să

cauzez niciun prejudiciu unor persoane sau unor bunuri, având asupra mea documentul pe care vi-l prezint acum, i-am cerut administratorului proprietății, don Fabià de Claramunt, să mi-o predea.

A urmat o pauză, iar Fortuny a intervenit iarăși.

– Ușier, adu la masă documentul pe care îl prezintă reclamantul și citează-l pentru mâine pe don Fabià de Claramunt pentru a se prezenta în biroul meu înainte de începerea sesiunii. Înfățișarea se suspendă până atunci.

Toată lumea ridicată în picioare a așteptat până când conții și consilierii lor au părăsit sala. După acea zi intensă, oamenii au ieșit comentând fazele pasionantei dezbateri. Ascunsă în apropierea ușii, Ruth, care nu reușise să pătrundă în încăpere, asculta frânturile de conversație. Aflând că Martí fusese rănit i-a strâns inima și a făcut-o să-și promită să intre în sală ziua următoare doar pentru a putea să-l vadă.

Consilierul a plecat înconjurat de clientela sa, împărțind zâmbete și strângeri de mână în stânga și în dreapta, în timp ce, cuprins de febră, Martí s-a alăturat torentului care se îndrepta spre vestibul, unde părintele Llobet îl aștepta, alarmat de felul în care arăta. O femeie îi observa cu atenție din ușa palatului, iar când au ieșit în stradă a mers în urma lor la o distanță prudentă până când cei doi bărbați au intrat în curtea reședinței lui Martí. Atunci, după ce a fost sigură că acela era locul, s-a întors și s-a pierdut în mulțime.

115

A DOUA ZI

Dacă așa ceva era posibil, audiența crescuse sau cel puțin așa părea să fie. În tribuna cetățenilor nu puteai arunca un ac și, având în vedere imensul interes suscitat de înfățișare, era evident că banul intrase în joc, deoarece din comentarii reieșea că unii veniseră în acea zi pentru prima oară.

Conții s-au așezat pe tronurile lor, pe fața lui Almodis putându-se citi o curiozitate amuzată. Cea a lui Martí era de o paloare cadaverică, în timp ce consilierul se arăta foarte încrezător și liniștit. Secretarul a cerut să se prezinte cetățeanul Fabià de Claramunt, iar după ce l-a pus să rostească jurământul, i-a cerut să ia loc pe banca martorilor, care fusese instalată între cele două pupitre.

Judecătorul Frederic Fortuny, care era de la început în favoarea consilierului, a început interogatoriul.

– Dumneavoastră sunteți don Fabià de Claramunt, cetățean al Barcelonei?

– Da.

– Ați fost numit de consilierul Bernat Montcusí comandantul unei clădiri fortificate din apropiere de Terrassa?

– Nu am fost numit, am ocupat funcția prin contract și am exercitat-o în această calitate până în momentul în care interesele mele nu au mai coincis cu cele ale angajatorului meu.

– Erați în casa fortificată în ziua de 23 decembrie?

– Da, dar în calitate de administrator.

– Să lăsăm la o parte funcția pe care o îndeplineați în noaptea cu pricina, pentru că nu are importanță. Este adevărat că o trupă pe care cetățeanul Barbany a recunoscut că a condus-o a atacat casa cu scopul de a o elibera pe sclava pe care o țineați întemnițată în fortăreață?

– Nu chiar.

– Explicați-vă.

– Câțiva oameni au pătruns în fortăreață. Maniera în care au făcut-o nu a fost ortodoxă, dar trebuie să recunosc că nimeni nu a fost prejudiciat și că, după ce mi-au arătat documentele pe care le aveau asupra lor, am înțeles că în acea casă era reținută fără niciun drept o persoană.

– Nu sunteți dumneavoastră cel care trebuie să se pronunțe asupra unei asemenea situații. Obligația dumneavoastră era să aveți grijă de bunul care vi s-a încredințat.

– Dacă aș fi făcut-o, ar fi putut curge sânge și nu am vrut ca un abuz să provoace un lucru care i-ar fi

repugnat conștiinței mele până la sfârșitul vieții. Nu mă voi referi la formă, ci la fond. Femeia reținută și schingiuită nu merita să îndure atâtea suferințe.

Judecătorul Vidiella a intervenit.

– Nu judecăm fapte care nu au avut loc, pentru că nu este nici locul și nici momentul potrivite, iar domnul Claramunt se află aici în calitate de martor și nu de acuzat. Să spună martorul care era cuprinsul documentului și cum a avut loc atestarea lui în acel moment.

– Era vorba despre o scrisoare de eliberare din sclavie redactată în fața unui notar, iar atestarea autenticității era un semn în formă de trifoi cu patru foi pe care prizoniera îl avea sub brațul drept.

Acum a venit rândul judecătorului Bonfill i March.

– Care era starea sclavei?

– Împotriva părerii mele, i s-au scos ochii și i s-a tăiat limba. Acest lucru m-a făcut să demisionez din funcția de comandant al reședinței fortificate. Acel act mi-a repugnat.

Ochii lui Montcusí erau ca niște cărbuni aprinși, care, dacă ar fi putut, l-ar fi fulgerat pe dată pe fostul său subordonat.

Umbra îndoielii a planat asupra sălii. Nimeni nu putea să întrevadă cum vor evolua lucrurile.

În acel moment, a intervenit secretarul.

– Puteți părăsi podiumul. Să nu plecați din oraș fără permisiune, să nu vorbiți cu nimeni despre ce s-a discutat în biroul nostru și să rămâneți la dispoziția tribunalului dacă vi se va cere acest lucru. Cineva să-l însoțească pe martor.

Un ușier a venit lângă Claramunt și l-a condus până la una din ușile laterale ale salonului.

Vocea lui Bonfill s-a făcut din nou auzită.

– Domnule consilier Montcusí, ridicați-vă în picioare și răspundeți la toate întrebările celor de la această masă!

Bernat s-a conformat, de parcă ar fi făcut cuiva o favoare.

– Nu știați că numita Aixa fusese eliberată?

– Cu ce drept își poate permite cineva să dăruiască o libertă?

– V-am întrebat dacă vă era cunoscut acest lucru.

– Bineînțeles că nu.

Acum a fost rândul lui Vidiella.

– De ce nu ați cerut documentele corespunzătoare pentru cazul în care ați fi vrut să o vindeți la un moment dat?

– Vreți să-mi spuneți domniile voastre cine cere adeverință pentru un cadou? Nu ar fi oare o impolitețe de neiertat?

– De ce nu ați reclamat atacarea proprietății dumneavoastră dacă ați considerat-o o infracțiune?

– Cred că justiția comitatului are de rezolvat chestiuni mai importante și nu era cazul ca eu să o încarc cu o problemă minoră care ar fi îngreunat activitatea tribunalelor și care nu avea importanță odată ce nu a provocat vărsare de sânge. Viața acelei sclave care, după cum se vede, era eliberată nu merita efortul.

– Oare nu pentru că știați că ați comis o nedreptate?

Consilierul a răspuns iritat.

– În orice caz, de ea ar trebui să fie vinovat cetățeanul Martí, care m-a indus în eroare cu darul său fals și rău intenționat.

Cei trei judecători s-au privit și după o pauză l-au trimis la locul său pe consilier și au cerut prezența lui Martí.

– Nu credeți, domnule Barbany, că actul dumneavoastră reprezintă un delict? l-a întrebat Bonfill. Sunteți conștient că, dacă acesta ar fi fost un proces obișnuit, ați fi putut fi acuzat de atacarea proprietății unei alte persoane în timpul nopții, cu viclenie și în bandă?

– Oricum aș fi salvat viața unei persoane nevinovate, iar un atac care nu a fost făcut pentru a obține un beneficiu, nu a fost făcut în scop de jaf și nu a cauzat niciun prejudiciu cred că poate fi apărat cu ușurință. Vă asigur că aș fi plătit cu mare plăcere amenda.

Eusebi Vidiella a intervenit din nou, punându-și iarăși la punct colegul.

– Nu acesta este tribunalul potrivit. Dacă așa consideră docții mei colegi, treceți la acuzația următoare.

Martí s-a dus din centrul sălii spre pupitrul său, simțind cum febra îi apăsa tâmplele.

De acolo și-a plimbat privirea prin sală și s-a adresat judecătorilor.

– Domniile voastre, au trecut mai puțin de patru luni de când proprietatea strămoșilor mei a fost atacată în timpul nopții de o bandă de răufăcători care au făcut scrum o fermă splendidă. Nu acesta este lucrul cel mai grav, pentru că tot ce este materie neînsufletită se poate reconstrui, dar în urma agresiunii lașe

au murit mama mea, Emma de Montgrí, și un bătrân servitor, Mateu Cafarell, care era la noi în casă de când mă știu. Mama mea a murit din cauză că a inhalat fumul otrăvitor provocat de ciudatul incendiu. Înainte de a-și da sufletul, ea mi-a descris singurul chip pe care a reușit să-l vadă, deoarece toți acei lași aveau fețele acoperite. Celui care părea să fi fost șeful bandei i-a alunecat însă gluga de pe obraz, iar înfățișarea lui era atât de neobișnuită încât descrierea pe care ea mi-a făcut-o mi-a rămas în memorie.

Acum trei nopți, ca din întâmplare cea de dinaintea începerii *litis*, am fost atacat și rănit de un individ cu semnalmente asemănătoare, iar asta nu mai poate fi considerată o întâmplare. Aceeași persoană care a provocat moartea mamei mele a vrut să mă ucidă și pe mine. Doar norocul sau poate Providența a împiedicat ca atacul să-și atingă scopul.

Judecătorul Eusebi Vidiella a intervenit.

– Care era caracteristica atât de neobișnuită care vă face să bănuiți că atacul nu a fost o simplă coincidență?

– Vedeți, domniile voastre, particularitățile sunt cele care îi diferențiază pe indivizi. Omul care a atacat-o pe mama mea și cel care a vrut să mă ucidă și pe mine avea părul ca paiul alb; ochii lui aveau o culoare albastră aproape lichidă, iar obrajii îi erau ciupiți de vărsat. Spuneți-mi, câte persoane care arată așa locuiesc în comitat?

– Fiți mai explicit, i-a cerut judecătorul Ponç Bonfill.

– Așa cum v-am zis, înainte de a-și da sufletul, mama mea mi l-a descris exact pe individ. Ei bine, acum două nopți, la ieșirea din Pia Almoina, într-un pasaj

întunecat, am fost atacat de cineva cu aceste semnalmente, care m-a lovit cu un pumnal otrăvit. Am scăpat cu viață doar datorită intervenției providențiale a duhovnicului contesei, părintele Eudald Llobet, care va confirma spusele mele. Dacă nu ar fi fost el, *litis honoris* nu ar mai fi avut loc. Și acum închei. Cine era interesat ca acest act să nu se mai desfășoare? Cine este singura persoană care are amfore cu ulei negru la dispoziția sa cu excepția ilustrisimului magistrat-șef al orașului și a mea?

Eusebi Vidiella s-a interesat în mod deosebit de acest ultim detaliu.

– Mărturia părintelui Llobet nu este necesară, întrucât avem raportul polițistului care a condus rondul în acea noapte. În privința ultimului punct pe care l-ați menționat, binevoiți să-l lămuriți.

– Judecați și domniile voastre: între rămășițele carbonizate ale grajdurilor proprietății mamei mele am găsit aceasta. Martí a luat de pe masa auxiliară o bucată de amforă care avea gravată pe ea o dată. Se puteau distinge câteva numere romane și litere. A depus-o în fața celor trei judecători. Intensitatea incendiului și faptul că a fost atât de greu de stins m-au făcut să-mi dau seama că era întreținut de un combustibil neobișnuit.

După ce a examinat cu atenție bucata de ceramică și a trecut-o din mână în mână, Bonfill a spus:

– Fiți mai explicit.

– Domniile voastre, amforele în care import uleiul negru din ținuturi îndepărtate sunt toate numărate și identificate. Se procedează astfel pentru a putea fi

controlate de la origine până în momentul în care sunt descărcate la Barcelona. În principiu, înainte de încheierea unui acord cu ilustrisimul magistrat-șef al orașului, era nevoie pentru introducerea în oraș de semnătura intendentului cu aprovizionarea, care mi-a cerut ca o rezervă să fie depozitată la reședința sa. Bucata de amforă din fața domniilor voastre face parte din încărcăturile la care doar el avea acces.

În sală s-a instalat tăcerea cea mai deplină.

După o scurtă consultare cu colegii săi, judecătorul Fortuny s-a adresat intendentului.

– Domnilor împricinați, pentru a evita pierderea de timp, sunteți autorizați să vorbiți de pe locurile dumneavoastră și doar când vi se va cere va trebui să o faceți de la pupitre.

Martí a mulțumit pentru înlesnire, deoarece durerea de cap devenise insuportabilă.

– Ilustrisime consilier, ce aveți de spus în fața dovezilor pe care le aduce domnul Barbany?

Bernat Montcusí a răspuns imediat.

– Domniile voastre pot constata cum excesul de zel în serviciul comitatului comportă nu puține neplăceri și supărări. Iată cum se dorește denaturarea adevărului pentru a dovedi ceva care nu are nici cea mai mică legătură cu persoana mea. Vicleanul meu oponent știe foarte bine care era scopul depozitării uleiului negru în casa mea, cu neplăcerile și pericolele aferente, pentru că i l-am spus. Cu toate acestea, acum îl invocă pentru a încerca să-mi păteze numele, schimbând sensul lucrurilor. Când a trecut să facă afaceri

cu ilustrul meu coleg, magistratul-șef al Barcelonei, don Olderich de Pellicer, ca să nu mai plătească impozitul aferent oricărui articol care se vinde în interiorul zidurilor orașului, l-am obligat să lase în spațiosul subsol pe care l-am amenajat în acest scop o rezervă de amfore pentru situații neprevăzute. Cum este de înțeles, deoarece nu mă interesa, i-am poruncit unui servitor să le numere, dar veți fi de acord cu mine că era același lucru dacă aveau pe ele un număr sau altul. Ei bine, domnul Barbany susține că bucata de amforă aparține uneia dintre cele care erau în posesia mea, iar eu întreb: oare nu era una de-a lui? Nu e de mirare să fi avut neînțelegeri cu mama sa, deoarece știu că, deși el era singurul ei fiu, femeia trăia izolată la ferma sa din Empordà, deși ar fi putut locui în condiții infinit mai bune în orașul nostru. Spuneți-mi, onorabili judecători, care femeie preferă să trăiască greu la țară, muncind din zori și până în seară, în loc să o facă bucurându-se de toată comoditatea pe care i-o poate oferi una dintre cele mai bune case din oraș? Nu ar fi nici prima și nici ultima oară când neînțelegeri de familie sunt tranșate printr-o crimă oribilă.

Resping categoric orice acuzație legată de faptul că aș fi încercat să incendiez proprietatea cuiva și declar că nu-l cunosc pe albinosul despre care se spune că ar fi provocat incendiul. Dacă reclamantul poate demonstra contrariul, să o facă.

După această declarație tribunalul a dizolvat adunarea, apoi s-a retras să delibereze, declarând încheiată ședința din ziua a doua.

Luptându-se cu febra, Martí s-a îndreptat spre casă împreună cu părintele Llobet, urmărit iarăși de ciudata femeie, la fel ca și în ziua precedentă.

Văzând starea stăpânului său, Omar s-a speriat și le-a ieșit în întâmpinare.

– Arătați îngrozitor. Pur și simplu vă sinucideți.

– Ți-am mai spus de o mie de ori că îmbucătura e prea mare și că nici cineva atât de tenace și de hotărât ca tine nu o poate înghiți.

– Domnule, pentru numele lui Allah, renunțați la această chestiune care vă va aduce moartea! Nu se mai poate face nimic pentru mama dumneavoastră și nici pentru altcineva. Cei puternici reușesc totdeauna să scape, a insistat Omar.

– Încă înainte de a începe l-am avertizat că totul va fi zadarnic, iar după cum merg lucrurile o spun din nou, dar ce vreți, e încăpățânat precum un catâr, a replicat clericul.

– Cum a fost azi?

– Consilierul e viclean ca o vulpe și lunecos ca un țipar, dar sunt convins că până la urmă îl voi prinde, a spus Martí.

– Acum nu trebuie însă decât să te bagi în pat, i-a replicat Eudald. L-am anunțat pe doctorul Halevi, care va sosi în curând.

Martí a urcat pe scara interioară a casei sprijinit de Omar și de preot, iar odată ajuns în camera lui, s-a

prăbușit pe pat. Când a venit doctorul, servitorul s-a retras. Febra crescuse mult, înceţoşându-i privirea.

Înțeleptul Halevi a scos bandajul de pe rană și a examinat-o cu atenție, apoi și-a spus de îndată părerea.

– Cel care v-a îngrijit prima oară știa ce era de făcut. Rana este dezinfectată, iar tăietura se vede clar. A început apoi să-i palpeze ganglionii de la gât; i-a extras un pic de sânge din vârful degetului mijlociu al mâinii drepte și a dus-o la gură, gustând-o; s-a uitat apoi cu atenție la pupile și la culoarea gălbuie a acestora, iar în cele din urmă a scos dintr-o sticluță o picătură dintr-un lichid violet și l-a amestecat cu urina proprie, privind în lumină soluția obținută. Diagnosticul său a fost cât se poate de concis și de limpede: Sângele dumitale este otrăvit, iar până când corpul nu elimină otrava aflată în umori, vei avea periodic stări febrile, care te pot face chiar să-ți pierzi cunoștința.

– Și care este remediul, domnule? a întrebat prelatul.

– Timpul, părinte, timpul și mult lapte de capră.

– Domnule... Martí este implicat în cea mai importantă confruntare din viața sa, riscând ceva care e mai important chiar decât sănătatea. Dați-i ceva care să-l ajute să facă față.

– Aveți mare grijă, părinte Llobet. Îți voi da un medicament pe care nu ar trebui să ți-l dau, pentru că în anumite doze poate ucide. Se extrage din ignația și din nucă vomică: îi vei da exact o picătură în prima zi, două în cea de-a doua și trei în cea de-a treia, în niciun caz mai mult. Acest remediu vechi îi va stimula

inima, îi va întări spiritul și-l va ajuta momentan să își revină, dar să nu greșești doza.

Doctorul s-a dus la geanta sa care era așezată pe o masă și după ce a deschis-o i-a dat neliniștitului om al Bisericii o sticluță cu dop de cristal pe care acesta a luat-o de parcă ar fi fost pepite de aur pur.

116

A TREIA ZI

Așteptarea ajunsese la paroxism. Partizanii uneia sau alteia dintre tabere se înfruntau în interpretări acide, iar în unele cârciumi s-a ajuns chiar la lovituri de cuțit; se spunea că un bărbier i-ar fi tăiat gâtul cu briciul unuia dintre clienții săi.

Cei doi conți urmăreau cu interes afirmațiile protagoniștilor și chiar între ei existau păreri diferite.

La solicitarea lui Martí, *litis* urma să continue cu protagoniștii așezați pe locurile lor, ținând seama de slăbiciunea evidentă pe care o resimțea.

Toți se aflau de acum pe locurile lor când judecătorul Fortuny a declarat începerea ședinței.

– Se deschide litigiul pentru a treia și ultima zi. Oponenții să nu uite că se află sub jurământ. După terminarea dezbaterilor, noi, judecătorii, ne vom reuni și vom asculta părerile membrilor *Curia Comitis* pentru a delibera asupra sfatului pe care trebuie să i-l dăm seniorului nostru Ramón Berenguer, pentru ca el să

pronunțe sentința pe care o consideră corespunzătoare. Înainte de formularea concluziilor, cele două părți vor avea opțiunea de a aduce ultimele dovezi, dacă le vor avea.

Martí și-a pus ordine în hârtii și s-a pregătit să deschidă *litis* în momentul în care judecătorul i-ar fi dat cuvântul, lucru care s-a întâmplat imediat.

– Este rândul cetățeanului Barbany; să ascultăm ce binevoiește să ne spună. Vă amintesc că apoi va face același lucru ilustrisimul consilier Bernat Montcusí, iar ulterior ambii vor putea fi interogați din nou de către judecătorii de la masă, pentru a fi lămurite aspectele necesare.

După saluturile obligatorii adresate conților, Martí a început.

– Excelentissimi judecători, iluștri consilieri, tribune ale nobilimii, ale clerului și ale onorabililor cetățeni ai Barcelonei. Ultima mea acuzație este atât de gravă, încât și mie mi-e greu să o pronunț. L-am acuzat pe consilierul contelui de moartea fiicei sale vitrege fără a preciza cauza, deoarece nu era momentul oportun pentru a o face. Astăzi a sosit însă acest moment.

Tensiunea ajunsese la punctul culminant. Cei de față se foiau neliniștiți pe locurile lor, presimțind că li se va divulga un secret teribil, ceea ce s-a și întâmplat.

– Îl acuz solemn pe Bernat Montcusí că a dezonorat-o pe Laia Betancourt, că a siluit-o de nenumărate ori până într-atât încât acesta și nu altul a fost motivul ulterioarei sale sinucideri.

Un strigăt înăbușit s-a făcut auzit în tribuna cetățenilor și un murmur general s-a răspândit în sală, în timp ce culoarea dispărea de pe fața lui Bernat Montcusí, care a trebuit să-și facă vânt cu învelișul pergamentului pe care îl avea pe masă.

Ciocanul secretarului domina cu greu tumultul, iar judecătorul principal a trebuit să amenințe cu evacuarea sălii. În cele din urmă agitația s-a potolit și apele au revenit în matca lor.

– Cetățene Barbany, acuzația dumneavoastră este de o asemenea gravitate încât dacă nu reușiți să o probați ați putea fi mustrat de tribunal, care îl va sfătui pe conte să vă aplice o pedeapsă exemplară. Aveți cuvântul.

Considerând că momentul suprem sosise, s-a hotărât să-și taie toate punțile și a strigat mai curând decât a vorbit, arătând cu degetul spre dușmanul său:

– Acest om care pătează funcția pe care o are s-a folosit de influența pe care o avea asupra pupilei sale, a dezonorat-o amenințând-o că o va ucide pe prietena ei, Aixa, a abuzat de ea de nenumărate ori și a lăsat-o însărcinată. Apoi, după ce s-a plictisit de jucăria sa, a repudiat-o, și pentru a rezolva problema a încercat să o mărite cu mine, lucru pe care l-aș fi făcut fără ezitare, întrucât o iubeam foarte mult și eram conștient de puritatea sufletului ei. Pentru că se considera mânjită, ea s-a aruncat, într-un moment de pierdere a rațiunii, de pe zidul casei tatălui ei vitreg, punându-și capăt zilelor. Aici am dovada celor spuse.

Și, spunând aceasta, s-a dus la masa judecătorilor și a depus acolo scrisoarea primită de la Edelmunda.

Răvașul a trecut din mână în mână, iar după ce a fost parcurs de cei trei judecători, Eusebi, care se ridicase în picioare, a citit cu voce tare conținutul acestuia.

Când a terminat, un fior a trecut prin sală. I-a cerut apoi lui Martí să se explice, pentru a putea consilierul să-i asculte motivele și să i le combată, iar conții, consilierii lor și cei din tribune să cunoască fundamentul acuzației sale.

Martí și-a început discursul.

– Domniile voastre, când această misivă a ajuns în mâinile mele mintea a refuzat să admită ce citeau ochii. De bună seamă că am cerut-o pe Laia în căsătorie înainte de plecarea mea în călătorie și de asemenea este adevărat că, deși nu a fost de acord, consilierul mi-a dat speranțe punând condiția ca eu să obțin calitatea de cetățean al Barcelonei; cu această speranță am încercat să vorbesc cu Laia ori de câte ori a fost posibil și am aflat că mă iubea. Fiind deja plecat, am primit o scrisoare de la iubita mea prin care se dezicea de tot ce vorbiserăm și mă sfătuia să renunț la dragostea noastră. Am remarcat însă în scrisul ei contradicții flagrante și semne foarte clare care arătau exact contrariul celor ce spunea misiva. Cum am putut constata mai târziu, faptele au fost cu totul altele. Vedeți cum acest om a abuzat de propria sa fiică vitregă, a supus-o la nenumărate umiliri și a îndepărtat-o de mine prin tot felul de amenințări, supunând-o voinței sale prin constrângeri dintre care multe aveau

legătură cu viața Aixei. Când m-am întors din călătorie, a intervenit o schimbare de atitudine din partea lui, pe care nu am înțeles-o, dar care m-a bucurat, deoarece presupunea consimțământul său pentru căsătoria noastră. Totul a luat însă sfârșit în nefericita seară în care iubita mea a hotărât să părăsească rușinată lumea celor vii. Atunci nu am înțeles motivul, până când într-o bună zi a ajuns în mâinile mele scrisoarea menajerei consilierului, cea care vi-a fost înmânată domniilor voastre și care a fost apoi citită cu voce tare. Laia a avut un fiu de la acest bărbat, care a murit la puțin timp după naștere, dar în timpul sarcinii individul a pus la cale un plan pentru a găsi un tată pentru copil și a încheia, totodată, o afacere grasă. De aceea mi-a oferit-o pe fiica lui ca soție. Cărările destinului sunt însă întortocheate și încercarea a dat greș. Dacă dovada prezentată nu e suficientă, voi începe să cred că în comitat există două feluri de justiție.

În tot acest timp nici măcar un oftat nu a rupt tăcerea din sală înainte ca vocea judecătorului Bonfill să-i ceară lui Martí să ia din nou loc. Apoi, adresându-se consilierului, magistratul a anunțat:

– Domnule Montcusí, aveți cuvântul.

Cu o figură speriată, dar hotărât să lupte până la capăt, consilierul s-a îndreptat spre pupitrul său.

– Le rog pe domniile voastre să-mi permită ca în această situație și într-o împrejurare atât de gravă, întrucât este în pericol credibilitatea și odată cu ea și prestigiul meu, să mă apăr de atâta nebunie de la pupitru și stând în picioare.

Este o adevărată monstruozitate să încerci denaturarea lucrurilor până într-atât încât să înșeli buna-credință a oamenilor bazându-te pe argumentul unor false adevăruri și al unor mărturii inspirate de ură și răzbunare.

Aici a făcut o pauză ostentativă și a scos un oftat adânc, cum ar face cineva care invocă cerul din cauza unei flagrante nedreptăți care i s-ar fi făcut.

– Într-adevăr, am avut în serviciul meu o menajeră care m-a servit cu credință timp de mulți ani. Din nefericire, s-a îmbolnăvit de lepră și nu numai că a trebuit să mă dispensez de serviciile ei, dar și să o închid. Este adevărat că Edelmunda, căci așa se numea, îmi câștigase încrederea, dar datoria mea în fața legii este mult mai puternică decât chestiunile sentimentale, așa că m-am văzut obligat, împotriva dorinței mele și în ciuda opoziției sale, să o trimit la leprozeria păzită de la poalele Montseny. Scrisoarea nu este altceva decât o răzbunare, rodul aversiunii și ranchiunei față de persoana mea. Cu toate acestea, observați că în ea spune un singur adevăr, iar pentru că așa este, îl repetă. O numește pe acea Aixa sclavă, ceea ce și era, deoarece într-o asemenea calitate a intrat în casa mea. Restul vreau să cred că o fabulație, rod al urii pe care mi-o purta în suflet. Dar spuneți-mi, iluștri judecători, ce putea face un om care respectă cu credință legea, oricât de dureroasă ar fi fost hotărârea pe care trebuia să o ia? Femeia voia să rămână la Barcelona și refuza să poarte clopotul de lemn care anunță un lepros. Iată unica rațiune a misivei. Pentru că s-a pus

însă sub semnul întrebării onorabilitatea mea, vă voi povesti faptele așa cum s-au întâmplat, lucru pe care nu l-am făcut până acum deoarece m-am gândit că bunul renume al iubitei mele fiice, moartă în împrejurări atât de triste, merita puțin respect și mai ales discreție. Acum încurcătura este atât de mare, încât trebuie să dezvălui totul.

Făcând o pauză căutată, consilierul s-a dus la masa rezervată lui și, luând tacticos un borcan, și-a turnat apă într-o cupă și a luat o înghițitură, așteptând ca spusele sale să-și facă efectul. Apoi s-a întors la pupitru și și-a continuat expunerea.

– Acum, dragi concetățeni, stați și judecați dacă nu este mai coerentă istoria adevărată pe care v-o prezint decât însăilarea de minciuni gogonate pe care a inspirat-o ura evidentă ce mi-o poartă cetățeanul Barbany. Așa cum știți, am condiționat căsătoria fiicei mele vitrege cu sus-numitul cerându-i doar să fie cetățean al minunatului nostru oraș. Ei bine, el a vrut să fie sigur că își va atinge ținta și a sedus-o în mai multe rânduri pe singura floare din grădina mea și a făcut-o în complicitate cu sclava Aixa, subliniez condiția ei de sclavă, și în casa doicii de tristă amintire a fiicei mele vitrege, al cărei nume era Adelaida, lucru pe care, după cum v-ați dat seama, nu l-am aflat decât mai târziu.

Când Barbany a plecat, neținând eu seama ca bun tată de familie de acea cerere în căsătorie care nu avea nici cap, nici coadă, i-am spus fiicei mele să sosise momentul să-i găsesc un soț și am început să caut printre fiii familiilor de rangul meu unul care să fie

potrivit pentru ea. Ei bine, imaginați-vă uimirea mea când Laia a venit în biroul meu într-o dimineață și mi-a spus că nu mai era fecioară pentru că acel tinerel insolent i-a pătat onoarea, având asentimentul ei. Observați: nu afirm că ar fi violat-o. Recunosc că m-au apucat toți dracii și o sfântă mânie mi-a cuprins sufletul. Am amenințat-o, ce-i drept, că o voi pedepsi pe adevărata vinovată, care nu era alta decât sclava Aixa, și am aflat și rolul fostei sale doici Adelaida, care le oferise casa ei celor doi pentru a-și consuma legătura amoroasă. Atunci am somat-o să-și recunoască greșeala și am considerat terminată relația ei, iar pe sclavă am îndepărtat-o de lângă ea.

Am crezut că după această hotărâre totul se va termina, dar m-am înșelat. După scurtă vreme Laia a venit iarăși la mine în birou și m-a amenințat că se va oferi primului venit dacă nu o voi lăsa să continue relația aceea nesăbuită. Nu am ținut seama de amenințare și m-am arătat neînduplecat. După câtva timp a venit din nou la mine, spunându-mi că era însărcinată. Atunci a început calvarul meu. Nu am putut dormi nopți în șir, am trimis-o la țară pentru ca să mediteze și să-și petreacă lunile de sarcină departe de priviri indiscrete. Nu am putut să-l reclam pe tatăl copilului întrucât ea a refuzat categoric să-i divulge identitatea. Eram un tată disperat: religia îmi interzicea să o fac să avorteze, iar dragostea paternă mă împingea să o ajut pentru a depăși momentul dificil cu cât mai puține neplăceri. În cele din urmă am găsit o soluție, care, deși proastă, era singura posibilă.

Pentru aceasta am recurs la bunul meu prieten și confesor, părintele Llobet, despre care știu prea bine că prin natura activității sale nu va putea depune mărturie. Așa cum este de înțeles, niciodată nu voi îndrăzni să spun ceva care să nu fie adevărat, întrucât știu că este în sală. M-am dus într-o seară să-l vizitez la Pia Almoina și l-am rugat ca la întoarcerea din călătorie a protejatului său, care se apropia, să intervină pentru a-i cere să se poarte ca un bărbat, deoarece la urma urmei Barbany fusese cel care o dezonorase pe Laia. Neavând încotro, l-am implorat să mă ajute să-l conving să o ia în căsătorie pe fiica mea și să-și asume rolul de tată al copilului. Între timp situația s-a mai îmbunătățit, deoarece micuțul s-a născut, din păcate, mort. Ca întotdeauna, părintele Llobet m-a ajutat. Când acest om, a spus el arătându-l dezgustat pe Martí, s-a întors din călătorie, ne-am întâlnit într-o seară pentru a discuta chestiunea. Între timp am poruncit ca fiica mea să fie adusă la Barcelona, iar când a sosit am anunțat-o că sunt de acord cu căsătoria ei și că în curând va veni iubitul ei la mine acasă pentru a stabili mărimea zestrei. Și acum mi se împăienjenește privirea când îmi apare în fața ochilor fețișoara ei fericită și plină de iluzii după atâtea clipe amare.

A sosit ziua anunțată și m-am împăcat cu el în salonul pentru cină al casei mele, dându-i binecuvântarea mea de părinte. Seara a trecut fără momente notabile, doar poate faptul că, așa cum am observat, individul bea prea mult vin. Când am ajuns la desert și fiind el deja cam ametit, a avut îndrăzneala să-mi ceară o

zestre cu totul disproporționată pentru a consimți la căsătorie. Văzându-mi mânia justificată, a argumentat că va lua o femeie dezonorată, iar acest lucru avea un preț. Nu vă voi spune ce i-am răspuns, pentru că nu am apucat s-o fac. Tocmai atunci a venit majordomul meu anunțând o mare nenorocire. Sărmana mea fiică, ascunsă după balustradele de la primul etaj, a auzit ce preț punea pe onoarea ei iubitul visurilor sale. S-a urcat pe zidul casei, iar de acolo s-a aruncat în gol. Restul istoriei îl cunoașteți de acum.

Asistența era zguduită, iar taberele bine conturate: tribuna cetățenilor îl susținea pe Martí, cea a nobilimii opta pentru consilier, în timp ce clerul era nehotărât. După o altă pauză îndelungată, Bernat a luat din nou cuvântul.

– Sunt conștient de faptul că argumentul juridic pe care îl voi aduce în continuare nu va trezi prea multă simpatie, dar îi va face pe ilustrisimii judecători să înțeleagă că și în acest domeniu rațiunea este de partea mea.

Să presupunem prin absurd că eu am fost cel care a provocat toată această nenorocire. Oare nu a recunoscut oponentul meu că i-am cerut să o ia în căsătorie pe fiica mea vitregă? Care este obligația unui violator, siluitor sau nu pentru a-și repara greșeala? Nu e adevărat că ea consistă doar în a căuta un soț pentru fata violată și a-i da o zestre decentă? Acest lucru, domnii mei, l-a făcut, fără să fi fost vinovat, omul aflat în slujba comitatului Barcelonei care vă vorbește acum.

Apoi s-a întors la locul său, sigur fiind că a semănat cel puțin o îndoială rezonabilă în rândul membrilor ilustrului tribunal, fără a mai vorbi de oamenii simpli, pe care i-a considerat totdeauna ca extrem de ușor de manipulat.

Cei trei judecători s-au privit și s-au consultat, apropiindu-și capetele. Apoi Bonfill s-a ridicat în picioare.

– Domnule consilier Montcusí, vom chema pe fosta dumneavoastră menajeră pentru ca să depună mărturie, luându-ne precauțiile necesare.

– Înțeleg, domnule, că ar fi de mare folos acest lucru, dar dacă nu-l trimiteți pe polițist să o caute în iad, nu cred că va putea veni. Am aflat că numita Edelmunda a murit de lepră iarna trecută.

117

PROVIDENȚA CELOR DREPȚI

Întrunirea avea loc la lăsarea serii în reședința lui Martí. Cei convocați erau părintele Llobet, căpitanii Jofre și Felet, de abia întors din călătorie, grecul Manipoulos și Omar care, cu această ocazie și datorită ascendentului pe care și-l câștigase în casă cu trecerea anilor, era considerat mai degrabă un prieten decât un simplu administrator.

Pe măsură ce soseau, oaspeții erau conduși în salonul de muzică de la primul etaj de către majordomul Andreu Codina. Cu toții s-au instalat în jurul marelui cămin, într-un cerc de jilțuri comode în jurul patului lui Martí.

– Vedeți, dragi prieteni, a spus Eudald, că balanța se menține în echilibru. Aș îndrăzni să spun că spadele sunt scoase din teacă. Cetățenii sunt cu dumneata, Martí, dar nu și nobilimea, iar clerul, pe care îl cunosc bine, nu se va pronunța decât atunci când lucrurile vor fi clare.

– Nu stările cele care vor pronunța sentința. Dacă nu sunt greșit informat, contele va fi acela, a spus căpitanul Jofre.

Agerul Manipoulos a precizat:

– Nu trebuie să uităm că doar câțiva privilegiați pot șopti la urechile celor puternici și chiar dacă simplii cetățeni sunt de partea dumitale, aceștia nu intră în palat și nu iau parte la niciun consiliu.

– Singurul consiliu admis oficial este cel al judecătorilor, iar pe aceștia se pare că argumentația dumitale i-a impresionat.

Llobet s-a lăsat pe speteaza jilțului și a spus:

– Nu pe toți, Felet. Din câte știu, cel puțin unul dintre ei este de partea consilierului.

– Spune-mi, Eudald, ce consecințe ar putea avea pentru Martí o sentință negativă? a întrebat Felet, care nu cunoștea în amănunt cele întâmplate pentru că fusese plecat pe mare.

– Teribile, fiul meu, teribile.

– Adică?

– *Litis* este un tribunal de onoare; în cazul în care pierde, se presupune că într-o anumită chestiune Martí a mințit, motiv pentru care despăgubirea pe care ar cere-o consilierul ar putea echivala cu ruina.

– Și invers, a adăugat Jofre.

– Evident. Cu toate acestea, mi-e teamă că în cazul în care nu aduce o dovadă incontestabilă, acuzațiile ar putea să se întoarcă împotriva lui. Martí, eu ți-am atras atenția în mai multe rânduri în timpul vizitelor tale la Pia Almoina că intri într-un viespar. Trebuie

să recunoști că Montcusí este foarte abil. Mă numește știind că nu pot depune mărturie și scoate din argumentele dumitale date care servesc intereselor lui. Ai văzut cum din misiva lui Edelmunda a știut să sublinieze în fața judecătorilor că Aixa era sclavă... Chestiunea este foarte încurcată. Roagă-te ca Domnul să te lumineze.

Febra revenise și broboane de sudoare se vedeau pe fruntea tânărului.

– Trebuie să te odihnești, Martí, a spus grecul. Dacă nu o vei face, puțin va conta dacă vei câștiga ori vei pierde confruntarea. Singurii învingători vor fi viermii din cimitir.

– Poimâine va fi ziua ultimei ocazii. Nu voi putea să mă odihnesc, știu acest lucru, e zadarnic. Vreau să vă spun că nu mă interesează deloc partea materială. E nevoie de foarte puțin pentru a fi fericit pe acest pământ; dacă pierd tot ce am câștigat, o voi lua de la început, iar cu ajutorul vostru voi răzbate.

Vocea lui Andreu Codina a întrerupt discuția.

– Domnule, femeia care a venit aici de două ori aseară vrea să vă vadă neapărat, iar de această dată o însoțește cineva.

– Spune-i că domnul Barbany nu poate primi pe nimeni. Să revină în altă zi, a răspuns Eudald.

– Cred că ar trebui să o vedeți, domnule. A venit împreună cu doamna Ruth.

Auzind numele, culoarea a revenit pe fața lui Martí.

– Spune-i să intre... Imediat!

Bărbații reuniți acolo au văzut cum Ruth, vizibil mai slabă, dar cu o înfățișare hotărâtă, intra în salon. Străina a rămas afară, așteptând.

– Martí! a exclamat tânăra, văzându-l.

A fugit spre el și s-a aruncat la picioarele patului în care se afla acesta.

– E o imprudență că ai venit, fiica mea! a spus Llobet.

– Nu am avut de ales. Am întâlnit-o pe această femeie la poartă. Nu era lăsată să intre; atunci m-am prezentat, iar când am aflat mesajul pe care îl aducea le-am poruncit servitorilor să deschidă ușa. Cred că lucrurile pe care ți le va spune vor fi de mare interes. Ea așteaptă afară.

Martí a mângâiat părul lui Ruth și a încercat să exprime prin privire iubirea nețărmurită pe care o simțea pentru ea.

– Vă rog, prieteni, lăsați-ne singuri.

Bărbații au plecat, nu înainte de a se despărți cu o îmbrățișare de prietenul lor.

Atunci, Martí i-a poruncit lui Codina:

– Spune-i femeii să intre.

În timp ce așteptau, Martí a sărutat-o pe Ruth cu pasiune pe buze.

– Cât de mult ți-am dus dorul...!

Cu ochii plini de lacrimi și cu un zâmbet în obraz, fata a replicat:

– Nu trebuie să-ți faci griji. Nu te voi mai părăsi.

Ruth s-a așezat lângă el pe pat și amândoi au așteptat ca femeia să intre.

Majordomul a precedat apariția necunoscutei. În spatele său s-a ivit în prag o femeie de vârstă mijlocie, îmbrăcată ca o văduvă, cu bluză și fustă de culoare neagră, care avea pe cap un șal din dantelă fină, prins de păr cu un ac din corn de cerb. Privirea îi era senină și deloc impresionată în fața unei asemenea bogății.

– Înainte de toate, vă rog să mă scuzați că am venit la o oră atât de nepotrivită.

– Vă rog să vă așezați și să vă expuneți motivele, a spus Martí.

Femeia a ales o banchetă în fața celor doi și a strâns cu putere în mâini un săculeț de care părea să aibă mare grijă.

– Fără îndoială, sunteți don Martí Barbany.

– Da, eu sunt.

– Mă aflu aici pentru a îndeplini o promisiune pe care mama mea i-a făcut-o Laiei Betancourt.

Martí a privit-o pe Ruth cu speranță.

– Cine sunteți?

– Numele meu nu vă va spune nimic. Mă numesc Àurea. Dați-mi voie ca înainte să continui firul poveștii. Mama mea Adelaida, odihnească-se în pace, a fost doica Laiei Betancourt, iar viața ei era un balsam. Înaltul personaj cu care vă aflați acum în litigiu i-a făcut imposibilă mamei mele viața în oraș atunci când a aflat că vă întâlneați cu Laia în casa ei. Pe atunci eu eram căsătorită la Montornés cu curelarul așezării și aveam o situație materială bună, pentru că asemenea meseriași nu duceau lipsă de comenzi, existând atâția cai și animale de povară. Când domnul Montcusí a

aflat de întâlnirile dumneavoastră, presiunile la care a supus-o pe mama au obligat-o să fugă din Barcelona și să se refugieze la mine. Acum patru ani, atât ea, cât și soțul meu au murit într-un scurt interval de timp. Dificultățile materiale și obligația de a-mi crește copiii au făcut să amân îndeplinirea ultimelor dorințe ale mamei mele. Știrile despre ce se întâmplă la Barcelona ajung și la sate, iar când am auzit de numele dumneavoastră, am făcut legătura cu însărcinarea pe care mi-a dat-o mama mea înainte de a muri. „Caută-l pe Martí Barbany", mi-a spus ea, „și dă-i aceste două scrisori; va ști ce să facă cu ele." De asta am venit la dumneavoastră.

Femeia a tras apoi de șnurul care închidea săculețul și a scos din el două plicuri, unul cu sigiliul de ceară roșie intact, celălalt deschis.

Ruth s-a grăbit să le ia și i le-a dat imediat lui Martí, care transpira din abundență din cauza febrei, căldurii și a emoției. Apoi, în timp ce el citea prima scrisoare, i-a oferit femeii o băutură, cerându-i scuze că nu a făcut-o mai înainte.

Misiva al cărui sigiliu fusese rupt suna așa:

> Dragă Adelaida, nu știu dacă scrisoarea va ajunge în mâinile dumitale. Sunt într-o situație gravă și nu știu dacă voi mai putea să-l văd pe iubitul meu. Dacă nu vei mai primi vești de la mine sau mai rău, vei afla că am murit, te rog ca la întoarcerea lui din călătorie să faci să-i parvină cea de-a doua misivă pe care ți-o trimit împreună cu aceasta. Dacă reușesc să înșel vigilența Edelmundei, ți-o voi

înmâna eu însămi. Dacă nu, voi găsi o modalitate de a ți-o trimite.

A dumitale cu drag și recunoștință,
LAIA BETANCOURT

După expresia feței iubitului ei, Ruth a înțeles că mesajul era de o importanță capitală.

Femeia a întrebat:

– Vă ajută, domnule? Scuzați-mă că nu am venit mai devreme. Conștiința mă mustra, așa că am profitat de condiția mea de cetățean al Barcelonei, pe care am moștenit-o de la tatăl meu, pentru a asista la *litis* în fiecare zi și a vă urmări la ieșire până la locuința dumneavoastră. Trebuia să mă asigur înainte de a îndeplini dorința mamei mele, chiar dacă a trebuit să-mi cheltui toate economiile. Ieri, servitorii dumneavoastră nu m-au lăsat să intru, iar azi s-ar fi întâmplat la fel dacă nu m-aș fi întâlnit la poartă cu această tânără.

– Nu vă faceți griji, lăsați-mă să termin de citit.

Ruth i-a adus un cuțit lui Martí, iar tânărul l-a apucat cu o mână tremurătoare, a rupt sigiliul și a început să citească.

Barcelona, 10 februarie 1055

Mult-iubitul meu Martí,

Nu știu dacă această misivă va ajunge în mâinile tale, iar dacă așa se va întâmpla, nu știu dacă voi mai fi atunci în viață sau voi fi murit. Să nu ții seama de nicio scrisoare pe care ai primit-o mai înainte,

întrucât m-a obligat să o scriu împotriva voinței mele. Te iubesc din tot sufletul și nimic nu mi-ar fi umplut viața precum faptul de a fi a ta, dar ar fi fost prea frumos și nu mi-a fost dat să fie așa.

Sunt jucăria tatălui meu vitreg, m-a dezonorat și mă violează ori de câte ori are chef, cu amenințarea permanentă că o va jupui de vie pe Aixa sub ochii mei.

Când el o face, eu zac ca o moartă, iar gândurile îmi zboară năvalnic spre tine. Nu știu cât timp voi mai putea suporta situația, dar vreau să știi că inima mea îți aparține și că ultima mea suflare va fi pentru tine.

Te iubesc până la sacrificiu,
LAIA BETANCOURT

Mâna lui Martí a căzut pe marginea patului, inertă. Ruth a luat scrisoarea și a citit-o.

– Doamnă, m-ați făcut să mor și să revin la viață în doar câteva clipe. Să știți că vă voi rămâne recunoscător până în ultima mea clipă. Vă rog să așteptați aici și să-mi permiteți ca Ruth, logodnica mea, să vă înmâneze dovada recunoștinței mele.

Ochii lui Ruth au strălucit la auzul acelui cuvânt.

– Nu doresc nimic, domnule. Amintirea mamei mele este cea care m-a făcut să-mi îndeplinesc datoria.

– Mi-ați spus că sunteți văduvă și că v-ați împrumutat ca să-mi veniți în ajutor. Să știți că niciodată de acum înainte nu veți mai duce lipsă de nimic, nici dumneavoastră, nici fiii dumneavoastră.

Femeia a îngenuncheat plângând, încercând să acopere de sărutări mâna lui Martí. Tânărul a ridicat-o, luând-o de umeri.

– Vă rog, pentru numele lui Dumnezeu! Eu sunt cel care nu-mi voi putea achita niciodată datoria față de dumneavoastră. Iar acum, doamnă, vă rog să mă scuzați, dar trebuie să mă retrag.

Și, adresându-se apoi lui Ruth, a cărei privire reflecta uimirea bucuroasă de care era cuprins și deopotrivă cumplitul chin pe care mesajul i-l trezea în memorie, i-a spus:

– Anunță-i pe Omar și pe Andreu ca să te ajute să mă duci în patul din dormitor; simt că îmi voi pierde cunoștința.

Ajutată de cei doi bărbați, Ruth l-a însoțit pe Martí în dormitor și, după ce l-a lăsat în penumbra unei singure lumânări, vegheat de Aixa și aproape delirând, a început să îndeplinească instrucțiunile pe care le dăduse tânărul în pripă pe când îl culcau în pat.

Femeia își mărturisise dificultățile, iar Martí hotărâse să-i răsplătească fidelitatea și efortul, ușurându-i astfel lipsurile.

Ruth s-a apropiat de lada cu arcuri de oțel încrucișate care fusese a tatălui lui Martí; introducând cheile în încuietorile opuse, a făcut în așa fel încât broaștele să se deschidă. Tocmai se pregătea să ia monedele de aur pe care urma să le dea femeii când imaginea unui obiect familiar care se afla într-un colț al lăzii a făcut ca în mintea ei să încolțească un plan ce putea fi hotărâtor. Tâmplele îi zvâcneau și făcea eforturi să-și

ordoneze mulțimea de idei care o asaltau. Avea la dispoziție doar două zile pentru a-și duce la bun sfârșit planul, iar riscul pe care îl presupunea aceasta era neînsemnat față de avantajul imens pe care l-ar fi putut reprezenta pentru iubitul ei, care, cuprins de febră și aproape inconștient, nu avea cum să i-l aprobe sau să i-l respingă. A închis cufărul și după ce a montat din nou arcurile, s-a dus să se întâlnească din nou cu femeia.

– Poftim. Și însoțind cuvântul cu gestul, i-a întins o pungă umflată.

– Doamnă, ce îmi dați aici?

– Cincizeci de dinari, așa cum a poruncit logodnicul meu, a spus Ruth, savurând cuvântul; și a mai adăugat că în fiecare an vă va da tot pe atât.

Femeia nu-și putea stăpâni lacrimile care îi curgeau pe obraji.

– Doamnă, nu pot accepta o asemenea sumă.

– Dumnezeu să vă aibă în pază! Nici nu vă închipuiți ce folos ați adus acestei case.

– Vă voi binecuvânta în fiecare zi a vieții mele.

Neluând în seamă dovezile de recunoștință ale vizitatoarei, Ruth a întrerupt-o spunând:

– Voi spune unui servitor să vă conducă acasă într-o căruță. Nu e bine să mergeți la această oră pe străzile Barcelonei având asupra dumneavoastră atât de mulți bani.

Femeia a plecat binecuvântându-și soarta, iar imediat ce a făcut-o, Ruth l-a chemat pe Omar în sălița.

Discuția a durat destul de mult. Deși era conștient de avantajele pe care planul stăpânei sale le-ar fi putut

avea pentru Martí, credinciosul servitor nu putea să nu o avertizeze în legătură cu marele pericol la care se expunea în cazul în care ar fi fost descoperită în plină noapte, îmbrăcată ca un bărbat și având asupra ei o marfă atât de periculoasă.

După miezul nopții, având asupra sa unul din salvconductele care permiteau liberă circulație întregului personal al șantierului naval deținut de armatorul Martí Barbany, un tânăr călăreț ieșea pe poarta Regomir și se îndrepta la pas, pentru a nu atrage atenția, spre capătul plajei de la poalele lui Montjuïc, unde lumina forjelor se vedea din Barcelona.

Odată ajuns acolo, a descălecat și, după ce a legat calul de o bară metalică, s-a apropiat de focuri, lângă care se odihneau câțiva fierari după tura de lucru la forjă, în timp ce luau o gustare ușoară și sorbeau dintr-un burduf cu vin.

– Îl cunoaște cineva pe căpitanul Jofre?

– Tocmai l-am văzut la forja numărul cinci. Acolo îl puteți găsi.

– Dumnezeu să vă aibă în pază!

După ce s-a despărțit de ei, Ruth s-a îndreptat spre forja numărul cinci, care se afla la o distanță de vreo sută de metri.

Zgomotul ciocanelor care loveau metalul cald pe nicovală umplea noaptea cu ritmuri ciudate. Când fata, cu permisiunea paznicului de la intrare, a trecut pragul forjei, aspectul cuptoarelor aruncând scântei și roșul strălucitor al ambianței reflectat în torsurile goale ale fierarilor au dus-o cu gândul la ceremonia

unei adunări de vrăjitoare chiar în inima iadului. Zgomotul era asurzitor. Ruth s-a apropiat de doi băieți a căror misiune consta din a aduna în coșuri mari de pânză piliturile de metal care rămâneau lângă marile vânturare de piele care împrăștiau bucățile de metal pentru a le reîntroduce în cuptoare.

În mijlocul acelui tumult și făcându-se auzită prin strigăte la urechea unuia dintre ei, a întrebat de căpitanul Jofre, care avea misiunea, între multe altele, de a supraveghea activitatea cuptoarelor în care se fabricau piesele de fier de care aveau nevoie ambarcațiunile.

Băiatul a arătat cu degetul o cabină ridicată în capătul din spate al forjei, la care se ajungea urcând pe o scăriță de lemn ce ducea la balcon. Ruth a traversat încăperea, urmărită de privirea arzătoare a muncitorilor, care simțeau un element străin în mediul lor natural.

Jofre a văzut-o venind și a apărut imediat, crezând că ceva rău a motivat o vizită atât de neobișnuită. Ruth a încercat să-l liniștească, dar zgomotul era atât de puternic, încât, până când el nu a luat-o de braț, a introdus-o în cămăruță și a închis ușa, i-a fost imposibil să-i explice de ce se afla acolo.

Pe măsură ce marinarul era pus la curent, ochii i s-au luminat tot mai mult.

– Unde e pachetul?

– Aici.

Ruth a scos de sub haină săculețul și i l-a dat lui Jofre; căpitanul s-a îndreptat spre masa din mijlocul

încăperii, luminată de o lampă cu ulei și a răsturnat pe ea conținutul.

– Asta e tot?

– Nu, cealaltă jumătate am lăsat-o acasă, într-un loc sigur; aceasta este doar pentru a face probe.

– De cât timp dispunem?

– Ultima înfățișare este poimâine. Așadar, ne rămâne o zi.

– Atunci să nu pierdem vremea și să ne apucăm de treabă.

118

PIESELE PUZZLE-ULUI

Tensiunea ajunsese la paroxism. Dacă în fiecare dintre zilele anterioare toate locurile fuseseră ocupate, acum, ținându-se seama că în aceea zi se decidea totul, se putea spune că până și soldații își negociaseră orele de gardă pentru a-și găsi un loc în sala imensă. Toți doreau să poată spune vecinilor, prietenilor și rudelor veniți din alte comitate: „Eu am fost acolo în acea zi." Oricum, un spectator străin de tot ce se întâmpla, care ar fi trebuit să emită o judecată de valoare luându-se după semnele exterioare, s-ar fi pronunțat cu siguranță în favoarea consilierului contelui. Saluturile, felicitările și manifestările de simpatie indirecte pentru el din partea clienților și rudelor care, simțindu-l învingător, căutau să se apropie de el erau mult mai numeroase decât cele pe care le primea Martí, care, palid, abia refăcut după ultimul său acces de

febră, aştepta la masă, surprinzător de senin, ca să înceapă înfăţişarea.

Toţi se aflau deja pe locurile lor: cele trei tribune arhipline, judecătorii la masa lor, adversarii faţă în faţă, atunci când goarnele de argint, un dar al regelui maur din Tortosa, şi trompetele au anunţat sosirea conţilor de Barcelona, însoţiţi şi de fiul cel mare al lui Ramón Berenguer, Pedro Ramón, care urma să ocupe un tron situat pe o treaptă mai joasă decât cel al tatălui său şi al mamei sale vitrege.

Când judecătorul Vidiella a anunţat că *litis* era deschisă pentru ultima sa zi şi că după ea va fi dat verdictul contelui, o linişte încordată s-a lăsat între cei prezenţi, iar privirile se îndreptau alternativ de la un adversar la altul.

– Este rândul lui don Martí Barbany de Montgrí. Expuneţi aici şi acum argumentele finale, deoarece nu veţi mai avea altă ocazie.

Martí a căutat în geanta de piele pe care o avea în faţă şi a scos o misivă, pe care a aşezat-o astfel încât să poată fi văzută.

– Cer domniilor voastre permisiunea de a mă apropia de masă pentru a aduce noi probe care vor întări ceea ce am afirmat până acum.

– Puteţi să o faceţi, dar spuneţi mai întâi ce intenţionaţi, a intervenit Frederic Fortuny.

– Îi cer oponentului meu să autentifice o scriere.

– Aveţi permisiunea.

Martí s-a ridicat încet de pe scaun. Îngrijirile doctorului Halevi începeau să-şi facă efectul, dar de ce

se temea mai mult în acel moment era să nu aibă unul din temutele și bruștele accese de febră care să-l lase paralizat și incapabil de cel mai mic efort. A reușit totuși să ajungă la masa judecătorilor și le-a spus, în timp ce le dădea documentul:

– Aceasta este o misivă pe care am primit-o cu mult timp în urmă și aș vrea ca ilustrul consilier să spună dacă o cunoaște și recunoaște în ea scrisul fiicei sale vitrege.

Scrisoarea a trecut prin mâinile celor trei judecători care, după ce i-au cerut lui Martí să se întoarcă la locul său, l-au chemat la masă pe Bernat Montcusí.

Consilierul s-a apropiat încet și pompos, așa cum se cuvenea pentru funcția și dimensiunile sale.

Judecătorul Bonfill i-a întins scrisoarea. Montcusí, punându-și un monoclu, a examinat-o cu atenție.

– Bineînțeles că da, și chiar am vorbit despre acest lucru. Nu știu unde vrea să ajungă oponentul meu, dar misiva întărește afirmația mea: este scrisoarea fiicei mele, iar cele scrise au fost dictate de mine atunci când am vrut să pun capăt definitiv iubirii blestemate ce a declanșat tragedia pe care o cunoașteți cu toții.

Judecătorul Fortuny a întrebat:

– Este satisfăcută cererea reclamantului?

– Da, domnia voastră. Singurul lucru care mă interesează este să fie clar că misiva a fost scrisă de Laia Betancourt.

– Acest lucru este evident; Excelență, vă rog să vă retrageți și îl rog pe reclamant să continue.

– Domniile voastre, am aici o altă misivă pe care doresc să v-o arăt și care este scrisă în mod evident de aceeași mână ca și cea anterioară.

– Apropiați-vă.

De această dată, expresia feței consilierului trăda o curiozitate amestecată cu neîncredere.

Martí s-a apropiat iarăși de masă și le-a dat judecătorilor scrisoarea. Văzând cum magistrații și-o treceau din mână și observând comentariile rezervate pe care aceștia le făceau în șoaptă, mulțimea a intuit că sosise momentul crucial al procesului. Până și contii s-au arătat intrigați de întârzierea judecătorilor, iar membrii *Curia Comitis* s-au privit neliniștiți.

În calitatea sa de secretar, Eusebi Vidiella s-a ridicat în picioare.

– Dată fiind gravitatea probei, îl chemăm din nou pe don Bernat Montcusí.

De această dată, atitudinea consilierului a fost cu totul alta.

A dat la o parte cu violență jilțul pe care stătea și s-a apropiat de masă cu pași mari. Și-a pus iarăși monoclul, iar, după ce a citit scrisoarea, fața lui a căpătat o culoare vineție.

– E o mârșăvie, sunt niște minciuni ordinare! Cer ca proba să nu fie acceptată!

După o scurtă consultare, secretarul s-a ridicat.

– Vom cerceta în privat mărturia și apoi...

Vocea contelui l-a întrerupt.

– Citiți scrisoarea cu voce tare. Această *litis* a fost convocată în public, deoarece nu vrem să-i privăm

pe cetățenii Barcelonei de dreptul lor de a cunoaște toate circumstanțele.

Judecătorul Bonfill s-a ridicat în picioare și în mijlocul unei tăceri mormântale a dat citire cu voce tare scrisorii Laiei, cu acuzația gravă adusă tatălui ei vitreg care se desprindea din rândurile sale pline de amărăciune.

După ce a luat sfârșit citirea misivei, Montcusí s-a ridicat în picioare și a început să strige ca un posedat.

– Minciuni, baliverne absurde și calomnii! Îi cer lui Martí Barbany să mărturisească falsitatea acestei ponegriri cu care vrea să mă discrediteze!

– Excelență, vă amintesc că nu aveți cuvântul, a spus Bonfill și a adăugat: Cetățene Martí Barbany de Montgrí, mai aveți încă posibilitatea de a rectifica. Aveți cuvântul.

Martí s-a ridicat încet în picioare; pentru prima oară era conștient de faptul că avea inițiativa în proces.

– Nu retrag nicio virgulă din cele spuse. Nici cetățeanul Montcusí și nici eu nu suntem calificați să afirmăm că misiva a fost scrisă de Laia Betancourt. Dar cum oponentul meu a adeverit că scrisoarea cealaltă a fost scrisă de mâna ei, propun sălii să-i însărcineze pe distinșii savanți de la *Escola scriptorum* a catedralei să confirme autenticitatea ei.

Cei trei judecători deliberau, când vocea severă a lui Ramón Berenguer a acoperit murmurul sălii.

– Fie, să se procedeze astfel! Iar în mod excepțional și în fața acestei întârzieri neașteptate, vom amâna

înfățișarea până când cuvioasele fețe bisericești vor anunța verdictul. Domnule secretar, ridicați ședința.

Când ciocanul judecătorului a urcat și a coborât de trei ori, anunțând încheierea sesiunii, și în timp ce Martí întâlnea privirea lui Llobet, care ieșea din sală pentru a-i îmbrățișa cu nespusă bucurie pe Jofre, Omar și Manipoulos, tropăiturile celor prezenți atinseseră un nivel care i-a amintit bătrânului marinar de vuietul unei furtuni.

119

JUSTIȚIA DIVINĂ

Verdictul savanților a fost concludent. Mâna care scrisese cele două misive era aceeași. Când vocea secretarului l-a citit, tăcerea celor prezenți era desăvârșită. Certificarea evidențiase indiscutabila lipsă de onoare a lui Montcusí. De pe tronul său, contele îl privea sever și încruntat. Ceea ce începuse ca un divertisment, ca un fel de test pentru a vedea agerimea și istețimea consilierului său, dădea semne că se va termina printr-o dramă. La masa lui, Bernat privea în gol, cu o expresie pierdută pe chip. Vocea judecătorului Fortuny i-a readus la realitate pe cei prezenți.

– Reclamantul să spună dacă mai are ceva de revendicat înainte de a încheia această *litis*, care să aibă legătură cu reclamatul.

– Da, domniile voastre.

– Spuneți așadar.

– Revendic onorabilitatea starostelui zarafilor, Baruj Benvenist, care a fost executat în public și a avut parte de o moarte infamantă.

Vocea lui Martí a avut efectul unui trăsnet. Furtuna era gata să se dezlănțuie, întrucât acuzația lui Martí îl implica indirect pe contele de Barcelona.

Vocea judecătorului Fortuny a sunat de această dată neutră, dar amenințătoare.

– Sunteți conștient de faptul că puneți la îndoială justiția seniorului nostru?

– Sunt conștient că doar Dumnezeu din ceruri este infailibil.

– Răspunsul dumneavoastră este fără valoare. Dacă nu vă explicați afirmațiile veți câștiga, poate, această *litis*, dar vă veți vedea implicat într-un proces mult mai grav.

Barbany s-a pregătit să înceapă ultima sa bătălie. Consilierul, care văzuse o fisură în apărarea lui, era gata să se folosească de împrejurare.

Martí și-a îndreptat privirea spre tronurile conților și a vorbit ca și cum s-ar fi adresat numai lor.

– Excelentissimi conți, iluștri judecători. Eu nu m-am născut din viță nobilă și nu mi-am primit educația de la nobili tutori și nici de la profesori învățați de la școala catedralei. Sunt dintr-o familie de condiție modestă și m-a învățat carte un preot de țară, dar care a știut să-mi sădească în suflet principiile echității și justiției. Știu că dreptatea dumneavoastră este legendară și că nu face diferență între nobili, cetățeni ai Barcelonei și oameni de rând. De aceea poporul dumneavoastră

vă iubește și se mândrește că are drept conducător pe cel mai strălucit principe al creștinătății. Dar justiția, domnule, se bazează pe probe și mărturii, iar când acestea, din motive străine de persoana dumneavoastră, nu sunt demne de încredere, ba mai mult, sunt falsificate, se poate întâmpla să fie pedepsit un nevinovat, iar cel vinovat să scape basma curată.

Martí captase atenția celor prezenți, iar atmosfera încordată putea fi tăiată cu cuțitul. După o pauză, gândită pentru ca vorbele sale să-și facă efectul, a continuat:

– Acum câteva luni l-ați condamnat la moarte prin spânzurare pe starostele zarafilor, Baruj Benvenist, și ați făcut-o nu pentru că a greșit considerând ca bune niște monede de aur false, ci pentru că ar fi încercat să fraudeze vistieria comitatului, păstrând pentru el aurul topit din acele monede, afirmând că i se dăduse în păstrare monedă falsă și că ar fi încercat astfel să-l înșele pe consilierul economic al comitatului, care nu este altul decât reclamatul, Bernat Montcusí. Ei bine, Excelență, am adus proba indiscutabilă a samavolniciei care s-a comis cu el și care va restabili fără îndoială onorabilitatea unui atât de bun slujitor, ca și cea a comunității evreiești din *Call*-ul orașului.

Cu un gest solemn, Martí a scos din geanta-i burdușită două săculețe, unul din cordovan grosolan, iar celălalt de piele fină de căprioară, cu blazonul comitatului cu patru bare brodat pe el, și le-a pus pe masă. Oamenii îi urmăreau mișcările cu atenția pe care copiii

o arată scamatoriilor unui magician. Apoi, tânărul s-a adresat întregului public din cele trei tribune.

– Vedeți, domnilor, ce am eu aici. Stăpâna mea, contesa Almodis, a binevoit să-mi acorde calitatea de cetățean al Barcelonei, drept premiu pentru că am iluminat orașul înainte de sosirea ambasadorului din Sevilla, răsplătindu-mă și cu o pungă de monede de aur, pentru a le împărți servitorilor mei și a sărbători astfel un eveniment atât de fericit. Eu însă nu am vrut să mă despart de o amintire atât de frumoasă, așa că i-am răsplătit pe oamenii mei cu monede de aur aflate în circulație, păstrând în adâncul cufărului memoriei săculețul cu blazonul comitatului, pe care vi-l prezint și care încă mai are în el monedele de aur cu care am fost premiat. Acum două seri, cineva l-a găsit între obiectele mele de valoare și s-a hotărât să ia o parte din ele și să le ducă la forja pe care o am pe malul mării, pentru a le da la topit și a verifica astfel calitatea aliajului. Domnilor, amalgamul era fals! Iar aceste monede nu avuseseră niciun contact cu Benvenist și nici cu zarafii din *Call*. Aici se află dovada.

Atunci a răsturnat pe masa judecătorilor, cu încetineală, și conținutul celui de-al doilea săculeț, iar niște bucăți de formă neregulată, dintr-un metal de culoare întunecată, s-au rostogolit pe tăblia mesei.

Contele a pălit vizibil, în timp ce lumea, în picioare, aplauda, vocifera, discuta. Sala s-a transformat într-un pandemoniu de strigăte și ocări între tribuna nobililor și cea a cetățenilor ridicați în picioare; cea

a clerului păstra o atitudine neutră, așteptând în continuare desfășurarea evenimentelor.

După ce s-a restabilit ordinea, judecătorul principal a cerut să se continue ședința.

– Așadar, excelentissimi conți, aceasta este dovada că toate monedele pe care le-a predat ambasadorul Abenamar, de tristă memorie, pentru a-l răscumpăra pe ar-Rashid, fiu al lui al-Mutamid, rege al Sevillei, erau false, iar prin urmare pedeapsa pe care a primit-o nefericitul Baruj Benvenist a fost nedreaptă. Așa că, de aici și acum, revendic onorabilitatea numelui său, ca și restituirea tuturor bunurilor sale către descendenții săi, întrucât pentru el nu se mai poate face nimic.

Vreau să merg însă mai departe cu pledoaria mea. Consilierul are două opțiuni: să-și mărturisească incompetența și teribila neglijență pentru că a acceptat ca bune niște monede false, prejudiciind serios comitatul, ori să recunoască, fapt care este și mai grav, că, dându-și seama de înșelăciune, a încercat să tragă foloase din propria-i iresponsabilitate acuzându-i de fraudă pe zarafii evrei și aruncând răspunderea în spatele lor, învinuindu-i că au încercat să-l fure pe conte, pentru a rămâne ei cu aurul, susținând că ceea ce primiseră era plumb.

De această dată, după ce Martí și-a încheiat pledoaria înflăcărată, influenta tribună a clerului a izbucnit în aplauze, și apoi chiar și cei mai neînduplecați partizani ai consilierului. Dovada era indiscutabilă.

Când spiritele s-au liniștit, judecătorul Frederic Fortuny i-a dat cuvântul lui Montcusí.

– Domnule consilier, aveți cuvântul pentru a vă apăra de ultima acuzație.

Bernat Montcusí s-a hotărât să moară cu adversarul său de gât. A urcat pe estradă și, desfășurându-și trupul pântecos în fața pupitrului, a încercat să găsească o portiță de scăpare, căutând complicități în rândul asistenței.

– Excelențe, domniile voastre, nobili domni, cler al Barcelonei, cetățeni: totdeauna am fost un om care a respectat cu sfințenie legile. Îmi cunosc drepturile și limitele. Cunosc, de asemenea, că într-o *litis honoris* reclamatul trebuie să se limiteze la datele și chestiunile pe care le pune pe tapet reclamantul, fără să aducă în discuție alte lucruri. Dar Dumnezeu știe prea bine că el a adus în discuție problema zarafilor, iar despre această problemă voi vorbi.

Apoi, cu vocea tunătoare a unui predicator, și-a început diatriba.

– Cum îndrăznește acest nesăbuit să mă acuze de ceva din moment ce el a adăpostit în casa lui pe cineva care nu respectă în mod flagrant o sentință definitivă pronunțată de contele de Barcelona?

Cum se poate da credit unei asemenea infidelități de vreme ce domnul Barbany este complice în încălcarea legii, motiv care îi invalidează dreptul de a acuza pe cineva?

Atunci și-a îndreptat grosul deget arătător al mâinii sale drepte înspre Martí.

– Domnule Barbany, preotul de țară de care ați pomenit nu v-a învățat că acela care acoperă pe un

vinovat de nesupunere îi ultragiază pe judecători și devine la rândul său complice la delict? Eu vă acuz că ați adăpostit și ați ascuns în casa dumneavoastră pe fiica cea mică a condamnatului Baruj Benvenist, care ar fi trebuit să plece împreună cu familia ei, pe care mărinimia seniorului nostru Ramón Berenguer a condamnat-o doar la surghiun. Prin urmare o evreică, pe deasupra condamnată, iar spre și mai marea batjocură și dezonoare a celor din rasa ei, care a trăit departe de *Call*.

Nu aveți dreptul să mă acuzați de nimic, întrucât acțiunea pe care ați comis-o nu vă dă dreptul să intentați o *litis* contra unui cetățean cinstit și cu respect pentru lege. Prin urmare, toate acuzațiile dumneavoastră nu sunt valabile din cauza viciului de procedură.

Lumea își îndrepta privirile de la unul la altul și apoi spre tronurile conților.

– Dacă aveți vreo justificare pentru atâta mârșăvie și perfidie, vă cedez cuvântul pentru a încerca să justificați ceea ce nu se poate justifica. Domnilor judecători, cer invalidarea întregului proces, întrucât cel care l-a intentat nu avea dreptul să o facă.

Apoi, strângându-și tunica și întorcându-se ostentativ, s-a îndreptat spre locul său.

Martí, căruia tensiunea confruntării îi provocase accesul de febră de care se temea atât, s-a pregătit să se îndrepte spre pupitrul său, dar o senzație de leșin pe care nu putea să o stăvilească l-a ținut pe locul său. În acel moment, după ce s-a ridicat în picioare în tribună, părintele Llobet a luat cuvântul. Adresându-se

contesei, i-a cerut acesteia permisiunea să intervină. În timp ce cobora de la locul lui și se îndrepta spre estradă, interesul celor prezenți atinsese apogeul.

– Nu am venit aici pentru a vorbi despre consilier, ci pentru a respinge câteva afirmații despre care știu că sunt false. Este adevărat că Ruth Benvenist, fiica cea mică a starostelui zarafilor, a trăit sub acoperișul domnului Barbany până cu câtva timp în urmă, îngrijită de o doică. Acum însă Ruth Benvenist este convertită la creștinism: a fost botezată înainte de a expira termenul sentinței de surghiun. Eu însumi i-am oficiat botezul și am dus-o la o mănăstire până la lămurirea chestiunii. În afară de aceasta, știu că în curând va deveni soția lui Martí Barbany... a adăugat el, zâmbindu-i protejatului său. Apoi înțeleg că acuzațiile la adresa starostelui Baruj și a familiei sale vor rămâne inoperante ca urmare a probelor prezentate aici.

Bernat Montcusi s-a prăbușit în scaunul său.

Ședința a fost închisă și oamenii au ieșit în stradă comentând cu însuflețire peripețiile unei zile atât de pasionante și făcând presupuneri în legătură cu decizia pe care urma să o ia contele. Între timp, Ramón Berenguer părăsea salonul încruntat, preocupat de problema dificilă pe care o avea de rezolvat. Cu toate acestea, un lucru era primordial: nici onoarea sa și nici finanțele comitatului nu trebuiau să aibă de suferit.

În acea seară, dialogul dintre cei doi soți era încordat.

– Nu înțeleg ușurința de care ai dat dovadă, Almodis. Cum de ai început să împarți banii pe care eu,

în generozitatea mea, ți i-am dat, fără să mă consulți și prejudiciind astfel Barcelona?

Almodis a sărit ca o aspidă: dintotdeauna, cea mai bună apărare este atacul.

– Vrei să insinuezi că trebuie să-ți cer voie pentru a-mi ajuta oamenii? Ai pretenția ca dezmoșteniții sorții de care mă îngrijesc să nu mai primească supa săracilor pentru că nu-i convine intendentului dumitale? Oare nu ți-am spus destinația pe care mă gândeam să o dau monedelor de aur pe care mi le-ai oferit? În afară de asta, nimeni nu-și putea imagina neglijența și incapacitatea consilierului dumitale care, desigur, nu mi-a inspirat niciodată încredere.

– Dar cum vrei să-mi justific slăbiciunea?

– Ești conte de Barcelona și nu trebuie să dai seama nimănui de faptele dumitale. Dacă nu ar fi fost nesăbuința comisă de intendent, niciodată nu ar fi putut cineva să te facă răspunzător de ceva. Monedele de aur ar fi circulat, urmându-și drumul, pentru că banul nu are mamă, nu are tată, iar dacă ar fi fost imputată comiterea falsului, cel discreditat ar fi fost regele din Sevilla, întrucât efigia lui și nu a ta figura pe reversul monedei. Gândește-te bine la ce verdict vei da, iar de această dată procedează cu grijă, pentru că trebuie să-l pedepsești pe cel care a dat dovadă de atâta perversitate. Barcelona nu trebuie să piardă, indiferent cine va cădea, iar fiecare să-și asume partea sa de vină. Aș zice chiar că onoarea dumitale ar rămâne mai curată dacă oamenii simpli percep din arbitrajul seniorului lor că acesta nu ține seamă de cel puternic în

detrimentul unui supus oarecare, mai ales că don Martí Barbany nici nu e un supus oarecare: ți-a adus și îți va putea aduce și în viitor beneficii importante.

– Doamnă, îți mulțumesc pentru sfat, dar uiți că atunci când te-am cunoscut eram deja conte de Barcelona. Știu că un conducător trebuie să țină seama de poporul său și că ceea ce este bine pentru majoritatea supușilor are întâietate. Sunt conștient că există momente și circumstanțe în care prudența ne sfătuiește să facem lucruri care ne obligă să lăsăm deoparte sentimentele și loialitățile. Să nu te îndoiești că, în cazul în care trebuie să aleg între inimă și cap, acesta din urmă va fi cel care va avea ultimul cuvânt. Dacă pentru a menține corabia pe linia de plutire trebuie aruncată în mare marfa, așa se va face. Astfel că, atunci când cineva devine un balast, trebuie să te debarasezi de el oricât de greu ți-ar fi să faci așa ceva. Dar să știi că din propria mea voință și nu ca rezultat al sfatului dumitale voi proceda astfel. Și vreau să-ți amintesc că dumneata ai fost cea care m-a convins să autorizez această *litis*... Dacă nu ai fi fost dumneata, nu s-ar fi întâmplat nimic.

Almodis a rămas nemișcată. Era sigură că de această discuție se va afla imediat în tot palatul. Cu privirea ațintită asupra contelui, s-a apropiat de el și l-a luat de mână. Buzele sale au schițat zâmbetul seducător care a reușit de atâtea ori să alunge proasta dispoziție a soțului ei.

Acum nu a fost însă așa. Contele și-a retras mâna și a replicat:

– Acum, dacă îmi permiți, mi-ar plăcea să rămân singur pentru a medita mai bine asupra hotărârii pe care o voi lua.

Și cu o înclinare a capului, a părăsit încăperea.

Almodis a rămas în picioare câteva clipe, apoi s-a apropiat de un dulăpior și și-a turnat dintr-o sticlă o porție generoasă de vin cu scorțișoară și zahăr. Cu cupa în mână, s-a instalat într-un jilț, lângă mica fereastră care dădea spre grădină, iar după ce a băut o înghițitură bună și-a spus că era prima oară când contele o respingea. Și-a pipăit obrajii, a simțit ridurile și o lacrimă rebelă i-a apărut în ochi.

Barcelona a fost locul în care și-a împlinit viața. Ea, repudiată de două ori, reușise să ajungă pe culmi, și nu era un lucru lipsit de importanță. Știa că oamenii vor atribui aceasta setei sale de putere, dar apropiații ei, care o cunoșteau atât de bine, știau că lupta pe care o ducea nu fusese în folosul ei, ci pentru a asigura viitorul fiilor ei. Încă își mai amintea ziua în care l-a cunoscut pe Delfín și efectul pe care l-a avut asupra sa prezicerea lui în legătură cu faptul că ea va fi la originea unei dinastii de dincolo de Pirinei. Totdeauna a știut că destinul trebuia ajutat, iar ea nu a economisit niciun efort pentru asta.

Piedicile fuseseră numeroase. I-a venit în minte fantoma Ermesendei și nu și-a putut reține un zâmbet. Nu încăpea nicio îndoială că teribila bătrână fusese o rivală de talia ei și, sincer vorbind, moartea ei o lipsise de stimulenți. Bătălia pe care acea femeie a dus-o pentru a obține excomunicarea celor doi conți, deși fusese

dusă împotriva ei, îi trezea în adâncul sufletului o anumită admirație, întrucât dovedea o dârzenie formidabilă. A trebuit să recunoască faptul că a fost pentru ea un dușman teribil până la moarte, cu care a trebuit să se confrunte cu o determinare nu lipsită de diplomație, întrucât în adâncul inimii contele o iubea și o respecta, recunoscând că strădaniile și tenacitatea ei de a-și restabili autoritatea în comitate fuseseră în folosul său.

I-au venit apoi în minte eforturile înverșunate pe care le făcuse pentru a fi mamă, când nimeni nu mai spera așa ceva. Mai mult decât orice, dorise să-i dea un moștenitor soțului ei, gândindu-se că nașterea acestuia le va cimenta căsătoria. Deși nu știa încă dacă era un lucru bun sau rău, se născuseră doi și din acel moment își jurase că nu va mai fi niciodată repudiată.

Un singur obstacol se ridica acum în calea sa. Trebuia să manifeste prudență dacă dorea să-l înlăture fără să sufere daune. Pedro Ramón, primul născut al contelui, se afla între ea și destinul ei. Ceea ce a considerat la venirea ei manifestări necontrolate tipice pentru un tinerel gelos pe atribuțiile și drepturile ei se transformase odată cu trecerea anilor într-o confruntare în toată regula. Era sigură că în această seară ar fi fost satisfăcut dacă ar fi văzut cum mama sa vitregă scădea în aprecierea soțului ei.

A mai luat o înghițitură și a oftat. Va avea ea grijă de Pedro Ramón... Un zâmbet plin de mândrie i-a apărut pe buze când s-a gândit la fiii ei. Ramón Berenguer, băiatul blond, avea alura unui principe. Trebuia

să fie și va fi următorul conte de Barcelona, orice s-ar întâmpla! A ridicat cupa și a golit-o dintr-o înghițitură.

– Pentru tine, Ermesenda, iubita mea dușmancă. Exemplul tău mă va călăuzi de acum înainte... Dacă nu îmi mai pot folosi armele de femeie, le voi folosi pe cele ale unei regine.

120

SENTINȚA

Când s-a încheiat ultima ședință, oamenii bănuiau deja rezultatul acelei *litis*. Pe traseul dintre Casa Orașului și reședința sa, Martí a fost literalmente asaltat de grupuri de persoane pe care nu le cunoștea și care îl felicitau, îl băteau pe umăr și îl potopeau cu întrebări. Masivitatea lui Eudald și bastionul pe care îl formau în jurul său cei trei căpitani și oamenii lui de casă i-au permis să-și croiască drum prin acel adevărat zid uman care îl înconjura.

Văzând capătul unui tunel atât de lung, rezistența lui a cedat și a căzut inert când a ajuns acasă, în curtea cailor. O criză produsă de teribila încordare acumulată și de otrava care îi mai rămăsese în trup l-au cufundat într-o stare de rău cu accese de febră foarte mare care l-au făcut să-și piardă cunoștința și să delireze zile în șir. L-au așezat în dormitorul său cu perdelele fine ale patului cu baldachin permanent trase, cu lumânările mari stinse și cu fereastra mare

întredeschisă pentru a lăsa să intre răcoarea de februarie. Ruth și-a adus un pat și s-a instalat la picioarele lui. Aici își petrecea zilele și nopțile, având grijă ca el să ia leacurile pe care i le prescria doctorul Halevi, verificând ciorbele condimentate pe care i le pregătea Mariona și pe care ea încerca să-l facă să le înghită în puținele momente în care era conștient. Uneori, când Ruth trebuia să se odihnească, era înlocuită de Aixa. Oarba se așeza lângă bolnav și din când în când își punea mâna delicată pe fruntea lui Martí pentru a-i controla temperatura. Singurele persoane cărora li s-a permis să-l viziteze în această perioadă au fost Eudald, Jofre și Manipoulos și, desigur, doctorul Halevi. Căpitanul Felet plecase cu două dintre navele companiei spre Bosfor.

Așa au trecut aproape treizeci de zile, timp în care s-au întâmplat multe lucruri în Barcelona.

Sentința a fost promulgată și reprezentanții tuturor claselor sociale nu au mai contenit cu laudele la adresa felului în care a împărțit dreptatea contele.

Call-ul era exonerat de orice vină. Bunul renume al starostelui zarafilor și onoarea lui au fost restabilite în privința acuzației de a-și fi însușit aurul, dar nu și în cea a responsabilității sale de a fi primit fără verificările necesare monede care s-au dovedit a fi false. Prin urmare familia lui a fost scutită de pedeapsa surghiunului. De asemenea, consilierul cu aprovizionarea Bernat Montcusí era considerat primul vinovat de nefericita întâmplare, pentru că a acceptat ca fiind bune nefastele monede de aur. Totuși, nu acesta era

principalul său delict: a fost probată și vinovăția sa de a fi mințit, nerecunoscând chinurile la care a supus-o pe fiica sa vitregă, dar cea mai gravă era aceea că, fiind sub jurământ, încercase să-l înșele pe conte, seniorul său, iar un asemenea afront nu putea fi iertat.

Consilierul a fost deposedat de toate funcțiile sale și toate proprietățile i-au fost confiscate, răspunzând împreună cu Baruj de rambursarea monedelor de aur. Iar pentru că a fost lipsit de onoare și a încercat să-i învinovățească pe zarafi, a fost surghiunit în afara comitatelor de Barcelona, Gerona și Osona pe o durată de minimum cinci ani.

Nobilii au salutat verdictul, deoarece nu era o persoană apreciată, nefăcând parte din marile familii; Biserica s-a abținut de la orice fel de comentarii, iar cetățenii Barcelonei, pe care i-a prejudiciat și i-a stors de impozite în nenumărate ocazii, s-au bucurat de sfârșitul influentului personaj. Oamenii simpli, care au văzut că a fi puternic nu era un impediment pentru a fi pedepsit, au simțit că seniorul lor îi trata la fel pe toți supușii săi și au comentat acest lucru în cârciumi și hanuri.

121

FOCUL PURIFICATOR

Clopotele bisericilor din Barcelona au început să bată frenetic la mijlocul după-amiezii. Ruth, care avea grijă de Martí, a ieșit în galeriile curții centrale pentru a găsi pe cineva care să-i spună motivul acelui neobișnuit și agitat concert ce putea să-l deranjeze pe bolnav. Abia a făcut-o când a observat de sus că ușa principală se deschidea și intra în curtea cailor Omar, care încerca să-i explice agitat majordomului ceva ce nu a reușit să audă din cauza distanței.

De la galeria de lemn, Ruth l-a întrebat.

– Ce se întâmplă, Omar?

– Vin imediat, doamnă.

Când tânărul a văzut cum bărbatul se repezea spre scară, s-a îndreptat spre capătul acesteia care dădea către sala centrală de la primul etaj.

Omar a ajuns cu răsuflarea tăiată, urcând treptele două câte două.

– Ce e?

– Foc, doamnă, un foc teribil. Dacă ieșiți pe balconul care dă spre apus veți vedea coloanele de fum ridicându-se spre cer.

– Dar unde e?

– Se spune că în apropierea porții Castellvell, iar în acest caz consecințele pot fi teribile.

– Și ce e de făcut?

– Oamenii au fost convocați în fața bisericii Sant Jaume și li s-a cerut să vină înarmați cu topoare, sape, târnăcoape și orice alte unelte mari pe care le au la îndemână; s-a dat ordin de rechiziționare a tuturor carelor, galerelor și căruțelor trase de cai și catâri care se află în perimetrul orașului și în suburbii. Toate trebuie să se îndrepte spre poarta Castellvell, încărcate cu butoaie, burdufuri, hârdaie... În sfârșit, orice recipient în care se poate căra apă.

Tot atunci, în salonul de ședințe al Palatului Conților, Ramón Berenguer îi adunase în jurul marii mese pe membrii *Curia Comitis*, împreună cu magistratul-șef al orașului, Olderich de Pellicer, și cu șeful nobilimii, Gualbert Amat.

– Informează-ne, Olderich, despre ce se întâmplă.

Toate capetele celor prezenți s-au întors spre locul pe care îl ocupa magistratul-șef.

– Să vedeți, domnule, în această după-amiază a venit la mine în birou șeful poliției care era de gardă și mi-a comunicat că locuința consilierului... scuzați, a lui Bernat Montcusí era cuprinsă de flăcări din toate părțile.

Ramón Berenguer a sărit în sus.

– Cum este posibil ca o casă de piatră și lipită de zid să ardă?

– Domnul meu, cred că focul a pus deliberat.

– Și pe ce se bazează deducția dumitale?

– Domnul meu, pare să fi izbucnit concomitent din trei locuri, iar fumul este atât de gros și de negru încât seamănă cu focul iadului.

Gualbert Amat a intervenit.

– Ce măsuri au fost luate?

Adresându-se contelui, Olderich a spus:

– I-am convocat pe bărbați în fața bisericii Sant Jaume, înarmați cu tot ce poate servi pentru stingerea focului, iar tuturor celor care posedă care sau galere, în fine, orice alt mijloc de transportat burdufuri, butoaie sau recipiente mari care să poată fi umplute cu apă le-am cerut să se adune la poarta Castellvell. Acolo, oamenii mei le vor ordona să încarce apă din mare, din Rec Comtal, din Besós sau din Llobregat, de unde consideră că e mai bine. Cei care nu au vase pentru apă își vor încărca în schimb carele cu nisip de pe plajă și apoi se vor duce la poarta Castelvell.

Întreg orașul s-a pus în mișcare pentru a stinge incendiul. Încercare zadarnică; experții au ajuns la concluzia că acel rug era alimentat de Satana însuși și că flăcările erau o copie a infernului. Orașul, construit în mare parte din lemn, era în pericol. În timp ce bărbații se luptau cu flăcările, femeile se duceau la bisericile orașului și, în frunte cu preoții lor, înălțau rugi către Atotputernicul. Carele care aduceau apă

se succedau la baza zidului, iar butoaiele lor erau ridicate cu scripeți pentru a arunca încărcătura lor lichidă asupra focarului flăcărilor și asupra pereților caselor vecine. Dinspre cealaltă parte a drumului rondurilor se aruncau saci cu nisip umed... Totul era în zadar. Responsabilul cu stingerea incendiilor din oraș a dat ordin să fie desfăcute grinzile caselor din apropiere și să fie îndepărtat orice obiect care putea arde pentru a împiedica propagarea flăcărilor. După nouă zile și tot atâtea nopți, incendiul a fost stins. Aspectul întregului perimetru era dezolant. Focul fusese provocat și izbucnise simultan din trei locuri, dar focarul principal a fost găsit la subsol, acolo unde consilierul depozitase vasele cu ulei negru. Din acesta nu s-a găsit nicio urmă și, în ciuda faptului că s-a primit ordin de la conte ca să fie căutat printre resturile dezastrului, nimeni nu i-a găsit trupul voluminos. În schimb, mai mulți servitori de-ai săi au pierit carbonizați, mai ales în grajduri, unde furajele au ars ca iasca, în timp ce încercau zadarnic să dea drumul animalelor.

În intimitatea dormitorului, contele Ramón vorbea cu Almodis.

– Nimic nu a rămas în picioare. Pare un blestem.

– Ceea ce demonstrează că acest consilier al dumitale a preferat să-și dea bogățiile pradă focului decât să i le lase seniorului său. Și spui că nu a fost găsit printre resturi?

– Am dat ordin să se răscolească totul. Parcă l-ar fi înghițit iadul.

– Îmi imaginez că e locul care i se potrivea. Oricum, ne-a pricinuit o pagubă însemnată, deoarece casa confiscată avea o mare valoare.

– E mult mai mult ceea ce avea dincolo de ziduri: le-am poruncit contabililor mai să facă un inventar și m-a surprins numărul mare de moșii, proprietăți în arendă și mori pe care le avea în afara orașului.

– Și dumneata îi dăruiai fortărețe la Terrassa și Sallent... Uneori, domnule, când îți cade cineva cu tronc, generozitatea dumitale se transformă în risipă, în timp ce cu mine te tocmești pentru câteva monede destinate operelor mele de binefacere.

Martí depășise perioada dificilă. Timpul, vigoarea lui și îngrijirile lui Ruth reușiseră miracolul. Însănătoșirea și-o datora însă mai ales acelei emoții de nestăpânit care îl cuprinsese. Faptul de a fi putut să-și recunoască iubirea pentru Ruth față de el însuși, față de tânără și față de tot anturajul său îi dăduse aripi. A retrăit momentul magic din noaptea anterioară, când se foia neliniștit în patul său, fără a reuși să adoarmă. Deodată, ușa dublă a camerei sale, care dădea spre terasă, abia acoperită de o perdeluță subțire care permitea brizei răcoroase să pătrundă în încăpere, s-a deschis; o umbră a dat la o parte pânza și lumina lunii a acoperit cu o pulbere argintie trupul gol al unei Ruth necunoscute până în acea clipă, care se apropia de pat. Martí a rămas ca vrăjit. Niciodată nu și-ar fi închipuit că trupul acoperit de o mie de jupoane arăta așa cum îl puteau contempla ochii săi. Părul negru

despletit, mijlocul subțire, șoldurile rotunjite, picioarele lungi și sânii semeți, totul amintea de silueta unei zvelte țitere.

Fata a dat la o parte pătura care acoperea trupul lui Martí și s-a așezat treemurând lângă el.

– „Iar de acolo de unde mă voi afla îți voi trimite binecuvântarea mea." Îți amintești? Faptele valorează mai mult decât vorbele. Ești dumneata, Martí, singurul ocrotitor al onoarei tatălui meu. Cred acum că a sosit momentul pentru a da frâu liber sentimentelor. Vreau să ne simțim ca un singur trup, din doi să devenim unul. Așa se va împlini ce e scris în stele, din prima zi în care ochii mei au avut fericirea de a te vedea.

Apoi fata i-a oferit buzele sale întredeschise; un freamăt de viață a străbătut trupul lui Martí, iar tânărul nu a mai putut să-și domine sentimentele atâta vreme reprimate și, la lumina lunii, s-a revărsat în ea.

În acea dimineață, când Llobet l-a pus la curent cu sentința și cu împrejurările în care izbucnise incendiul de la casa intendentului, o idee a început să încolțească în mintea lui Martí.

– Spui, așadar, că întâmplarea a provocat mari pagube vistieriei comitatului.

– Evident. Casa era o parte din suma pe care contele trebuia să o plătească orașului conform verdictului dat, iar acum a devenit un teren viran; mai mult decât atât, focul a afectat o serie de clădiri, iar pierderile

suferite de proprietarii lor vor trebui plătite tot din vistieria municipală.

– O vezi pe contesă în aceste zile?

– Frecvent. De ce?

– Mi-a venit o idee.

– Mi-e frică.

– Lasă-mă să mă sfătuiesc cu Ruth și mâine îți voi spune ceva.

– Și zici, bunul meu Eudald, că este dispus cetățeanul Martí Barbany să cumpere ceea ce a fost casa consilierului pentru a face o grădină? Și că o va dărui orașului pentru ca să se poată juca în ea copiii? a întrebat uimită contesa.

– Așa a spus. A pus doar o singură condiție.

– Și care este aceasta?

– Va trebui să se numească Grădina Laiei, iar în mijlocul ei va trebui pusă o cruce mare în memoria ei.

– Este nevoie să mă sfătuiesc cu soțul meu, dar consideră că ți-am dat deja aprobarea.

– Mai este o condiție. Va trebui să i se dea permisiunea pentru a aduce în perimetrul orașului tot felul de arbori, arbuști, plante, animale și păsări din toată lumea fără a plăti taxe, ca și pentru a aduce apa necesară îngrijirii plantelor. El îl cunoște pe expertul care să realizeze aceasta, ca și corăbiile necesare pentru a importa din ținuturi îndepărtate tot ce va fi necesar.

– Îi va părea bine domnului Barbany dacă undeva se va aminti că Grădina Laiei s-a datorat intervenției contesei Almodis?

– Va fi mândru de acest lucru, doamnă.

122

UN AN ȘI JUMĂTATE MAI TÂRZIU

Barcelona se mândrea cu Grădina Laiei. Rezultatul îl surprinsese chiar și pe Martí, care nu și-ar fi închipuit niciodată că munca lui Omar va crea atâta frumusețe. Ceea ce fusese reședința lui Bernat Montcusí devenise un loc unic. Se transplantaseră arbori și arbuști deja crescuți, covoare de iarbă; un pârâiaș, o traversa de la un capăt la altul. Grădina era împrejmuită în întregime de un gard de fier făcut în forjele șantierului naval, cadou al muncitorilor de acolo. Trecuse doar o lună de când o inaugurase contesa Almodis, însoțită de înaltele ierarhii ale comitatului, în frunte cu magistratul-șef, Olderich de Pellicer.

În acea dimineață, Ruth, care arăta splendid și pe care faptul că devenise mamă o făcuse și mai frumoasă, se plimba purtând în brațe o învelitoare de pânză în care fusese înfășată o fetiță. Martí o însoțea, neînțelegând interesul soției sale pentru această vizită,

deoarece se plimbase prin grădină de multe ori. „Azi e o zi specială", spusese Ruth.

– Trebuie să-i dai să mănânce Martei și aici nu poți, a protestat Martí, de puțină vreme tătic, îndrăgostit de micuța sa fiică.

– Să nu-ți faci griji cu cerșetoarea asta mică, deja cere mai mult decât contesa.

– Bine, dar unde mă duci?

– Vei vedea imediat.

Au mers pe o cărare ce șerpuia printre sicomori și au ajuns la o cruce mare din marmură cenușie și bazalt, ridicată chiar acolo unde avusese loc cu ani în urmă tragedia.

Martí s-a apropiat curios, pentru că la baza ei a observat ceva care nu era acolo când vizitase ultima oară grădina. Lespedea o comandase Ruth celui mai bun pietrar de la Montjuïc. Gravată cu litere de bronz, se putea citi următoarea inscripție:

DE AICI A ZBURAT
SPRE CERURI LAIA,
CARE VA TRĂI VEȘNIC ÎN MEMORIA
CELOR CARE AU CUNOSCUT-O.
ÎNGERII TREBUIE SĂ FIE ÎMPREUNĂ
CU ÎNGERII.

O lacrimă a apărut în ochii lui Martí. El, care învinsese atâtea vicisitudini și pericole, nu putea să nu fie mișcat de dovada de generozitate a lui Ruth.

– Ce aș putea face oare pentru tine ca să fiu la înălțimea unei asemenea iubiri și noblețe sufletești?

Ruth i-a aruncat o privire iubitoare și apoi s-a uitat la micuță, care dădea vesel din picioare, neștiutoare.

– Dă-mi un pământ, iubirea mea, în care orice om să poată trăi liber, practicând religia lui, în care să nu fie nici stăpâni, nici șerbi. Un pământ în care toți cetățenii să fie egali în fața legii și în care nimeni să nu poată înrobi pe nimeni, pentru ca pe el să poată crește liberi și fericiți fiii pe care Dumnezeul care ne conduce destinele dorește să ni-i dăruiască.

– Să nu te îndoiești, soția mea. Îți voi da acel pământ.

NOTA AUTORULUI

Secolul al XI-lea al istoriei Cataluniei este atât de romanesc încât cititorului acestei cărți ar putea să i se pară că tot ce a fost istorie e roman și ce e roman a fost istorie.

Personajul principal al unui roman istoric este de obicei rodul imaginației autorului. În acest caz nu este așa: personajul Martí Barbany este inspirat din viața lui Ricard Guillem, cavaler studiat de profesorul universitar medievalist José Enrique Ruiz-Domènec, a cărui importanță a fost atât de mare, încât puternicul *Call*, atunci când îl menționează în documentele sale, îl numește Ricardus Barcinonensis (Ricardo de Barcelona). Un rest din zidul conacului său din actuala piață Sant Miquel se mai păstrează și azi în subsolul barului El Paraigües, lângă primărie.

Barcelona secolului al XI-lea avea în jur de două mii cinci sute de locuitori; cea mai mare realizare în societate era obținerea calității de „cetățean", pentru care, în afară de a avea o casă, era nevoie de respectul vecinilor, iar acesta se câștiga printr-o comportare fără pată. Posesorul unui asemenea titlu se bucura de o serie de privilegii, astfel încât

la cele trei stări sociale caracteristice – nobilimea, clerul și regele – se adăuga și cea de cetățean.

Protagonistul nostru, Martí Barbany, sosește la Barcelona hotărât să-și câștige un loc în societate, și o face în niște împrejurări pasionante, caracterizate de luptele teribile dintre două femei deosebite, Ermesenda de Carcassonne, de două ori regentă a comitatului și bunica lui Ramón Berenguer I, și Almodis de la Marca, concubina și apoi soția acestuia (mormintele amândurora se află unul în fața celuilalt, la semiînălțime, în zidul din dreapta al catedralei din Barcelona), de care contele s-a îndrăgostit fulgerător și pe care a răpit-o din castelul soțului ei, contele Ponce de Toulouse. Eforturile tânărului, provocările la care a fost supus, călătoriile pe care le-a făcut, activitățile sale, succesele și iubirile sale – cărora le-a pus bețe în roate un dușman înverșunat, tatăl vitreg al iubitei sale –, precum și obiceiurile epocii, navigația, afacerile evreilor și intrigile de palat umplu paginile acestei cărți.

Trebuie făcută o mențiune pentru a nu induce pe cititor în eroare. Mi-am permis unele licențe în interiorul unui context istoric pe care îl respect în liniile sale generale. În primul rând m-am jucat cu unele date pentru a încadra mai bine relatarea. De exemplu, am plasat mai devreme vizita poetului Abu Bakr ibn Ammar, Abenamar, ambasadorul lui al-Mutamid din Sevilla, adică în vremea domniei lui Ramón Berenguer I cel Bătrân, deși aceasta, ca și înșelăciunea cu monedele false s-a petrecut cu mulți ani mai târziu. Modul de a se îmbogăți al personajului nostru principal, într-atât încât să devină cetățeanul cel mai avut din Barcelona, nu putea avea de-a face în niciun fel cu

petrolul, deși este evident că „focul grecesc" se cunoștea deja din Antichitate.

Nu trebuie să se uite că lucrarea de față nu are pretenția de a fi altceva decât un roman, care să-i facă pe cititorii mei să petreacă momente plăcute și, dacă e posibil, să le trezească interesul pentru istorie.

MULȚUMIRI

Doresc să dedic acest roman cititoarelor mele Marta Poal, Bea Alvear, Eli León și Mercedes Ribed, care m-au stimulat mereu cu păreri pasionate. Notarului meu Enrique Jiménez Duart, a cărui critică amabilă, totdeauna constructivă, mi-a servit ca ghid în marea furtunoasă a scrierii. Lui Carlos Maciá Aldrich, răscolitor de documente vechi, prietenul celor buni, care m-a orientat în domeniile marinei catalane din secolele trecute și care, timp de patru ani, în excursiile noastre cu bicicleta prin Cerdaña, mi-a suportat îndoielile și descurajările. Lui José Antonio Merino, care, din cerul celor drepți, în care se află fără îndoială acum, va putea citi această dedicație, și Amaliei, văduva sa. Lui Juan Alberto Valls, prieten fără rezerve, care a fost calea care m-a dus la José Enrique Ruiz-Domènec. Și pentru a încheia, ultimul, dar nu cel din urmă, nepotului meu Rafael de Mueller-Barbat și medicului și totodată bunului meu prieten, Juan Claudio Rodríguez Ferrera.

Și mulțumirea mea expresă lui José Enrique Ruiz-Domènec, renumit profesor universitar medievalist, al cărui

studiu despre Ricard Guillem mi-a inspirat personajul principal al acestui roman și din ale cărui sfaturi și rapoarte am extras un material neprețuit.

Lui Pepa Bagaría, documentaristă inestimabilă, care nu numai că mi-a furnizat datele pe care i le-am solicitat, ci și, cunoscând maniera mea de a scrie, mi-a furnizat și altele, pe care i le-a sugerat instinctul ei de mare profesionist.

Lui Patxi Beascoa, care mi-a deschis ușile Random House Mondadori.

Anei Liarás, care și-a depășit cu mult rolul de editoare: a molipsit cu entuziasmul ei, după citirea manuscrisului, întreaga echipă de la Grijalbo, mi-a propus noi capitole pentru mai buna înțelegere a romanului și mi-a prelungit termenele de predare a acestuia; de asemenea, oamenilor de la redacție pentru munca lor exemplară.

Echipei de marketing, care a făcut atâtea eforturi pentru ca scrierea mea să ajungă la cititori.

Responsabililor cu grafica copertei, care este prima care îi provoacă cititorului plăcerea lecturii.

Echipei de producție, care a știut să vegheze cu grijă la calitatea ediției.

Departamentului comercial, care a făcut atât de multe pentru a introduce cartea în circuitul de vânzări.

Și pentru a termina, celor care și-au luat sarcina de a-mi difuza cartea în mijloacele de informare în masă.

BIBLIOGRAFIE

Abadal i de Vinyals, Ramon d', *Els primers contes catalans*, Vicens Vives, Barcelona, 1983.

Adro, Xavier, *Pre-Cataluña: siglos IX-X-XI*, Edicions Marte, Barcelona, 1974.

Aurell, Martín, *Les noces del comte: matrimoni i poder a Catalunya (785-1212)*, Omega, Barcelona, 1997.

Aventín, Mercè, y Salrach, Josep M., *Història medieval de Catalunya*, Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona, 1988.

Bagué, Enric, *Llegends de la història de Catalunya*, Barcino, Barcelona, 1937.

Balañá i Abadia, Pere, *L'islam a Catalunya, segles VIII-XII*, Rafael Dalmau, Barcelona, 2002.

Batet, Carolina, *Castells termenats i estratègies d'expansió comtal: la marca de Barcelona als segles X-XI*, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, 1996.

Batlle i Gallart, Carme, y Vinyoles i Vidal, Teresa, *Mirada a la Barcelona medieval des de les finestres gòtiques*, Rafael Dalmau, Barcelona, 2002.

Bolòs i Masclans, Jordi, *Catalunya medieval: una aproximació al territori i a la sociedad de l'Edat Mitjana*, Pòrtic, Barcelona, 2000.

–, *Cartografia i història medieval*, Primer seminari, Institut d'Estudis Ilerdencs, Fundació Pública de la Diputació de Lleida, 2001.

–, *Diccionari de la Catalunya medieval, segles VI–XIV*, Edicions 62, Barcelona, 2000.

–, *La vida quotidiana a la Catalunya en l'època medieval*, Edicions 62, Barcelona, 2000.

Campany de Montpalau i Surís, Antoni de, *L'antiga marina de Barcelona*, Barcino, Barcelona, 1937.

Campàs, Joan, *La creació d'un estat feudal: l'Alta Edat Mitjana: segles XI–XIII*, Barcanova, Barcelona, 1992.

Cantalozella, Assumpció, *El falcó del comte*, Proa, Barcelona, 2003.

Català i Roca, Pere, *Llegends cavalleresques de Catalunya*, Rafael Dalmau, Barcelona, 1986.

Cuadrada, Coral, *L'aixada i l'espasa: l'espai feudal a Catalunya*, Arola, Tarragona, 1999.

Díaz Borrás, Andrés, *El miedo al Mediterráneo: la caridad popular valenciana y la redención de cautivos bajo poder musulmán: 1323–1539*, Institució Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona, 2001.

Fernández y González, Manuel, *Doña María Coronel (episodio del reinado de don Pedro el Cruel)*, Librería de Salvador Sánchez Rubio, Madrid, 1874.

Ferrer i Mallol, Maria Teresa, y Mutgé i Vives, Josefina (eds.), „De l'esclavitud a la llibertat: esclaus i lliberts a l'Edat Mitjana", en *Anuari d'Estudis Medievals*, anexo

38, Departament d'Estudis Medievals, Institució Milá i Fontanals, CSIC, Barcelona, 2000.

Fluvià, Armand de, *Els primitius comtats i vescomtats de Catalunya*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1989.

Heers, Lacques, *Esclavos y sirvientes en las sociedades mediterráneas durante la Edad Media*, Edicions Alfons el Magnànim, València, 1989.

Hernando, Joseph, *Els esclaus islàmics a Barcelona: blancs, negres, llors i turcs: de l'esclavitud a la llibertat (s. XIV)*, Departament d'Estudis Medievals, Institució Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona, 2003.

Oriol Granados, J., *et al., Guia de la Barcelona romana i alt medieval*, Institut Municipal d'Història, Ajuntament de Barcelona, 1995.

Pladevall i Font, Antoni, *Ermessenda de Carcassona, comtessa de Barcelona, Girona i Osona: esbós biogràfic en el mil·lenari del seu naixement*, s.n.., Barcelona, 1975.

Reparaz i Ruiz, Gonçal de, *Catalunya a les mars: navegants, mercaders i cartògrafs catalans de l'Etat Mitjana i del Renaixement*, Mentora, Barcelona, 1930.

Reynal, Roser, *La Catalunya saraïna: Abú-Béquer, el tortosí*, Graó, Barcelona, 1990.

Riera Mells, Antoni, *Senyors, monjos i pagesos: alimentació i identitat social als segles XII i XIII*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1997.

Riu i Riu, Manuel, *La Alta Edad Media: del siglo V al siglo XII*, Montesinos, Barcelona, 1989.

Ruiz-Domènec, José Enrique, *L'estructura feudal: sistema de parentiu i teoria de l'aliança en la societat catalana: c 980–c 1220*, Edicions del Mall, Barcelona, 1985.

–, *Ricard Guillem o el somni de Barcelona*, Edicions 62, Barcelona, 2001.

Sadurní i Puigbó, Núria, *Diccionari de l'any 1000 a Catalunya: l'abans i el després d'un tombant de mil-leni*, Edicions 62, Barcelona, 1999.

Salicrú i Luch, Roser, *Esclaus i proprietaris d'esclaus a la Catalunya del segle XV: l'assegurança contra fugues*, Institució Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona, 1998.

Shideler, John C., *Els Montcada, una família de nobles catalans a l'Edat Mitjana: 1000–1230*, Edicions 62, Barcelona, 1987.

Sobrequés i Callicó, Jaume (dir.), *Història de Barcelona*, vol. 2; Ainaud, Joan, *et al.*, *La formació de la Barcelona medieval*, vol. 9; Alberch i Figueras, Ramon, *et al.*, *La ciutat a través del temps: cartografia històrica*, Enciclopèdia Catalana y Ajuntament de Barcelona, 1991–2001.

Sobrequès i Vidal, Santiago, *Els grans comtes de Barcelona*, El Observador de la Actualidad, Barcelona, 1991.

Tatché, Eulàlia, *Artesans i mercaders: el món urbà a l'Edat Mitjana*, Barcanova, Barcelona, 1991.

Vinyolas i Vidal, Teresa, *et al.*, *Història medieval de Catalunya*, EUB, Barcelona, 1997.

VV.AA., „Alimentació i societat a la Catalunya medieval", en *Anuari d'Estudis Medievals*, anexo 20, Unitat de Investigació d'Estudis Medievals, Institució Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona, 1998.

CUPRINS

IV. LUMINI ȘI UMBRE 5
V. BANI ȘI ONOARE 111
VI. ADEVĂR ȘI TRĂDARE 263

Nota autorului 413
Mulțumiri 417
Bibliografie 419

Lev Grossman

CODEX

traducere din limba engleză de Monica Andronescu

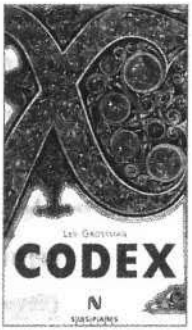

EDWARD WOZNY,
un tânăr bancher de succes, urmează să plece în vacanță pentru prima oară după mulți ani. Dar intervenția unei cliente bogate și misterioase îi strică planurile. Aparent, ducesa îl roagă, insistă chiar, să o ajute să inventarieze biblioteca privată pe care a moștenit-o împreună cu soțul său.

ADEVĂRATA SARCINĂ A LUI EDWARD... este să găsească în biblioteca familiei un codex extrem de prețios și vechi de câteva secole. Însă nu doar autenticitatea obiectului este pusă la îndoială, ci însăși existența lui...

MARGARET NAPIER,
specialistă în istorie medievală, este și ea atrasă în căutarea manuscrisului. Iar Edward este hotărât să rezolve misterul și să desluşească legăturile stranii dintre legenda textului și un joc pe calculator care îl absoarbe cu totul în orele târzii ale nopții.

„Bibliofili, bucurați-vă acum! Inteligentul roman al lui Grossman îi încredințează eroului misiunea de a căuta în două biblioteci misterioase o fabuloasă carte medievală care s-ar putea să nici nu existe... Acest puzzle alcătuit din secrete-în-secrete li se potrivește de minune admiratorilor unor romane ca *Numele trandafirului* de Umberto Eco sau *Clubul Dumas* de Arturo Pérez-Reverte."

Detroit Free Press

JULIO MURILLO

PĂMÂNT ȘI APĂ

traducere din limba spaniolă de Mioara Angheluță

456 î. HR...

în timpul pregătirilor pentru funeraliile lui Eschil, poetul Pindar descoperă memoriile marelui dramaturg și bun prieten: o cronică detaliată a încleștării dintre puternica armată a lui Xerxes și statele grecești rebele conduse de Temistocle și Leonidas, dar și o dezvăluire surprinzătoare a crimelor petrecute în jurul Oracolului din Delfi și a răzbunării necruțătoare care le-a urmat.

DE LA ATACUL LEGENDAR...

de pe nisipurile Maratonului până la îndârjita apărare a trecătorii Termopile, de la apele înroșite de sânge ale Salaminei până la izbânda finală de pe câmpiile Plateei, cel mai mare război al Antichității și soarta eroilor care l-au purtat.

THIERRY CARMES

CÂNTUL ARCANELOR

traducere din limba franceză de Diana Morărașu

Primul volum din TRILOGIA ARCANELOR

MARELE JOC A ÎNCEPUT...

Răul își dă cărțile pe față, una după alta. O organizație secretă la scară planetară invocă puterile Tarotului din Marsilia, faimosul joc de cărți divinatoriu, planificând asasinate stranii, ritualice. Cine poate împiedica următoarele „ievate"?

DIN CLIPA ÎN CARE A PĂRĂSIT PARISUL...

Matthias a fost cooptat în partidă. Nimic nu prevestește aventurile prin care va trece: din deșertul chilian până în preria australiană, tânărul descoperă o lume ocultă, proliferantă, misterioasă. Și nu poate fi apărat decât de propria sa ignorantă.

VA PUTEA MATTHIAS...

să răstoarne destinul, când sfârșitul lumii e atât de aproape – o lume violentă, neagră, decadentă? Un thriller amețitor ce pătrunde în inima societăților secrete.

RICHARD BACHMAN

BLAZE

traducere din limba engleză de Mircea Pricăjan

Blaze este ultimul și cel mai bun dintre romanele Bachman, „jumătatea întunecată" a lui Stephen King, publicat pentru prima oară.

Blaze este povestea lui Clayton Blaisdell Jr, un gigant slab de minte, de doi metri și cincisprezece centimetri și o sută douăzeci și două de kilograme. Este povestea crimelor sale, dar și a suferințelor îndurate. Scăpat de teroarea tatălui său și a instituției care îl luase „în grijă", Blaze îl cunoaște pe George, un versat delincvent. Împreună vor pune la cale marea lovitură: răpirea copilului moștenitor al unei averi fabuloase.

Însă, chiar înainte să treacă la fapte, George este omorât. Rămas singur, dar „vizitat" când și când de fostul său partener, Blaze trebuie să înfăptuiască Lovitura Secolului. Prins în ghearele unei teribile furtuni de zăpadă, cu un copil de câteva luni ca ostatic și cu întreaga poliție pe urmele lui, planul minuțios se transformă într-o cursă disperată prin iadul înghețat și alb al pădurilor din Maine.

ROBYN YOUNG

ANIMA TEMPLI, 2 vol.

traducere din limba engleză de Bogdan Marchidanu

FRĂȚIA TEMPLIERILOR. CARTEA I

În ajunul ultimei Cruciade, un tânăr cavaler, animat de vitejie și protejat de credință, trebuie să apere secretul care poate schimba pentru totdeauna cursul istoriei.

CÂND WILL CAMPBELL...
se alătură celei mai puternice organizații din Europa, Ordinul Cavalerilor Templieri, pășește în universul intrigilor și al pericolului.

SARCINA SA...
este să recupereze un text eretic, furat din tainițele Ordinului. Dar codexul ascunde planurile unui grup secret din cadrul Ordinului, cunoscut ca Anima Templi – Sufletul Templului.

CEL CARE STĂPÂNEȘTE...
Cartea Graalului va controla destinul templierilor. Și toți cei din jurul lui Will sunt gata să ucidă pentru obținerea ei...

William Dietrich

BICIUL LUI DUMNEZEU

traducere din limba engleză de Cristina Niculescu

„O carte minunată, cu personaje puternice și convingătoare... Descrierile câmpului de bătălie sunt atât de vii, încât simți praful cum se ridică, auzi săbiile lovindu-se și vezi armăsarii cabrați în luptă."

Library Journal

ANUL 450 d. Hr...

De douăsprezece secole, Roma stăpânește întreaga lume civilizată. Dar profețiile și legendele prevestesc prăbușirea Imperiului peste numai trei ani. În pustă, Atilla Hunul adună cea mai amenințătoare armată dintre toate cele pe care le-a avut Roma de înfruntat vreodată. În urma ororii dezlănțuite de hoardele barbare, Atilla primește supranumele „Biciul lui Dumnezeu".

CĂPETENIILE ROMANE...

sunt în pragul disperării. Crezând că au atras în complotul de asasinare pe unul dintre căpitanii lui Atilla, îi trimit conducătorului barbar o solie ticăloasă. Însă chiar înainte de a deveni prizonierul hunilor, secretarul imperial Jonas Alabanda își dă seama că romanii sunt adevărata victimă a trădării. Alături de o frumoasă prizonieră și de un aliat imprevizibil, Jonas trebuie să își arunce în luptă toate abilitățile de războinic și diplomat ca să poată evada, în dorința sa de a salva Imperiul.

Elmore Leonard

ÎN CAMERA LUI HONEY

traducere din limba engleză de Ruxandra Vișan

„Elmore Leonard nu scrie serii de romane, dar din când în când reia unul dintre personajele sale favorite. Spre bucuria fanilor, avem parte de reîntoarcerea lui Carl Webster, faimosul șerif federal din *Hot Kid*. La câteva luni după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, Carl e pe urmele a doi prizonieri germani evadați. Indiciile îl conduc la Detroit, unde sunt ascunși de Walter Shoen, măcelarul de origine germană care seamănă leit cu Himmler. În afacere par a fi implicate Honey Deal, fosta soție a lui Walter, și Vera Mezwa, spioană a germanilor. Carl speră să se folosească de Honey pentru a ajunge la cei doi evadați, dar când aceasta începe să flirteze cu el, atenția îi este brusc distrasă de la misiune. [...] Ca în orice roman semnat de Leonard, dialogul curge rapid și natural, ca și cum Mel Brooks și Quentin Tarantino ar fi fost sublimați în ceva extrem de fin și pur."

Booklist

JESS WALTER

ZERO

traducere din limba engleză de Gabriel Stoian

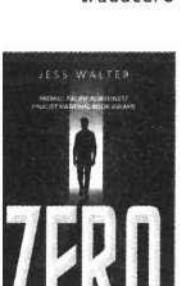

CÂND POLIȚISTUL BRIAN REMY...
își recapătă cunoștința, realizează că a fost împușcat în cap. Mai mult, toate indiciile sugerează că el singur a apăsat pe trăgaci. În timp ce fumul care a mistuit Turnurile Gemene se risipește ușor, Remy își dă seama că memoria îi joacă feste, șovăind între momente de luciditate și zile întregi în care parcă ar trăi viața altcuiva.

UMEA CARE ÎL ÎNCONJOARĂ...
are în același timp fracturată și familiară într-un mod straniu. Este n univers dominat de un primar diabolic numit „Șeful cel mare" și opulat de celebrități inepte, polițiști angoasați și rechini imobiliari are profită din plin de pe urma tragediei.

URÂND...
emy află că are o nouă iubită pe care încă nu a întâlnit-o, un fiu are pretinde că a murit și o misiune ciudată, comandată de un erviciu de informare obscur, cunoscut ca Departamentul Docuente. Sarcina sa este să meargă pe urmele unor rapoarte care par facă legătura între teroriști și o persoană care lucra în unul dine Turnuri.

S|U|S|P|A|N|S

Colecția SUSPANS este un brand românesc de referință al beletristicii care te ține cu sufletul la gură: literatură polițistă, atât contemporană, cât și clasică, thriller, romane noir și horror, romane de aventuri. Cele peste trei sute de titluri apărute îi oferă publicului pe maeștrii desăvârșiți ai acțiunii, misterului, societăților secrete și ai aventurii: Stephen King, Raymond Khoury, Patricia Cornwell, Dorothy L. Sayers, Ed McBain, Iain Pears, Andrea Camilleri, John Sandford, Gerald Messadié sau Rodica Ojog-Brașoveanu. Fiecare pagină ascunde un pericol și promite o răsturnare de situație.

În curând:

W.E.B. Griffin, *Ostaticul*
Guillaume Prévost, *Camera obscură*

BARCELONA, ANUL 1052...

Martí Barbany are doar nouăsprezece ani atunci când sosește în oraș, sperând la o nouă viață, departe de sărăcie. Metropola îl fascinează, nu doar prin mărime, ci și prin toate șansele ce i se deschid în cale.

DRUMUL SĂU...

nu este lipsit de obstacole. Dar, mulțumită unei moșteniri neașteptate și priceperii sale în afaceri, îl conduce spre bogăție și îl face să ajungă un om de vază: respectat, invidiat și dușmănit.

ÎNSĂ...

norocul nu îi va fi mereu alături. Destinul lui Martí va fi marcat de contele de Barcelona, Ramón Berenguer I, a cărui iubire adulteră pentru contesa de Toulouse, Almodis de la Marca, îl va face să se înfrunte cu comitatele vecine și chiar cu Suveranul Pontif, punând în pericol pacea Barcelonei.

ISBN 978-606-8134-48-2

www.nemira.ro